

Excutieven — Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Ruimtelijke ordening. Gent : B.P.A. nr. 60 « Akkerhagestraat — Ottergemsesteenweg ». Herziening, bl. 15257. — Halen : B.P.A. nr. 1 « Velpebrug ». Wijziging, bl. 15257. — Landen : B.P.A. nr. 14 « Wijk Steenberg ». Herziening, bl. 15257. — Tessenderlo : B.P.A. « Sportpark ». Herziening, bl. 15257. — Diepenbeek : B.P.A. « Nanofstraat ». Herziening, bl. 15257. — Ruilverkaveling : « Mazel », bl. 15258. — Arbeidsgeneeskundige diensten. Machtiging tot medegebruik, bl. 15258. — Erkenning, bl. 15258.

Officiële berichten*Arbitragehof*

Bericht voorgeschreven bij artikel 58 van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, bl. 15258. — Uittreksel uit arrest nr. 26. Rolnummer 16, bl. 15259.

Schiedsgerichtshof

Bekanntmachung, vorgeschrieben durch Artikel 58 des Gesetzes vom 28. Juni 1983 über die Organisation, die Zuständigkeit und die Arbeitsweise des Schiedsgerichtshofes, S. 15259. — Auszug aus dem Urteil Nr. 26. Geschäftsverzeichnis Nr. 16, S. 15260.

Ministerie van Justitie

Rechterlijke Orde, bl. 15260. — Bestuur van het Belgisch Staatsblad. Brochures van de Europese Gemeenschappen, bl. 15261.

Ministerie van Economische Zaken

Nationaal Instituut voor de Statistiek. Loop van de bevolking tijdens het jaar 1985, bl. 15266.

Ministerie van Financiën

Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen. Vervreemding van onroerende domeingoederen. Bekendmakingen gedaan ter uitvoering van de wet van 31 mei 1923, bl. 15275.

Ministerie van Onderwijs

Bevorderingsambten. Reaffectatie en mutatie. Te begeven betrekkingen (Nederlands taalstelsel), bl. 15275.

Excutifs — Ministère de la Communauté flamande

Aménagement du territoire. Gand : P.P.A. n° 60 « Akkerhagestraat — Ottergemsesteenweg ». Révision, p. 15257. — Halen : P.P.A. n° 1 « Velpebrug ». Modification, p. 15257. — Landen : P.P.A. n° 14 « Wijk Steenberg ». Révision, p. 15257. — Tessenderlo : P.P.A. « Sportpark ». Révision, p. 15257. — Diepenbeek : P.P.A. « Nanofstraat ». Révision, p. 15257. — Remembrement : « Mazel », p. 15258.

Avis officiels*Cour d'Arbitrage*

Avis prescrit par l'article 58 de la loi du 28 juin 1983 portant l'organisation, la compétence et le fonctionnement de la Cour d'arbitrage, p. 15258. — Extrait de l'arrêt n° 26. Numéro de rôle 16, p. 15260.

Ministère de la Justice

Ordre judiciaire, p. 15260. — Direction du Moniteur belge. Brochures des Communautés européennes, p. 15261.

Ministère des Affaires économiques

Institut national de Statistique. Mouvement de la population pendant l'année 1985, p. 15266.

Ministère des Finances

Administration de la T.V.A., de l'Enregistrement et des Domaines. Aliénation d'immeubles domaniaux. Publications faites en exécution de la loi du 31 mai 1923, p. 15275.

WETTEN, DECRETEN EN VERORDENINGEN**MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
BUITENLANDSE HANDEL
EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

N. 86 — 1703

16 APRIL 1986. — Wet houdende goedkeuring van volgende Internationale Akten :

- a) Aanvullend Protocol bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I);
- b) Aanvullend Protocol bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten (Protocol II), aangenomen te Genève op 8 juni 1977 (1) (2).

BOUDEWIJN, Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1 Het Aanvullend Protocol bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I), aangenomen te Genève op 8 juni 1977, zal volkomen uitwerking hebben.

(1) Zie noot op de volgende bladzijde.

LOIS, DÉCRETS ET RÈGLEMENTS**MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES,
DU COMMERCE ÉTRIER
ET DE LA COOPÉRATION AU DÉVELOPPEMENT**

F. 86 — 1703

16 AVRIL 1986. — Loi portant approbation des Actes internationaux suivants :

- a) Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I);
- b) Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés non internationaux (Protocole II), adoptés à Genève le 8 juin 1977 (1) (2)

BAUDOUIN, Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, Salut.

Les Chambres ont adopté et Nous sanctionnons ce qui suit :

Article 1er. Le Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I), adopté à Genève le 8 juin 1977, sortira son plein et entier effet.

(1) Voir note à la page suivante.

Art. 2. Het Aanvullend Protocol bij de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 inzake de bescherming van de slachtoffers van niet-internationale gewapende conflicten (Protocol II), aangenomen te Genève op 8 juni 1977, zal volkomen uitwerking hebben.

Art. 3. De Koning is gemachtigd om een verklaring te ondertekenen waarbij namens België de bevoegdheid van de Internationale Commissie voor feitenonderzoek wordt erkend om een onderzoek in te stellen naar aanleiding van beschuldigingen uitgaande van een Hoge Verdragsluitende Partij in verband met ernstige inbreuken of andere ernstige schendingen van de Conventies van Genève van 12 augustus 1949 of van het Aanvullend Protocol bij die Conventies, inzake de bescherming van de slachtoffers van internationale conflicten (Protocol I), en dit onder de toepassingsvoorwaarden van artikel 90 van dat Protocol.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 16 april 1986.

BOUDEWIJN

Van Koningswege :

De Minister van Buitenlandse Betrekkingen,
L. TINDEMANS

Voor de Minister van Justitie, afwezig :
De Minister van Openbare Werken,
L. OLIVIER

De Minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt,
Ch.-F. NOTHOMB

De Minister van Sociale Zaken,
J.-L. DEHAENE

De Minister van Landsverdediging,
F.-X. de DONNEA

De Staatssecretaris voor Volksgezondheid,
W. DEMEESTER-DE MEYER

Met 's Lands zegel gezegeld :
Voor de Minister van Justitie, afwezig,
L. OLIVIER

Art. 2. Le Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole II), adopté à Genève le 8 juin 1977, sortira son plein et entier effet.

Art. 3. Le Roi est autorisé à souscrire une déclaration reconnaissant au nom de la Belgique la compétence de la Commission internationale d'établissement des faits pour enquêter sur les allégations d'une Haute Partie contractante relatives à des infractions graves ou autres violations graves des Conventions de Genève du 12 août 1949 ou du Protocole additionnel à ces Conventions, relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I), dans les conditions d'application de l'article 90 de ce Protocole.

Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 16 avril 1986.

BAUDOIN

Par le Roi :

Le Ministre des Relations extérieures,
L. TINDEMANS

Pour le Ministre de la Justice, absent :
Le Ministre des Travaux publics,
L. OLIVIER

Le Ministre de l'Intérieur et de la Fonction Publique,
Ch.-F. NOTHOMB

Le Ministre des Affaires sociales,
J.-L. DEHAENE

Le Ministre de la Défense nationale,
F.-X. de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Santé publique,
W. DEMEESTER-DE MEYER

Scellé du Sceau de l'Etat :
Pour le Ministre de la Justice, absent,
L. OLIVIER

(1) *Zitting 1984—1985—1986 :*

Kamer :

Documenten. — Ontwerp van wet, nr. 1096-1 (1984-1985). — Verslag, nr. 1096-2 (1984-1985).

Parlementaire Handelingen. — Indiening van het ontwerp van wet. Zitting van 9 januari 1985. — Bespreking. Zitting van 10 juli 1985. — Stemming. Zitting van 10 juli 1985.

Senaat :

Documenten. — Ontwerp overgezonden door de Kamer, nr. 935-1 (1984-1985). — Vroeger verschenen document, nr. 126-1 (1985-1986). Verslag, nr. 126-2 (1985-1986).

Parlementaire Handelingen. — Ontwerp overgezonden door de Kamer. Zitting van 15 juli 1985. — Bespreking. Zitting van 20 februari 1986. — Stemming. Zitting van 20 februari 1986.

(2) Zie *Belgisch Staatsblad* van 26 september 1952.

(1) *Session 1984—1985—1986 :*

Chambre :

Documents. — Projet de loi, n° 1096-1 (1984-1985). — Rapport, n° 1096-2 (1984-1985).

Annales parlementaires. — Dépôt du projet de loi. Séance du 9 janvier 1985. — Discussion. Séance du 10 juillet 1985. — Vote. Séance du 10 juillet 1985.

Sénat :

Documents. — Projet transmis par la Chambre, n° 935-1 (1984-1985). — Document paru antérieurement, n° 126-1 (1985-1986). Rapport, n° 126-2 (1985-1986).

Annales parlementaires. — Projet transmis par la Chambre. Séance du 15 juillet 1985. — Discussion. Séance du 20 février 1986. Vote. Séance du 20 février 1986.

(2) Voir *Moniteur belge* du 26 septembre 1952.

(VERTALING)

AANVULLEND PROTOCOL

BIJ DE CONVENTIES VAN GENEVE VAN 12 AUGUSTUS 1949 INZAKE DE BESCHERMING VAN DE SLACHTOFFERS VAN INTERNATIONALE GEWAPENDE CONFLICTEN (PROTOCOL I)

PREAMBULE

De Hoge Verdragsluitende Partijen,

Hun ernstig verlangen uitsprekende, vrede tussen de volkeren te zien heersen,

In herinnering brengende, dat iedere Staat, overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties, de plicht heeft zich in zijn internationale betrekkingen te onthouden van de bedreiging met of gebruik van geweld, hetzij gericht tegen de soevereiniteit, de territoriale integriteit of de politieke onafhankelijkheid van een Staat, hetzij op enige andere wijze die onverenigbaar is met de doelstellingen van de Verenigde Naties,

Van oordeel, dat het niettemin noodzakelijk is, de bepalingen ter bescherming van de slachtoffers van gewapende conflicten opnieuw te bevestigen en uit te breiden, en maatregelen toe te voegen met het oog op een strengere toepassing daarvan,

Hun overtuiging uitsprekende, dat geen enkele bepaling van dit Protocol of van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 kan worden uitgelegd als rechtvaardiging van of machtiging tot enige daad van agressie of van enig ander gebruik van geweld, onverenigbaar met het Handvest van de Verenigde Naties,

Voorziet opnieuw bevestigende, dat de bepalingen van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en van dit Protocol ten volle dienen te worden toegepast in alle omstandigheden op alle personen die door deze akten worden beschermd, zonder enig nadelig onderscheid gebaseerd op de aard of de oorsprong van het gewapende conflict of op de motieven van of toegeschreven aan de Partijen bij het conflict,

Zijn het volgende overeengekomen,

TITEL I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 — Algemene beginselen en toepassingsveld

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich, dit Protocol onder alle omstandigheden te eerbiedigen en te doen eerbiedigen.

2. In gevallen waarin niet wordt voorzien door dit Protocol of door andere internationale overeenkomsten blijven de burgers en strijders beschermd door en onderworpen aan de beginselen van het internationaal recht die voortvloeien uit de gevestigde gebruiken, de beginselen van menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn.

3. Dit Protocol, dat een aanvulling vormt op de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 voor de bescherming van oorlogsslachtoffers, is van toepassing in de situaties, bedoeld in de artikelen 2 van die Verdragen.

4. De situaties, bedoeld in de voorgaande paragraaf, omvatten mede gewapende conflicten waarin volkeren vechten tegen koloniale overheersing en vreemde bezetting en tegen racistische regimes, in de uitoefening van hun recht op zelfbeschikking zoals neergelegd in het Handvest van de Verenigde Naties en in de Verklaring betreffende de beginselen van het internationaal recht inzake vriendschappelijke betrekkingen en samenwerking tussen de Staten overeenkomstig het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel 2 — Definities.

Voor de toepassing van dit Protocol:

a) betekent «Eerste Verdrag», «Tweede Verdrag», «Derde Verdrag» en «Vierde Verdrag» onderscheidenlijk: het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 voor de verbetering van het lot der gewonden en zieken, zich bevindende bij de strijdkrachten te velde; het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 voor de verbetering van het lot der gewonden, zieken en schipbreukelingen van de strijdkrachten ter zee, het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de behandeling van krijgsgevangenen; het Verdrag van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd; betekent «de Verdragen» de vier Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 voor de bescherming van oorlogsslachtoffers;

b) betekent «regels van het internationaal recht, toepasselijk in geval van gewapende conflicten»: de in geval van gewapende conflicten toepasselijke regels, neergelegd in internationale overeenkomsten waarbij de Partijen bij het conflict Partij zijn, alsmede de algemeen erkende beginselen en regels van het internationaal recht die van toepassing zijn in geval van gewapende conflicten;

c) betekent «Beschermende Mogendheid»: een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict, welke door een Partij bij het conflict is

PROTOCOLE ADDITIONNEL

AUX CONVENTIONS DE GENEVE DU 12 AOUT 1949 RELATIF A LA PROTECTION DES VICTIMES DES CONFLITS ARMES INTERNATIONAUX (PROTOCOLE I)

PREAMBULE

Les Hautes Parties contractantes,

Proclamant leur désir ardent de voir la paix régner entre les peuples,

Rappelant que tout Etat a le devoir, conformément à la Charte des Nations Unies, de s'abstenir dans ses relations internationales de recourir à la menace ou à l'emploi de la force, soit contre la souveraineté, l'intégrité territoriale ou l'indépendance politique de tout Etat, soit de toute autre manière incompatible avec les buts des Nations Unies,

Jugeant toutefois nécessaire de réaffirmer et de développer les dispositions qui protègent les victimes des conflits armés et de compléter les mesures propres à en renforcer l'application,

Exprimant leur conviction qu'aucune disposition du présent Protocole ou des Conventions de Genève du 12 août 1949 ne peut être interprétée comme légitimant ou autorisant tout acte d'agression ou tout autre emploi de la force incompatible avec la Charte des Nations Unies,

Réaffirmant, en outre, que les dispositions des Conventions de Genève du 12 août 1949 et du présent Protocole doivent être pleinement appliquées en toutes circonstances à toutes les personnes protégées par ces instruments, sans aucune distinction défavorable fondée sur la nature ou l'origine du conflit armé ou sur les causes soutenues par les Parties au conflit, ou attribuées à celles-ci,

Sont convenus de ce qui suit,

TITRE I

DISPOSITIONS GENERALES

Article premier — Principes généraux et champ d'application

1. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à respecter et à faire respecter le présent Protocole en toutes circonstances.

2. Dans les cas non prévus par le présent Protocole ou par d'autres accords internationaux, les personnes civiles et les combattants restent sous la sauvegarde et sous l'empire des principes du droit des gens, tels qu'ils résultent des usages établis, des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique.

3. Le présent Protocole, qui complète les Conventions de Genève du 12 août 1949 pour la protection des victimes de la guerre, s'applique dans les situations prévues par l'article 2 commun à ces Conventions.

4. Dans les situations visées au paragraphe précédent sont compris les conflits armés dans lesquels les peuples luttent contre la domination coloniale et l'occupation étrangère et contre les régimes racistes dans l'exercice du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes, consacré dans la Charte des Nations Unies et dans la Déclaration relative aux principes du droit international touchant les relations amicales et la coopération entre les Etats conformément à la Charte des Nations Unies.

Article 2 — Définitions

Aux fins du présent Protocole:

a) les expressions «Ire Convention», «IIe Convention», «IIIe Convention», et «IVe Convention» s'entendent, respectivement, de la Convention de Genève pour l'amélioration du sort des blessés et des malades dans les forces armées en campagne, du 12 août 1949; de la Convention de Genève pour l'amélioration du sort des blessés, des malades et des naufragés des forces armées sur mer, du 12 août 1949; de la Convention de Genève relative au traitement des prisonniers de guerre, du 12 août 1949; de la Convention de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre, du 12 août 1949; l'expression «les Conventions» s'entend des quatre Conventions de Genève du 12 août 1949 pour la protection des victimes de la guerre;

b) l'expression «règles du droit international applicable dans les conflits armés» s'entend des règles énoncées dans les accords internationaux auxquels participent les Parties au conflit ainsi que des principes et règles du droit international généralement reconnus qui sont applicables aux conflits armés;

c) l'expression «Puissance protectrice» s'entend d'un Etat neutre ou d'un autre Etat non Partie au conflit qui, désigné par une Partie au conflit et accepté par

aangewezen en door de Tegenpartij aanvaard en welke erin heeft toegestemd de taken, krachtens de Verdragen en dit Protocol aan een beschermende Mogendheid opgedragen, te vervullen;

d) betekent « plaatsvervanger » : een organisatie, optredend in de plaats van een beschermende Mogendheid overeenkomstig artikel 5.

Artikel 3 — Aanvang en einde van de toepassing

Onverminderd de bepalingen die te allen tijde van toepassing zijn :

a) zijn de Verdragen en dit Protocol van toepassing vanaf de aanvang van iedere situatie bedoeld in artikel 1 van dit Protocol;

b) neemt de toepassing van de Verdragen en van dit Protocol op het grondgebied van de Partijen bij het conflict een einde bij de algemene beëindiging van de militaire operaties en, in het geval van bezette gebieden, bij de beëindiging van de bezetting, behalve in beide gevallen voor die personen wier definitieve invrijheidstelling, repatriëring of nieuwe vestiging daarna plaatsvindt. Deze personen blijven de voordelen van de desbetreffende bepalingen van de Verdragen en dit Protocol genieten tot hun definitieve invrijheidstelling, repatriëring of nieuwe vestiging.

Artikel 4 — Juridische status van de Partijen bij het conflict

De toepassing van de Verdragen en dit Protocol, alsook het sluiten van de overeenkomsten die daarin zijn voorzien, zijn niet van invloed op de juridische status van de Partijen bij het conflict. Noch de bezetting van een gebied, noch de toepassing van de Verdragen en dit Protocol zijn van invloed op de juridische status van het desbetreffende gebied.

Artikel 5 — Aanwijzing van beschermende Mogendheden en van hun plaatsvervanger.

1. Het is de plicht van de Partijen bij een conflict, om vanaf de aanvang van dat conflict de nakoming en de uitvoering van de Verdragen en dit Protocol te verzekeren door middel van toepassing van het stelsel van beschermende Mogendheden, dat onder andere aanwijzing en aanvaarding van die Mogendheden inhoudt overeenkomstig de volgende paragrafen. De beschermende Mogendheden dienen belast te worden met het beschermen van de belangen van de Partijen bij het conflict.

2. Bij de aanvang van een situatie als bedoeld in artikel 1 wijst iedere Partij bij het conflict onverwijld een beschermende Mogendheid aan met het oog op de toepassing van de Verdragen en dit Protocol en geeft, eveneens onverwijld en met hetzelfde doel, toestemming tot de werkzaamheden van een beschermende Mogendheid die zij na aanwijzing door de tegenpartij als zodanig heeft aanvaard.

3. Indien bij de aanvang van een situatie als bedoeld in artikel 1 geen beschermende Mogendheid is aangewezen of aanvaard, biedt het Internationale Comité van het Rode Kruis, onverminderd het recht van enige andere onpartijdige humanitaire organisatie hetzelfde te doen, de Partijen bij het conflict zijn goede diensten aan met het oog op de onverwijld aanwijzing van een beschermende Mogendheid die de instemming van de Partijen bij het conflict heeft. Te dien einde kan het Internationale Comité onder andere elke Partij verzoeken, een lijst over te leggen van tenminste vijf Staten welke die Partij aanvaardbaar acht om te haren behoeve ten opzichte van een Tegenpartij als beschermende Mogendheid op te treden, en elke Tegenpartij verzoeken, een lijst over te leggen van tenminste vijf Staten die zij bereid is als beschermende Mogendheid van de andere Partij te aanvaarden; deze lijsten worden binnen twee weken na de ontvangst van het verzoek toegezonden aan het Comité, dat deze vergelijkt en zal trachten de instemming te verkrijgen van iedere Staat die op beide lijsten voorkomt.

4. Indien er ondanks het bovenstaande geen beschermende Mogendheid is, dienen de Partijen bij het conflict onverwijld een aanbod te aanvaarden, dat kan worden gedaan door het Internationale Comité van het Rode Kruis of door enige andere organisatie die alle waarborgen van onpartijdigheid en doeltreffendheid biedt, na raadpleging van de bovenbedoelde Partijen en met inachtneming van de uitkomst van die raadplegingen, om op te treden als plaatsvervanger. Een zodanige plaatsvervanger kan zijn functie slechts uitoefenen met toestemming van de Partijen bij het conflict; de Partijen bij het conflict moeten alles in het werk stellen om de werkzaamheden door de plaatsvervanger verricht bij de uitoefening van zijn taak krachtens de Verdragen en dit Protocol, te vergemakkelijken.

5. Overeenkomstig artikel 4 zijn de aanwijzing en de aanvaarding van beschermende Mogendheden met het oog op de toepassing van de Verdragen en dit Protocol niet van invloed op de juridische status van de Partijen bij het conflict of van enig gebied, daaronder begrepen bezet gebied.

6. Het feit dat de Partijen bij het conflict diplomatieke betrekkingen met elkaar onderhouden, of dat een Partij de bescherming van haar belangen en die van haar onderdanen aan een derde Staat heeft toevertrouwd overeenkomstig de regels van het internationaal recht betreffende de diplomatieke betrekkingen, vormt geen beletsel voor de aanwijzing van beschermende Mogendheden met het oog op de toepassing van de Verdragen en dit Protocol.

7. Iedere navolgende vermelding in dit Protocol van een beschermende Mogendheid omvat mede een plaatsvervanger.

Artikel 6 — Deskundige personen

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen streven er ook in vreedstijd naar met de hulp van nationale Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon)-verenig-

de Partij adverse, est disposé à exercer les fonctions assignées à la Puissance protectrice aux termes des Conventions et du présent Protocole;

d) l'expression « substitut » s'entend d'une organisation qui remplace la Puissance protectrice conformément à l'article 5.

Article 3 — Début et fin de l'application

Sans préjudice des dispositions applicables en tout temps :

a) les Conventions et le présent Protocole s'appliquent dès le début de toute situation visée à l'article premier du présent Protocole;

b) l'application des Conventions et du présent Protocole cesse, sur le territoire des Parties au conflit, à la fin générale des opérations militaires et, dans le cas des territoires occupés, à la fin de l'occupation, sauf, dans les deux cas, pour les catégories de personnes dont la libération définitive, le rapatriement ou l'établissement ont lieu ultérieurement. Ces personnes continuent à bénéficier des dispositions pertinentes des Conventions et du présent Protocole jusqu'à leur libération définitive, leur rapatriement ou leur établissement.

Article 4 — Statut juridique des Parties au conflit

L'application des Conventions et du présent Protocole ainsi que la conclusion des accords prévus par ces instruments n'auront pas d'effet sur le statut juridique des Parties au conflit. Ni l'occupation d'un territoire ni l'application des Conventions et du présent Protocole n'affecteront le statut juridique du territoire en question.

Article 5 — Désignation des Puissances protectrices et de leur substitut

1. Il est du devoir des Parties à un conflit, dès le début de ce conflit, d'assurer le respect et la mise en œuvre des Conventions et du présent Protocole par l'application du système des Puissances protectrices, y compris notamment la désignation et l'acceptation de ces Puissances conformément aux paragraphes ci-après. Les Puissances protectrices seront chargées de sauvegarder les intérêts des Parties au conflit.

2. Dès le début d'une situation visée à l'article premier, chacune des Parties au conflit désignera sans délai une Puissance protectrice aux fins d'application des Conventions et du présent Protocole et autorisera, également sans délai et aux mêmes fins, l'activité d'une Puissance protectrice que la Partie adverse aura désignée et qu'elle-même aura acceptée comme telle.

3. Si une Puissance protectrice n'a pas été désignée ou acceptée dès le début d'une situation visée à l'article premier, le Comité international de la Croix-Rouge, sans préjudice du droit de toute autre organisation humanitaire impartiale de faire de même, offrira ses bons offices aux Parties au conflit en vue de la désignation sans délai d'une Puissance protectrice agréée par les Parties au conflit. A cet effet, il pourra notamment demander à chaque Partie de lui remettre une liste d'au moins cinq Etats que cette Partie estime acceptables pour agir en son nom en qualité de Puissance protectrice vis-à-vis d'une Partie adverse et demander à chacune des Parties adverses de remettre une liste d'au moins cinq Etats qu'elle accepterait comme Puissance protectrice de l'autre Partie; ces listes devront être communiquées au Comité dans les deux semaines qui suivront la réception de la demande; il les comparera et sollicitera l'accord de tout Etat dont le nom figurera sur les deux listes.

4. Si, en dépit de ce qui précède, il y a défaut de Puissance protectrice, les Parties au conflit devront accepter sans délai l'offre que pourrait faire le Comité international de la Croix-Rouge ou toute autre organisation présentant toutes garanties d'impartialité et d'efficacité, après dues consultations avec lesdites Parties et compte tenu des résultats de ces consultations, d'agir en qualité de substitut. L'exercice de ses fonctions par un tel substitut est subordonné au consentement des Parties au conflit; les Parties au conflit mettront tout en œuvre pour faciliter la tâche du substitut dans l'accomplissement de sa mission conformément aux Conventions et au présent Protocole.

5. Conformément à l'article 4, la désignation et l'acceptation de Puissances protectrices aux fins d'application des Conventions et du présent Protocole n'auront pas d'effet sur le statut juridique des Parties au conflit ni sur celui d'un territoire quelconque, y compris un territoire occupé.

6. Le maintien des relations diplomatiques entre les Parties au conflit ou le fait de confier à un Etat tiers la protection des intérêts d'une Partie et de ceux de ses ressortissants conformément aux règles du droit international concernant les relations diplomatiques ne fait pas obstacle à la désignation de Puissances protectrices aux fins d'application des Conventions et du présent Protocole.

Toutes les fois qu'il est fait mention ci-après dans le présent Protocole de la Puissance protectrice, cette mention désigne également le substitut.

Article 6 — Personnel qualifié

1. Dès le temps de paix, les Hautes Parties contractantes s'efforceront, avec l'aide des Sociétés nationales de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-

gingen, deskundig personeel op te leiden om de toepassing van de Verdragen en dit Protocol en in het bijzonder de werkzaamheden van de beschermende Mogendheid te vergemakkelijken.

2. De werving en de opleiding van zodanig personeel behoren tot de nationale competentie.

3. Het Internationale Comité van het Rode Kruis houdt de lijsten van de aldus opgeleide personen, die de Hoge Verdragsluitende Partijen met dat doel mochten hebben opgesteld en aan het Comité mochten hebben toegezonden, ter beschikking van de Hoge Verdragsluitende Partijen.

4. De voorwaarden, waaraan de tewerkstelling van zodanig personeel buiten nationaal grondgebied is onderworpen, vormen per geval onderwerp van bijzondere overeenkomsten tussen de betrokken Partijen.

Artikel 7 — Bijeenkomsten

De depositaris van dit Protocol roept een bijeenkomst van de Hoge Verdragsluitende Partijen bijeen op verzoek van één of meer van die Partijen en met de instemming van de meerderheid van die Partijen, ten einde algemene problemen betreffende de toepassing van de Verdragen en dit Protocol te bestuderen.

TITEL II

GEWONDEN, ZIEKEN EN SCHIPBREUKELINGEN

Afdeling I

Algemene bescherming

Artikel 8 — Terminologie

Voor de toepassing van dit Protocol:

a) betekent « gewonden » en « zieken »: personen, hetzij militairen of burgers, die tengevolge van letsels, ziekte of een andere lichamelijke of geestelijke stoornis of onvermogen geneeskundige bijstand of verzorging behoeven en die zich onthouden van iedere vijandelijke handeling. Deze termen omvatten eveneens kraamvrouwen, pasgeboren kinderen en andere personen die onmiddellijke geneeskundige bijstand of verzorging behoeven, zoals gebrekkigen en aanstaande moeders, en die zich onthouden van iedere vijandelijke handeling.

b) betekent « schipbreukelingen »: personen, hetzij militairen of burgers, die op zee of in andere wateren in gevaar verkeren tengevolge van tegenspoed, hun of het schip of het luchtvaartuig dat hen vervoert overkomen, en die zich onthouden van iedere vijandelijke handeling. Deze personen blijven, mits zij zich van iedere vijandelijke handeling blijven onthouden, beschouwd als schipbreukelingen tijdens hun redding totdat zij een andere status krachtens de Verdragen of dit Protocol verwerven.

c) betekent « geneeskundig personeel »: de personen door een Partij bij het conflict aangewezen uitsluitend voor de doeleinden, vermeld onder punt (e), of voor het beheer van geneeskundige formaties of voor het laten functioneren van of het beheer van geneeskundige transportmiddelen. Die aanwijzingen kunnen permanent of tijdelijk zijn. De term omvat mede:

i) geneeskundig personeel van een Partij bij het conflict, hetzij militair of burgerlijk, daarbij inbegrepen het personeel, omschreven in het Eerste en het Tweede Verdrag, en datgene dat behoort tot een instelling voor de civiele bescherming;

ii) geneeskundig personeel van nationale Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon) verenigingen en andere nationale verenigingen tot vrijwillige hulpverlening, die door een Partij bij het conflict zijn erkend en toegelaten;

iii) geneeskundig personeel van geneeskundige formaties of geneeskundige transportmiddelen, als omschreven in artikel 9, tweede paragraaf.

d) betekent « geestelijke personeel »: personen, militairen of burgers zoals aalmoezeners, die zich uitsluitend bezighouden met de uitoefening van hun ambt en verbonden zijn:

- i) aan de strijdkrachten van een Partij bij het conflict;
- ii) aan geneeskundige formaties of geneeskundige transportmiddelen van een Partij bij het conflict;
- iii) aan geneeskundige formaties of geneeskundige transportmiddelen, als omschreven in artikel 9, tweede paragraaf;
- iv) aan instellingen voor de civiele bescherming van een Partij bij het conflict.

De plaatsing van geestelijk personeel kan permanent of tijdelijk zijn, en de desbetreffende bepalingen, vermeld onder punt (k) zijn op hen van toepassing.

e) betekent « geneeskundige formaties »: inrichtingen en andere formaties hetzij militair of burgerlijk, ingericht voor geneeskundige doeleinden, te weten het opzoeken, verzamelen, vervoeren of behandelen — eerste hulp inbegrepen — van zieken, gewonden en schipbreukelingen en het stellen van diagnoses, alsmede voor het voorkomen van ziekten. De term omvat bijvoorbeeld hospitalen en andere dergelijke formaties, bloedtransfusiecentra, centra en instellingen voor preventieve geneeskunde, geneeskundige bevoorradingscentra en de opslagplaatsen van geneeskundig materieel en farmaceutische produkten van die formaties. Geneeskundige formaties kunnen vast of mobiel, permanent of tijdelijk zijn.

Rouge), de former un personnel qualifié en vue de faciliter l'application des Conventions et du présent Protocole et notamment l'activité des Puissances protectrices.

2. Le recrutement et la formation de ce personnel relèvent de la compétence nationale.

3. Le Comité international de la Croix-Rouge tiendra à la disposition des Hautes Parties contractantes les listes des personnes ainsi formées que les Hautes Parties contractantes auraient établies et lui auraient communiquées à cette fin.

4. Les conditions dans lesquelles ce personnel sera utilisé en dehors du territoire national feront, dans chaque cas, l'objet d'accords spéciaux entre les Parties intéressées.

Article 7 — Réunions

Le dépositaire du présent Protocole convoquera, à la demande d'une ou de plusieurs des Hautes Parties contractantes et avec l'approbation de la majorité de celles-ci, une réunion des Hautes Parties contractantes en vue d'examiner les problèmes généraux relatifs à l'application des Conventions et du Protocole.

TITRE II

BLESSES, MALADES ET NAUFRAGES

Section I

Protection générale

Article 8 — Terminologie

Aux fins du présent Protocole:

a) les termes « blessés » et « malades » s'entendent des personnes, militaires ou civiles, qui, en raison d'un traumatisme, d'une maladie ou d'autres incapacités ou troubles physiques ou mentaux, ont besoin de soins médicaux et qui s'abstiennent de tout acte d'hostilité. Ces termes visent aussi les femmes en couches, les nouveau-nés et les autres personnes qui pourraient avoir besoin de soins médicaux immédiats, telles que les infirmes et les femmes enceintes, et qui s'abstiennent de tout acte d'hostilité;

b) le terme « naufragés » s'entend des personnes, militaires ou civiles, se trouvant dans une situation périlleuse en mer ou en d'autres eaux par suite de l'infortune qui les frappe ou qui frappe le navire ou l'aéronef les transportant, et qui s'abstiennent de tout acte d'hostilité. Ces personnes, à condition qu'elles continuent à s'abstenir de tout acte d'hostilité, continueront d'être considérées comme des naufragés pendant leur sauvetage jusqu'à ce qu'elles aient acquis un autre statut en vertu des Conventions ou du présent Protocole;

c) l'expression « personnel sanitaire » s'entend des personnes exclusivement affectées par une Partie au conflit soit aux fins sanitaires énumérées à l'alinéa (e), soit à l'administration d'unités sanitaires, soit encore au fonctionnement ou à l'administration de moyens de transport sanitaire. Ces affectations peuvent être permanentes ou temporaires. L'expression couvre:

i) le personnel sanitaire, militaire ou civil, d'une Partie au conflit, y compris celui qui est mentionné dans les Ier et IIe Conventions, et celui qui est affecté à des organismes de protection civile;

ii) le personnel sanitaire des Sociétés nationales de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-Rouge) et autres sociétés nationales de secours volontaires dûment reconnues et autorisées par une Partie au conflit;

iii) le personnel sanitaire des unités ou moyens de transport sanitaire visés à l'article 9, paragraphe 2;

d) l'expression « personnel religieux » s'entend des personnes, militaires ou civiles, telles que les aumôniers, exclusivement vouées à leur ministère et attachées:

- i) soit aux forces armées d'une Partie au conflit;
- ii) soit aux unités sanitaires ou aux moyens de transport sanitaire d'une Partie au conflit;
- iii) soit aux unités sanitaires ou aux moyens de transport sanitaire visés à l'article 9, paragraphe 2;
- iv) soit aux organismes de protection civile d'une Partie au conflit;

Le rattachement du personnel religieux à ces unités peut être permanent ou temporaire et les dispositions pertinentes prévues à l'alinéa k s'appliquent à ce personnel;

e) l'expression « unités sanitaires » s'entend des établissements et autres formations, militaires ou civils, organisés à des fins sanitaires, à savoir la recherche, l'évacuation, le transport, le diagnostic ou le traitement — y compris les premiers secours — des blessés, des malades et des naufragés, ainsi que la prévention des maladies. Elle couvre entre autres les hôpitaux et autres unités similaires, les centres de transfusion sanguine, les centres et instituts de médecine préventive et les centres d'approvisionnement sanitaire, ainsi que les dépôts de matériel sanitaire et de produits pharmaceutiques de ces unités. Les unités sanitaires peuvent être fixes ou mobiles, permanentes ou temporaires;

f) betekent « geneeskundig transport », het transport te land, te water of door de lucht van de gewonden, zieken, schipbreukelingen, het geneeskundig en geestelijk personeel, de geneeskundige uitrusting of geneeskundige voorraden, beschermd door de Verdragen en dit Protocol.

g) betekent « geneeskundige transportmiddelen »: alle transportmiddelen, hetzij militair of burgerlijk, permanent of tijdelijk, uitsluitend bestemd voor geneeskundig transport en onder het gezag van een bevoegde autoriteit van een Partij bij het conflict.

h) betekent « geneeskundig voertuig »: ieder geneeskundig transportmiddel voor transport te land.

i) betekent « geneeskundige schepen en vaartuigen »: iedere geneeskundig transportmiddel voor transport te water.

j) betekent « geneeskundig luchtvaartuig »: ieder geneeskundig transportmiddel voor transport door de lucht.

k) betekent « permanent geneeskundig personeel », « permanente geneeskundige formaties » en « permanente geneeskundige transportmiddelen »: het personeel en de formaties en transporten die uitsluitend zijn bestemd voor geneeskundige doeleinden voor onbepaalde tijd. Betekent « tijdelijke geneeskundige transportmiddelen »: het personeel en de formaties en transportmiddelen die uitsluitend worden gebruikt voor geneeskundige doeleinden voor een beperkte periode, gedurende die gehele periode. Tenzij anders is aangegeven, omvatten de termen « geneeskundig personeel », « geneeskundige formaties » en « geneeskundige transportmiddelen » zowel de permanente als de tijdelijk categorieën.

l) betekent « kenteken »: het kenteken bestaande uit het rode kruis, de rode halve maan of de rode leeuw en zon op een wit veld, wanneer dit wordt gebruikt voor de bescherming van geneeskundige formaties en transportmiddelen en van geneeskundig en geestelijk personeel, van geneeskundige uitrusting of voorraden.

m) betekent « herkenningssein »: ieder sein of iedere mededeling, in Hoofdstuk III van de Bijlage bij dit Protocol omschreven en uitsluitend bestemd voor de identificatie van geneeskundige formaties of transportmiddelen.

Artikel 9 — Toepassingsveld

1. Deze Titel waarvan de bepalingen zijn bedoeld om de toestand van de gewonden, zieken en schipbreukelingen te verbeteren, is van toepassing op allen die zich in een situatie bevinden als bedoeld in artikel 1, zonder enig nadelig onderscheid gebaseerd op ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst of geloof, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, rijkdom, geboorte of andere status, of op enig ander soortgelijk criterium.

2. De desbetreffende bepalingen van de artikelen 27 en 32 van het Eerste Verdrag zijn van toepassing op permanente geneeskundige formaties en transportmiddelen (met uitzondering van hospitaalschepen, waarop artikel 25 van het Tweede Verdrag van toepassing is) en het personeel daarvan, die voor humanitaire doeleinden ter beschikking van een Partij bij het conflict zijn gesteld:

- door een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij dat conflict;
- door een erkende en toegelaten vereniging tot hulpverlening van een dergelijke Staat;
- door een onpartijdige internationale humanitaire organisatie.

Artikel 10 — Bescherming en verzorging

1. Alle gewonden, zieken en schipbreukelingen, tot welke Partij zij ook behoren, dienen te worden ontzien en beschermd.

2. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld en in de grootst mogelijke omvang en binnen de kortst mogelijke tijd de geneeskundige verzorging en aandacht ontvangen die hun toestand vereist. Er mag op geen andere dan op geneeskundige gronden onderscheid tussen hen worden gemaakt.

Artikel 11 — Bescherming van personen

1. De lichamelijke of geestelijke gezondheid en integriteit van personen die zich in de macht van de Tegenpartij bevinden of die zijn geïnterneerd, die gevangen worden gehouden of op andere wijze van hun vrijheid zijn beroofd ten gevolge van een situatie als bedoeld in artikel 1, mogen niet door enig ongerechtvaardigd handelen of nalaten in gevaar worden gebracht. Dientengevolge is het verboden de personen bedoeld in dit artikel te onderwerpen aan geneeskundige handelingen die niet noodzakelijk zijn als gevolg van de gezondheidstoestand van de betrokken persoon en die niet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde geneeskundige normen welke onder gelijke geneeskundige omstandigheden zouden worden toegepast ten aanzien van personen die onderdaan zijn van de voor de handelingen verantwoordelijke Partij en die op geen enkele wijze van hun vrijheid zijn beroofd.

2. Het is in het bijzonder verboden bij dergelijke personen, zelfs met hun toestemming uit te voeren:

- lichamelijke verminkingen;
- geneeskundige of wetenschappelijke experimenten;
- verwijdering van weefsel of organen voor transplantatie, behalve wanneer die handelingen gerechtvaardigd zijn overeenkomstig de voorwaarden voorzien in de eerste paragraaf.

3. Uitzonderingen op het verbod voorzien in de tweede paragraaf, c, kunnen alleen worden gemaakt in het geval dat bloed wordt afgestaan voor transfusie, of huid voor transplantatie, mits dit vrijwillig en zonder enig dwang of aandrang

f) l'expression « transport sanitaire » s'entend du transport par terre, par eau ou par air des blessés, des malades et des naufragés, du personnel sanitaire et religieux et du matériel sanitaire protégés par les Conventions et le présent Protocole;

g) l'expression « moyen de transport sanitaire » s'entend de tout moyen de transport, militaire ou civil, permanent ou temporaire, affecté exclusivement au transport sanitaire et placé sous la direction d'une autorité compétente d'une Partie au conflit;

h) l'expression « véhicule sanitaire » s'entend de tout moyen de transport sanitaire par terre;

i) l'expression « navire et embarcation sanitaires » s'entend de tout moyen de transport sanitaire par eau;

j) l'expression « aéronef sanitaire » s'entend de tout moyen de transport sanitaire par air;

k) sont « permanents » le personnel sanitaire, les unités sanitaires et les moyens de transport sanitaire affectés exclusivement à des fins sanitaires pour une durée indéterminée. Sont « temporaires » le personnel sanitaire, les unités sanitaires et les moyens de transport sanitaire utilisés exclusivement à des fins sanitaires pour des périodes limitées, pendant toute la durée de ces périodes. A moins qu'elles ne soient autrement qualifiées, les expressions « personnel sanitaire », « unité sanitaire » et « moyen de transport sanitaire » couvrent un personnel, des unités ou des moyens de transport qui peuvent être soit permanents soit temporaires;

l) l'expression « signe distinctif » s'entend du signe distinctif de la croix rouge, du croissant rouge ou du lion-et-soleil rouge, sur fond blanc, quand il est utilisé pour la protection des unités et moyens de transport sanitaires et du personnel sanitaire et de son matériel;

m) l'expression « signal distinctif » s'entend de tout moyen de signalisation destiné exclusivement à permettre l'identification des unités et moyens de transport sanitaires, prévue au Chapitre III de l'Annexe I au présent Protocole.

Article 9 — Champ d'application

1. Le présent Titre, dont les dispositions ont pour but d'améliorer le sort des blessés, malades et naufragés, s'applique à tous ceux qui sont affectés par une situation visée à l'article premier, sans aucune distinction défavorable fondée sur la race, la couleur, le sexe, la langue, la religion ou la croyance, les opinions politiques ou autres, l'origine nationale ou sociale, la fortune, la naissance ou une autre situation ou tout autre critère analogue.

2. Les dispositions pertinentes des articles 27 et 32 de la 1re Convention s'appliquent aux unités et moyens de transport sanitaires permanents (autres que les navires-hôpitaux, auxquels l'article 25 de la 1re Convention s'applique), ainsi qu'à leur personnel, mis à la disposition d'une Partie au conflit à des fins humanitaires:

- par un Etat neutre ou un autre Etat non Partie à ce conflit;
- par une société de secours reconnue et autorisée de cet Etat;
- par une organisation internationale impartiale de caractère humanitaire.

Article 10 — Protection et soins

1. Tous les blessés, malades et naufragés, à quelque Partie qu'ils appartiennent, doivent être respectés et protégés.

2. Ils doivent en toutes circonstances être traités avec humanité et recevoir, dans toute la mesure du possible et dans les délais les plus brefs, les soins médicaux qu'exige leur état. Aucune distinction fondée sur des critères autres que médicaux ne doit être faite entre eux.

Article 11 — Protection de la personne

1. La santé et l'intégrité physiques ou mentales des personnes au pouvoir de la Partie adverse ou internées, détenues ou d'une autre manière privées de liberté en raison d'une situation visée à l'article premier ne doivent être compromises par aucun acte ni par aucune omission injustifiés. En conséquence, il est interdit de soumettre les personnes visées au présent article à un acte médical qui ne serait pas motivé par leur état de santé et qui ne serait pas conforme aux normes médicales généralement reconnues que la Partie responsable de l'acte appliquerait dans des circonstances médicales analogues à ses propres ressortissants jouissant de leur liberté.

2. Il est en particulier interdit de pratiquer sur ces personnes, même avec leur consentement:

- des mutilations physiques;
- des expériences médicales ou scientifiques;
- des prélèvements de tissus ou d'organes pour des transplantations, sauf si ces actes sont justifiés dans les conditions prévues au paragraphe 1er.

3. Il ne peut être dérogé à l'interdiction visée au paragraphe 2, c, que lorsqu'il s'agit de dons de sang en vue de transfusion ou de peau destinée à des greffes, à la condition que ces dons soient volontaires et ne résultent pas de mesures de

geschiedt, en dan nog slechts voor therapeutische doeleinden, onder omstandigheden die beantwoorden aan de algemeen aanvaarde geneeskundige normen en maatregelen van toezicht, die zowel het belang van de donor als van de ontvanger beogen.

4. Ieder opzettelijk handelen of nalaten, dat de lichamelijke of geestelijke gezondheid of integriteit in gevaar brengt van enige persoon die zich in de macht bevindt van een andere Partij dan de Partij waartoe hij behoort en dat hetzij een overtreding vormt van een van de verboden, vermeld in de eerste en tweede paragraaf, hetzij niet in overeenstemming is met de vereisten, voorgeschreven in de derde paragraaf, maakt een ernstige inbreuk uit op dit Protocol.

5. De personen bedoeld in de eerste paragraaf hebben het recht om iedere operationele ingreep te weigeren. In het geval van een weigering dient het geneeskundig personeel te trachten een desbetreffende schriftelijke verklaring, ondertekend of bevestigd door de patiënt te verkrijgen.

6. Iedere Partij bij het conflict moet een geneeskundig dossier bijhouden van alle gevallen van het afstaan van bloed voor transfusie of huid voor transplantatie door personen, bedoeld in de eerste paragraaf, indien die afstand geschiedt onder verantwoordelijkheid van die Partij. Bovendien dient iedere Partij bij het conflict te trachten een dossier bij te houden van alle geneeskundige handelingen, uitgevoerd met betrekking tot iedere persoon die is geïnterneerd, die gevangen wordt gehouden of op andere wijze van zijn vrijheid is beroofd ten gevolge van een situatie als bedoeld in artikel 1. Deze dossiers dienen te allen tijde voor onderzoek door de beschermende Mogendheid beschikbaar te zijn.

Artikel 12 — Bescherming van geneeskundige formaties

1. Geneeskundige formaties dienen te allen tijde te worden ontzien en beschermd en mogen niet worden aangevallen.

2. De eerste paragraaf is van toepassing op de burgerlijke geneeskundige formaties, mits zij aan één der volgende voorwaarden voldoen:

- a) tot een van de Partijen bij het conflict behoren;
- b) erkend en toegelaten zijn door de bevoegde autoriteiten van een van de Partijen bij het conflict;
- c) toegelaten zijn overeenkomstig artikel 9, eerste paragraaf van dit Protocol of van artikel 27 van het Eerste Verdrag.

3. De Partijen bij het conflict worden uitgenodigd elkaar van de plaats waar hun vaste geneeskundige formaties zich bevinden, in kennis te stellen. Het ontbreken van een dergelijke kennisgeving onthefft geen van de Partijen van de verplichting, aan de bepalingen van de eerste paragraaf te voldoen.

4. Onder geen enkele omstandigheid mogen de geneeskundige formaties worden gebruikt om te trachten militaire objectieven tegen aanvallen te beschermen. De Partijen bij het conflict dienen er, zo mogelijk, zorg voor te dragen dat de geneeskundige formaties zich op zodanige plaatsen bevinden, dat aanvallen op militaire objectieven hun veiligheid niet in gevaar brengen.

Artikel 13 — Beëindiging van de bescherming van burgerlijke geneeskundige formaties

1. De bescherming waarop de burgerlijke geneeskundige formaties recht hebben eindigt alleen wanneer deze worden gebruikt om buiten hun humanitaire taak voor de vijand schadelijke handelingen te verrichten. De bescherming eindigt evenwel slechts nadat een sommatie is gegeven waarin, telkens wanneer daartoe aanleiding is, een redelijke termijn wordt gesteld en nadat aan die sommatie geen gevolg is gegeven.

2. Als voor de vijand schadelijke handelingen worden niet beschouwd:

- a) het feit dat het personeel van de formatie is uitgerust met lichte persoonlijke wapens voor zijn eigen verdediging of voor die van gewonden en zieken, mer de zorg waarvoor het is belast;
- b) het feit dat de formatie wordt bewaakt door een piket, door schildwachten of door een geleide;
- c) het feit dat draagbare wapens en munitie, die van de gewonden en zieken zijn afgenomen en nog niet aan de bevoegde dienst zijn afgeleverd, in de formatie worden aangetroffen;
- d) het feit dat leden van de strijdkrachten of andere strijders zich om geneeskundige redenen bij de formatie bevinden.

Artikel 14 — Beperkingen op het vorderen van burgerlijke geneeskundige formaties

1. De bezettende Mogendheid heeft de plicht te verzekeren dat onafgebroken kan worden voorzien in de geneeskundige behoeften van de burgerbevolking in bezet gebied.

2. De bezettende Mogendheid mag derhalve geen burgerlijke geneeskundige formaties, hun uitrusting, hun materiaal of de diensten van hun personeel vorderen, zolang die hulpmiddelen noodzakelijk zijn voor het verschaffen van toereikende geneeskundige diensten ten behoeve van de burgerbevolking en voor de voortzetting van de geneeskundige verzorging van de gewonden en zieken die reeds onder behandeling zijn.

3. De bezettende Mogendheid mag, mits zij de algemene regel neergelegd in de tweede paragraaf in acht blijft nemen, de bovenbedoelde hulpmiddelen vorderen onder de volgende bijzondere voorwaarden:

coercition ou de persuasion et qu'ils soient destinés à des fins thérapeutiques dans des conditions compatibles avec les normes médicales généralement reconnues et avec les contrôles effectués dans l'intérêt tant du donneur que du receveur.

4. Tout acte ou omission volontaire qui met gravement en danger la santé ou l'intégrité physiques ou mentales de toute personne au pouvoir d'une Partie autre que celle dont elle dépend et qui, soit contrevient à l'une des interdictions énoncées aux paragraphes 1er et 2, soit ne respecte pas les conditions prescrites au paragraphe 3, constitue une infraction grave au présent Protocole.

5. Les personnes définies au paragraphe 1 ont le droit de refuser toute intervention chirurgicale. En cas de refus, le personnel sanitaire doit s'efforcer d'obtenir une déclaration écrite à cet effet, signée ou reconnue par le patient.

6. Toute Partie au conflit doit tenir un dossier médical pour tout don de sang en vue de transfusion ou de peau destinée à des greffes par les personnes visées au paragraphe 1er, si ce don est effectué sous la responsabilité de cette Partie. En outre, toute Partie au conflit doit s'efforcer de tenir un dossier de tous les actes médicaux entrepris à l'égard des personnes internées, détenues ou d'une autre manière privées de liberté en raison d'une situation visée à l'article premier. Ces dossiers doivent en tout temps être à la disposition de la Puissance protectrice aux fins d'inspection.

Article 12 — Protection des unités sanitaires

1. Les unités sanitaires doivent en tout temps être respectées et protégées et ne doivent pas être l'objet d'attaques.

2. Le paragraphe 1er s'applique aux unités sanitaires civiles pour autant qu'elles remplissent l'une des conditions suivantes:

- a) appartenir à l'une des Parties au conflit;
- b) être reconnues et autorisées par l'autorité compétente de l'une des Parties au conflit;
- c) être autorisées conformément aux articles 9, paragraphe 2, du présent Protocole, ou 27 de la 1re Convention.

3. Les Parties au conflit sont invitées à se communiquer l'emplacement de leurs unités sanitaires fixes. L'absence d'une telle notification ne dispense aucune des Parties d'observer les dispositions du paragraphe 1er.

4. En aucune circonstance, les unités sanitaires ne doivent être utilisées pour tenter de mettre des objectifs militaires à l'abri d'attaques. Chaque fois que cela sera possible, les Parties au conflit veilleront à ce que les unités sanitaires soient situées de telle façon que des attaques contre des objectifs militaires ne mettent pas ces unités sanitaires en danger.

Article 13 — Cessation de la protection des unités sanitaires civiles

1. La protection due aux unités sanitaires civiles ne peut cesser que si elles sont utilisées pour commettre, en dehors de leur destination humanitaire, des actes nuisibles à l'ennemi. Toutefois, la protection cessera seulement après qu'une sommation fixant, chaque fois qu'il y aura lieu, un délai raisonnable, sera demeurée sans effet.

2. Ne seront pas considérés comme actes nuisibles à l'ennemi:

- a) le fait que le personnel de l'unité est doté d'armes légères individuelles pour sa propre défense ou pour celle des blessés et des malades dont il a la charge;
- b) le fait que l'unité est gardée par un piquet, des sentinelles ou une escorte;
- c) le fait que se trouvent dans l'unité des armes portatives et des munitions retirées aux blessés et aux malades et n'ayant pas encore été versées au service compétent;
- d) le fait que des membres des forces armées ou autres combattants se trouvent dans ces unités pour des raisons médicales.

Article 14 — Limitation à la réquisition des unités sanitaires civiles

1. La Puissance occupante a le devoir d'assurer que les besoins médicaux de la population civile continuent d'être satisfaits dans les territoires occupés.

2. En conséquence, la Puissance occupante ne peut réquisitionner les unités sanitaires civiles, leur équipement, leur matériel ou leur personnel, aussi longtemps que ces moyens sont nécessaires pour satisfaire les besoins médicaux de la population civile et pour assurer la continuité des soins aux blessés et malades déjà sous traitement.

3. La Puissance occupante peut réquisitionner les moyens mentionnés ci-dessus à condition de continuer à observer la règle générale établie au paragraphe 2 et sous réserve des conditions particulières suivantes:

a) dat de hulpmiddelen nodig zijn voor een toereikende en onmiddellijke geneeskundige behandeling van de gewonden en zieken van de strijdkrachten van de bezettende Mogendheid of van krijgsgevangenen;

b) dat de vordering slechts duurt zolang deze noodzaak bestaat;

c) dat onmiddellijk maatregelen worden genomen om te verzekeren dat onafgebroken kan worden voorzien in de geneeskundige behoeften van de burgerbevolking, evenals in die van de gewonden en zieken onder behandeling die door de vordering worden getroffen.

Artikel 15 — Bescherming van burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel

1. Burgerlijk geneeskundig personeel dient te worden ontzien en beschermd.

2. Met alle beschikbare middelen moet, indien nodig, hulp worden verleend aan het burgerlijk geneeskundig personeel in gebieden waar de burgerlijke geneeskundige diensten door de vijandelikheden zijn ontworpen.

3. De bezettende Mogendheid moet het burgerlijk geneeskundig personeel in bezette gebieden alle bijstand verlenen om het in staat te stellen naar best vermogen zijn humanitaire taak te vervullen. De bezettende Mogendheid mag niet eisen dat dit personeel bij de uitoefening van die taak voorrang geeft aan de behandeling van enige persoon, behalve op geneeskundige gronden. Het mag niet worden verplicht taken te verrichten die onverenigbaar zijn met zijn humanitaire opdracht.

4. Het burgerlijk geneeskundig personeel zal toegang hebben tot alle plaatsen waar zijn diensten onmisbaar zijn, onder voorbehoud van de toezichts- en veiligheidsmaatregelen die de desbetreffende Partij bij het conflict noodzakelijk acht.

5. Het burgerlijk geestelijk personeel dient te worden ontzien en beschermd. De bepalingen van de Verdragen en dit Protocol betreffende de bescherming en de herkenbaarheid van het geneeskundig personeel zijn evenzo op hen toepasselijk.

Artikel 16 — Algemene bescherming van de geneeskundige taakvervulling

1. Niemand mag, onder welke omstandigheden ook, worden gestraft voor het uitvoeren van geneeskundige handelingen die met de geneeskundige deontologie in overeenstemming zijn, ongeacht degenen aan wie deze handelingen ten goede komen.

2. Personen die geneeskundige handelingen uitvoeren mogen niet worden verplicht daden of werkzaamheden te verrichten die in strijd zijn met de regels van de geneeskundige deontologie of met andere geneeskundige regels, opgesteld in het belang van de gewonden en de zieken, of met de bepalingen van de Verdragen en dit Protocol, noch mogen zij worden gedwongen af te zien van het verrichten van daden of werkzaamheden, door die regels en bepalingen voorgeschreven.

3. Niemand die geneeskundige handelingen uitvoert mag worden verplicht, aan iemand die behoort tot een Tegenpartij of tot zijn eigen Partij, behalve voor zover dat door de wetgeving van de laatstbedoelde Partij wordt vereist, inlichtingen te verstrekken betreffende de gewonden en zieken die hij verzorgt of heeft verzorgd, indien deze inlichtingen naar zijn oordeel schadelijk zouden kunnen zijn voor de desbetreffende patiënten of hun families. De voorschriften inzake de verplichte melding van besmettelijke ziekten dienen evenwel in acht te worden genomen.

Artikel 17 — Rol van de burgerbevolking en van de verenigingen tot hulpverlening

1. De burgerbevolking dient de gewonden, zieken en schipbreukelingen te ontzien, zelfs indien deze tot de Tegenpartij behoren, en mag geen gewelddaden tegen hen begaan. Aan de burgerbevolking en de verenigingen tot hulpverlening, zoals nationale Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon)-vereniging is het toegestaan, zelfs uit eigen beweging de gewonden, zieken en schipbreukelingen te verzamelen en te verzorgen, zelfs in gebieden waar een inval heeft plaatsgevonden of die zijn bezet. Niemand mag worden lastiggevalen, vervolgd, veroordeeld of gestraft voor dergelijke humanitaire handelingen.

2. De Partijen bij het conflict kunnen een beroep doen op de burgerbevolking en de verenigingen tot hulpverlening, bedoeld in de eerste paragraaf om de gewonden, zieken en schipbreukelingen te verzamelen en te verzorgen, naar de doden te zoeken en de plaats waar deze zich bevinden te melden; de Partijen dienen zowel bescherming als de noodzakelijke faciliteiten te verlenen aan diegenen die aan dit beroep gevolg hebben gegeven. Indien de Tegenpartij het gebied in haar macht mocht krijgen of herkrijgen, moet zij deze bescherming en faciliteiten blijven verlenen zolang zij noodzakelijk zijn.

Artikel 18 — Identificatie

1. Iedere Partij bij het conflict moet de herkenbaarheid trachten te verzekeren van het geneeskundig en geestelijk personeel en de geneeskundige formaties en transporten.

2. Iedere Partij bij het conflict moet eveneens trachten, werkwijzen en procedures te aanvaarden en ten uitvoer te leggen die het mogelijk maken, geneeskundige formaties en transporten te herkennen die het kenteken en de herkenningssignalen gebruiken.

3. In het bezet gebied en in de gebieden waar gevechten plaatsvinden of vermoedelijk zullen plaatsvinden, dient het burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel in het algemeen herkenbaar te zijn aan het kenteken en aan de identiteitskaart waaruit hun status blijkt.

a) que les moyens soient nécessaires pour assurer un traitement médical immédiat et approprié aux blessés et malades des forces armées de la Puissance occupante ou aux prisonniers de guerre;

b) que la réquisition n'exécède pas la période où cette nécessité existe; et

c) que des dispositions immédiates soient prises pour que les besoins médicaux de la population civile, ainsi que ceux des blessés et malades sous traitement affectés par la réquisition, continuent d'être satisfaits.

Article 15 — Protection du personnel sanitaire et religieux civil

1. Le personnel sanitaire civil sera respecté et protégé.

2. En cas de besoin, toute assistance possible doit être donnée au personnel sanitaire civil dans une zone où les services sanitaires civils seraient désorganisés en raison des combats.

La Puissance occupante donnera toute assistance au personnel sanitaire civil dans les territoires occupés pour lui permettre d'accomplir au mieux sa mission humanitaire. La Puissance occupante ne peut pas exiger de ce personnel que cette mission s'accomplisse en priorité au profit de qui que ce soit, sauf pour des raisons médicales. Ce personnel ne sera pas astreint à des tâches incompatibles avec sa mission humanitaire.

4. Le personnel sanitaire civil pourra se rendre sur les lieux où ses services sont indispensables, sous réserve des mesures de contrôle et de sécurité que la Partie au conflit intéressée jugerait nécessaires.

5. Le personnel religieux civil sera respecté et protégé. Les dispositions des Conventions et du présent Protocole relatives à la protection et à l'identification du personnel sanitaire lui sont applicables.

Article 16 — Protection générale de la mission médicale

1. Nul ne sera puni pour avoir exercé une activité de caractère médical conforme à la déontologie, quels qu'aient été les circonstances ou les bénéficiaires de cette activité.

2. Les personnes exerçant une activité de caractère médical ne peuvent être contraintes d'accomplir des actes ou d'effectuer des travaux contraires à la déontologie ou aux autres règles médicales qui protègent les blessés et les malades, ou aux dispositions des Conventions ou du présent Protocole, ni de s'abstenir d'accomplir des actes exigés par ces règles et dispositions.

3. Aucune personne exerçant une activité médicale ne doit être contrainte de donner à quiconque appartenant soit à une Partie adverse, soit à la même Partie qu'elle, sauf dans les cas prévus par la loi de cette dernière, des renseignements concernant les blessés et les malades qu'elle soigne ou qu'elle a soignés si elle estime que de tels renseignements peuvent porter préjudice à ceux-ci ou à leur famille. Les règlements régissant la notification obligatoire des maladies transmissibles doivent, néanmoins, être respectés.

Article 17 — Rôle de la population civile et des sociétés de secours

1. La population civile doit respecter les blessés, malades et naufragés, même s'ils appartiennent à la Partie adverse, et n'exercer contre eux aucun acte de violence. La population civile et les sociétés de secours telles que les Sociétés nationales de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-Rouge), seront autorisées, même dans les régions envahies ou occupées, à recueillir ces blessés, malades et naufragés et à leur prodiguer des soins, même de leur propre initiative. Nul ne sera inquiété, poursuivi, condamné ou puni pour de tels actes humanitaires.

2. Les Parties au conflit pourront faire appel à la population civile et aux sociétés de secours visées au paragraphe 1er pour recueillir les blessés, malades et naufragés et pour leur prodiguer des soins de même que pour rechercher les morts et rendre compte du lieu où ils se trouvent; elles accorderont la protection et les facilités nécessaires à ceux qui auront répondu à cet appel. Dans le cas où la Partie adverse viendrait à prendre ou à reprendre le contrôle de la région, elle maintiendra cette protection et ces facilités aussi longtemps qu'elles seront nécessaires.

Article 18 — Identification

1. Chaque Partie au conflit doit s'efforcer de faire en sorte que le personnel sanitaire et religieux, ainsi que les unités et les moyens de transport sanitaires, puissent être identifiés.

2. Chaque Partie au conflit doit également s'efforcer d'adopter et de mettre en œuvre des méthodes et des procédures permettant d'identifier les unités et les moyens de transport sanitaires qui utilisent le signe distinctif et des signaux distinctifs.

3. Dans les territoires et dans les zones où des combats se déroulent ou semblent devoir se dérouler, le personnel sanitaire civil et le personnel religieux civil se feront en règle générale reconnaître au moyen du signe distinctif et d'une carte d'identité attestant leur statut.

4. De geneeskundige formaties en transportmiddelen moeten, met toestemming van de bevoegde autoriteit, zijn voorzien van het kenteken. De schepen en vaartuigen, bedoeld in artikel 22 van dit Protocol, moeten van kentekenen zijn voorzien, overeenkomstig de bepalingen van het Tweede Verdrag.

5. Een Partij bij het conflict kan, als bepaald in Hoofdstuk III van Bijlage I bij dit Protocol, het gebruik van herkenningssignalen naast het kenteken toestaan ter identificatie van geneeskundige formaties en transportmiddelen. Bij wijze van uitzondering mogen geneeskundige transportmiddelen in de bijzondere in dat Hoofdstuk genoemde gevallen, herkenningssignalen gebruiken zonder het kenteken te tonen.

6. De uitvoering van de bepalingen van de eerste tot en met de vijfde paragraaf van dit artikel wordt beheerst door de Hoofdstukken I tot en met III van de Bijlage bij dit Protocol. De signalen in Hoofdstuk III van de Bijlage omschreven en uitsluitend bestemd voor het gebruik door geneeskundige formaties en transportmiddelen mogen, behalve als in dat Hoofdstuk bepaald voor geen andere doeleinden worden gebruikt dan ter identificatie van de in dat Hoofdstuk omschreven geneeskundige formaties en transportmiddelen.

7. Dit artikel staat geen uitgebreider gebruik van het kenteken toe in vredesstijd dan is bepaald in artikel 44 van het Eerste Verdrag.

8. De bepalingen van de Verdragen en het Protocol betreffende het toezicht op het gebruik van het kenteken en betreffende het voorkomen en het tegengaan van enig misbruik daarvan zijn van toepassing op herkenningssignalen.

Artikel 19 — Neutrale Staten en andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict

Neutrale Staten en andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict dienen de betreffende bepalingen van dit Protocol toe te passen ten aanzien van de personen die door deze Afdeling worden beschermd en die op hun grondgebied mochten worden toegelaten of geïnterneerd, alsmede op alle doden van de Partijen bij het conflict die zij mochten vinden.

Artikel 20 — Verbod van représailles

Représailles tegen personen en goederen die door deze Afdeling worden beschermd zijn verboden.

Afdeling II

Geneeskundige transporten

Artikel 21 — Geneeskundige voertuigen

Geneeskundige voertuigen dienen te worden ontzien en beschermd op dezelfde wijze als mobiele geneeskundige formaties krachtens de Verdragen en dit Protocol.

Artikel 22 — Hospitaalschepen en kustreddingsboten

1. De bepalingen van de Verdragen betreffende:

- de vaartuigen, omschreven in de artikelen 22, 24, 25 en 27 van het Tweede Verdrag,
- hun reddingsboten en kleine vaartuigen,
- hun personeel en bemanningen,
- de gewonden, zieken en schipbreukelingen aan boord,

zijn eveneens van toepassing wanneer die vaartuigen burgers vervoeren die gewond, ziek of schipbreukeling zijn en niet behoren tot een van de categorieën, vermeld in artikel 13 van het Tweede Verdrag. Die burgers mogen evenwel niet worden overgedragen aan enige Partij die niet hun eigen Partij is, noch op zee gevangen worden genomen. Indien zij zich in de macht bevinden van een andere Partij bij het conflict dan hun eigen Partij, zijn het Vierde Verdrag en dit Protocol op hen van toepassing.

2. De bescherming door de Verdragen verleend aan de vaartuigen, omschreven in artikel 25 van het Tweede Verdrag, strekt zich mede uit tot de hospitaalschepen, voor humanitaire doeleinden aan een Partij bij het conflict ter beschikking gesteld:

- door een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij dat conflict,
- door een onpartijdige internationale humanitaire organisatie mits in beide gevallen aan de in dat artikel vermelde vereisten is voldaan.

3. Kleine vaartuigen, omschreven in artikel 27 van het Tweede Verdrag, dienen te worden beschermd, zelfs indien de in dat artikel bedoelde kennisgeving niet is gedaan. De Partijen bij het conflict worden evenwel uitgenodigd elkaar van alle bijzonderheden met betrekking tot die vaartuigen in kennis te stellen, ten einde de identificatie en herkenning daarvan te vergemakkelijken.

Artikel 23 — Andere geneeskundige schepen en vaartuigen

1. Geneeskundige schepen en vaartuigen, andere dan diegene bedoeld in artikel 22 van dit Protocol en artikel 38 van het Tweede Verdrag dienen, hetzij op zee of in andere wateren, te worden ontzien en beschermd op dezelfde wijze als de mobiele geneeskundige formaties krachtens de Verdragen en dit Protocol. Deze schepen dienen, daar de bovengenoemde bescherming slechts kan worden verwezenlijkt indien zij kunnen worden geïdentificeerd en herkend als

4. Avec le consentement de l'autorité compétente, les unités et moyens de transport sanitaires seront marqués du signe distinctif. Les navires et embarcations visés à l'article 22 du présent Protocole seront marqués conformément aux dispositions de la IIe Convention.

5. En plus du signe distinctif, une Partie au conflit peut, conformément au Chapitre III de l'Annexe I au présent Protocole, autoriser l'usage de signaux distinctifs pour permettre l'identification des unités et des moyens de transport sanitaires. A titre exceptionnel, dans les cas particuliers prévus audit Chapitre, les moyens de transport sanitaire peuvent utiliser des signaux distinctifs sans arborer le signe distinctif.

6. L'exécution des dispositions prévues aux paragraphes 1er à 5 est régie par les Chapitres I à III de l'Annexe I au présent Protocole. Les signaux décrits au Chapitre III de cette Annexe et destinés exclusivement à l'usage des unités et des moyens de transport sanitaires ne pourront être utilisés, sauf exceptions prévues audit Chapitre, que pour permettre l'identification des unités et moyens de transport sanitaires.

7. Les dispositions du présent article ne permettent pas d'étendre l'usage, en temps de paix, du signe distinctif au-delà de ce qui est prévu par l'article 44 de la Ire Convention.

8. Les dispositions des Conventions et du présent Protocole relatives au contrôle de l'usage du signe distinctif ainsi qu'à la prévention et à la répression de son usage abusif sont applicables aux signaux distinctifs.

Artikel 19 — Etats neutres et autres Etats non-Parties au conflit

Les Etats neutres et les autres Etats qui ne sont pas Parties au conflit appliqueront les dispositions pertinentes du présent Protocole aux personnes protégées par le présent Titre qui peuvent être reçues ou internées sur leur territoire, ainsi qu'aux morts des Parties à ce conflit qu'il pourrait recueillir.

Artikel 20 — Interdiction des représailles

Les représailles contre les personnes et les biens protégés par le présent Titre sont interdites.

Section II

Transport sanitaires

Artikel 21 — Véhicules sanitaires

Les véhicules sanitaires seront respectés et protégés de la manière prévue par les Conventions et le présent Protocole pour les unités sanitaires mobiles.

Artikel 22 — Navires-hôpitaux et embarcations de sauvetage côtières

1. Les dispositions des Conventions concernant:

- les navires décrits aux articles 22, 24, 25 et 27 de la IIe Convention,
- leurs canots de sauvetage et leurs embarcations,
- leur personnel et leur équipage,
- les blessés, les malades et les naufragés se trouvant à bord,

s'appliquent aussi lorsque ces navires, canots ou embarcations transportent des civils blessés, malades et naufragés qui n'appartiennent pas à l'une des catégories mentionnées à l'article 13 de la IIe Convention. Toutefois, ces civils ne doivent être, ni remis à une Partie qui n'est pas la leur, ni capturés en mer. S'ils se trouvent au pouvoir d'une Partie au conflit qui n'est pas la leur, la IVe Convention et le présent Protocole leur seront applicables.

2. La protection assurée par les Conventions pour les navires décrits à l'article 25 de la IIe Convention s'étend aux navires-hôpitaux mis à la disposition d'une Partie au conflit à des fins humanitaires:

- par un Etat neutre ou un autre Etat non-Partie à ce conflit, ou,
- par une organisation internationale impartiale de caractère humanitaire, sous réserve dans les deux cas que les conditions énoncées dans ledit article soient remplies.

3. Les embarcations décrites à l'article 27 de la IIe Convention seront protégées même si la notification envisagée dans cet article n'a pas été faite. Les Parties au conflit sont toutefois invitées à s'informer mutuellement de tout élément relatif à ces embarcations qui permette de les identifier et de les reconnaître plus facilement.

Artikel 23 — Autres navires et embarcations sanitaires

1. Les navires et embarcations sanitaires autres que ceux qui sont visés à l'article 22 du présent Protocole et à l'article 38 de la IIe Convention doivent, que ce soit en mer ou en d'autres eaux, être respectés et protégés de la manière prévue pour les unités sanitaires mobiles par les Conventions et le présent Protocole. La protection de ces bateaux ne pouvant être efficace que s'ils peuvent être identifiés et reconnus comme des navires ou embarcations sanitai-

geneeskundige schepen of vaartuigen, te zijn voorzien van het kenteken, en zoveel mogelijk te voldoen aan het bepaalde in artikel 43, tweede paragraaf van het Tweede Verdrag.

2. De schepen en vaartuigen, bedoeld in de eerste paragraaf, blijven onderworpen aan het oorlogsrecht. Ieder oorlogsschip dat aan de oppervlakte vaart en in staat is de opvolging van zijn bevel terstond af te dwingen kan hun bevelen te stoppen, zich te verwijderen of een bepaalde route te volgen, en zij dienen ieder zodanig bevel op te volgen. Deze schepen en vaartuigen mogen, zolang zij nodig zijn voor de gewonden, zieken en schipbreukelingen aan boord, op geen enkele andere wijze aan hun geneeskundige taak worden onttrokken.

3. De bescherming, verleend in de eerste paragraaf, eindigt alleen in de omstandigheden, vermeld in de artikelen 34 en 35 van het Tweede Verdrag. Een duidelijke weigering om een bevel, gegeven overeenkomstig de tweede paragraaf, op te volgen vormt een voor de vijand schadelijke handeling krachtens artikel 34 van het Tweede Verdrag.

4. Een Partij bij het conflict kan iedere Tegenpartij, zolang als mogelijk is vóór het vertrek van een geneeskundig schip of vaartuig, in kennis stellen van de naam, de klasse, de verwachte vertrektijd, de route en de geschatte snelheid ervan, in het bijzonder in het geval van schepen met een bruto inhoud van meer dan 2 000 ton, en kan voorts alle gegevens verstrekken ter vergemakkelijking van de identificatie en herkenning. De Tegenpartij moet de ontvangst van die gegevens bevestigen.

5. De bepalingen van artikel 37 van het Tweede Verdrag zijn van toepassing op het geneeskundig en geestelijk personeel op die schepen en vaartuigen.

6. De bepalingen van het Tweede Verdrag zijn van toepassing op de gewonden, zieken en schipbreukelingen, die behoren tot de categorieën bedoeld in artikel 13 van het Tweede Verdrag en artikel 44 van dit Protocol, en die zich aan boord van dergelijke schepen en vaartuigen mochten bevinden. De burgers die gewond, ziek of schipbreukeling zijn en niet behoren tot een van de categorieën, vermeld in artikel 13 van het Tweede Verdrag, kunnen op zee niet worden overgedragen aan een Partij die niet hun eigen Partij is, noch kunnen zij van dergelijke schepen of vaartuigen worden verwijderd; indien zij zich in de macht bevinden van een andere Partij bij het conflict dan hun eigen Partij, zijn het Vierde Verdrag en dit Protocol op hen van toepassing.

Artikel 24 — Bescherming van geneeskundige luchtvaartuigen

Geneeskundige luchtvaartuigen dienen te worden ontzien en beschermd overeenkomstig de bepalingen van deze Titel.

Artikel 25 — Geneeskundige luchtvaartuigen in gebieden die niet onder controle zijn van een Tegenpartij

In landgebieden die door beviende strijdkrachten feitelijk worden beheerst en in het luchtruim daarboven, of in zeegebieden die niet feitelijk door een Tegenpartij worden beheerst en in het luchtruim daarboven, is voor het ontzien en de bescherming van geneeskundige luchtvaartuigen van een Partij bij het conflict, geen enkele overeenkomst met een Tegenpartij vereist. Een Partij bij het conflict die in deze gebieden van haar geneeskundige luchtvaartuigen gebruik maakt kan evenwel, met het oog op een grotere veiligheid, een kennisgeving als voorzien in artikel 29 tot de Tegenpartij richten, in het bijzonder wanneer die luchtvaartuigen vluchten uitvoeren die hen binnen het bereik brengen van grond-lucht-wapensystemen van de Tegenpartij.

Artikel 26 — Geneeskundige luchtvaartuigen in contact-zones of soortgelijke zones

1. In die delen van de contact-zone die door beviende strijdkrachten feitelijk worden beheerst en in het luchtruim daarboven, en in die gebieden die niet door een bepaalde Partij feitelijk worden beheerst en in het luchtruim daarboven, kan de bescherming van de geneeskundige luchtvaartuigen slechts volkomen doeltreffend plaatsvinden krachtens een voorafgaand akkoord tussen de bevoegde militaire autoriteiten van de Partijen bij het conflict, als voorzien in artikel 29. Ofschoon bij afwezigheid van een dergelijk akkoord de geneeskundige luchtvaartuigen hun werkzaamheden op eigen risico verrichten, moeten zij worden ontzien wanneer zij als zodanig zijn herkend.

2. « Contact-zone » betekent: ieder landgebied waar de vooruitgeschoven onderdelen van de tegenover elkaar staande strijdkrachten in contact zijn, in het bijzonder waar zij zijn blootgesteld aan rechtstreeks vuur vanaf de grond.

Artikel 27 — Geneeskundige luchtvaartuigen in gebieden die worden beheerst door een Tegenpartij

1. De geneeskundige luchtvaartuigen van een Partij bij het conflict blijven beschermd, wanneer zij over land- of zeegebieden vliegen, die door een Tegenpartij feitelijk worden beheerst, mits van de bevoegde autoriteit van die Tegenpartij te voren toestemming voor die vluchten is verkregen.

2. Een geneeskundig luchtvaartuig dat over een gebied vliegt dat door een Tegenpartij feitelijk wordt beheerst, zonder de in de eerste paragraaf voorziene toestemming of in afwijking van de voorwaarden, verbonden aan een dergelijke toestemming hetzij door een navigatiefout of ten gevolge van een noodtoestand die de veiligheid van de vlucht in gevaar brengt, dient alles in het werk te stellen om zich te identificeren en de Tegenpartij van de omstandigheden in kennis te stellen.

res, ils devraient être marqués du signe distinctif et se conformer, dans la mesure du possible, aux dispositions de l'article 43, deuxième alinéa, de la IIe Convention.

2. Les navires et embarcations visés au paragraphe 1er restent soumis au droit de la guerre. L'ordre de stopper, de s'éloigner ou de prendre une route déterminée pourra leur être donné par tout navire de guerre naviguant en surface qui est en mesure de faire exécuter cet ordre immédiatement et ils devront obéir à tout ordre de cette nature. Ils ne peuvent pas être détournés de leur mission sanitaire d'une autre manière aussi longtemps qu'ils seront nécessaires pour les blessés, les malades et les naufragés se trouvant à leur bord.

3. La protection prévue au paragraphe 1 ne cessera que dans les conditions énoncées aux articles 34 et 35 de la IIe Convention. Un refus net d'obéir à un ordre donné conformément au paragraphe 2 constitue un acte nuisible à l'ennemi au sens de l'article 34 de la IIe Convention.

4. Une Partie au conflit pourra notifier à une Partie adverse, aussitôt que possible avant le départ, le nom, les caractéristiques, l'heure de départ prévue, la route et la vitesse estimée du navire ou de l'embarcation sanitaires, en particulier s'il s'agit de navires de plus de 2 000 tonnes brutes, et pourra communiquer tous autres renseignements qui faciliteraient l'identification et la reconnaissance. La Partie adverse doit accuser réception de ces renseignements.

5. Les dispositions de l'article 37 de la IIe Convention s'appliquent au personnel sanitaire et religieux se trouvant à bord de ces navires et embarcations.

6. Les dispositions pertinentes de la IIe Convention s'appliquent aux blessés, aux malades et aux naufragés appartenant aux catégories visées à l'article 13 de la IIe Convention et à l'article 44 du présent Protocole qui se trouvent à bord de ces navires et embarcations sanitaires. Les personnes civiles blessées, malades et naufragés qui n'appartiennent à aucune des catégories mentionnées à l'article 13 de la IIe Convention ne doivent, si elles sont en mer, ni être remises à une Partie qui n'est pas la leur, ni être obligées à quitter le navire; si, néanmoins, elles se trouvent au pouvoir d'une Partie au conflit qui n'est pas la leur, la IVe Convention et le présent Protocole leur sont applicables.

Article 24 — Protection des aéronefs sanitaires

Les aéronefs sanitaires seront respectés et protégés conformément aux dispositions du présent Titre.

Article 25 — Aéronefs sanitaires dans des zones non dominées par la Partie adverse

Dans des zones terrestres dominées en fait par des forces amies ou dans des zones maritimes qui ne sont pas en fait dominées par une Partie adverse, et dans leur espace aérien, le respect et la protection des aéronefs sanitaires d'une Partie au conflit ne dépendent pas d'un accord avec la Partie adverse. Une Partie au conflit qui emploie ainsi ses aéronefs sanitaires dans ces zones pourra cependant, afin de renforcer leur sécurité, donner à la Partie adverse les notifications prévues par l'article 29, en particulier quand ces aéronefs effectuent des vols qui les amènent à portée des systèmes d'armes sol-air de la Partie adverse.

Article 26 — Aéronefs sanitaires dans des zones de contact ou similaires

1. Dans les parties de la zone de contact dominées en fait par des forces amies, ainsi que dans les zones qu'en fait aucune force ne domine clairement, et dans l'espace aérien correspondant, la protection des aéronefs sanitaires ne peut être pleinement efficace que si un accord préalable est intervenu entre les autorités militaires compétentes des Parties au conflit ainsi qu'il est prévu par l'article 29. En l'absence d'un tel accord, les aéronefs sanitaires opèrent à leurs seuls risques; les aéronefs sanitaires devront néanmoins être respectés lorsqu'ils auront été reconnus comme tels.

2. L'expression « zone de contact » s'entend de toute zone terrestre où les éléments avancés des forces opposées sont au contact les uns des autres, particulièrement là où ils sont exposés à des tirs directs à partir du sol.

Article 27 — Aéronefs sanitaires dans les zones dominées par la Partie adverse

1. Les aéronefs sanitaires d'une Partie au conflit resteront protégés pendant qu'ils survolent des zones terrestres ou maritimes dominées en fait par une Partie adverse, à condition d'avoir préalablement obtenu, pour de tels vols, l'accord de l'autorité compétente de cette Partie adverse.

2. Un aéronef sanitaire qui survole une zone dominée en fait par une Partie adverse, en l'absence de l'accord prévu par le paragraphe 1 ou en contrevenant à un tel accord, par suite d'une erreur de navigation ou d'une situation d'urgence affectant la sécurité du vol, doit faire son possible pour se faire identifier et pour en informer la Partie adverse. Dès que la Partie adverse aura reconnu un tel aéronef sanitaire, elle devra faire tous les efforts raisonnables pour donner l'ordre

Zodra een zodanig geneeskundig luchtvaartuig door de Tegenpartij is herkend, dient die Partij in redelijkheid alles in het werk te stellen om het bevel tot landen of tot het neerstrijken op het water, als bedoeld in artikel 30, te geven, of om andere maatregelen ter beveiliging van haar eigen belangen te nemen, en in beide gevallen het luchtvaartuig tijd te geven aan dat bevel te voldoen of zich naar die maatregelen te gedragen, alvorens tot een aanval tegen het luchtvaartuig over te gaan.

Artikel 28 — Beperkingen op het gebruik van geneeskundige luchtvaartuigen

1. Het is de Partijen bij het conflict verboden, hun geneeskundige luchtvaartuigen te gebruiken om enig militair voordeel over een Tegenpartij te behalen. De aanwezigheid van geneeskundige luchtvaartuigen mag niet worden gebruikt om te trachten militaire objectieven voor aanvallen te vrijwaren.

2. De geneeskundige luchtvaartuigen mogen niet worden gebruikt om militaire inlichtingen te verzamelen of over te brengen, en mogen geen enkele uitrusting, voor die doeleinden bestemd, vervoeren. Het is hun verboden personen of lading te vervoeren, die niet vallen onder de definitie, opgenomen in artikel 8, letter f. Het vervoer aan boord van de persoonlijke bezittingen van de inzittenden of van materieel, uitsluitend bestemd om de navigatie, de communicatie of de identificatie te vergemakkelijken, wordt niet als verboden beschouwd.

3. De geneeskundige luchtvaartuigen mogen geen wapens vervoeren, behalve draagbare wapens en munitie, die van de gewonden, zieken en schipbreukelingen aan boord zijn afgenomen en nog niet aan de bevoegde dienst zijn afgeleverd, en die lichte persoonlijke wapens die nodig zijn om het geneeskundig personeel aan boord in staat te stellen zichzelf en de gewonden, zieken en schipbreukelingen, met de zorg waarvoor het is belast, te verdedigen.

4. De geneeskundige luchtvaartuigen mogen, wanneer zij de vluchten, bedoeld in de artikelen 26 en 27 uitvoeren, niet worden gebruikt om naar gewonden, zieken en schipbreukelingen te zoeken, zonder dat daarover een voorafgaand akkoord met de Tegenpartij is bereikt.

Artikel 29 — Kennisgevingen en afspraken inzake geneeskundige luchtvaartuigen

1. De kennisgevingen krachtens artikel 25, of de verzoeken om voorafgaand akkoord krachtens de artikelen 26, 27, 28, vierde paragraaf, of 31, moeten het aantal geneeskundige luchtvaartuigen dat men voornemens is te gebruiken, het vluchtplan en de middelen ter identificatie aangeven en worden geacht in te houden, dat elke vlucht zal worden uitgevoerd met inachtneming van artikel 28.

2. Een Partij die een kennisgeving, gedaan krachtens artikel 25, ontvangt, moet de ontvangst van die kennisgeving onmiddellijk bevestigen.

3. Een Partij die een verzoek om een voorafgaand akkoord krachtens de artikelen 26, 27, 28 vierde paragraaf, of 31 ontvangt, moet de verzoekende Partij zo snel mogelijk:

- a) mededelen dat het verzoek is ingewilligd,
- b) mededelen dat het verzoek is geweigerd, of
- c) een redelijk tegenvoorstel met betrekking tot het verzoek doen. Zij kan eveneens een verbod of een beperking van andere vluchten in het gebied gedurende de desbetreffende periode voorstellen. Indien de Partij die het verzoek heeft gedaan de tegenvoorstellen aanvaardt, stelt zij de andere Partij van de aanvaarding in kennis.

4. De Partijen moeten de nodige maatregelen nemen om te verzekeren dat de kennisgevingen snel kunnen worden gedaan en de afspraken snel kunnen worden bereikt.

5. De Partijen moeten eveneens de nodige maatregelen nemen om hetgeen die kennisgevingen en die afspraken behelzen snel aan de betrokken militaire formaties bekend te maken en moeten die formaties inlichtingen verstrekken inzake de middelen ter identificatie, die door de desbetreffende geneeskundige luchtvaartuigen zullen worden gebruikt.

Artikel 30 — Landen en inspectie van geneeskundige luchtvaartuigen

1. Geneeskundige luchtvaartuigen die vliegen boven gebieden die feitelijk worden beheerst door een Tegenpartij, of boven gebieden die niet duidelijk door een bepaalde Partij feitelijk worden beheerst kunnen gesommeerd worden te landen naar gelang van de omstandigheden, op het land of op het water, ten einde inspectie overeenkomstig de navolgende paragrafen mogelijk te maken. De geneeskundige luchtvaartuigen moeten iedere zodanige sommatie opvolgen.

2. Indien een dergelijk luchtvaartuig landt of op het water neerstrijkt, hetzij op sommatie of om andere redenen, mag het uitsluitend aan inspectie worden onderworpen ter vaststelling van de zaken, vermeld in de derde en de vierde paragraaf. Iedere zodanige inspectie moet onverwijld worden aangevangen en snel worden uitgevoerd. De inspecterende Partij mag niet verlangen dat de gewonden en zieken uit het vliegtuig worden verwijderd, tenzij verwijdering noodzakelijk is voor de inspectie. Die Partij moet er in ieder geval voor zorg dragen dat de toestand van de gewonden en zieken niet nadelig door de inspectie of de verwijdering wordt beïnvloed.

3. Indien de inspectie aantoonde dat het luchtvaartuig:

- a) een geneeskundig luchtvaartuig is in de zin van artikel 8, letter f,
- b) geen inbreuk maakt op de voorwaarden, omschreven in artikel 28, en
- c) indien een voorafgaand akkoord is verstrekt, niet heeft gevlogen zonder, of in strijd met dit akkoord,

d'atterrir ou d'amerrir visé à l'article 30, paragraphe 1, ou pour prendre d'autres mesures afin de sauvegarder les intérêts de cette Partie et pour donner à l'aéronet dans les deux cas le temps d'obtempérer, avant de recourir à une attaque.

Article 28 — Restrictions à l'emploi des aéronefs sanitaires

1. Il est interdit aux Parties au conflit d'utiliser leurs aéronefs sanitaires pour tenter d'obtenir un avantage militaire sur une Partie adverse. La présence d'aéronefs sanitaires ne doit pas être utilisée pour tenter de mettre des objectifs militaires à l'abri d'une attaque.

2. Les aéronefs sanitaires ne doivent pas être utilisés pour rechercher ou transmettre des renseignements de caractère militaire et ne doivent pas transporter de matériel destiné à ces fins. Il leur est interdit de transporter des personnes ou un chargement non compris dans la définition donnée à l'article 8, alinéa f. Le transport à bord des effets personnels des occupants ou de matériel exclusivement destiné à faciliter la navigation, les communications ou l'identification n'est pas considéré comme interdit.

3. Les aéronefs sanitaires ne doivent pas transporter d'autres armes que les armes portatives et les munitions qui auraient été retirées aux blessés, malades ou naufragés se trouvant à bord et qui n'auraient pas encore été versées au service compétent, et les armes légères individuelles nécessaires pour permettre au personnel sanitaire se trouvant à bord d'assurer sa défense et celle des blessés, des malades et des naufragés dont il a la charge.

4. En effectuant les vols visés aux articles 26 et 27, les aéronefs sanitaires ne doivent pas être utilisés, sauf accord préalable avec la Partie adverse, pour la recherche des blessés, des malades et des naufragés.

Article 29 — Notifications et accords concernant les aéronefs sanitaires

1. Les notifications visées à l'article 25 ou les demandes d'accord préalable visées aux articles 26, 27, 28 paragraphe 4, et 31 doivent indiquer le nombre prévu d'aéronefs sanitaires, leurs plans de vol et leurs moyens d'identification; elles seront interprétées comme signifiant que chaque vol s'effectuera conformément aux dispositions de l'article 28.

2. La Partie qui reçoit une notification faite en vertu de l'article 25 doit en accuser réception sans délai.

3. La Partie qui reçoit une demande d'accord préalable conformément soit aux articles 26, 27, ou 31, soit à l'article 28, paragraphe 4, doit notifier aussi rapidement que possible à la Partie demanderesse:

- a) soit l'acceptation de la demande;
- b) soit le rejet de la demande;
- c) soit une proposition raisonnable de modification de la demande. Elle peut aussi proposer d'interdire ou de restreindre d'autres vols dans la zone pendant la période considérée. Si la Partie qui a présenté la demande accepte les contrepropositions, elle doit notifier à l'autre Partie son accord.

4. Les Parties prendront les mesures nécessaires pour qu'il soit possible de faire ces notifications et de conclure ces accords rapidement.

5. Les Parties prendront aussi les mesures nécessaires pour que le contenu pertinent de ces notifications et de ces accords soit diffusé rapidement aux unités militaires concernées et qu'elles soient instruites rapidement des moyens d'identification utilisés par les aéronefs sanitaires en question.

Article 30 — Atterrissage et inspection des aéronefs sanitaires

1. Les aéronefs sanitaires survolant des zones dominées en fait par la Partie adverse, ou des zones qu'en fait aucune force ne domine clairement, peuvent être sommés d'atterrir ou d'amerrir, selon le cas, pour permettre l'inspection prévue aux paragraphes suivants. Les aéronefs sanitaires devront obéir à toute sommation de ce genre.

2. Si un aéronef sanitaire atterrit ou amerrit sur sommation ou pour d'autres raisons, il ne peut être soumis à inspection que pour vérifier les points mentionnés aux paragraphes 3 et 4. L'inspection devra être entreprise sans retard et effectuée rapidement. La Partie qui procède à l'inspection ne doit pas exiger que les blessés et les malades soient débarqués de l'aéronef, sauf si ce débarquement est indispensable à l'inspection. Elle doit veiller en tout cas à ce que cette inspection ou ce débarquement n'aggrave pas l'état des blessés et des malades.

3. Si l'inspection révèle que l'aéronef:

- a) est un aéronef sanitaire au sens de l'article 8, alinéa f,
- b) ne contrevient pas aux conditions prescrites à l'article 28, et
- c) n'a pas entrepris son vol en l'absence ou en violation d'un accord préalable, lorsqu'un tel accord est exigé,

moet aan het luchtvaartuig en aan de inzittenden die behoren tot de Tegenpartij of tot een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict, worden toegestaan de vlucht zonder oponthoud voort te zetten.

4. Indien de inspectie aantoonde dat het luchtvaartuig:

- a) geen geneeskundig luchtvaartuig is in de zin van artikel 8, letter j,
- b) inbreuk maakt op de voorwaarden, omschreven in artikel 28, of,
- c) indien een voorafgaand akkoord is vereist, heeft gevloegen zonder, of in strijd met dit akkoord,

kan het luchtvaartuig in beslag worden genomen. De inzittenden dienen te worden behandeld overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Verdragen en dit Protocol. Ieder in beslag genomen luchtvaartuig dat was aangewezen als permanent geneeskundig luchtvaartuig mag daarna uitsluitend als geneeskundig luchtvaartuig worden gebruikt.

Artikel 31 — Neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict

1. Geneeskundige luchtvaartuigen mogen, behalve krachtens een voorafgaand akkoord niet vliegen over het grondgebied van een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict, noch erop landen of neerstrijken op het water ervan. Indien een dergelijk akkoord bestaat, dienen zij evenwel te worden ontzien gedurende hun gehele vlucht en eveneens gedurende een eventuele landing op dat grondgebied. Niettemin moeten zij iedere sommatie tot landen of neerstrijken op het water, naar gelang de omstandigheden, opvolgen.

2. Indien een geneeskundig luchtvaartuig, bij afwezigheid van akkoord of in afwijking van de voorwaarden waaronder het akkoord is tot stand gekomen, vliegt over het grondgebied van een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict, hetzij door een navigatiefout of ten gevolge van een noodtoestand die de veiligheid van de vlucht in gevaar brengt, dient het alles in het werk te stellen om de vlucht te melden en zich te identificeren. Zodra een zodanig geneeskundig luchtvaartuig is herkend, dient die Staat in redelijkheid alles in het werk te stellen om de sommatie tot landen op het land of tot neerstrijken op het water, als bedoeld in artikel 30, eerste paragraaf, te geven, of om andere maatregelen ter beveiliging van zijn eigen belangen te nemen, en in beide gevallen het luchtvaartuig tijd te geven om aan deze sommatie te voldoen of zich naar die maatregelen te gedragen, alvorens tot een aanval tegen het luchtvaartuig over te gaan.

3. Indien een geneeskundig luchtvaartuig, hetzij krachtens akkoord of in de omstandigheden, vermeld in de tweede paragraaf, landt of neerstrijkt op het water behorend tot het grondgebied van een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict, hetzij op sommatie of om andere redenen, wordt het luchtvaartuig aan inspectie onderworpen ten einde vast te stellen of het werkelijk een geneeskundig luchtvaartuig is. De inspectie moet onverwijld worden aangevangen en snel worden uitgevoerd. De inspecterende Partij mag niet verlangen, dat de gewonden en zieken van de Partij die het luchtvaartuig gebruikte daaruit worden verwijderd, tenzij verwijdering noodzakelijk is voor de inspectie. De inspecterende Partij moet er in ieder geval voor zorg dragen, dat de toestand van de gewonden en zieken niet nadelig door de inspectie of de verwijdering wordt beïnvloed. Indien de inspectie aantoonde, dat het luchtvaartuig werkelijk een geneeskundig luchtvaartuig is, wordt het luchtvaartuig met inzittenden, met uitzondering van de degenen die overeenkomstig de regels van het bij wapende conflicten toepasselijk internationaal recht gevangen dienen te worden gehouden, toegestaan de vlucht te hervatten, en dienen passende maatregelen ten behoeve van de voortzetting van de vlucht te worden genomen. Indien de inspectie aantoonde, dat het luchtvaartuig geen geneeskundig luchtvaartuig is, wordt het in beslag genomen en worden de inzittenden behandeld overeenkomstig de vierde paragraaf.

4. De gewonden, zieken en schipbreukelingen die, anders dan tijdelijk met toestemming van de plaatselijke autoriteiten een geneeskundig luchtvaartuig hebben verlaten op het grondgebied van een neutrale Staat of een andere Staat die geen Partij is bij het conflict worden, tenzij anders tussen die Staat en de Partij en bij het conflict is overeengekomen, door die Staat vastgehouden, indien dit door de regels van het bij wapende conflicten toepasselijk internationaal recht wordt voorgeschreven, en wel op zodanige wijze dat zij niet opnieuw aan de vijandelijkheden kunnen deelnemen. De kosten van behandeling in een ziekenhuis en van internering dienen door de Staat waartoe die personen behoren, te worden gedragen.

5. De neutrale Staten en de andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict moeten alle voorwaarden en beperkingen die zij opleggen aan de vlucht van geneeskundige luchtvaartuigen over, of aan de landing van geneeskundige luchtvaartuigen op hun grondgebied, gelijkelijk op alle Partijen bij het conflict toepassen.

Afdeling III

Vermisten en doden

Artikel 32 — Algemeen beginsel

Bij de uitvoering van deze Afdeling, zullen de werkzaamheden van de Hoge Verdragsluitende Partijen, de Partijen bij het conflict en de internationale humanitaire organisaties, vermeld in de Verdragen en dit Protocol voornamelijk worden ingegeven door het recht van families kennis te nemen van het lot van verwanten.

l'aéronef avec ceux de ses occupants appartenant soit à une Partie adverse, soit à un Etat neutre ou à un autre Etat non Partie au conflit, sera autorisé à poursuivre son vol sans retard.

4. Si l'inspection révèle que l'aéronef:

- a) n'est pas un aéronef sanitaire au sens de l'article 8, alinéa j,
- b) contrevient aux conditions prescrites à l'article 28, ou
- c) a entrepris son vol en l'absence ou en violation d'un accord préalable, lorsqu'un tel accord est exigé,

l'aéronef peut être saisi. Ses occupants doivent tous être traités conformément aux dispositions pertinentes des Conventions et du présent Protocole. Au cas où l'aéronef saisi était affecté comme aéronef sanitaire permanent, il ne peut être utilisé ultérieurement que comme aéronef sanitaire.

Article 31 — Etats neutres ou autres Etats non Parties au conflit

1. Les aéronefs sanitaires ne doivent ni survoler le territoire d'un Etat neutre ou d'un autre Etat non Partie au conflit ni atterrir ou amerrir, sauf en vertu d'un accord préalable. Cependant, si un tel accord existe, ces aéronefs devront être respectés pendant toute la durée de leur vol et lors des escales éventuelles. Ils devront néanmoins obéir à toute sommation d'atterrir ou d'amerrir, selon le cas.

2. Un aéronef sanitaire qui, en l'absence d'un accord ou en contravention des dispositions d'un accord, survole le territoire d'un Etat neutre ou d'un autre Etat non Partie au conflit, soit par erreur de navigation, soit en raison d'une situation d'urgence touchant la sécurité du vol, doit s'efforcer de notifier son vol et de se faire identifier. Dès que cet Etat aura reconnu un tel aéronef sanitaire, il devra faire tous les efforts raisonnables pour donner l'ordre d'atterrir ou d'amerrir, visé à l'article 30, paragraphe 1, ou pour prendre d'autres mesures afin de sauvegarder les intérêts de cet Etat et pour donner à l'aéronef dans les deux cas le temps d'obtempérer, avant de recourir à une attaque.

3. Si un aéronef sanitaire, conformément à un accord ou dans les conditions indiquées au paragraphe 2, atterrit ou amerrit sur le territoire d'un Etat neutre ou d'un autre Etat non Partie au conflit, sur sommation ou pour d'autres raisons, l'aéronef pourra être soumis à une inspection afin de déterminer s'il s'agit bien d'un aéronef sanitaire. L'inspection devra être entreprise sans retard et effectuée rapidement. La Partie qui procède à l'inspection ne doit pas exiger que les blessés et les malades qui dépendent de la Partie employant l'aéronef soient débarqués de l'aéronef, sauf si ce débarquement est indispensable à l'inspection. Elle veillera en tout cas à ce que cette inspection ou ce débarquement n'aggrave pas l'état des blessés et des malades. Si l'inspection révèle qu'il s'agit effectivement d'un aéronef sanitaire, cet aéronef avec ses occupants, exception faite de ceux qui doivent être gardés en vertu des règles du droit international applicable dans les conflits armés, sera autorisé à poursuivre son vol et bénéficiera des facilités appropriées. Si l'inspection révèle que cet aéronef n'est pas un aéronef sanitaire, l'aéronef sera saisi et ses occupants seront traités conformément aux dispositions du paragraphe 4.

4. A l'exception de ceux qui sont débarqués à titre temporaire, les blessés, les malades et les naufragés débarqués d'un aéronef sanitaire avec le consentement de l'autorité locale sur le territoire d'un Etat neutre ou d'un autre Etat non Partie au conflit seront, sauf arrangement différent entre cet Etat et les Parties au conflit, gardés par cet Etat lorsque les règles du droit international applicable dans les conflits armés le requièrent, de manière qu'ils ne puissent pas de nouveau prendre part aux hostilités. Les frais d'hospitalisation et d'internement sont à la charge de l'Etat dont ces personnes dépendent.

5. Les Etats neutres ou les autres Etats non Parties au conflit appliqueront d'une manière égale à toutes les Parties au conflit les conditions et restrictions éventuelles relatives au survol de leur territoire par des aéronefs sanitaires ou à l'atterrissage de ces aéronefs.

Section III

Personnes disparues et décédées

Article 32 — Principe général

Dans l'application de la présente Section, l'activité des Hautes Parties contractantes, des Parties au conflit et des organisations humanitaires internationales mentionnées dans les Conventions et dans le présent Protocole est motivée au premier chef par le droit qu'ont les familles de connaître le sort de leurs membres.

Artikel 33 — Vermisten

1. Zodra de omstandigheden zulks toelaten, en uiterlijk onmiddellijk na het einde van de daadwerkelijke vijandelijkheden, dient iedere Partij bij het conflict naar de personen die door een Tegenpartij als vermist zijn opgegeven te zoeken. Die Partij dient alle ter zake dienende gegevens betreffende die personen door te geven teneinde het zoeken ter vergemakkelijken.

2. Teneinde het verzamelen van gegevens ingevolge de vorige paragraaf te vergemakkelijken, dient iedere Partij met betrekking tot personen die niet krachtens de Verdragen en het Protocol gunstiger mochten worden behandeld:

a) de gegevens te registreren omschreven in artikel 138 van het Vierde Verdrag, betreffende de personen die langer dan twee weken gevangen zijn gehouden, gevangenisstraf hebben ondergaan of op andere wijze van hun vrijheid zijn beroofd ten gevolge van vijandelijkheden of van een bezetting, of die tijdens hun gevangenschap zijn overleden;

b) het zoeken naar en het registreren van gegevens omtrent die personen zoveel mogelijk te vergemakkelijken en zo nodig zelf te verrichten, indien deze in andere omstandigheden tengevolge van vijandelijkheden of van bezetting zijn overleden.

3. Gegevens betreffende personen die ingevolge de eerste paragraaf als vermist zijn opgegeven en de verzoeken om dergelijke gegevens dienen te worden doorgegeven, hetzij rechtstreeks of door tussenkomst van de beschermende Mogensheid, het Centrale Opsporingsbureau van het Internationale Comité van het Rode Kruis of nationale Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zonverenigingen). Wanneer de gegevens niet via het Internationale Comité van het Rode Kruis en het Centrale Opsporingsbureau daarvan worden doorgegeven, dient iedere Partij bij het conflict er zorg voor te dragen, dat die gegevens tevens aan het Centrale Opsporingsbureau worden verstrekt.

4. De Partijen bij het conflict dienen ernaar te streven, tot overeenstemming te geraken over regelingen, waardoor het voor ploegen mogelijk wordt naar doden te zoeken, deze te identificeren en uit gebieden waar gevechten hebben plaatsgevonden weg te halen, met inbegrip van regelingen waardoor het, indien wenselijk, mogelijk wordt gemaakt dat die ploegen worden vergezeld door personeel van de Tegenpartij wanneer zij hun taak vervullen in gebieden die onder de controle staan van de Tegenpartij. Het personeel van die ploegen dient, wanneer het uitsluitend de genoemde functie vervult, te worden ontzien en beschermd.

Artikel 34 — Stoffelijke overschotten

1. Het stoffelijk overschot van personen die zijn overleden door oorzaken verband houdend met een bezetting, of die zijn overleden tijdens gevangenschap voortkomend uit een bezetting of uit vijandelijkheden, alsook het stoffelijk overschot van personen die geen onderdaan zijn van het land waar zij zijn overleden tengevolge van vijandelijkheden, dienen te worden ontzien, en het graf van alle zodanige personen dient te worden ontzien, onderhouden en aangeduid, als bepaald in artikel 130 van het Vierde Verdrag, wanneer het stoffelijk overschot of graf geen gunstiger behandeling krachtens de Verdragen en dit Protocol mocht ontvangen.

2. Zodra de omstandigheden en de betrekkingen tussen de Tegenpartijen dat toelaten, moeten de Hoge Verdragsluitende Partijen op wier grondgebied graven zijn gelegen van personen die tengevolge van vijandelijkheden of tijdens een bezetting of gevangenschap zijn overleden of, in voorkomende gevallen, andere plaatsen waar zich stoffelijke overschotten van zodanige personen bevinden, overeenkomsten sluiten teneinde:

a) de toegang tot de graven te vergemakkelijken voor de familieleden van de overledenen en de vertegenwoordigers der officiële diensten voor gravenregistratie en de regelingen van praktische aard voor die toegang vast te stellen;

b) bestendig de bescherming en het onderhoud van deze graven te verzekeren;

c) de terugkeer te vergemakkelijken van het stoffelijk overschot en de persoonlijke bezittingen van de overledenen naar het land van herkomst, op verzoek van dat land of op verzoek van de naaste familieleden tenzij het bedoelde land daartegen bezwaar maakt.

3. Indien geen overeenkomsten als voorzien in de tweede paragraaf letters b of c, zijn gesloten en indien het land van herkomst van deze overledenen niet bereid is op zijn kosten voor het onderhoud van die graven zorg te dragen, kan de Hoge Verdragsluitende Partij op wier grondgebied de graven zijn gelegen aanbieden, maatregelen te treffen ter vergemakkelijking van de terugkeer van de stoffelijke overschotten van de overledenen naar het land van herkomst. Indien een dergelijk aanbod niet wordt aanvaard, kan de Hoge Verdragsluitende Partij na verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag van het aanbod en na kennisgeving aan het land van herkomst, de voorschriften neergelegd in haar eigen wetgeving met betrekking tot begraafplaatsen en graven, toepassen.

4. Het is een Hoge Verdragsluitende Partij, op wier grondgebied de graven bedoeld in dit artikel zijn gelegen, slechts toegestaan de stoffelijke overschotten op te graven:

a) overeenkomstig de voorwaarden bepaald bij de paragrafen 2 c en 3 of, b) wanneer opgraving dwingend is geboden door het algemeen belang waaronder begrepen geneeskundige noodzaak en noodzaak verband houdend met de opsporing, in welk geval de Hoge Verdragsluitende Partij te allen tijde de stoffelijke overschotten dient te ontzien en het land van herkomst in kennis te stellen van haar voornemen de stoffelijke overschotten op te graven, waarbij zij bijzonderheden betreffende de voorgenomen plaats van herbegravingen dient te vermelden.

Article 33 — Personnes disparues

1. Dès que les circonstances le permettent et au plus tard dès la fin des hostilités actives, chaque Partie au conflit doit rechercher les personnes dont la disparition a été signalée par une Partie adverse. Ladite Partie adverse doit communiquer tous renseignements utiles sur ces personnes, afin de faciliter les recherches.

2. Afin de faciliter la collecte des renseignements prévus au paragraphe précédent, chaque Partie au conflit doit, en ce qui concerne les personnes qui ne bénéficieraient pas d'un régime plus favorable en vertu des Conventions ou du présent Protocole:

a) enregistrer les renseignements prévus à l'article 138 de la IVe Convention sur celles de ces personnes qui ont été détenues, emprisonnées ou d'une autre manière gardées en captivité pendant plus de deux semaines en raison des hostilités ou d'une occupation, ou qui sont décédées au cours d'une période de détention;

b) dans toute la mesure du possible, faciliter et, si nécessaire, effectuer la recherche et l'enregistrement de renseignements sur ces personnes si elles sont décédées dans d'autres circonstances en raison des hostilités ou d'une occupation.

3. Les renseignements sur les personnes dont la disparition a été signalée en application du paragraphe 1 et les demandes relatives à ces renseignements sont transmis soit directement, soit par l'intermédiaire de la Puissance protectrice, de l'Agence centrale de recherches du Comité international de la Croix-Rouge ou de Sociétés nationales de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion et Soleil Rouge). Lorsque ces renseignements ne sont pas transmis par l'intermédiaire du Comité international de la Croix-Rouge et de son Agence centrale de recherches, chaque Partie au conflit fait en sorte qu'ils soient aussi fournis à l'Agence centrale de recherches.

4. Les Parties au conflit s'efforceront de s'entendre sur des dispositions permettant à des équipes de rechercher, d'identifier et de relever les morts dans les zones des champs de bataille; ces dispositions peuvent prévoir, le cas échéant, que ces équipes soient accompagnées par du personnel de la Partie adverse quand elles remplissent leur mission dans les zones qui sont sous le contrôle de cette Partie adverse. Le personnel de ces équipes doit être respecté et protégé lorsqu'il se consacre exclusivement à de telles missions.

Article 34 — Restes des personnes décédées

1. Les restes des personnes qui sont décédées pour des raisons liées à une occupation ou lors d'une détention résultant d'une occupation ou d'hostilités, et ceux des personnes qui n'étaient pas les ressortissants du pays dans lequel elles sont décédées en raison d'hostilités doivent être respectés, et les sépultures de toutes ces personnes doivent être respectées, entretenues et marquées comme il est prévu à l'article 130 de la IVe Convention, pour autant que lesdits restes ou sépultures ne relèvent pas d'un régime plus favorable en vertu des Conventions et du présent Protocole.

2. Dès que les circonstances et les relations entre les Parties adverses le permettent, les Hautes Parties contractantes sur le territoire desquelles sont situés les tombes et, le cas échéant, d'autres lieux où se trouvent les restes des personnes décédées en raison d'hostilités, pendant une occupation ou lors d'une détention, doivent conclure des accords en vue:

a) de faciliter l'accès des sépultures aux membres des familles des personnes décédées et aux représentants des services officiels d'enregistrement des tombes, et d'arrêter les dispositions d'ordre pratique concernant cet accès;

b) d'assurer en permanence la protection et l'entretien de ces sépultures;

c) de faciliter le retour des restes des personnes décédées et de leurs effets personnels dans le pays d'origine, à la demande de ce pays ou à la demande de la famille, à moins que ce pays ne s'y oppose.

3. En l'absence des accords prévus au paragraphe 2, b ou c, et si le pays d'origine de ces personnes décédées n'est pas disposé à assurer l'entretien de ces sépultures à ses frais, la Haute Partie contractante sur le territoire de laquelle sont situées ces sépultures peut offrir de faciliter le retour des restes dans le pays d'origine. Si cette offre n'a pas été acceptée cinq ans après avoir été faite, la Haute Partie contractante pourra, après avoir dûment avisé le pays d'origine, appliquer les dispositions prévues dans sa législation en ce qui concerne les cimetières et les sépultures.

4. La Haute Partie contractante sur le territoire de laquelle sont situées les sépultures visées au présent article est autorisée à exhumer les restes uniquement:

a) dans les conditions définies aux paragraphes 2 c et 3, ou

b) lorsque l'exhumation s'impose pour des motifs d'intérêt public, y compris dans les cas de nécessité sanitaire et d'enquête, auquel cas la Haute Partie contractante doit, en tout temps, traiter les restes des personnes décédées avec respect et aviser le pays d'origine de son intention de les exhumer, en donnant des précisions sur l'endroit prévu pour la nouvelle inhumation.

TITEL III

METHODEN EN MIDDELEN VAN OORLOGVOERING

STATUS VAN STRIJDER EN VAN KRIJGSGEVANGENE

Afdeling I

Methoden en middelen van oorlogvoering

Artikel 35 — Grondregels

1. In geen enkel gewapend conflict is het recht van de Partijen bij het conflict ten aanzien van de keuze der methoden of middelen van oorlogvoering onbegrensd.

2. Het is verboden wapens, projectielen en stoffen alsmede methoden van oorlogvoering te gebruiken die naar hun aard overbodig letsel of onnodig leed veroorzaken.

3. Het is verboden methoden of middelen van oorlogvoering te gebruiken, bestemd om omvangrijke, langdurige en ernstige schade aan het natuurlijk milieu toe te brengen, of die dergelijke schade, naar kan worden verwacht, zullen toebrengen.

Artikel 36 — Nieuwe wapens

Op een Hoge Verdragsluitende Partij rust bij de studie, ontwikkeling, aanschaf of invoering van een nieuw wapen, een nieuw middel of een nieuwe methode van oorlogvoering de verplichting, vast te stellen of het gebruik daarvan, in bepaalde of in alle omstandigheden, door dit Protocol of door enige andere regel van het ten aanzien van de Hoge Verdragsluitende Partij toepasselijk internationaal recht is verboden.

Artikel 37 — Verbod van perfide handelingen

1. Het is verboden een tegenstander te doden, te verwonden of gevangen te nemen door middel van perfide handelingen. Gedragingen die het vertrouwen wekken bij een tegenstander ten einde deze te doen geloven dat hij gerechtigd is op bescherming krachtens de regels van het internationaal recht toepasselijk ingeval van gewapende conflicten of dat hij verplicht is zodanige bescherming te verlenen met de bedoeling dat vertrouwen te misbruiken, zijn perfide handelingen. Voorbeelden van perfide handelingen zijn :

a) het voorwenden van het voornemen tot onderhandelen onder de parlementaire vlag of het voorwenden van overgave;

b) het voorwenden uitgeschakeld te zijn door verwondingen of ziekte;

c) het voorwenden van het bezit van de status van burger of niet-strijder;

d) het voorwenden van het bezit van een beschermde positie door het gebruik van tekens, kentekenen of uniformen van de Verenigde Naties, van Neutrale Staten of van andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict.

2. Krijgslisten zijn niet verboden. Dergelijke listen zijn gedragingen die zijn bedoeld om een tegenstander te misleiden of hem er toe te bewegen roekeloos te handelen, maar die geen regels van het internationaal recht, toepasselijk in geval van gewapende conflicten, schenden en die niet verraderlijk zijn doordat niet wordt getracht het vertrouwen van een tegenstander te wekken met betrekking tot bescherming krachtens dat recht. Voorbeelden van krijgslisten zijn: het gebruik van camouflage, lokmiddelen, schijnoperaties en onjuiste inlichtingen.

Artikel 38 — Erkende kentekenen

1. Het is verboden onrechtmatig gebruik te maken van het kenteken van het Rode Kruis, de Rode Halve Maan of de Rode Leeuw en Zon, of van andere kentekenen, tekens of seinen, als voorzien in de Verdragen of dit Protocol. Het is eveneens verboden in een gewapend conflict opzettelijk misbruik te maken van andere internationaal erkende beschermende kentekenen, tekens of seinen, daaronder begrepen de parlementaire vlag en het beschermende kenteken van culturele goederen.

2. Het is verboden gebruik te maken van het kenteken van de Verenigde Naties, behalve wanneer het gebruik door die Organisatie is toegestaan.

Artikel 39 — Nationaliteitskenteken

1. Het is verboden in een gewapend conflict gebruik te maken van de vlaggen of de militaire kentekenen, onderscheidingstekens of uniformen van neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict.

2. Het is verboden gebruik te maken van de vlaggen of militaire kentekenen, onderscheidingstekens of uniformen van de Tegenpartijen tijdens aanvallen of met het oogmerk militaire operaties te dekken, te begunstigen, te beschermen of te belemmeren.

3. Geen enkele bepaling van dit artikel of van artikel 37, eerste paragraaf, d, vormt een aantasting van de bestaande, algemeen erkende regels van het internationaal recht, toepasselijk in geval van spionage of het gebruik van vlaggen tijdens gewapende conflicten op zee.

TITRE III

METHODES ET MOYENS DE GUERRE

STATUT DE COMBATTANT ET DE PRISONNIER DE GUERRE

Section I

Methodes et moyens de guerre

Article 35 — Regles fondamentales

1. Dans tout conflit armé, le droit des Parties au conflit de choisir des méthodes ou moyens de guerre n'est pas illimité.

2. Il est interdit d'employer des armes, des projectiles et des matières ainsi que des méthodes de guerre de nature à causer des maux superflus.

3. Il est interdit d'utiliser des méthodes ou moyens de guerre qui sont conçus pour causer, ou dont on peut attendre qu'ils causeront, des dommages étendus, durables et graves à l'environnement naturel.

Article 36 — Armes nouvelles

Dans l'étude, la mise au point, l'acquisition ou l'adoption d'une nouvelle arme, de nouveaux moyens ou d'une nouvelle méthode de guerre, une Haute Partie contractante a l'obligation de déterminer si l'emploi en serait interdit, dans certaines circonstances ou en toutes circonstances, par les dispositions du présent Protocole ou par toute autre règle du droit international applicable à cette Haute Partie contractante.

Article 37 — Interdiction de la perfidie

1. Il est interdit de tuer, blesser ou capturer un adversaire en recourant à la perfidie. Constituent une perfidie les actes faisant appel, avec l'intention de la tromper, à la bonne foi d'un adversaire pour lui faire croire qu'il a le droit de recevoir ou l'obligation d'accorder la protection prévue par les règles du droit international applicable dans les conflits armés. Les actes suivants sont des exemples de perfidie :

a) feindre l'intention de négocier sous le couvert du pavillon parlementaire, ou feindre la reddition;

b) feindre une incapacité due à des blessures ou à la maladie;

c) feindre d'avoir le statut de civil ou de non-combattant;

d) feindre d'avoir un statut protégé en utilisant des signes, emblèmes ou uniformes des Nations Unies, d'Etats neutres ou d'autres Etats non Parties au conflit.

2. Les ruses de guerre ne sont pas interdites. Constituent des ruses de guerre les actes qui ont pour but d'induire un adversaire en erreur ou de lui faire commettre des imprudences, mais qui n'enfreignent aucune règle du droit international applicable dans les conflits armés et qui, ne faisant pas appel à la bonne foi de l'adversaire en ce qui concerne la protection prévue par ce droit, ne sont pas perfides. Les actes suivants sont des exemples de ruses de guerre : l'usage de camouflages, de leurres, d'opérations simulées et de faux renseignements.

Article 38 — Emblèmes reconnus

1. Il est interdit d'utiliser indûment le signe distinctif de la Croix rouge, du Croissant rouge ou du Lion-et-Soleil rouge ou d'autres emblèmes, signes ou signaux prévus par les Conventions ou par le présent Protocole. Il est également interdit de faire un usage abusif délibéré, dans un conflit armé, d'autres emblèmes, signes ou signaux protecteurs reconnus sur le plan international, y compris le pavillon parlementaire, et de l'emblème protecteur des biens culturels.

2. Il est interdit d'utiliser l'emblème distinctif des Nations Unies en dehors des cas où l'usage en est autorisé par cette Organisation.

Article 39 — Signes de nationalité

1. Il est interdit d'utiliser, dans un conflit armé, les drapeaux ou pavillons, symboles, insignes ou uniformes militaires d'Etats neutres ou d'autres Etats non Parties au conflit.

2. Il est interdit d'utiliser les drapeaux ou pavillons, symboles, insignes ou uniformes militaires des Parties adverses pendant des attaques ou pour dissimuler, favoriser, protéger ou entraver des opérations militaires.

3. Aucune des dispositions du présent article ou de l'article 37, paragraphe 1, d, n'affecte les règles existantes généralement reconnues du droit international applicable à l'espionnage ou à l'emploi des pavillons dans la conduite des conflits armés sur mer.

Artikel 40 — Kwartier

Het is verboden het bevel te geven dat niemand mag overleven, een tegenstander daarmede te dreigen of op die grondslag de vijandelijkheden te voeren.

Artikel 41 — Bescherming van een vijand buiten gevecht

1. Een persoon, die naar wordt onderkend, of in de gegeven omstandigheden zou moeten worden onderkend, buiten gevecht verkeert, mag niet het voorwerp van een aanval worden.

2. Een persoon verkeert buiten gevecht indien:

a) hij zich in de macht van een Tegenpartij bevindt;

b) hij duidelijk het voornemen te kennen geeft, zich over te geven of

c) hij het bewustzijn heeft verloren of op andere wijze door verwondingen of ziekte is uitgeschakeld, en daarom niet in staat is zich te verdedigen, mits hij zich in alle genoemde gevallen onthoudt van iedere vijandelijke handeling en niet tracht te ontvluchten.

3. Wanneer personen die aanspraak kunnen maken op bescherming als krijgsgevangene, in handen van een Tegenpartij zijn gevallen onder ongebruikelijke gevechtsumstandigheden die hun evacuatie, als geregeld bij Titel III, Afdeling I, van het Derde Verdrag verhinderen, dienen zij te worden vrijgelaten en dienen alle voorzorgen die praktisch uitvoerbaar zijn te worden getroffen om hun veiligheid te waarborgen.

Artikel 42 — Inzittenden van luchtvaartuigen

1. Niemand die met een parachute uit een vliegtuig in nood springt, mag gedurende zijn neerdaling het voorwerp van een aanval worden gemaakt.

2. Aan een persoon die met een parachute uit een vliegtuig in nood is gesprongen dient, zodra hij bij zijn landing terecht komt op gebied dat onder controle is van een Tegenpartij de gelegenheid te worden geboden zich over te geven, voordat hij het voorwerp van een aanval wordt, tenzij het duidelijk is dat hij een vijandelijke handeling verricht.

3. Luchtlandingstroepen worden niet door dit artikel beschermd.

Afdeling II**De status van strijder en van krijgsgevangene****Artikel 43 — De strijdkrachten**

1. De strijdkrachten van een Partij bij een conflict bestaan uit alle georganiseerde strijdkrachten, groepen en eenheden die onder een bevel staan dat tegenover die Partij verantwoordelijk is voor het gedrag van zijn ondergeschikten, zelfs indien die partij wordt vertegenwoordigd door een niet door een Tegenpartij erkende regering of autoriteit. Deze strijdkrachten dienen te zijn onderworpen aan een intern krijgstuuchtelijk systeem, dat onder andere de nakoming van de regels van het internationaal recht, toepasselijk in geval van gewapende conflicten, dient te verzekeren.

2. De leden van de strijdkrachten van een Partij bij een conflict, andere dan het geneeskundig of geestelijk personeel op wie artikel 33 van het Derde Verdrag betrekking heeft, zijn strijders en hebben derhalve het recht om rechtstreeks aan de vijandelijkheden deel te nemen.

3. Wanneer een Partij bij het conflict een paramilitaire organisatie of een gewapende dienst belast met politietaken, in zijn strijdkrachten opneemt, moet zij de andere Partijen bij het conflict daarvan in kennis stellen.

Artikel 44 — Strijders en krijgsgevangenen

1. Iedere strijder, als omschreven in artikel 43, die in handen van een Tegenpartij valt wordt als krijgsgevangene beschouwd.

2. Hoewel alle strijders gehouden zijn de regels van het internationaal recht, toepasselijk in gewapende conflicten, te eerbiedigen, zullen de schendingen van deze regels een strijder het recht niet ontnemen te worden beschouwd als strijder, of, indien hij in handen van een Tegenpartij valt, te worden beschouwd als krijgsgevangene, behalve in de gevallen voorzien door paragrafen 3 en 4.

3. Ter bevordering van een bescherming van de burgerbevolking tegen de gevolgen van de vijandelijkheden, zijn de strijders verplicht zich van de burgerbevolking te onderscheiden wanneer zij een aanval of een militaire operatie ter voorbereiding van een aanval uitvoeren. Gelet evenwel op het feit dat er zich in een gewapend conflict situaties voordoen waarin het een gewapend strijder door de aard van de vijandelijkheden niet mogelijk is zich van de burgerbevolking te onderscheiden, behoudt deze zijn status van strijder, mits hij in zulke situaties zijn wapens openlijk draagt:

a) gedurende ieder militair treffen, en

b) gedurende de tijd dat hij zichtbaar is voor de Tegenpartij terwijl hij deelneemt aan een militaire ontplooiing die voorafgaat aan het inzetten van een aanval waaraan hij moet deelnemen. Handelingen die voldoen aan de in deze paragraaf neergelegde vereisten worden niet als perfide handelingen in de zin van artikel 37, eerste paragraaf, letter c, beschouwd.

4. Een strijder die in handen van een Tegenpartij valt terwijl hij niet aan de vereisten, vervat in de tweede zin van de derde paragraaf voldoet, verliest het recht

Article 40 — Quartier

Il est interdit d'ordonner qu'il n'y ait pas de survivants, d'en menacer l'adversaire ou de conduire les hostilités en fonction de cette décision.

Article 41 — Sauvegarde de l'ennemi hors de combat

1. Aucune personne reconnue, ou devant être reconnue, eu égard aux circonstances, comme étant hors de combat, ne doit être l'objet d'une attaque.

2. Est hors de combat toute personne:

a) qui est au pouvoir d'une Partie adverse,

b) qui exprime clairement son intention de se rendre, ou

c) qui a perdu connaissance ou est autrement en état d'incapacité du fait de blessures ou de maladie et en conséquence incapable de se défendre, à condition que, dans tous les cas, elle s'abstienne de tout acte d'hostilité et ne tente pas de s'évader.

3. Lorsque des personnes ayant droit à la protection des prisonniers de guerre sont tombées au pouvoir d'une Partie adverse dans des conditions inhabituelles de combat qui empêchent de les évacuer comme il est prévu au Titre III, Section I, de la IIIe Convention, elles doivent être libérées et toutes les précautions utiles doivent être prises pour assurer leur sécurité.

Article 42 — Occupants d'aéronefs

1. Aucune personne sautant en parachute d'un aéronef en perdition ne doit faire l'objet d'une attaque pendant la descente.

2. En touchant le sol d'un territoire contrôlé par une Partie adverse, la personne qui a sauté en parachute d'un aéronef en perdition doit se voir accorder la possibilité de se rendre avant de faire l'objet d'une attaque, sauf s'il est manifeste qu'elle se livre à un acte d'hostilité.

3. Les troupes aéroportées ne sont pas protégées par le présent article.

Section II**Statut de combattant et de prisonnier de guerre****Article 43 — Forces armées**

1. Les forces armées d'une Partie à un conflit se composent de toutes les forces, tous les groupes et toutes les unités armés et organisés qui sont placés sous un commandement responsable de la conduite de ses subordonnés devant cette Partie, même si celle-ci est représentée par un gouvernement ou une autorité non reconnus par une Partie adverse. Ces forces armées doivent être soumises à un régime de discipline interne qui assure, notamment, le respect des règles du droit international applicable dans les conflits armés.

2. Les membres des forces armées d'une Partie à un conflit (autres que le personnel sanitaire et religieux visé à l'article 33 de la IIIe Convention) sont des combattants, c'est-à-dire ont le droit de participer directement aux hostilités.

3. La Partie à un conflit qui incorpore, dans ses forces armées, une organisation paramilitaire ou un service armé chargé de faire respecter l'ordre, doit le notifier aux autres Parties au conflit.

Article 44 — Combattants et prisonniers de guerre

1. Tout combattant, au sens de l'article 43, qui tombe au pouvoir d'une Partie adverse est prisonnier de guerre.

2. Bien que tous les combattants soient tenus de respecter les règles du droit international applicable dans les conflits armés, les violations de ces règles ne privent pas un combattant de son droit d'être considéré comme combattant ou, s'il tombe au pouvoir d'une Partie adverse, de son droit d'être considéré comme prisonnier de guerre, sauf dans les cas prévus aux paragraphes 3 et 4.

3. Pour que la protection de la population civile contre les effets des hostilités soit renforcée, les combattants sont tenus de se distinguer de la population civile lorsqu'ils prennent part à une attaque ou à une opération militaire préparatoire d'une attaque. Etant donné, toutefois, qu'il y a des situations dans les conflits armés où, en raison de la nature des hostilités, un combattant armé ne peut se distinguer de la population civile, il conserve son statut de combattant à condition que, dans de telles situations, il porte ses armes ouvertement:

a) pendant chaque engagement militaire, et

b) pendant le temps où il est exposé à la vue de l'adversaire alors qu'il prend part à un déploiement militaire qui précède le lancement d'une attaque à laquelle il doit participer. Les actes qui répondent aux conditions prévues par le présent paragraphe ne sont pas considérés comme perfides au sens de l'article 37, paragraphe 1, c.

4. Tout combattant qui tombe au pouvoir d'une Partie adverse, alors qu'il ne remplit pas les conditions prévues à la deuxième phrase du paragraphe 3, perd

om als krijgsgevangene te worden beschouwd, maar hem dient niettemin bescherming te worden verleend die in alle opzichten gelijkwaardig is aan die welke het Derde Verdrag en dit Protocol aan krijgsgevangenen toekennen. Deze bescherming omvat mede bescherming die gelijkwaardig moet zijn aan die welke het Derde Verdrag aan krijgsgevangenen toekent, ingeval een zodanige persoon wordt berecht en gestraft voor enig strafbaar feit dat hij heeft begaan.

5. Geen enkele strijder die in handen van een Tegenpartij valt, zonder dat hij op dat moment deelneemt aan een aanval of militaire operatie ter voorbereiding van een aanval, verliest uit hoofde van zijn voorafgaande activiteiten het recht als strijder en als krijgsgevangene te worden beschouwd.

6. Dit artikel laat onverlet het recht van enige persoon om krachtens artikel 4 van het Derde Verdrag als krijgsgevangene te worden beschouwd.

7. Dit artikel heeft niet ten doel, verandering te brengen in de algemeen aanvaarde statenpraktijk met betrekking tot het dragen van het uniform door de strijders die behoren tot de geregelde geüniformeerde gewapende eenheden van een Partij bij het conflict.

8. Naast de categorieën personen, vermeld in de artikelen 13 van het Eerste en het Tweede Verdrag, kunnen alle leden van de strijdkrachten van een Partij bij het conflict, als omschreven in artikel 43 van dit Protocol, aanspraak maken op bescherming krachtens die Verdragen, indien zij gewond of ziek zijn, of, in het geval van het Tweede Verdrag, op zee of in andere wateren schipbreuk hebben geleden.

Artikel 45 — Bescherming van de personen die aan de vijandelijkheden hebben deelgenomen

1. Een persoon die aan vijandelijkheden deelneemt en in handen van een Tegenpartij valt, wordt geacht krijgsgevangene te zijn en dient derhalve door het Derde Verdrag te worden beschermd, indien hij de status van krijgsgevangene inroep of indien blijkt dat hij aanspraak op een zodanige status heeft of indien de Partij waartoe hij behoort een zodanige status te zijnen gunste inroept door middel van een kennisgeving aan de gevangenhoudende of aan de beschermende Mogendheid. Indien er enige twijfel mocht rijzen over de vraag of een zodanige persoon aanspraak op de status van krijgsgevangene heeft, dient hij die status te behouden en derhalve door het Derde Verdrag en dit Protocol te worden beschermd, totdat zijn status door een bevoegde rechterlijke instantie is vastgesteld.

2. Indien een persoon die in handen van een Tegenpartij is gevallen, niet als krijgsgevangene wordt vastgehouden, en door die Partij zal worden berecht wegens een strafbaar feit, verband houdende met de vijandelijkheden, dient hij het recht te hebben om zijn aanspraak op de status van krijgsgevangene voor een rechterlijke instantie geldend te maken en een uitspraak betreffende die kwestie te verkrijgen. Steeds wanneer dat krachtens de toepasselijke procesregels mogelijk is, dient die uitspraak te worden gedaan voorafgaand aan het proces met betrekking tot het strafbaar feit. De vertegenwoordigers van de beschermende Mogendheid hebben het recht, het proces waarin betreffende de bovenbedoelde kwestie uitspraak wordt gedaan, bij te wonen, behalve in uitzonderlijke gevallen waarin het proces in het belang van de veiligheid van de Staat achter gesloten deuren wordt gevoerd. In een dergelijk geval moet de gevangenhoudende Mogendheid de beschermende Mogendheid daarvan in kennis stellen.

3. Ieder die heeft deelgenomen aan vijandelijkheden die geen aanspraak heeft op de status van krijgsgevangene en die geen gunstiger behandeling krachtens het Vierde Verdrag geniet, dient te allen tijde recht te hebben op de bescherming, verleend door artikel 75 van dit Protocol. In bezet gebied heeft iedere zodanige persoon, niettegenstaande het bepaalde in artikel 5 van het Vierde Verdrag, eveneens aanspraak op het recht van communicatie krachtens dat Verdrag, behalve wanneer hij als spion wordt vastgehouden.

Artikel 46 — Spionnen

1. Niettegenstaande enige andere bepaling van de Verdragen of dit Protocol heeft een lid van de strijdkrachten van een Partij bij het conflict, die in handen van een Tegenpartij valt terwijl hij spionage bedrijft, geen recht op de status van krijgsgevangene en kan als spion worden behandeld.

2. Een lid van de strijdkrachten van een Partij bij het conflict die, ten behoeve van die Partij en op gebied dat onder controle is van een Tegenpartij, inlichtingen verzamelt of tracht te verzamelen, wordt niet geacht spionage te bedrijven indien hij, terwijl hij zodanige handelingen verricht, het uniform draagt van de strijdkrachten waartoe hij behoort.

3. Een lid van de strijdkrachten van een Partij bij het conflict, die inwoner is van een door een Tegenpartij bezet gebied en die, ten behoeve van de Partij waartoe hij behoort inlichtingen van militair belang binnen dat grondgebied verzamelt of tracht te verzamelen, wordt niet geacht spionage te bedrijven, tenzij hij zulks onder valse voorwendsels of opzettelijk op heimelijke wijze doet. Bovendien verliest zo'n inwoner zijn recht op de status van krijgsgevangene niet en mag niet als spion worden behandeld, tenzij hij wordt gevat terwijl hij spionage bedrijft.

4. Een lid van de strijdkrachten van een partij bij het conflict, die een inwoner is van door een Tegenpartij bezet gebied en die op dat gebied spionage heeft bedreven, verliest zijn recht op de status van krijgsgevangene niet en mag niet worden behandeld als spion, tenzij hij wordt gevat voordat hij zich weer bij de strijdkrachten waartoe hij behoort, heeft gevoegd.

son droit à être considéré comme prisonnier de guerre, mais bénéficie néanmoins de protections équivalentes à tous égards à celles qui sont accordées aux prisonniers de guerre par la IIIe Convention et par le présent Protocole. Cette protection comprend des protections équivalentes à celles qui sont accordées aux prisonniers de guerre par la IIIe Convention dans le cas où une telle personne est jugée et condamnée pour toutes infractions qu'elle aura commises.

5. Le combattant qui tombe au pouvoir d'une Partie adverse alors qu'il ne participe pas à une attaque ou à une opération militaire préparatoire d'une attaque ne perd pas, en raison de ses activités antérieures, le droit d'être considéré comme combattant et prisonnier de guerre.

6. Le présent article ne prive personne du droit d'être considéré comme prisonnier de guerre aux termes de l'article 4 de la IIIe Convention.

7. Le présent article n'a pas pour objet de modifier la pratique des Etats, généralement acceptée, concernant le port de l'uniforme par des combattants affectés aux unités armées régulières en uniforme d'une Partie au conflit.

8. Outre les catégories de personnes visées à l'article 13 des Ier et IIe Conventions, tous les membres des forces armées d'une Partie au conflit, tels qu'ils sont définis à l'article 43 du présent Protocole, ont droit à la protection accordée par lesdites Conventions s'ils sont blessés ou malades, ou dans le cas de la IIIe Convention, s'ils sont naufragés en mer ou en d'autres eaux.

Artikel 45 — Protection des personnes ayant pris part aux hostilités

1. Une personne qui prend part à des hostilités et tombe au pouvoir d'une Partie adverse est présumée être prisonnier de guerre et par conséquent se trouve protégée par la IIIe Convention lorsqu'elle revendique le statut de prisonnier de guerre, ou qu'il apparaît qu'elle a droit au statut de prisonnier de guerre, ou lorsque la Partie dont elle dépend revendique pour elle ce statut par voie de notification à la Puissance qui la détient ou à la Puissance protectrice. S'il existe un doute quelconque au sujet de son droit au statut de prisonnier de guerre, cette personne continue à bénéficier de ce statut et, par suite, de la protection de la IIIe Convention et du présent Protocole, en attendant que son statut soit déterminé par un tribunal compétent.

2. Si une personne tombée au pouvoir d'une Partie adverse n'est pas détenue comme prisonnier de guerre et doit être jugée par cette Partie pour une infraction liée aux hostilités, elle est habilitée à faire valoir son droit au statut de prisonnier de guerre devant un tribunal judiciaire et à obtenir que cette question soit tranchée. Chaque fois que la procédure applicable le permet, la question doit être tranchée avant qu'il soit statué sur l'infraction. Les représentants de la Puissance protectrice ont le droit d'assister aux débats au cours desquels cette question doit être tranchée, sauf dans le cas exceptionnel où ces débats ont lieu à huis clos dans l'intérêt de la sûreté de l'Etat. Dans ce cas, la Puissance détentrice doit en aviser la Puissance protectrice.

3. Toute personne qui, ayant pris part à des hostilités, n'a pas droit au statut de prisonnier de guerre et ne bénéficie pas d'un traitement plus favorable conformément à la IVe Convention a droit, en tout temps, à la protection de l'article 75 du présent Protocole. En territoire occupé, une telle personne, sauf si elle est détenue pour espionnage, bénéficie également, nonobstant les dispositions de l'article 5 de la IVe Convention, des droits de communication prévus par ladite Convention.

Artikel 46 — Espions

Nonobstant toute autre disposition des Conventions ou du présent Protocole, un membre des forces armées d'une Partie au conflit qui tombe au pouvoir d'une Partie adverse alors qu'il se livre à des activités d'espionnage n'a pas droit au statut de prisonnier de guerre et peut être traité en espion.

2. Un membre des forces armées d'une Partie au conflit qui recueille ou cherche à recueillir, pour le compte de cette Partie, des renseignements dans un territoire contrôlé par une Partie adverse ne sera pas considéré comme se livrant à des activités d'espionnage si, ce faisant, il est revêtu de l'uniforme de ces forces armées.

3. Un membre des forces armées d'une Partie au conflit qui est résident d'un territoire occupé par une Partie adverse, et qui recueille ou cherche à recueillir, pour le compte de la Partie dont il dépend des renseignements d'intérêt militaire dans ce territoire, ne sera pas considéré comme se livrant à des activités d'espionnage, à moins que, ce faisant, il n'agisse sous de fallacieux prétextes ou de façon délibérément clandestine. De plus, ce résident ne perd son droit au statut de prisonnier de guerre et ne peut être traité en espion qu'au seul cas où il est capturé alors qu'il se livre à des activités d'espionnage.

4. Un membre des forces armées d'une Partie au conflit qui n'est pas résident d'un territoire occupé par une Partie adverse et qui s'est livré à des activités d'espionnage dans ce territoire ne perd son droit au statut de prisonnier de guerre et ne peut être traité en espion qu'au seul cas où il est capturé avant d'avoir rejoint les forces armées auxquelles il appartient.

Artikel 47 — Huurlingen

1. Een huurling heeft niet het recht op de status van strijder of van krijgsgevangene.
2. Een huurling is iedere persoon:
 - a) die plaatselijk of in het buitenland speciaal is aangeworven om te vechten in een gewapend conflict;
 - b) die daadwerkelijk en rechtstreeks deelneemt aan de vijandelijkheden;
 - c) die voornamelijk door het verlangen naar persoonlijk voordeel wordt gedreven aan de vijandelijkheden deel te nemen en aan wie daadwerkelijk door of vanwege een Partij bij het conflict een materiële vergoeding is beloofd die de aan strijders van gelijke rang en functie van de strijdkrachten van die Partij beloofde of betaalde vergoeding aanzienlijk te boven gaat;
 - d) die geen onderdaan is van een Partij bij het conflict, noch inwoner van een gebied dat onder controle is van een Partij bij het conflict;
 - e) die geen lid is van de strijdkrachten van een Partij bij het conflict en;
 - f) die niet door een Staat die geen Partij is bij het conflict met een officiële opdracht, als lid van de strijdkrachten van die Staat is uitgezonden.

TITEL IV**BURGERBEVOLKING****Afdeling I****Algemene bescherming tegen de gevolgen van de vijandelijkheden****Hoofdstuk I****Grondregel en toepassingsveld****Artikel 48 — Grondregel**

Ten einde te verzekeren dat de burgerbevolking en de goederen van burgerlijke aard worden ontzien en beschermd, dienen de Partijen bij het conflict te allen tijde het onderscheid te maken tussen de burgerbevolking en de strijders en tussen de goederen van burgerlijke aard en de militaire objectieven en dienen zij derhalve hun operaties uitsluitend tegen militaire objectieven te richten.

Artikel 49 — Definitie van aanvallen en toepassingsveld

1. «Aanvallen» betekent: daden van geweld gericht tegen de tegenstander, hetzij offensieve, hetzij defensieve.
2. De bepalingen van dit Protocol met betrekking tot aanvallen zijn van toepassing op alle aanvallen, op welk grondgebied ook uitgevoerd, met inbegrip van het nationaal grondgebied dat aan een Partij bij het conflict toebehoort maar door de Tegenpartij onder controle wordt gehouden.
3. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing op alle krijgsvaardigheden te land, in de lucht of ter zee, die de burgerbevolking, de individuele burgers of goederen van burgerlijke aard te land kunnen treffen. Zij zijn voorts van toepassing op alle aanvallen vanuit de zee of de lucht op objectieven op het land, maar laten overigens de regels van het internationaal recht van toepassing bij gewapende conflicten ter zee of in de lucht, onverlet.
4. De bepalingen van deze afdeling vormen een aanvulling op de regels betreffende de humanitaire bescherming, neergelegd in het Vierde Verdrag, in het bijzonder Titel II daarvan en in andere voor de Hoge Verdragsluitende Partijen bindende internationale overeenkomsten, evenals op andere regels van het internationaal recht betreffende de bescherming van burgers en goederen van burgerlijke aard te land, ter zee, of in de lucht tegen de gevolgen van vijandelijkheden.

Hoofdstuk II**Burgers en burgerbevolking****Artikel 50 — Definitie van burgers en burgerbevolking**

1. Burger is ieder die niet behoort tot een van de categorieën personen, bedoeld in artikel 4, letter A, 1, 2, 3 en 6 van het Derde Verdrag en in artikel 43 van dit Protocol. Bij twijfel of iemand burger is, wordt hij als burger beschouwd.
2. De burgerbevolking omvat alle personen die burgers zijn.
3. De aanwezigheid onder de burgerbevolking van enkelingen die niet onder de definitie van burgers vallen, ontneemt haar de civiele hoedanigheid niet.

Artikel 51 — Bescherming van de burgerbevolking

1. De burgerbevolking en de burgers genieten algemene bescherming tegen uit militaire operaties voortvloeiende gevaren. Om deze bescherming te verwezenlijken dienen de volgende regels, die een aanvulling vormen op de andere van toepassing zijnde regels van het internationaal recht, onder alle omstandigheden in acht te worden genomen.

Article 47 — Mercenaires

1. Un mercenaire n'a pas droit au statut de combattant ou de prisonnier de guerre.
2. Le terme « mercenaire » s'entend de toute personne:
 - a) qui est spécialement recrutée dans le pays ou à l'étranger pour combattre dans un conflit armé;
 - b) qui en fait prend une part directe aux hostilités;
 - c) qui prend part aux hostilités essentiellement en vue d'obtenir un avantage personnel et à laquelle est effectivement promise, par une Partie au conflit ou en son nom, une rémunération matérielle nettement supérieure à celle qui est promise ou payée à des combattants ayant un rang et une fonction analogues dans les forces armées de cette Partie;
 - d) qui n'est ni ressortissant d'une Partie au conflit, ni résident du territoire contrôlé par une Partie au conflit;
 - e) qui n'est pas membre des forces armées d'une Partie au conflit, et
 - f) qui n'a pas été envoyée par un Etat autre qu'une Partie au conflit en mission officielle en tant que membre des forces armées dudit Etat.

TITRE IV**POPULATION CIVILE****Section I****Protection générale contre les effets des hostilités****Chapitre I****Règle fondamentale et champ d'application****Article 48 — Règle fondamentale**

En vue d'assurer le respect et la protection de la population civile et des biens de caractère civil, les Parties au conflit doivent en tout temps faire la distinction entre la population civile et les combattants ainsi qu'entre les biens de caractère civil et les objectifs militaires et, par conséquent, ne diriger leurs opérations que contre des objectifs militaires.

Article 49 — Définition des attaques et champ d'application

1. L'expression « attaques » s'entend des actes de violence contre l'adversaire, que ces actes soient offensifs ou défensifs.
2. Les dispositions du présent Protocole concernant les attaques s'appliquent à toutes les attaques, quel que soit le territoire où elles ont lieu, y compris le territoire national appartenant à une Partie au conflit mais se trouvant sous le contrôle d'une Partie adverse.
3. Les dispositions de la présente Section s'appliquent à toute opération terrestre, aérienne ou navale pouvant affecter, sur terre, la population civile, les personnes civiles et les biens de caractère civil. Elles s'appliquent en outre à toutes les attaques navales ou aériennes dirigées contre des objectifs sur terre, mais n'affectent pas autrement les règles du droit international applicable dans les conflits armés sur mer ou dans les airs.
4. Les dispositions de la présente Section complètent les règles relatives à la protection humanitaire énoncées dans la IVe Convention, en particulier au Titre II, et dans les autres accords internationaux qui lient les Hautes Parties contractantes, ainsi que les autres règles du droit international relatives à la protection des civils et des biens de caractère civil contre les effets des hostilités sur terre, sur mer et dans les airs.

Chapitre II**Personnes civiles et population civile****Article 50 — Définition des personnes civiles et de la population civile**

1. Est considérée comme civile toute personne n'appartenant pas à l'une des catégories visées à l'article 4 A, 1, 2, 3 et 6 de la IIIe Convention et à l'article 43 du présent Protocole. En cas de doute, ladite personne sera considérée comme civile.
2. La population civile comprend toutes les personnes civiles.
3. La présence au sein de la population civile de personnes isolées ne répondant pas à la définition de personne civile ne prive pas cette population de sa qualité.

Article 51 — Protection de la population civile

1. La population civile et les personnes civiles jouissent d'une protection générale contre les dangers résultant d'opérations militaires. En vue de rendre cette protection effective, les règles suivantes, qui s'ajoutent aux autres règles du droit international applicable, doivent être observées en toutes circonstances.

2. Noch de burgerbevolking als zodanig, noch de burgers mogen het voorwerp van een aanval vormen. Daden van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking angst aan te jagen, zijn verboden.

3. De burgers genieten de in deze afdeling verleende bescherming, behalve indien en zolang zij rechtstreeks aan de vijandelikheden deelnemen.

4. Niet-onderscheidende aanvallen zijn verboden. Niet-onderscheidende aanvallen zijn:

- a) aanvallen die niet op een bepaald militair objectief zijn gericht;
- b) aanvallen waarbij gebruik wordt gemaakt van strijdmiddelen of -methoden die niet op een bepaald militair objectief kunnen worden gericht; of
- c) aanvallen waarbij gebruik wordt gemaakt van strijdmiddelen of -methoden waarvan de gevolgen niet kunnen worden beperkt zoals dit Protocol vereist; en die derhalve in alle genoemde gevallen van aard zijn om zonder onderscheid militaire objectieven en burgers of goederen van burgerlijke aard te treffen.

5. De volgende soorten aanvallen dienen onder andere als niet-onderscheidend te worden beschouwd:

a) aanvallen door middel van een bombardement, met welke middelen of methoden dan ook, waarbij een aantal duidelijk gescheiden en als zodanig te onderscheiden militaire objectieven, gelegen in een stad, dorp of elke andere streek waarin zich een vergelijkbare concentratie burgers of goederen van burgerlijke aard bevindt, worden aangemerkt als één enkel militair objectief;

b) aanvallen die, naar kan worden verwacht bijkomend verlies van mensenlevens onder de burgerbevolking, verwonding van burgers, schade aan goederen van burgerlijke aard of een combinatie daarvan ten gevolge zullen hebben, in een mate die buitensporig zou zijn in verhouding tot het verwachte tastbare en rechtstreekse militaire voordeel.

6. Aanvallen op de burgerbevolking of burgers bij wijze van represaille zijn verboden.

7. De aanwezigheid of de bewegingen van de burgerbevolking of van burgers mogen niet worden gebruikt om bepaalde plaatsen of gebieden te vrijwaren voor militaire operaties, in het bijzonder niet wanneer daarbij wordt getracht militaire objectieven tegen aanvallen af te schermen of militaire operaties te dekken, te begunstigen of te belemmeren. De Partijen bij het conflict mogen de bewegingen van de burgerbevolking of de burgers niet in een bepaalde richting leiden ten einde te trachten militaire objectieven tegen aanvallen af te schermen of militaire operaties te dekken.

8. Geen enkele overtreding van deze verboden ontslaat de Partijen bij het conflict van hun juridische verplichtingen met betrekking tot de burgerbevolking en de burgers, daaronder begrepen de verplichting om de in artikel 57 voorziene voorzorgsmaatregelen te treffen.

Hoofdstuk III

Goederen van burgerlijke aard

Artikel 52 — Algemene bescherming van de goederen van burgerlijke aard

1. Goederen van burgerlijke aard mogen niet het voorwerp van een aanval worden en tegen die goederen mogen geen represailles worden genomen. Goederen van burgerlijke aard zijn alle goederen die geen militaire objectieven zijn, als omschreven in de tweede paragraaf.

2. Aanvallen dienen strikt tot militaire objectieven te worden beperkt. Voor zover het goederen betreft, zijn militaire objectieven beperkt tot die goederen die naar hun aard, ligging, bestemming of gebruik een daadwerkelijke bijdrage tot de krijgsvaardigheden leveren en waarvan de gehele of gedeeltelijke vernietiging, verovering of onbruikbaarmaking onder de omstandigheden van dat moment een duidelijk militair voordeel oplevert.

3. In geval van twijfel of een goed dat gewoonlijk dienst doet voor civiele doeleinden, zoals plaatsen van eredienst, een huis of een ander soort woning of een school, niet wordt gebruikt om een daadwerkelijke bijdrage te leveren aan de krijgsvaardigheden, dient ervan te worden uitgegaan dat het niet voor het laatstgenoemd doel wordt gebruikt.

Artikel 53 — Bescherming van culturele goederen en plaatsen van eredienst

Onverminderd de bepalingen van het Verdrag van 's Gravenhage van 14 mei 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict en van andere op deze bescherming betrekking hebbende internationale akten is het verboden:

a) vijandelijke handelingen te verrichten, gericht tegen de historische monumenten, de kunstwerken of plaatsen van eredienst die het culturele of geestelijk erfgoed van de volkeren vormen;

b) dergelijke goederen te gebruiken ter ondersteuning van de militaire inspanning;

c) represailles tegen dergelijke goederen te nemen.

Artikel 54 — Bescherming van de voor het overleven van de burgerbevolking onmisbare goederen

1. Het uithongeren van burgers is als methode van oorlogvoering verboden.

2. Ni de population civile en tant que telle ni les personnes civiles ne doivent être l'objet d'attaques. Sont interdits les actes ou menaces de violence dont le but principal est de répandre la terreur parmi la population civile.

3. Les personnes civiles jouissent de la protection accordée par la présente Section, sauf si elles participent directement aux hostilités et pendant la durée de cette participation.

4. Les attaques sans discrimination sont interdites. L'expression « attaques sans discrimination » s'entend :

a) des attaques qui ne sont pas dirigées contre un objectif militaire déterminé;

b) des attaques dans lesquelles on utilise des méthodes ou moyens de combat qui ne peuvent pas être dirigés contre un objectif militaire déterminé; ou

c) des attaques dans lesquelles on utilise des méthodes ou moyens de combat dont les effets ne peuvent pas être limités comme le prescrit le présent Protocole; et qui sont, en conséquence, dans chacun de ces cas, propres à frapper indistinctement des objectifs militaires et des personnes civiles ou des biens de caractère civil.

5. Seront, entre autres, considérés comme effectués sans discrimination les types d'attaques suivants :

a) les attaques par bombardement, quels que soient les méthodes ou moyens utilisés, qui traitent comme un objectif militaire unique un certain nombre d'objectifs militaires nettement espacés et distincts situés dans une ville, un village ou toute autre zone contenant une concentration analogue de personnes civiles ou de biens de caractère civil;

b) les attaques dont on peut attendre qu'elles causent incidemment des pertes en vies humaines dans la population civile, des blessures aux personnes civiles, des dommages aux biens de caractère civil, ou une combinaison de ces pertes et dommages, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu.

6. Sont interdites les attaques dirigées à titre de représailles contre la population civile ou des personnes civiles.

7. La présence ou les mouvements de la population civile ou de personnes civiles ne doivent pas être utilisés pour mettre certains points ou certaines zones à l'abri d'opérations militaires, notamment pour tenter de mettre des objectifs militaires à l'abri d'attaques ou de couvrir, favoriser ou gêner des opérations militaires. Les Parties au conflit ne doivent pas diriger les mouvements de la population civile ou des personnes civiles pour tenter de mettre des objectifs militaires à l'abri des attaques ou de couvrir des opérations militaires.

8. Aucune violation de ces interdictions ne dispense les Parties au conflit de leurs obligations juridiques à l'égard de la population civile et des personnes civiles, y compris l'obligation de prendre les mesures de précaution prévues par l'article 57.

Chapitre III

Biens de caractère civil

Article 52 — Protection générale des biens de caractère civil

1. Les biens de caractère civil ne doivent être l'objet ni d'attaques ni de représailles. Sont biens de caractère civil tous les biens que ne sont pas des objectifs militaires au sens du paragraphe 2.

2. Les attaques doivent être strictement limitées aux objectifs militaires. En ce qui concerne les biens, les objectifs militaires sont limités aux biens qui, par leur nature, leur emplacement, leur destination ou leur utilisation apportent une contribution effective à l'action militaire et dont la destruction totale ou partielle, la capture ou la neutralisation offre en l'occurrence un avantage militaire précis.

3. En cas de doute, un bien qui est normalement affecté à un usage civil, tel qu'un lieu de culte, une maison, un autre type d'habitation ou une école, est présumé ne pas être utilisé en vue d'apporter une contribution effective à l'action militaire.

Article 53 — Protection des biens culturels et des lieux de culte

Sans préjudice des dispositions de la Convention de La Haye du 14 mai 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé et d'autres instruments internationaux pertinents, il est interdit :

a) de commettre tout acte d'hostilité dirigé contre les monuments historiques, les œuvres d'art ou les lieux de culte qui constituent le patrimoine culturel ou spirituel des peuples;

b) d'utiliser ces biens à l'appui de l'effort militaire;

c) de faire de ces biens l'objet de représailles.

Article 54 — Protection des biens indispensables à la survie de la population civile

1. Il est interdit d'utiliser contre les civils la famine comme méthode de guerre

2. De volgende daden zijn verboden: het aanvallen, vernietigen, weghalen of onbruikbaar maken van goederen, die voor het overleven van de burgerbevolking onmisbaar zijn, zoals voedingsmiddelen, landbouwgebieden waar voedingsmiddelen worden geproduceerd, oogsten, vee, drinkwaterinstallaties en voorraden en bevoelingswerken met het oogmerk om, wegens de waarde welke deze goederen voor het levensonderhoud hebben, de burgerbevolking of de Tegenpartij daarvan te beroven, ongeacht of de beweegreden van een dergelijke daad is de burgers uit te hongeren, hen ertoe te bewegen weg te trekken, of welke andere beweegreden ook.

3. De verboden voorzien in de tweede paragraaf zijn niet van toepassing op de daarin bedoelde goederen die door een Tegenpartij worden gebruikt:

a) uitsluitend voor het levensonderhoud van de leden van haar strijdkrachten; of

b) indien niet voor het levensonderhoud, dan toch als rechtstreekse ondersteuning van krijgsvrachten, mits evenwel in geen geval handelingen tegen die goederen worden ondernomen, waardoor naar kan worden verwacht voor de burgerbevolking zo weinig voedsel of water zou overblijven dat zij zou verhongeren of worden gedwongen weg te trekken.

4. Tegen deze goederen mogen geen represailles genomen worden.

5. Gelet op het levensbelang dat iedere Partij bij het conflict heeft bij de verdediging van haar grondgebied tegen invallen, mag zij binnen dat gebied, voor zover dat door haarzelf onder controle wordt gehouden, van de in de tweede paragraaf voorziene verboden afwijken, wanneer dat wegens dwingende militaire noodzaak is geboden.

Artikel 55 — Bescherming van het natuurlijk milieu

1. Bij de krijgsvrachten moet erover gewaakt worden, dat het natuurlijk milieu tegen omvangrijke langdurige en ernstige schade wordt beschermd. Deze bescherming omvat mede het verbod van het gebruik van strijdmiddelen en -methoden die bestemd zijn om zodanige schade aan het natuurlijk milieu aan te brengen dat daardoor de gezondheid of de overleving van de burgerbevolking in gevaar wordt gebracht, of dat dergelijke schade naar kan worden verwacht, zal worden toegebracht.

2. Aanvallen gericht tegen het natuurlijk milieu bij wijze van represaille zijn verboden.

Artikel 56 — Bescherming van werken en installaties die gevaarlijke krachten bevatten

1. Werken of installaties die gevaarlijke krachten bevatten, te weten stuwdammen, dijken of kerncentrales, mogen geen voorwerp van een aanval zijn, zelfs niet wanneer zij militaire objectieven zijn indien die aanvallen het vrijkomen van gevaarlijke krachten zouden veroorzaken en daardoor zware verliezen aan mensenlevens onder de burgerbevolking zouden voor gevolg hebben. Andere militaire objectieven gelegen op of in de nabijheid van die werken of installaties, mogen geen voorwerp van aanval zijn indien die aanvallen het vrijkomen van gevaarlijke krachten uit die werken of installaties zouden veroorzaken en daardoor zware verliezen aan mensenlevens onder de burgerbevolking voor gevolg zouden hebben.

2. De in de eerste paragraaf voorziene bijzondere bescherming tegen aanvallen eindigt:

a) wat stuwdammen of dijken betreft, alleen indien deze worden gebruikt voor andere dan hun gebruikelijke bestemming en voor geregelde, aanzienlijke en rechtstreekse ondersteuning van de militaire operaties, en indien die aanvallen het enige praktisch uitvoerbare middel vormen om die ondersteuning te beëindigen;

b) wat kerncentrales betreft, alleen indien deze elektrische energie leveren voor geregelde, aanzienlijke en rechtstreekse ondersteuning van de militaire operaties en indien die aanvallen het enige praktisch uitvoerbare middel vormen om die ondersteuning te beëindigen;

c) wat de andere militaire objectieven, gelegen op of in de nabijheid van die werken of installaties betreft, alleen indien deze worden gebruikt voor geregelde, aanzienlijke of rechtstreekse ondersteuning van de militaire operaties, en indien die aanvallen het enige praktisch uitvoerbare middel vormen om die ondersteuning te beëindigen.

3. In alle gevallen kan de burgerbevolking en kunnen de burgers blijvend aanspraak maken op de volledige bescherming, hun door het internationaal recht verleend met inbegrip van de bescherming, voortvloeiende uit de in artikel 57 voorziene voorzorgsmaatregelen. Indien de bescherming eindigt een van de in de eerste paragraaf vermelde werken, installaties of militaire objectieven wordt aangevallen, moeten alle praktisch uitvoerbare maatregelen worden genomen om het vrijkomen van de gevaarlijke krachten te verhinderen.

4. Het is verboden represailles te nemen tegen de in de eerste paragraaf vermelde werken, installaties of militaire doelen.

5. De Partijen bij het conflict moeten trachten te vermijden militaire objectieven in de nabijheid van de in de eerste paragraaf vermelde werken of installaties te plaatsen. Niettemin zijn installaties, gebouwd met het uitsluitend doel de beschermde werken of installaties, tegen aanvallen te verdedigen, toegestaan en mogen deze zelf geen voorwerp van een aanval zijn, mits zij niet worden gebruikt bij de vijandelijkheden, behalve voor defensieve handelingen die noodzakelijk zijn om aanvallen op beschermde werken of installaties te beantwoorden en mits

2. Il est interdit d'attaquer, de détruire d'enlever ou de mettre hors d'usage des biens indispensables à la survie de la population civile, tels que des denrées alimentaires et les zones agricoles qui les produisent, les récoltes, le bétail, les installations et réserves d'eau potable et les ouvrages d'irrigation, en vue d'en priver, à raison de leur valeur de subsistance, la population civile ou la Partie adverse, quel que soit le motif dont on s'inspire, que ce soit pour affamer des personnes civiles, provoquer leur déplacement ou pour toute autre raison.

3. Les interdictions prévues au paragraphe 2 ne s'appliquent pas si les biens énumérés sont utilisés par une Partie adverse:

a) pour la subsistance des seuls membres de ses forces armées;

b) à d'autres fins que cet approvisionnement, mais comme appui direct d'une action militaire, à condition toutefois de n'engager en aucun cas, contre ces biens, des actions dont on pourrait attendre qu'elles laissent à la population civile si peu de nourriture ou d'eau qu'elle serait réduite à la famine ou forcée de se déplacer.

4. Ces biens ne devront pas être l'objet de represailles.

5. Compte tenu des exigences vitales de toute Partie au conflit pour la défense de son territoire national contre l'invasion, des dérogations aux interdictions prévues au paragraphe 2 sont permises à une Partie au conflit sur un tel territoire se trouvant sous son contrôle si des nécessités militaires impérieuses l'exigent.

Article 55 — Protection de l'environnement naturel

1. La guerre sera conduite en veillant à protéger l'environnement naturel contre des dommages étendus, durables et graves. Cette protection inclut l'interdiction d'utiliser des méthodes ou moyens de guerre conçus pour causer ou dont on peut attendre qu'ils causent de tels dommages à l'environnement naturel, compromettant, de ce fait, la santé ou la survie de la population.

2. Les attaques contre l'environnement naturel à titre de represailles sont interdites.

Article 56 — Protection des ouvrages et installations contenant des forces dangereuses

1. Les ouvrages d'art ou installations contenant des forces dangereuses, à savoir les barrages, les digues et les centrales nucléaires de production d'énergie électrique, ne seront pas l'objet d'attaques, même s'ils constituent des objectifs militaires, lorsque de telles attaques peuvent provoquer la libération de ces forces et, en conséquence, causer des pertes sévères dans la population civile. Les autres objectifs militaires situés sur ces ouvrages ou installations ou à proximité ne doivent pas être l'objet d'attaques lorsque de telles attaques peuvent provoquer la libération de forces dangereuses et, en conséquence, causer des pertes sévères dans la population civile.

2. La protection spéciale contre les attaques prévues au paragraphe 1 ne peut cesser:

a) pour les barrages ou les digues, que s'ils sont utilisés à des fins autres que leur fonction normale et pour l'appui régulier, important et direct d'opérations militaires, et si de telles attaques sont le seul moyen pratique de faire cesser cet appui;

b) pour les centrales nucléaires de production d'énergie électrique, que si elles fournissent du courant électrique pour l'appui régulier, important et direct d'opérations militaires, et si de telles attaques sont le seul moyen pratique de faire cesser cet appui;

c) pour les autres objectifs militaires situés sur ces ouvrages ou installations ou à proximité, que s'ils sont utilisés pour l'appui régulier, important et direct d'opérations militaires, et si de telles attaques sont le seul moyen pratique de faire cesser cet appui.

3. Dans tous les cas, la population civile et les personnes civiles continuent de bénéficier de toutes les protections qui leur sont conférées par le droit international, y compris des mesures de précaution prévues par l'article 57. Si la protection cesse et si l'un des ouvrages, l'une des installations ou l'un des objectifs militaires mentionnés au paragraphe 1 est attaqué, toutes les précautions possibles dans la pratique doivent être prises pour éviter que les forces dangereuses soient libérées.

4. Il est interdit de faire de l'un des ouvrages, de l'une des installations ou de l'un des objectifs militaires mentionnés au paragraphe 1 l'objet de represailles.

5. Les Parties au conflit s'efforceront de ne pas placer d'objectifs militaires à proximité des ouvrages ou installations mentionnées au paragraphe 1. Néanmoins, les installations établies à seule fin de défendre les ouvrages ou installations protégés contre les attaques sont autorisées et ne doivent pas être elles-mêmes l'objet d'attaques, à condition qu'elles ne soient pas utilisées dans les hostilités, sauf pour les actions défensives nécessaires afin de répondre aux attaques contre les ouvrages ou installations protégés et que leur armement soit limité aux armes

hun bewapening beperkt is tot wapens die slechts geschikt zijn om een vijandelijke actie tegen de beschermde werken of installaties af te weren.

6. Aan de Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict wordt dringend verzocht, onderling nadere overeenkomsten te sluiten om goederen die gevaarlijke krachten bevatten, aanvullende bescherming te verschaffen.

7. Ten einde herkenbaarheid van de door dit artikel beschermde goederen te bevorderen, kunnen de Partijen bij het conflict deze voorzien van een bijzonder kenteken, bestaande uit een groep van het oranje op één as geplaatste cirkels, als aangegeven in artikel 16 van Bijlage 1 bij dit Protocol. De afwezigheid van een zodanige aanduiding ontheft geen enkele Partij bij het conflict in enig opzicht van haar verplichtingen krachtens dit artikel.

Hoofdstuk IV Voorzorgsmaatregelen

Artikel 57 — Voorzorgen bij aanvallen

1. Bij het uitvoeren van militaire operaties moet er voortdurend voor worden gewaakt, dat de burgerbevolking, de burgers en de goederen van burgerlijke aard worden ontzien.

2. Met betrekking tot aanvallen dienen de volgende voorzorgen te worden genomen:

a) zij die een aanval voorbereiden of tot een aanval besluiten, dienen:

i) al het praktisch uitvoerbare te doen om zich ervan te vergewissen, dat de aan te vallen objectieven geen burgers of goederen van burgerlijke aard zijn en geen bijzondere bescherming genieten, maar militaire objectieven vormen in de zin van artikel 52, paragraaf 2 en dat de bepalingen van dit Protocol niet verbieden deze aan te vallen;

ii) alle praktisch uitvoerbare voorzorgen te nemen bij de keuze van de middelen en methoden van aanval, ten einde bijkomend verlies van mensenlevens onder de burgerbevolking, verwonding van burgers, schade aan goederen van burgerlijke aard te voorkomen en deze in elk geval tot het uiterste te beperken;

iii) af te zien van enige aanval die naar kan worden verwacht mede bijkomend verlies van mensenlevens onder de burgerbevolking verwonding van burgers, schade aan goederen van burgerlijke aard of de combinatie daarvan zal veroorzaken in een mate welke buitensporig zou zijn in verhouding tot het te verwachten tastbare en rechtstreekse militaire voordeel;

b) een aanval dient te worden afgelast of opgeschort, wanneer blijkt dat het objectief geen militair objectief is of een bijzondere bescherming geniet, of wanneer blijkt dat de aanval naar kan worden verwacht, mede bijkomend verlies van mensenlevens onder de burgerbevolking, verwonding van burgers, schade aan goederen van burgerlijke aard of een combinatie daarvan zou veroorzaken, in een mate welke buitensporig zou zijn in verhouding tot het te verwachten tastbare en rechtstreekse militaire voordeel;

c) omtrent aanvallen die ook de burgerbevolking zouden kunnen treffen, dient op effectieve wijze vooraf een waarschuwing te worden gegeven, tenzij de omstandigheden dat niet toelaten.

3. Wanneer een keuze mogelijk is tussen verschillende militaire objectieven om een gelijkwaardig militair voordeel te behalen, dient dat objectief te worden uitgekozen, waarop de aanval, naar kan worden verwacht, het minste gevaar oplevert voor de levens van de burgerbevolking en de goederen van burgerlijke aard.

4. Bij het uitvoeren van militaire operaties ter zee of in de lucht dient elke Partij bij het conflict alle redelijke voorzorgen te nemen om verlies van mensenlevens onder de burgerbevolking en schade aan goederen van burgerlijke aard te voorkomen, in overeenstemming met de rechten en de plichten krachtens de regels van het internationaal recht, toepasselijk in gewapende conflicten.

5. Geen enkele bepaling van dit artikel mag worden uitgelegd als machtiging tot enige aanval op de burgerbevolking, de burgers of de goederen van burgerlijke aard.

Artikel 58 — Voorzorgen tegen de gevolgen van aanvallen

De Partijen bij het conflict dienen voor zover dat ook maar enigszins praktisch uitvoerbaar is:

a) onverminderd het bepaalde in artikel 49 van het Vierde Verdrag, te trachten de burgerbevolking, de burgers en de goederen van burgerlijke aard onder hun gezag uit de nabijheid van militaire objectieven te verwijderen;

b) te vermijden militaire objectieven in of nabij dichtbevolkte gebieden te plaatsen;

c) alle andere noodzakelijke voorzorgen te nemen om de burgerbevolking, de burgers en de goederen van burgerlijke aard onder hun gezag tegen de uit militaire operaties voortvloeiende gevaren te beschermen.

Hoofdstuk V Plaatsen en zones onder speciale bescherming

Artikel 59 — Onverdedigde plaatsen

1. Het is de Partijen bij het conflict verboden met welke middelen ook, onverdedigde plaatsen aan te vallen.

qui ne peuvent servir qu'à repousser une action ennemie contre les ouvrages ou installations protégés.

6. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit sont instamment invitées à conclure entre elles d'autres accords pour assurer une protection supplémentaire des biens contenant des forces dangereuses.

7. Pour faciliter l'identification des biens protégés par le présent article, les Parties au conflit pourront les marquer au moyen d'un signe spécial consistant en un groupe de trois cercles orange vif disposés sur un même axe comme il est spécifié à l'article 16 de l'Annexe 1 au présent Protocole. L'absence d'une telle signalisation ne dispense en rien les Parties au conflit des obligations découlant du présent article.

Chapitre IV Mesure de précaution

Article 57 — Précautions dans l'attaque

1. Les opérations militaires doivent être conduites en veillant constamment à épargner la population civile, les personnes civiles et les biens de caractère civil.

2. En ce qui concerne les attaques, les précautions suivantes doivent être prises :

a) ceux qui préparent ou décident une attaque doivent :

i) faire tout ce qui est pratiquement possible pour vérifier que les objectifs à attaquer ne sont ni des personnes civiles, ni des biens de caractère civil, et ne bénéficient pas d'une protection spéciale, mais qu'ils sont des objectifs militaires au sens du paragraphe 2 de l'article 52, et que les dispositions du présent Protocole n'en interdisent pas l'attaque;

ii) prendre toutes les précautions pratiquement possibles quant au choix des moyens et des méthodes d'attaque en vue d'éviter et, en tout cas, de réduire au minimum les pertes en vies humaines dans la population civile, les blessures aux personnes civiles et les dommages aux biens de caractère civil qui pourraient être causés incidemment;

iii) s'abstenir de lancer une attaque dont on peut attendre qu'elle cause incidemment des pertes en vies humaines dans la population civile, des blessures aux personnes civiles, des dommages aux biens de caractère civil, ou une combinaison de ces pertes et dommages, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu;

b) une attaque doit être annulée ou interrompue lorsqu'il apparaît que son objectif n'est pas militaire ou qu'il bénéficie d'une protection spéciale ou que l'on peut attendre qu'elle cause incidemment des pertes en vies humaines dans la population civile, des blessures aux personnes civiles, des dommages aux biens de caractère civil, ou une combinaison de ces pertes et dommages, qui seraient excessifs par rapport à l'avantage militaire concret et direct attendu;

c) dans le cas d'attaques pouvant affecter la population civile, un avertissement doit être donné en temps utile et par des moyens efficaces, à moins que les circonstances ne le permettent pas.

3. Lorsque le choix est possible entre plusieurs objectifs militaires pour obtenir un avantage militaire équivalent, ce choix doit porter sur l'objectif dont on peut penser que l'attaque présente le moins de danger pour les personnes civiles ou pour les biens de caractère civil.

4. Dans la conduite des opérations militaires sur mer ou dans les airs, chaque Partie au conflit doit prendre, conformément aux droits et aux devoirs qui découlent pour elle des règles du droit international applicable dans les conflits armés, toutes les précautions raisonnables pour éviter des pertes en vies humaines dans la population civile et des dommages aux biens de caractère civil.

5. Aucune disposition du présent article ne peut être interprétée comme autorisant des attaques contre la population civile, les personnes civiles ou les biens de caractère civil.

Article 58 — Précautions contre les effets des attaques

Dans toute la mesure de ce qui est pratiquement possible, les Parties au conflit :

a) s'efforceront, sans préjudice de l'article 49 de la IVe Convention, d'éloigner du voisinage des objectifs militaires la population civile, les personnes civiles et les biens de caractère civil soumis à leur autorité;

b) éviteront de placer des objectifs militaires à l'intérieur ou à proximité des zones fortement peuplées;

c) prendront les autres précautions nécessaires pour protéger contre les dangers résultant des opérations militaires la population civile, les personnes civiles et les biens de caractère civil soumis à leur autorité.

Chapitre V Localités et zones sous protection spéciale

Article 59 — Localités non défendues

1. Il est interdit aux Parties au conflit d'attaquer, par quelque moyen que ce soit, des localités non défendues.

2. De ter zake bevoegde autoriteiten van een Partij bij het conflict kunnen iedere bewoonde plaats gelegen in de nabijheid van of in een zone, waar de strijdkrachten in contact zijn en welke gemakkelijk door de Tegenpartij kan worden bezet, tot onverdedigde plaats te verklaren. Een zodanige plaats dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- a) alle strijders, evenals de mobiele wapens en de mobiele militaire uitrusting moeten verwijderd zijn;
- b) vaste militaire installaties mogen niet voor vijandelijke doeleinden worden gebruikt;
- c) de autoriteiten en de bevolking mogen geen vijandelijke daden verrichten; en
- d) er mogen geen activiteiten ter ondersteuning van de militaire operaties worden ondernomen.

3. De aanwezigheid op die plaats van personen die bijzondere bescherming genieten krachtens de Verdragen en dit Protocol en van politie die de opdracht heeft gekregen om daar te blijven uitsluitend om de orde te handhaven, is niet in strijd met de in de tweede paragraaf vervatte voorwaarden.

4. De verklaring gedaan krachtens de tweede paragraaf dient te worden gericht tot de Tegenpartij en dient zo precies mogelijk de grenzen van de onverdedigde plaats vast te stellen en te beschrijven. De Partij bij het conflict, tot welke de verklaring gericht is, dient de ontvangst ervan te bevestigen en de plaats als onverdedigde plaats te beschouwen tenzij in feite niet voldaan is aan de in de tweede paragraaf vervatte voorwaarden. In dit geval zal zij de Partij die de verklaring heeft afgelegd, daarvan onverwijld in kennis stellen. Ook indien niet voldaan is aan de in de tweede paragraaf vervatte voorwaarden blijft de plaats de bescherming genieten die wordt verleend door de andere bepalingen van dit Protocol en de andere regels van het internationaal recht, toepasselijk in gewapende conflicten.

5. De Partijen bij het conflict kunnen onderling overeenkomsten afsluiten betreffende het in het leven roepen van onverdedigde plaatsen, ook indien dergelijke plaatsen niet voldoen aan de in de tweede paragraaf vervatte voorwaarden. De overeenkomst dient zo precies mogelijk de grenzen van de onverdedigde plaats te om- en te beschrijven; zo nodig kan zij de bepalingen omtrent de wijze van toezicht inhouden.

6. De Partij die een plaats beheerst, die het voorwerp van een zodanige overeenkomst vormt, dient haar zoveel mogelijk van met de andere Partij overeengekomen kentekenen te voorzien; deze kentekenen dienen zodanig te worden geplaatst dat zij duidelijk zichtbaar zijn, in het bijzonder bij de omtrek en de grenzen van de plaats en aan de hoofdwegen.

7. Een plaats verliest haar status van onverdedigde plaats, wanneer zij niet meer voldoet aan de voorwaarden die zijn neergelegd in de tweede paragraaf of in de overeenkomst bedoeld in de vijfde paragraaf. In dergelijk geval blijft de plaats de bescherming genieten die wordt verleend door de andere bepalingen van dit Protocol en de andere regels van het internationaal recht, toepasselijk in gewapende conflicten.

Artikel 60 — Gede militariseerde zones

1. Het is de Partijen bij het conflict verboden hun militaire operaties uit te strekken tot de zones, waaraan zij bij overeenkomst de status van gede militariseerde zone hebben toegekend, indien die uitbreiding in strijd is met de bepalingen van een zodanige overeenkomst.

2. De overeenkomst dient uitdrukkelijk te worden aangegaan; zij kan mondeling of schriftelijk worden gesloten, hetzij rechtstreeks of door tussenkomst van een beschermende Mogendheid of een onpartijdige humanitaire organisatie, en kan bestaan uit wederkerige en overeenstemmende verklaringen. De overeenkomst kan zowel in vredesstijd als na het uitbreken van de vijandelijkheden worden gesloten en dient zo precies mogelijk de grenzen van de gede militariseerde zone vast te stellen en te beschrijven, en — zo nodig — bepalingen omtrent het toezicht in te houden.

3. Het voorwerp van een zodanige overeenkomst kan in de regel iedere zone zijn die aan de volgende voorwaarden voldoet:

- a) alle strijders, evenals de mobiele wapens en de mobiele militaire uitrusting moeten verwijderd zijn;
- b) vaste militaire installaties of inrichtingen mogen niet voor vijandelijke doeleinden worden gebruikt;
- c) de autoriteiten of de bevolking mogen geen vijandelijke daden verrichten;
- d) de activiteiten, verband houdende met de militaire inspanningen, moeten geëindigd zijn;

De Partijen bij het conflict dienen af te spreken welke interpretatie moet gegeven worden aan de voorwaarden vervat onder letter d, en over de toelating tot de gede militariseerde zone van andere personen dan in de vierde paragraaf genoemde personen.

4. De aanwezigheid in deze zone van personen die een bijzondere bescherming genieten krachtens de Verdragen en dit Protocol, en van de politie die daar verblijft met het uitsluitende doel, de orde te handhaven, is niet in strijd met de in de derde paragraaf vermelde voorwaarden.

5. De Partij die zulke een zone beheerst, dient haar zoveel mogelijk van met de andere Partij overeengekomen kentekenen te voorzien; deze kentekenen dienen

2. Les autorités compétentes d'une Partie au conflit pourront déclarer localité non défendue tout lieu habité se trouvant à proximité ou à l'intérieur d'une zone où les forces armées sont en contact et qui est ouverte à l'occupation par une Partie adverse. Une telle localité doit remplir les conditions suivantes :

- a) tous les combattants ainsi que les armes et le matériel militaire mobiles devront avoir été évacués;
- b) il ne doit pas être fait un usage hostile des installations ou des établissements militaires fixes;
- c) les autorités et la population ne commettront pas d'hostilité;
- d) aucune activité à l'appui d'opérations militaires ne doit être entreprise.

3. La présence, dans cette localité, de personnes spécialement protégées par les Conventions et le présent Protocole et de forces de police retenues à seule fin de maintenir l'ordre public n'est pas contraire aux conditions posées au paragraphe 2.

4. La déclaration faite en vertu du paragraphe 2 doit être adressée à la Partie adverse et doit déterminer et indiquer, de manière aussi précise que possible, les limites de la localité non défendue. La Partie au conflit qui reçoit la déclaration doit en accuser réception et traiter la localité comme une localité non défendue à moins que les conditions posées au paragraphe 2 ne soient pas effectivement remplies, auquel cas elle doit en informer sans délai la Partie qui aura fait la déclaration. Même lorsque les conditions posées au paragraphe 2 ne sont pas remplies, la localité continuera de bénéficier de la protection prévue par les autres dispositions du présent Protocole et les autres règles du droit international applicable dans les conflits armés.

5. Les Parties au conflit pourront se mettre d'accord sur la création des localités non défendues, même si ces localités ne remplissent pas les conditions posées au paragraphe 2. L'accord devrait déterminer et indiquer, de manière aussi précise que possible, les limites de la localité non défendue; en cas de besoin, il peut fixer les modalités de contrôle.

6. La Partie au pouvoir de laquelle se trouve une localité faisant l'objet d'un tel accord doit la marquer, dans la mesure du possible, par des signes, à convenir avec l'autre Partie, qui doivent être placés en des endroits où ils seront effectivement visibles, en particulier au périmètre et aux limites de la localité et sur les routes principales.

7. Une localité perd son statut de localité non défendue lorsqu'elle ne remplit plus les conditions posées au paragraphe 2 ou dans l'accord mentionné au paragraphe 5. Dans une telle éventualité, la localité continue de bénéficier de la protection prévue par les autres dispositions du présent Protocole et les autres règles du droit international applicable dans les conflits armés.

Article 60 — Zones démilitarisées

1. Il est interdit aux Parties au conflit d'étendre leurs opérations militaires aux zones auxquelles elles auront conféré par accord le statut de zone démilitarisée si cette extension est contraire aux dispositions d'un tel accord.

2. Cet accord sera exprès; il pourra être conclu verbalement ou par écrit, directement ou par l'entremise d'une Puissance protectrice ou d'une organisation humanitaire impartiale, et consister en des déclarations réciproques et concordantes. Il pourra être conclu aussi bien en temps de paix qu'après l'ouverture des hostilités et devrait déterminer et indiquer, de manière aussi précise que possible, les limites de la zone démilitarisée; il fixera, en cas de besoin, les modalités de contrôle.

3. L'objet d'un tel accord sera normalement une zone remplissant les conditions suivantes :

- a) tous les combattants, ainsi que les armes et le matériel militaire mobiles, devront avoir été évacués;
- b) il ne sera pas fait un usage hostile des installations ou des établissements militaires fixes;
- c) les autorités et la population ne commettront pas d'actes d'hostilité;
- d) toute activité liée à l'effort militaire devra avoir cessé.

Les Parties au conflit s'entendront au sujet de l'interprétation à donner à la condition posée à l'alinéa d et au sujet des personnes, autres que celles mentionnées au paragraphe 4, à admettre dans la zone démilitarisée.

4. La présence, dans cette zone, de personnes spécialement protégées par les Conventions et par le présent Protocole et de forces de police retenues à seule fin de maintenir l'ordre public n'est pas contraire aux conditions posées au paragraphe 3.

5. La Partie au pouvoir de laquelle se trouve une telle zone doit la marquer, dans la mesure du possible, par des signes à convenir avec l'autre Partie, qui

zodanig te worden geplaatst dat zij duidelijk zichtbaar zijn, in het bijzonder bij de omtrek en de grenzen en aan de hoofdwegen.

6. Wanneer het strijdtonel zich in de richting van een gedemilitariseerde zone verplaatst en de Partijen bij het conflict ter zake overeenstemming hebben bereikt, mag geen van hen de zone gebruiken voor doeleinden die in verband staan met de militaire operaties, of de status ervan eenzijdig herroepen.

7. Indien één van de Partijen bij het conflict een wezenlijke inbreuk maakt op de inhoud van de bepalingen van de derde of zesde paragraaf, is de andere Partij ontslagen van haar verplichtingen krachtens de overeenkomst, waarbij aan de zone het statuut van gedemilitariseerde zone werd toegekend. In een dergelijk geval verliest de zone haar status, maar blijft zij bescherming genieten die wordt verleend door de andere bepalingen van dit Protocol en de andere regels van het internationaal recht, toepasselijk in gewapende conflicten.

Hoofdstuk VI Civiele Bescherming

Artikel 61 — Definities en toepassingsveld

Voor de toepassing van dit Protocol :

a) betekent « civiele bescherming » de vervulling van alle of sommige van de hieronder genoemde humanitaire taken, die ten doel hebben de burgerbevolking tegen de gevaren van de vijandelikheden of van rampen te beschermen en haar te helpen zich van de onmiddellijke gevolgen daarvan te herstellen, alsmede ervoor te zorgen dat de voor haar voortbestaan noodzakelijke omstandigheden aanwezig zijn. Deze taken zijn :

- i) alarmdienst;
- ii) evacuatie van de bevolking;
- iii) ter beschikkingstelling en beheer van schuilplaatsen;
- iv) organisatie van verduisteringsmaatregelen;
- v) redding;
- vi) geneeskundige diensten, met inbegrip van eerste hulp en geestelijke bijstand;
- vii) brandbestrijding;
- viii) opsporing en signalisatie van gevaarzones;
- ix) ontsmetting en soortgelijke beschermingsmaatregelen;
- x) het verschaffen van noodhuisvesting en -voorrading;
- xi) bijstand in geval van nood bij het herstel en de handhaving van de orde in getroffen gebieden;
- xii) dringend herstel van de onmisbare diensten van openbaar nut;
- xiii) dringende lijkbezorging;
- xiv) bijstand bij het behoud van de goederen, die essentieel zijn voor het overleven;

xv) aanvullende activiteiten die noodzakelijk zijn om een van de bovenvermelde taken te vervullen, met inbegrip, van planning en organisatie, zonder zich daartoe te beperken;

b) betekent « instellingen voor de civiele bescherming »: de inrichtingen en andere formaties die zijn georganiseerd of toegelaten door de bevoegde autoriteiten van een Partij bij het conflict om een van de onder a) genoemde taken te vervullen, en die uitsluitend voor dergelijke taken zijn bestemd en daartoe worden gebruikt;

c) betekent « personeel » van de instellingen voor de civiele bescherming: de personen die door een Partij bij het conflict zijn aangewezen uitsluitend voor de vervulling van de onder a) vermelde taken, daaronder begrepen personeel dat door de bevoegde autoriteit van die Partij is aangewezen uitsluitend voor het besturen van die instellingen;

d) betekent « materieel » van de instellingen voor de civiele bescherming: uitrusting, voorraden en transportmiddelen die door deze instellingen worden gebruikt voor de vervulling van de onder a) vermelde taken.

Artikel 62 — Algemene bescherming

1. Burgerinstellingen voor de civiele bescherming en hun personeel dienen te worden ontzien en beschermd overeenkomstig de bepalingen van dit Protocol, in het bijzonder van deze afdeling. Zij zijn gerechtigd hun taak op het gebied van de civiele bescherming te vervullen, behalve in geval van dwingende militaire noodzaak.

2. De bepalingen van de eerste paragraaf zijn eveneens van toepassing op burgers die, hoewel zij niet behoren tot een burgerinstelling voor de civiele bescherming, gevolg geven aan een oproep van de bevoegde autoriteiten en onder hun toezicht taken op het gebied van de civiele bescherming vervullen.

3. Gebouwen en materieel die worden gebruikt voor doeleinden op het gebied van civiele bescherming alsmede schuilplaatsen die zijn bestemd voor de burgerbevolking vallen onder werking van artikel 52. Goederen die worden gebruikt voor doeleinden op het gebied van de civiele bescherming mogen niet worden vernietigd noch mag daaraan een andere bestemming worden gegeven, behalve door de Partij aan welke zij toebehoren.

doivent être placés en des endroits où ils seront clairement visibles, en particulier au périmètre et aux limites de la zone et sur les routes principales.

6. Si les combats se rapprochent d'une zone démilitarisée, et si les Parties au conflit ont conclu un accord à cet effet, aucune d'elles ne pourra utiliser cette zone à des fins liées à la conduite des opérations militaires, ni abroger unilatéralement son statut.

7. En cas de violation substantielle par l'une des Parties au conflit des dispositions des paragraphes 3 ou 6, l'autre Partie sera libérée des obligations découlant de l'accord conférant à la zone le statut de zone démilitarisée. Dans une telle éventualité, la zone perdra son statut, mais continuera de bénéficier de la protection prévue par les autres dispositions du présent Protocole et les autres règles du droit international applicable dans les conflits armés.

Chapitre VI Protection civile

Article 61 — Définition et champ d'application

Aux fins du présent Protocole :

a) l'expression « protection civile » s'entend de l'accomplissement de toutes les tâches humanitaires, ou de plusieurs d'entre elles, mentionnées ci-après, destinées à protéger la population civile contre les dangers des hostilités ou des catastrophes et à l'aider à surmonter leurs effets immédiats ainsi qu'à assurer les conditions nécessaires à sa survie. Ces tâches sont les suivantes :

- i) service de l'alerte;
- ii) évacuation;
- iii) mise à disposition et organisation d'abris;
- iv) mise en œuvre des mesures d'obscurcissement;
- v) sauvetage;
- vi) services sanitaires y compris premiers secours et assistance religieuse;
- vii) lutte contre le feu;
- viii) repérage et signalisation des zones dangereuses;
- ix) décontamination et autres mesures de protection analogues;
- x) hébergement et approvisionnement d'urgence;
- xi) aide en cas d'urgence pour le rétablissement et le maintien de l'ordre dans les zones sinistrées;
- xii) rétablissement d'urgence des services d'utilité publique indispensables;
- xiii) services funéraires d'urgence;
- xiv) aide à la sauvegarde des biens essentiels à la survie;

xv) activités complémentaires nécessaires à l'accomplissement de l'une quelconque des tâches mentionnées ci-dessus, comprenant la planification et l'organisation mais ne s'y limitant pas;

b) l'expression « organismes de protection civile » s'entend des établissements et autres unités qui sont mis sur pied ou autorisés par les autorités compétentes d'une Partie au conflit pour accomplir l'une quelconque des tâches mentionnées à l'alinéa a et qui sont exclusivement affectés et utilisés à ces tâches;

c) le terme « personnel » des organismes de protection civile s'entend des personnes qu'une Partie au conflit affecte exclusivement à l'accomplissement des tâches énumérées à l'alinéa a, y compris le personnel assigné exclusivement à l'administration de ces organismes par l'autorité compétente de cette Partie;

d) le terme « matériel » des organismes de protection civile s'entend de l'équipement, des approvisionnements et des moyens de transport que ces organismes utilisent pour accomplir les tâches énumérées à l'alinéa a.

Article 62 — Protection générale

1. Les organismes civils de protection civile ainsi que leur personnel doivent être respectés et protégés, conformément aux dispositions du présent Protocole et notamment aux dispositions de la présente Section. Ils ont le droit de s'acquitter de leurs tâches de protection civile, sauf en cas de nécessité militaire impérieuse.

2. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent également aux civils qui, bien que n'appartenant pas à des organismes civils de protection civile, répondent à un appel des autorités compétentes et accomplissent sous leur contrôle des tâches de protection civile.

3. Les bâtiments et le matériel utilisés à des fins de protection civile ainsi que les abris destinés à la population civile sont régis par l'article 52. Les biens utilisés à des fins de protection civile ne peuvent être ni détruits ni détournés de leur destination, sauf par la Partie à laquelle ils appartiennent.

Artikel 63 — Civiele bescherming in bezette gebieden

1. In bezette gebieden dienen de burgerinstellingen voor de civiele bescherming van de autoriteiten de voor de vervulling van hun taak noodzakelijke faciliteiten te ontvangen. Het personeel ervan mag onder geen enkele omstandigheid worden verplicht handelingen te verrichten die een juiste vervulling van die taak verhinderen. De bezettende Mogendheid mag op geen enkele wijze verandering brengen in de structuur of het personeel van dergelijke instellingen, waardoor de doeltreffende uitoefening van hun taak in gevaar zou kunnen worden gebracht. Van deze instellingen mag niet worden geëist, dat zij voorrang geven aan de onderdanen of de belangen van die Mogendheid.

2. De bezettende Mogendheid mag de burgerinstellingen voor de civiele bescherming niet verplichten, dwingen of ertoe aanzetten hun taak te vervullen op voor de belangen van de burgerbevolking nadelige wijze.

3. De bezettende Mogendheid mag het personeel voor de civiele bescherming om veiligheidsredenen ontwapenen.

4. De bezettende Mogendheid mag aan gebouwen of materieel die toebehoren aan of in gebruik zijn bij een instelling voor de civiele bescherming, niet een andere bestemming geven of deze vorderen indien dat schadelijk voor de burgerbevolking zou zijn.

5. Mits de algemene regel, vervat in de vierde paragraaf, blijvend in acht wordt genomen, mag de bezettende Mogendheid die hulpmiddelen vorderen of daaraan een andere bestemming geven onder de volgende bijzondere voorwaarden:

a) dat de gebouwen of het materieel nodig zijn voor andere behoeften van de burgerbevolking, en

b) dat de vordering of andere bestemming slechts duurt zolang deze noodzaak bestaat.

6. De bezettende Mogendheid mag aan de schuilplaatsen die ter beschikking van de burgerbevolking zijn gesteld of die die bevolking nodig heeft, niet een andere bestemming geven, noch deze vorderen.

Artikel 64 — Burgerinstellingen voor de civiele bescherming behorende tot neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict, en internationale coördinerende instellingen

1. De artikelen 62, 63, 65 en 66 zijn eveneens van toepassing op het personeel en het materieel van de burgerinstellingen voor de civiele bescherming, behorende tot neutrale Staten of andere Staten welke geen Partij zijn bij het conflict, die met toestemming en onder toezicht van een Partij bij het conflict taken op het gebied van de civiele bescherming als vermeld in artikel 61 vervullen op het grondgebied van die Partij. Aan iedere betrokken Tegenpartij dient zo spoedig mogelijk kennis te worden gegeven van een zodanige bijstand. Deze activiteit mag onder geen enkele omstandigheid worden aangemerkt als inmenging in het conflict.

2. De Partijen bij het conflict die de in de eerste paragraaf bedoelde bijstand ontvangen, en de Hoge Verdragsluitende Partijen die deze verlenen, moeten indien nodig de internationale coördinatie van zodanige acties op het gebied van de civiele verdediging vergemakkelijken. In dat geval zijn de bepalingen van dit Hoofdstuk op de desbetreffende internationale instellingen van toepassing.

3. In bezette gebieden mag de bezettende Mogendheid de activiteiten van de burgerinstellingen voor de civiele bescherming, behorende tot neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict, en van internationale coördinerende instellingen alleen verbieden of beperken indien zij kan waarborgen, dat de taken op het gebied van de civiele bescherming met gebruikmaking van haar eigen hulpbronnen of van die van het bezette grondgebied in voldoende mate kunnen worden vervuld.

Artikel 65 — Beëindiging van de bescherming

1. De bescherming waarop de burgerinstellingen voor de civiele bescherming en het personeel, de gebouwen, de schuilplaatsen en het materieel aanspraak hebben, eindigt alleen, wanneer deze buiten hun eigenlijke taak voor de vijand schadelijke handelingen verrichten of worden gebruikt om dergelijke handelingen te verrichten. De bescherming eindigt evenwel slechts nadat een sommatie is gegeven, waarin, telkens wanneer daartoe aanleiding is, een redelijke termijn wordt gesteld, en nadat aan die sommatie geen gevolg is gegeven.

2. Als voor de vijand schadelijke handelingen worden niet beschouwd:

a) het feit dat taken op het gebied van de civiele bescherming worden vervuld onder leiding of toezicht van militaire autoriteiten;

b) het feit dat burgerpersoneel voor de civiele bescherming samenwerkt met militair personeel bij de vervulling van taken op het gebied van de civiele bescherming, of dat militair personeel is ingedeeld bij burgerinstellingen voor de civiele bescherming;

c) het feit dat de vervulling van taken op het gebied van de civiele bescherming daarnaast ten goede zou kunnen komen aan militaire slachtoffers, in het bijzonder aan diegenen die buiten gevecht zijn gesteld.

3. Het feit dat het burgerpersoneel voor de civiele bescherming lichte persoonlijke wapens draagt ter handhaving van de orde of voor zijn eigen verdediging wordt evenmin als een voor de vijand schadelijke handeling beschouwd. In gebieden waar gevechten te land plaatsvinden of vermoedelijk zullen plaatsvinden, dienen de Partijen bij het conflict evenwel passende maatregelen te nemen om deze wapens te beperken tot handvuurwapens, zoals pistolen of revolvers,

Article 63 — Protection civile dans les territoires occupés

1. Dans les territoires occupés, les organismes civils de protection civile recevront des autorités les facilités nécessaires à l'accomplissement de leurs tâches. En aucune circonstance leur personnel ne doit être astreint à des activités qui entraveraient l'exécution convenable de ces tâches. La Puissance occupante ne pourra apporter à la structure ou au personnel de ces organismes aucun changement qui pourrait porter préjudice à l'accomplissement efficace de leur mission. Ces organismes civils de protection civile ne seront pas obligés d'accorder priorité aux ressortissants ou aux intérêts de cette Puissance.

2. La Puissance occupante ne doit pas obliger, contraindre ou inciter les organismes civils de protection civile à accomplir leurs tâches d'une façon préjudiciable en quoi que ce soit aux intérêts de la population civile.

3. La Puissance occupante peut, pour des raisons de sécurité, désarmer le personnel de protection civile.

4. La Puissance occupante ne doit ni détourner de leur usage propre ni réquisitionner les bâtiments ou le matériel appartenant à des organismes de protection civile ou utilisés par ceux-ci lorsque ce détournement ou cette réquisition porte préjudice à la population civile.

5. La Puissance occupante peut réquisitionner ou détourner ces moyens, à condition de continuer à observer la règle générale établie au paragraphe 4 et sous réserve des conditions particulières suivantes:

a) que les bâtiments ou le matériel soient nécessaires pour d'autres besoins de la population civile; et

b) que la réquisition ou le détournement ne dure qu'autant que cette nécessité existe.

6. La Puissance occupante ne doit ni détourner ni réquisitionner les abris mis à la disposition de la population civile ou nécessaires aux besoins de cette population.

Article 64 — Organismes civils de protection civile d'Etats neutres ou d'autres Etats non Parties au conflit et organismes internationaux de coordination

1. Les articles 62, 63, 65 et 66 s'appliquent également au personnel et au matériel des organismes civils de protection civile d'Etats neutres ou d'autres Etats non Parties au conflit qui accomplissent des tâches de protection civile énumérées à l'article 61 sur le territoire d'une Partie au conflit, avec le consentement et sous le contrôle de cette Partie. Notification de cette assistance sera donnée dès que possible à toute Partie adverse intéressée. En aucune circonstance cette activité ne sera considérée comme une ingérence dans le conflit. Toutefois, cette activité devrait être exercée en tenant dûment compte des intérêts en matière de sécurité des Parties au conflit intéressées.

2. Les Parties au conflit qui reçoivent l'assistance mentionnée au paragraphe 1 et les Hautes Parties contractantes qui l'accordent devraient faciliter, quand il y a lieu, la coordination internationale de ces actions de protection civile. Dans ce cas les dispositions du présent Chapitre s'appliquent aux organismes internationaux compétents.

3. Dans les territoires occupés, la Puissance occupante ne peut exclure ou restreindre les activités des organismes civils de protection civile d'Etats neutres ou d'autres Etats non Parties au conflit et d'organismes internationaux de coordination que si elle peut assurer l'accomplissement adéquat des tâches de protection civile par ses propres moyens ou par ceux du territoire occupé.

Article 65 — Cessation de la protection

1. La protection à laquelle ont droit les organismes civils de protection civile, leur personnel, leurs bâtiments, leurs abris et leur matériel ne pourra cesser que s'ils commentent ou sont utilisés pour commettre, en dehors de leurs tâches propres, des actes nuisibles à l'ennemi. Toutefois, la protection cessera seulement après qu'une sommation fixant, chaque fois qu'il y aura lieu, un délai raisonnable sera demeurée sans effet.

2. Ne seront pas considérés comme actes nuisibles à l'ennemi:

a) le fait d'exécuter des tâches de protection civile sous la direction ou la surveillance d'autorités militaires;

b) le fait que le personnel civil de protection civile coopère avec du personnel militaire dans l'accomplissement de tâches de protection civile, ou que des militaires soient attachés à des organismes civils de protection civile;

c) le fait que l'accomplissement des tâches de protection civile puisse incidemment profiter à des victimes militaires, en particulier à celles qui sont hors de combat.

3. Ne sera pas considéré non plus comme acte nuisible à l'ennemi le port d'armes légères individuelles par le personnel civil de protection civile, en vue du maintien de l'ordre ou pour sa propre protection. Toutefois, dans les zones où des combats terrestres se déroulent ou semblent devoir se dérouler, les Parties au conflit prendront les dispositions appropriées pour limiter ces armes aux armes de poing, telles que les pistolets ou revolvers, afin de faciliter la distinction entre

ten einde het onderscheid tussen het personeel voor de civiele bescherming en de strijders te vergemakkelijken. Zelfs indien het personeel voor de civiele bescherming andere lichte persoonlijke wapens draagt in dergelijke gebieden dient het niettemin te worden ontzien en beschermd zodra het als zodanig is herkend.

4. Het feit dat burgerinstellingen voor de civiele bescherming op dezelfde wijze als de krijgsmacht zijn georganiseerd, of dat de dienst daarbij verplicht is, ontnemt hun evenmin de in dit hoofdstuk verleende bescherming.

Artikel 66 — Identificatie

1. Iedere Partij bij het conflict moet de herkenbaarheid trachten te verzekeren van haar burgerinstellingen voor de civiele bescherming en het personeel, de gebouwen en het materieel daarvan, wanneer deze uitsluitend dienst doen voor de vervulling van taken op het gebied van de civiele bescherming. De herkenbaarheid van de schuilplaatsen bestemd voor de burgerbevolking, dient op dezelfde wijze te worden verzekerd.

2. Iedere Partij bij het conflict moet eveneens trachten werkwijzen en procedures te aanvaarden en uit te voeren, die de herkenbaarheid mogelijk maken van schuilplaatsen voor de burgerbevolking, alsmede van personeel, gebouwen en materieel voor de civiele bescherming, die het internationale kenteken van de civiele bescherming dragen of waarop dat is aangebracht.

3. In bezette gebieden en in gebieden waar gevechten plaatsvinden of vermoedelijk zullen plaatsvinden, behoort het personeel voor de civiele bescherming herkenbaar te zijn aan het internationale kenteken van de civiele bescherming en aan een identiteitskaart, waaruit zijn status blijkt.

4. Het internationale kenteken van de civiele bescherming is een gelijkzijdige blauwe driehoek op een oranje veld, wanneer dit wordt gebruikt voor de bescherming van instellingen voor de civiele bescherming, het personeel, de gebouwen en het materieel daarvan, en voor schuilplaatsen voor de burgerbevolking.

5. De Partijen bij het conflict kunnen naast het kenteken, het gebruik overeenkomen van herkenningssymbolen ter identificatie van de diensten voor de civiele bescherming.

6. De uitvoering van de bepalingen van de eerste tot en met de vierde paragraaf wordt beheerst door Hoofdstuk V van Bijlage I bij dit Protocol.

7. In vredesstijd kan het in de vierde paragraaf omschreven teken met toestemming van de bevoegde nationale autoriteiten worden gebruikt ter identificatie van de diensten voor de civiele bescherming.

8. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen de noodzakelijke maatregelen te nemen voor het toezicht op het gebruik van het internationale kenteken van de civiele bescherming en voor het voorkomen en regengaan van misbruik daarvan.

9. De herkenbaarheid van geneeskundig en geestelijk personeel, geneeskundige formaties, en geneeskundige transportmiddelen voor de civiele bescherming wordt eveneens beheerst door artikel 18.

Artikel 67 — Leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming.

1. Leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming dienen te worden ontzien en beschermd, mits:

a) dat personeel en die formaties permanent zijn bestemd en uitsluitend dienen voor de vervulling van een der in artikel 61 genoemde taken;

b) dat personeel, wanneer het eenmaal die bestemming heeft gekregen, geen andere militaire taken verricht gedurende het conflict;

c) dat personeel zich duidelijk van de andere leden van de strijdkrachten onderscheidt doordat het duidelijk zichtbaar het internationale kenteken van de civiele bescherming draagt, dat voldoende groot dient te zijn, en mits dat personeel is voorzien van de in Hoofdstuk V van Bijlage I bij dit Protocol genoemde identiteitskaart, waaruit zijn status blijkt;

d) dat personeel en die formaties slechts zijn uitgerust met lichte persoonlijke wapens ter handhaving van de orde of voor hun eigen verdediging. De bepalingen van de derde paragraaf van artikel 65 zijn in dit geval eveneens van toepassing;

e) dat personeel niet rechtstreeks aan de vijandelijkheden deelneemt en buiten zijn taak op het gebied van de civiele bescherming geen voor de Tegenpartij schadelijke handelingen verricht of wordt gebruikt om zodanige handelingen te verrichten;

f) dat personeel en die formaties hun taak op het gebied van de civiele bescherming uitsluitend binnen het nationale grondgebied van hun eigen Partij vervullen.

Het is ieder lid van de strijdkrachten dat is gebonden door de hierboven onder letters a) en b) gestelde voorwaarden, verboden de hierboven onder letter e) gestelde voorwaarden niet in acht te nemen.

2. De leden van de strijdkrachten die dienst doen binnen een instelling voor de civiele bescherming zijn, wanneer zij in handen van een Tegenpartij vallen, krijgsgevangenen. In bezet gebied mogen zij worden tewerkgesteld ten behoeve van taken op het gebied van de civiele bescherming, in zoverre dat noodzakelijk

is het personeel van de civiele bescherming en de strijders. Même si le personnel de protection civile porte d'autres armes légères individuelles dans ces zones, il doit être respecté et protégé dès qu'il aura été reconnu comme tel.

4. Le fait pour les organismes civils de protection civile d'être organisés sur le modèle militaire ainsi que le caractère obligatoire du service exigé de leur personnel ne les privera pas non plus de la protection conférée par le présent Chapitre.

Article 66 — Identification

1. Chaque Partie au conflit doit s'efforcer de faire en sorte que ses organismes de protection civile, leur personnel, leurs bâtiments et leur matériel puissent être identifiés lorsqu'ils sont exclusivement consacrés à l'accomplissement de tâches de protection civile. Les abris mis à la disposition de la population civile devraient être identifiables d'une manière analogue.

2. Chaque Partie au conflit doit s'efforcer également d'adopter et de mettre en oeuvre des méthodes et des procédures qui permettront d'identifier les abris civils, ainsi que le personnel, les bâtiments et le matériel de protection civile qui portent ou arborent le signe distinctif international de la protection civile.

3. Dans les territoires occupés et dans les zones où des combats se déroulent ou semblent devoir se dérouler, le personnel civil de protection civile se fera en règle générale reconnaître au moyen du signe distinctif international de la protection civile et d'une carte d'identité attestant son statut.

4. Le signe distinctif international de la protection civile consiste en un triangle équilatéral bleu sur fond orange quand il est utilisé pour la protection des organismes de protection civile, de leurs bâtiments, de leur personnel et de leur matériel ou pour la protection des abris civils.

5. En plus du signe distinctif, les Parties au conflit pourront se mettre d'accord sur l'utilisation de signaux distinctifs à des fins d'identification des services de protection civile.

6. L'application des dispositions des paragraphes 1 à 4 est régie par le Chapitre V de l'Annexe I au présent Protocole.

7. En temps de paix, le signe décrit au paragraphe 4 peut, avec le consentement des autorités nationales compétentes, être utilisé à des fins d'identification des services de protection civile.

8. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit prendront les mesures nécessaires pour contrôler l'usage du signe distinctif international de la protection civile et pour en prévenir et réprimer l'usage abusif.

9. L'identification du personnel sanitaire et religieux, des unités sanitaires et des moyens de transport sanitaire de la protection civile est également régie par l'article 18.

Article 67 — Membres des forces armées et unités militaires affectés aux organismes de protection civile.

1. Les membres des forces armées et les unités militaires affectés aux organismes de protection civile seront respectés et protégés, à condition:

a) que ce personnel et ces unités soient affectés en permanence à l'accomplissement de toute tâche visée à l'article 61 et s'y consacrent exclusivement;

b) que, s'il a reçu cette affectation, ce personnel n'accomplisse pas d'autres tâches militaires pendant le conflit;

c) que ce personnel se distingue nettement des autres membres des forces armées en portant bien en vue le signe distinctif international de la protection civile, qui doit être aussi grand qu'il conviendra, et que ce personnel soit muni de la carte d'identité visée au Chapitre V de l'Annexe I au présent Protocole, attestant son statut;

d) que ce personnel et ces unités soient dotés seulement d'armes légères individuelles en vue du maintien de l'ordre ou pour leur propre défense. Les dispositions de l'article 65, paragraphe 3, s'appliqueront également dans ce cas;

e) que ce personnel ne participe pas directement aux hostilités et qu'il ne commette pas, ou ne soit pas utilisé pour commettre, en dehors de ses tâches de protection civile, des actes nuisibles à la Partie adverse;

f) que ce personnel et ces unités remplissent leurs tâches de protection civile uniquement dans le territoire national de leur Partie.

La non-observation des conditions énoncées à l'alinéa e) par tout membre des forces armées qui est lié par les conditions prescrites aux alinéas a) et b) est interdite.

2. Les membres du personnel militaire servant dans les organismes de protection civile seront, s'ils tombent au pouvoir d'une Partie adverse, des prisonniers de guerre. En territoire occupé ils peuvent, mais dans le seul intérêt de la population civile de ce territoire, être employés à des tâches de protection civile

is, mits die tewerkstelling uitsluitend in het belang van de burgerbevolking van dat gebied is en geschiedt op basis van vrijwilligheid wanneer dat werk gevaarlijk is.

3. Op de gebouwen en de belangrijkste gedeelten van de uitrusting en transportmiddelen, van bij instellingen voor de civiele bescherming ingedeelde militaire formaties, dient het internationale kenteken van de civiele bescherming duidelijk te zijn aangebracht. Dit kenteken dient voldoende groot te zijn.

4. Het materieel en de gebouwen van de militaire formaties, die permanent bij instellingen voor de civiele bescherming zijn ingedeeld en uitsluitend zijn bestemd om taken op het gebied van de civiele bescherming te vervullen, blijven, indien zij in handen van een Tegenpartij vallen, onderworpen aan het oorlogsrecht. Aan dat materieel en die gebouwen mag echter geen andere bestemming dan die op het gebied van de civiele bescherming worden gegeven zolang zij nodig zijn voor de vervulling van taken op dat gebied, behalve in geval van dwingende militaire noodzaak, tenzij van tevoren voorzieningen zijn getroffen om in voldoende mate in de behoeften van de burgerbevolking te kunnen voorzien.

Afdeling II

Hulpverlening ten behoeve van de burgerbevolking

Artikel 68 — Toepassingsveld.

De bepalingen van deze Afdeling zijn van toepassing op de burgerbevolking als omschreven in dit Protocol, en vormen een aanvulling op de artikelen 23, 55, 59, 60, 61 en 62 en de andere desbetreffende bepalingen van het Vierde Verdrag.

Artikel 69 — Fundamentele behoeften in bezette gebieden.

1. De bezettende Mogendheid dient naast haar verplichting betreffende levensmiddelen en geneskundige benodigdheden, vermeld in artikel 55 van het Vierde Verdrag, met alle haar ten dienste staande middelen en zonder enig nadelig onderscheid, eveneens te verzekeren dat kleding, bedden en beddegoed worden verstrekt, evenals noodonderdak, andere benodigdheden die onmisbaar zijn voor het overleven van de burgerbevolking van het bezette gebied, en goederen die nodig zijn voor de eredienst.

2. Op hulpverleningsacties ten behoeve van de burgerbevolking van bezette gebieden zijn de artikelen 59, 60, 61, 62, 108, 109, 110 en 111 van het Vierde Verdrag en artikel 71 van dit Protocol van toepassing; deze acties dienen onverwijld te worden uitgevoerd.

Artikel 70 — Hulpverleningsacties.

1. Wanneer de burgerbevolking van enig grondgebied onder controle van een Partij bij het conflict en dat niet bezet is, niet voldoende is voorzien van benodigdheden vermeld in artikel 59 dienen hulpverleningsacties te worden ondernomen, welke van humanitaire en onpartijdige aard zijn en worden uitgevoerd zonder enig nadelig onderscheid, mits de bij die acties betrokken Partijen daarmee instemmen. Aanbiedingen voor zodanige hulp worden niet aangemerkt als inmenging in het gewapende conflict, noch als vijandige daden. Bij de verdeling van de hulpzendingen moet voorrang worden gegeven aan de personen, aan wie krachtens het Vierde Verdrag of dit Protocol een voorkeursbehandeling of een bijzondere bescherming dient te worden verleend, zoals kinderen, aanstaande moeders, kraamvrouwen en zogende moeders.

2. De Partijen bij het conflict alsmede iedere Hoge Verdragsluitende Partij dienen de snelle en ongehinderde doorgang toe te staan en te vergemakkelijken van alle zendingen, uitrusting en personeel voor hulpverlening overeenkomstig deze Afdeling, zelfs indien zodanige hulp is bestemd voor de burgerbevolking van de Tegenpartij.

3. De Partijen bij het conflict, alsmede iedere Hoge Verdragsluitende Partij die de doorgang van zendingen, uitrusting en personeel voor hulpverlening overeenkomstig de tweede paragraaf toestaan:

a) hebben het recht regelingen van technische aard voor te schrijven, daaronder begrepen het nazicht en onderzoek krachtens welke een dergelijke doorgang is toegestaan;

b) kunnen een zodanige toestemming afhankelijk stellen van de voorwaarde, dat de verdeling van de zendingen geschiedt onder toezicht ter plaatse van een beschermende Mogendheid;

c) mogen goederen voor hulpverlening op geen enkele wijze een andere bestemming geven, noch de doorzending daarvan vertragen, behalve in geval van dringende noodzaak in het belang van de betrokken burgerbevolking.

4. De Partijen bij het conflict dienen zendingen voor hulpverlening te beschermen en de snelle verdeling daarvan te vergemakkelijken.

5. De Partijen bij het conflict, alsmede iedere betrokken Hoge Verdragsluitende Partij dienen doeltreffende internationale coördinatie van de in de eerste paragraaf bedoelde hulpverleningsacties aan te moedigen en te vergemakkelijken.

Artikel 71 — Personeel deelnemend aan de hulpverleningsacties.

1. Indien nodig kan de hulp die bij een hulpverleningsactie wordt verschaft mede personeel voor hulpverlening omvatten, in het bijzonder voor het transport

dans la mesure où il en est besoin, à condition toutefois, si ce travail est dangereux, qu'ils soient volontaires.

3. Les bâtiments et les éléments importants du matériel et des moyens de transport des unités militaires affectées aux organismes de protection civile doivent être marqués nettement du signe distinctif international de la protection civile. Ce signe doit être aussi grand qu'il conviendra.

4. Les bâtiments et le matériel des unités militaires affectées en permanence aux organismes de protection civile et affectés exclusivement à l'accomplissement des tâches de protection civile, s'ils tombent au pouvoir d'une Partie adverse, resteront régis par le droit de la guerre. Cependant, ils ne peuvent pas être détournés de leur destination tant qu'ils sont nécessaires à l'accomplissement de tâches de protection civile, sauf en cas de nécessité militaire impérieuse, à moins que des dispositions préalables n'aient été prises pour pourvoir de façon adéquate aux besoins de la population civile.

Section II

Secours en faveur de la population civile

Article 68 — Champ d'application.

Les dispositions de la présente Section s'appliquent à la population civile au sens du présent Protocole et complètent les articles 23, 55, 59, 60, 61 et 62 et les autres dispositions pertinentes de la IVe Convention.

Article 69 — Besoins essentiels dans les territoires occupés.

1. En plus des obligations énumérées à l'article 55 de la IVe Convention relatives à l'approvisionnement en vivres et médicaments, la Puissance occupante assurera aussi dans toute la mesure de ses moyens et sans aucune distinction de caractère défavorable la fourniture de vêtements, de matériel de couchage, de logements d'urgence, des autres approvisionnements essentiels à la survie de la population civile du territoire occupé et des objets nécessaires au culte.

2. Les actions de secours en faveur de la population civile du territoire occupé sont régies par les articles 59, 60, 61, 62, 108, 109, 110 et 111 de la IVe Convention, ainsi que par l'article 71 du présent Protocole, et seront menées sans délai.

Article 70 — Actions de secours.

1. Lorsque la population civile d'un territoire sous le contrôle d'une Partie au conflit, autre qu'un territoire occupé, est insuffisamment approvisionnée en matériel et denrées mentionnés à l'article 69, des actions de secours de caractère humanitaire et impartial et conduites sans aucune distinction de caractère défavorable seront entreprises, sous réserve de l'agrément des Parties concernées par ces actions de secours. Les offres de secours remplissant les conditions ci-dessus ne seront considérées ni comme une ingérence dans le conflit armé, ni comme des actes hostiles. Lors de la distribution de ces envois de secours, priorité sera donnée aux personnes qui, tels les enfants, les femmes enceintes ou en couches et les mères qui allaitent, doivent faire l'objet, selon la IVe Convention ou le présent Protocole, d'un traitement de faveur ou d'une protection particulière.

2. Les Parties au conflit et chaque Haute Partie contractante autoriseront et faciliteront le passage rapide et sans encombre de tous les envois, des équipements et du personnel de secours fournis conformément aux prescriptions de la présente Section, même si cette aide est destinée à la population civile de la Partie adverse.

3. Les Parties au conflit et chaque Haute Partie contractante autorisant le passage de secours, d'équipement et de personnel, conformément au paragraphe 2:

a) disposeront du droit de prescrire les réglementations techniques, y compris les vérifications, auxquelles un tel passage est subordonné;

b) pourront subordonner leur autorisation à la condition que la distribution de l'assistance soit effectuée sous le contrôle sur place d'une Puissance protectrice;

c) ne détourneront en aucune manière les envois de secours de leur destination ni n'en retarderont l'acheminement, sauf dans des cas de nécessité urgente, dans l'intérêt de la population civile concernée.

4. Les Parties au conflit assureront la protection des envois de secours et en faciliteront la distribution rapide.

5. Les Parties au conflit et chaque Haute Partie contractante intéressée encourageront et faciliteront une coordination internationale efficace des actions de secours mentionnées au paragraphe 1.

Article 71 — Personnel participant aux actions de secours.

1. En cas de nécessité l'aide fournie dans une action de secours pourra comprendre du personnel de secours, notamment pour le transport et la distribu-

en de verdeling van de hulpzendingen; de deelneming van dergelijk personeel is onderworpen aan de toestemming van de Partij op het grondgebied waarvan het zijn taken zal vervullen.

2. Dergelijk personeel dient te worden ontzien en beschermd.

3. Iedere Partij die hulpgoederen ontvangt moet het in de eerste paragraaf bedoelde personeel voor hulpverlening zoveel mogelijk bijstand verlenen bij de vervulling van zijn taak op het gebied van de hulpverlening. Alleen in geval van dwingende militaire noodzaak mogen de activiteiten van het personeel voor hulpverlening worden beperkt of mogen aan zijn bewegingen tijdelijk beperkingen worden aangebracht.

4. Het personeel voor hulpverlening mag onder geen enkele omstandigheid de grenzen van zijn taak, als aangegeven door dit Protocol, overschrijden. In het bijzonder dient het rekening te houden met de vereisten in verband met de veiligheid, die gelden voor de Partij op het grondgebied waarvan het zijn taak vervult. De opdracht van elk lid van het personeel dat deze voorwaarden niet in acht neemt, kan worden beëindigd.

Afdeling III

Behandeling van personen in de macht van een Partij bij het conflict

Hoofdstuk I

Toepassingsveld en bescherming van personen en goederen

Artikel 72 — Toepassingsveld.

De bepalingen van deze Afdeling vormen een aanvulling op de regels betreffende de humanitaire bescherming van de zich in de macht van een Partij bij het conflict bevindende burgers en goederen van burgerlijke aard, vervat in het Vierde Verdrag, in het bijzonder in Titels I en III daarvan, evenals op de andere toepasselijke regels van het internationaal recht betreffende de bescherming van de fundamentele rechten van de mens gedurende internationale gewapende conflicten.

Artikel 73 — Vluchtelingen en Staatlozen.

Personen, die vóór de aanvang van de vijandelijkheden werden beschouwd als staatlozen of als vluchtelingen krachtens de relevante en door de betrokken Partijen aanvaarde internationale akten of krachtens de nationale wetgeving van de Staat die hen heeft opgenomen of waar zij verblijven, zijn beschermde personen in de zin van Titels I en III van het Vierde Verdrag, onder alle omstandigheden en zonder enig nadelig onderscheid.

Artikel 74 — Gezinshereniging.

De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen op alle mogelijke wijzen de hereniging te vergemakkelijken van gezinnen die ten gevolge van gewapende conflicten zijn uiteengeraakt en dienen in het bijzonder het werk te bevorderen van de humanitaire organisaties die deze taak vervullen, overeenkomstig de bepalingen van de Verdragen en dit Protocol en overeenkomstig hun onderscheiden veiligheidsvoorschriften.

Artikel 75 — Fundamentele waarborgen.

1. Personen die zich in de macht van een Partij bij het conflict bevinden en die niet een gunstiger behandeling genieten krachtens de Verdragen of dit Protocol, dienen, voor zover zij zijn betrokken bij een situatie als bedoeld in artikel 1 van dit Protocol, onder alle omstandigheden menselijk te worden behandeld en dienen tenminste de door dit artikel verleende bescherming te genieten zonder enig nadelig onderscheid, gebaseerd op ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst of geloof, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, rijkdom, geboorte of andere status, of op enig ander soortgelijk criterium.

Iedere Partij dient de persoon, de eer, de overtuigingen en de godsdienstige gebruiken van zodanige personen te eerbiedigen.

2. De volgende daden zijn en blijven te allen tijde en op iedere plaats verboden, of zij nu door burger- of militaire functionarissen worden begaan:

a) aanslagen op het leven, de gezondheid, of het lichamelijke of geestelijke welzijn van personen, in het bijzonder:

- (i) moord;
- (ii) marteling van elke aard, hetzij lichamenlijk of geestelijk;
- (iii) lijfstraffen; en
- (iv) verminking;

b) aanslagen op de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontorende behandeling, gedwongen prostitutie en iedere vorm van aanranding van de eerbaarheid;

c) het nemen van gijzelaars;

d) collectieve straffen; en

e) het dreigen om een van de bovengenoemde daden te begaan.

3. Ieder die wordt gearresteerd, gevangen gehouden of geïnterneerd wegens handelingen in verband met het gewapende conflict, dient onverwijld, in een taal

tion des envois de secours; la participation de ce personnel sera soumise à l'agrément de la Partie sur le territoire de laquelle il exercera son activité.

2. Ce personnel sera respecté et protégé.

3. Chaque Partie qui reçoit des envois de secours assistera, dans toute la mesure du possible, le personnel mentionné au paragraphe 1 dans l'accomplissement de sa mission de secours. Les activités de ce personnel de secours ne peuvent être limitées et ses déplacements temporairement restreints qu'en cas de nécessité militaire impérieuse.

4. En aucune circonstance, le personnel de secours ne devra outrepasser les limites de sa mission aux termes du présent Protocole. Il doit en particulier tenir compte des exigences de sécurité de la Partie sur le territoire de laquelle il exerce ses fonctions. Il peut être mis fin à la mission de tout membre du personnel de secours qui ne respecterait pas ces conditions.

Section III

Traitement des personnes au pouvoir d'une Partie au conflit

Chapitre I

Champ d'application et protection des personnes et des biens

Article 72 — Champ d'application.

Les dispositions de la présente Section complètent les normes relatives à la protection humanitaire des personnes civiles et des biens de caractère civil au pouvoir d'une Partie au conflit énoncées dans la IVe Convention, en particulier aux Titres I et III, ainsi que les autres normes applicables du droit international qui régissent la protection des droits fondamentaux de l'homme pendant un conflit armé de caractère international.

Article 73 — Réfugiés et Apatrides.

Les personnes qui, avant le début des hostilités, sont considérées comme apatrides ou réfugiés au sens des instruments internationaux pertinents acceptés par les Parties intéressées ou de la législation nationale de l'Etat d'accueil ou de résidence, seront, en toutes circonstances et sans aucune distinction de caractère défavorable, des personnes protégées au sens des Titres I et III de la IVe Convention.

Article 74 — Regroupement des familles dispersées.

Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit faciliteront dans toute la mesure du possible le regroupement des familles dispersées en raison de conflits armés et encourageront notamment l'action des organisations humanitaires qui se consacrent à cette tâche conformément à leurs règles de sécurité respectives.

Article 75 — Garanties fondamentales.

1. Dans la mesure où elles sont affectées par une situation visée à l'article premier du présent Protocole, les personnes qui sont au pouvoir d'une Partie au conflit et qui ne bénéficient pas d'un traitement plus favorable en vertu des Conventions et du présent Protocole seront traitées avec humanité en toutes circonstances et bénéficieront au moins des protections prévues par le présent article sans aucune distinction de caractère défavorable fondée sur la race, la couleur, le sexe, la langue, la religion ou la croyance, les opinions politiques ou autres, l'origine nationale ou sociale, la fortune, la naissance ou une autre situation, ou tout autre critère analogue.

Chacune des Parties respectera la personne, l'honneur, les convictions et les pratiques religieuses de toutes ces personnes.

2. Sont et demeureront prohibés en tout temps et en tout lieu les actes suivants, qu'ils soient commis par des agents civils ou militaires:

a) les atteintes portées à la vie, à la santé et au bien-être physique ou mental des personnes, notamment:

- (i) le meurtre;
- (ii) la torture sous toutes ses formes, qu'elle soit physique ou mentale;
- (iii) les peines corporelles;
- (iv) les mutilations;

b) les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants, la prostitution forcée et toute forme d'attentat à la pudeur;

c) la prise d'otages;

d) les peines collectives; et

e) la menace de commettre l'un quelconque des actes précités.

3. Toute personne arrêtée, détenue ou internée pour des actes en relation avec le conflit armé sera informée sans retard, dans une langue qu'elle comprend, de

die hij verstaat, op de hoogte te worden gebracht van de redenen, waarom die maatregelen zijn genomen. Behalve in het geval van arrestatie of gevangenhouding wegens strafbare feiten dienen zodanige personen op zo kort mogelijke termijn te worden vrijgelaten en in ieder geval zodra de omstandigheden die de arrestatie, de gevangenhouding of de internering rechtvaardigen, hebben opgehouden te bestaan.

4. Geen veroordeling mag worden uitgesproken en geen straf mag ten uitvoer worden gelegd met betrekking tot een persoon die schuldig is bevonden aan een strafbaar feit verband houdende met het gewapende conflict, dan krachtens voorafgaand vonnis, gewezen door een onpartijdige en op regelmatige wijze samengestelde rechtbank die de algemene beginselen van een behoorlijke gerechtelijke procedure in acht neemt, welke mede het volgende inhouden:

a) de procedure dient erin te voorzien, dat een verdachte onverwijld op de hoogte wordt gebracht van de bijzonderheden van het strafbare feit dat hem ten laste wordt gelegd, en dient deze verdachte vóór en tijdens het proces alle nodige rechten en middelen voor zijn verdediging te verschaffen;

b) niemand mag worden veroordeeld wegens een strafbaar feit, behalve op grond van individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid;

c) niemand kan worden vervolgd of veroordeeld wegens een handelen of nalaten, dat geen strafbaar feit uitmaakte naar het nationale of internationale recht dat op hem van toepassing was ten tijde van dit handelen of nalaten geschiedde. Evenmin mag een zwaardere straf worden opgelegd dan die welke van toepassing was ten tijde van het strafbaar feit. Indien de wet, na het begaan van het strafbaar feit, in de oplegging van een lichtere straf mocht voorzien, dient de overtreder daarvan te genieten;

d) ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, wordt voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld volgens de wet is bewezen;

e) ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft het recht in zijn tegenwoordigheid te worden berecht;

f) niemand mag worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen;

g) ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft het recht, de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen, en het oproepen en ondervragen van getuigen à décharge te doen geschieden op dezelfde voorwaarden als geschiedt ten aanzien van de getuigen à charge;

h) niemand mag door dezelfde Partij worden vervolgd of gestraft wegens een strafbaar feit met betrekking waartoe eerder overeenkomstig hetzelfde recht en dezelfde gerechtelijke procedure een eenduitspraak is gewezen, waarbij die persoon werd vrijgesproken of veroordeeld;

i) ieder die wordt vervolgd wegens een strafbaar feit heeft er recht op dat het vonnis in het openbaar wordt uitgesproken;

j) een veroordeelde dient bij zijn veroordeling op de hoogte te worden gesteld van de rechtsmiddelen en andere middelen die hem ter beschikking staan en van de termijnen waarbinnen die moeten worden aangewend.

5. Vrouwen die van hun vrijheid zijn beroofd om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, dienen te worden ondergebracht in verblijven die zijn gescheiden van die van de mannen. Zij dienen onder rechtstreeks toezicht van vrouwen te worden geplaatst. Niettemin moeten gezinnen, wanneer deze zijn gearresteerd, gevangen worden gehouden of zijn geïnterneerd, zoveel mogelijk op dezelfde plaats en in gezinsverband worden gehuisvest.

6. Personen die zijn gearresteerd, gevangen worden gehouden of zijn geïnterneerd om redenen, verband houdende met het gewapend conflict, dienen de door dit artikel verleende bescherming te genieten tot hun definitieve invrijheidstelling, repatriëring of nieuwe vestiging, ook na het einde van het gewapende conflict.

7. Ten einde iedere onzekerheid weg te nemen met betrekking tot de vervolging en berechting van personen, beschuldigd van oorlogsmisdrijven of misdrijven tegen de mensheid, gelden de volgende beginselen:

a) personen die worden beschuldigd van zodanige misdrijven dienen gerechtelijk te worden vervolgd en berecht overeenkomstig de regels van het toepasselijke internationaal recht; en

b) aan een ieder die niet een gunstiger behandeling krachtens de Verdragen of dit Protocol geniet, dient de in dit artikel verleende behandeling te worden toegekend, ongeacht of de misdrijven waarvan hij wordt beschuldigd ernstige inbreuken van de Verdragen of dit Protocol uitmaken.

8. Geen enkele bepaling van dit artikel mag worden uitgelegd als een beperking of een aantasting van enige andere, gunstiger bepaling die een ruimere bescherming krachtens de regels van het toepasselijke internationaal recht toekent aan de personen, op wie de eerste paragraaf van toepassing is.

Hoofdstuk II

Maatregelen ten behoeve van vrouwen en kinderen

Artikel 76 — Bescherming van vrouwen

1. Vrouwen dienen in het bijzonder te worden ontzien en met name te worden beschermd tegen verkrachting, gedwongen prostitutie en iedere andere vorm van aanranding van de eerbareid.

2. Gevallen van zwangere vrouwen, en met de zorg voor kleine kinderen belaste moeders die zijn gearresteerd, gevangen worden gehouden of zijn geïnterneerd

raisons pour lesquelles ces mesures ont été prises. Sauf en cas d'arrestation ou de détention du chef d'une infraction pénale, cette personne sera libérée dans les plus brefs délais possibles et, en tout cas, dès que les circonstances justifiant l'arrestation, la détention ou l'internement auront cessé d'exister.

4. Aucune condamnation ne sera prononcée ni aucune peine exécutée à l'encontre d'une personne reconnue coupable d'une infraction pénale commise en relation avec le conflit armé si ce n'est en vertu d'un jugement préalable rendu par un tribunal impartial et régulièrement constitué, qui se conforme aux principes généralement reconnus d'une procédure judiciaire régulière comprenant les garanties suivantes:

a) la procédure disposera que tout prévenu doit être informé sans délai des détails de l'infraction qui lui est imputée et assurera au prévenu avant et pendant son procès tous les droits et moyens nécessaires à sa défense;

b) nul ne peut être puni pour une infraction si ce n'est sur la base d'une responsabilité pénale individuelle;

c) nul ne sera accusé ou condamné pour des actions ou omissions qui ne constituaient pas un acte délictueux d'après le droit national ou international qui lui était applicable au moment où elles ont été commises. De même, il ne sera infligé aucune peine plus forte que celle qui était applicable au moment où l'infraction a été commise. Si, postérieurement à cette infraction, la loi prévoit l'application d'une peine plus légère, le délinquant doit en bénéficier;

d) toute personne accusée d'une infraction est présumée innocente jusqu'à ce que sa culpabilité ait été légalement établie;

e) toute personne accusée d'une infraction a le droit d'être jugée en sa présence;

f) nul ne peut être forcé de témoigner contre lui-même ou de s'avouer coupable;

g) toute personne accusée d'une infraction a le droit d'interroger ou de faire interroger les témoins à charge et d'obtenir la comparution et l'interrogatoire des témoins à décharge dans les mêmes conditions que les témoins à charge.

h) aucune personne ne peut être poursuivie ou punie par la même Partie pour une infraction ayant déjà fait l'objet d'un jugement définitif d'acquiescement ou de condamnation rendu conformément au même droit et à la même procédure judiciaire;

i) toute personne accusée d'une infraction a droit à ce que le jugement soit rendu publiquement;

j) toute personne condamnée sera informée, au moment de sa condamnation, de ses droits de recours judiciaires et autres ainsi que des délais dans lesquels ils doivent être exercés.

5. Les femmes privées de liberté pour des motifs en relation avec le conflit armé seront gardées dans des locaux séparés de ceux des hommes. Elles seront placées sous la surveillance immédiate de femmes. Toutefois, si des familles sont arrêtées, détenues ou internées, l'unité de ces familles sera préservée autant que possible pour leur logement.

6. Les personnes arrêtées, détenues ou internées pour des motifs en relation avec le conflit armé bénéficieront des protections accordées par le présent article jusqu'à leur libération définitive, leur rapatriement ou leur établissement, même après la fin du conflit armé.

7. Pour que ne subsiste aucun doute en ce qui concerne la poursuite et le jugement des personnes accusées de crimes de guerre ou de crimes contre l'humanité, les principes suivants seront appliqués:

a) les personnes qui sont accusées de tels crimes devraient être déférées aux fins de poursuite et de jugement conformément aux règles du droit international applicable; et

b) toute personne qui ne bénéficie pas d'un traitement plus favorable en vertu des Conventions ou du présent Protocole se verra accorder le traitement prévu par le présent article, que les crimes dont elle est accusée constituent ou non des infractions graves aux Conventions ou au présent Protocole.

8. Aucune disposition du présent article ne peut être interprétée comme limitant ou portant atteinte à toute autre disposition plus favorable accordant, en vertu des règles du droit international applicable, une plus grande protection aux personnes couvertes par le paragraphe 1.

Chapitre II

Mesures en faveur des femmes et des enfants

Article 76 — Protection des femmes

1. Les femmes doivent faire l'objet d'un respect particulier et seront protégées, notamment contre le viol, la contrainte à la prostitution et toute autre forme d'attentat à la pudeur.

2. Les cas des femmes enceintes et des mères d'enfants en bas âge dépendant d'elles qui sont arrêtées, détenues ou internées pour des raisons liées au conflit

om redenen verband houdende met het gewapende conflict, dienen met de hoogste prioriteit te worden onderzocht.

3. De Partijen bij het conflict moeten voor zover mogelijk, trachten te vermijden dat doodvonnissen worden uitgesproken ten aanzien van zwangere vrouwen, of met de zorg voor kleine kinderen belaste moeders, wegens een strafbaar feit dat verband houdt met het gewapende conflict. De doodstraf voor zodanige strafbare feiten zal bij die vrouwen niet worden-voltrokken.

Artikel 77 — Bescherming van kinderen

1. Kinderen dienen in het bijzonder te worden ontzien en beschermd tegen iedere vorm van aanranding van de eerbaarheid. De Partijen bij het conflict dienen hen de zorg en hulp te geven die zij nodig hebben, hetzij wegens hun leeftijd of om welke andere reden ook.

2. De Partijen bij het conflict dienen alle praktisch uitvoerbare maatregelen te nemen opdat kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt, niet rechtstreeks aan de vijandelijkheden deelnemen, en zij dienen zich in het bijzonder ervan te onthouden hen bij hun krijgsmacht in dienst te nemen. De Partijen bij het conflict moeten, wanneer zij personen onder de wapens roepen die wel de leeftijd van vijftien, maar nog niet die van achttien jaar hebben bereikt, trachten voorrang aan de oudsten te geven.

3. Wanneer in uitzonderlijke gevallen en ondanks de bepalingen van de tweede paragraaf, kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt, rechtstreeks deelnemen aan de vijandelijkheden en in handen van een Tegenpartij vallen, blijven zij de voordelen genieten van de door dit artikel verleende bescherming, ongeacht of zij krijgsgevangenen zijn of niet.

4. Wanneer kinderen zijn gearresteerd, gevangen worden gehouden of zijn geïnterneerd om redenen verband houdende met het gewapende conflict, dienen zij te worden ondergebracht in verblijven die zijn gescheiden van die van de volwassenen, behalve in gevallen waarin gezinnen in gezinsverband zijn gehuisvest als bepaald in artikel 75, vijfde paragraaf.

5. De doodstraf wegens een strafbaar feit verband houdende met het gewapende conflict, mag niet worden voltrokken bij personen die ten tijde van het strafbaar feit, de leeftijd van achttien jaar nog niet hadden bereikt.

Artikel 78 — Evacuatie van kinderen

1. Geen enkele Partij bij het conflict mag maatregelen treffen voor de evacuatie naar een ander land van kinderen die geen onderdaan zijn van die Partij, met uitzondering van tijdelijke evacuatie, indien dwingende redenen verband houdende met hun gezondheid of de geneeskundige behandeling van de kinderen of, behalve in bezet gebied, hun veiligheid dat vereisen. Indien de ouders of voogden kunnen worden bereikt, is hun schriftelijke toestemming voor de evacuatie vereist. Indien deze personen niet kunnen worden bereikt, is de schriftelijke toestemming voor zodanige evacuatie vereist van de personen die krachtens wet of gewoonte in de eerste plaats verantwoordelijk zijn voor de zorg voor de kinderen. Iedere zodanige evacuatie dient onder toezicht te staan van de beschermende Mogendheid, in overeenstemming met de betrokken Partijen, te weten de Partij die de maatregelen voor de evacuatie treft, de Partij die de kinderen opneemt en alle Partijen wier onderdanen worden geëvacueerd. Te allen tijde dienen alle Partijen bij het conflict alle praktische uitvoerbare maatregelen te nemen, ten einde te voorkomen dat de evacuatie in gevaar wordt gebracht.

2. Wanneer een evacuatie in overeenstemming met de eerste paragraaf plaatsvindt, dient ervoor te worden gezorgd dat de opvoeding van ieder geëvacueerd kind, daaronder begrepen zijn godsdienstige en morele opvoeding zoals zijn ouders die wensen, zoveel mogelijk ononderbroken wordt voortgezet.

3. Ten einde de krachtens dit artikel geëvacueerde kinderen de terugkeer naar hun familie en hun land te vergemakkelijken, dienen de autoriteiten van de Partij die de maatregelen voor de evacuatie treft en, in het voorkomende geval, de autoriteiten van het ontvangende land, van ieder kind een kaart samen te stellen, met foto's, die zij aan het Centrale Opsporingsbureau van het Internationale Comité van het Rode Kruis dienen te zenden. Op iedere kaart dienen, voor zover dat mogelijk is en daarvan geen schadelijke gevolgen voor het kind zijn te vrezen, de volgende gegevens te zijn vermeld:

- a) naam (namen) van het kind;
- b) voornaam (-namen) van het kind;
- c) geslacht van het kind;
- d) plaats en datum van geboorte (of, indien die datum niet bekend is, de vermoedelijke leeftijd);
- e) naam en voornaam van de vader;
- f) naam en voornaam van de moeder en eventueel meisjesnaam van de moeder;
- g) naaste bloedverwanten van het kind;
- h) nationaliteit van het kind;
- i) moedertaal van het kind en iedere andere taal die het spreekt;
- j) adres van het gezin waaruit het kind afkomstig is;
- k) ieder nummer dat aan het kind ter identificatie is gegeven;
- l) gezondheidstoestand van het kind;
- m) bloedgroep van het kind;
- n) eventuele bijzondere kentekenen;

armé seront examinés en priorité absolue.

3. Dans toute la mesure du possible, les Parties au conflit s'efforceront d'éviter que la peine de mort soit prononcée contre les femmes enceintes ou les mères d'enfants en bas âge dépendant d'elles pour une infraction commise en relation avec le conflit armé. Une condamnation à mort contre ces femmes pour une telle infraction ne sera pas exécutée.

Article 77 — Protection des enfants

1. Les enfants doivent faire l'objet d'un respect particulier et doivent être protégés contre toute forme d'atteinte à la pudeur. Les Parties au conflit leur apporteront les soins et l'aide dont ils ont besoin du fait de leur âge ou pour toute autre raison.

2. Les Parties au conflit prendront toutes les mesures possibles dans la pratique pour que les enfants de moins de quinze ans ne participent pas directement aux hostilités, notamment en s'abstenant de les recruter dans leurs forces armées. Lorsqu'elles incorporent des personnes de plus de quinze ans mais de moins de dix-huit ans, les Parties au conflit s'efforceront de donner la priorité aux plus âgées.

3. Si, dans des cas exceptionnels et malgré les dispositions du paragraphe 2, des enfants qui n'ont pas quinze ans révolus participent directement aux hostilités et tombent au pouvoir d'une partie adverse, ils continueront à bénéficier de la protection spéciale accordée par le présent article, qu'ils soient ou non prisonniers de guerre.

4. S'ils sont arrêtés, détenus ou internés pour des raisons liées au conflit armé, les enfants seront gardés dans des locaux séparés de ceux des adultes, sauf dans le cas de familles logées en tant qu'unités familiales comme le prévoit le § 5 de l'article 75.

5. Une condamnation à mort pour une infraction liée au conflit armé ne sera pas exécutée contre les personnes qui n'avaient pas dix-huit ans au moment de l'infraction.

Article 78 — Evacuation des enfants

1. Aucune Partie au conflit ne doit procéder à l'évacuation, vers un pays étranger, d'enfants autres que ses propres ressortissants, à moins qu'il ne s'agisse d'une évacuation temporaire rendue nécessaire par des raisons impérieuses tenant à la santé ou à un traitement médical des enfants ou, sauf dans un territoire occupé, à leur sécurité. Lorsqu'on peut atteindre les parents ou les tuteurs, leur consentement écrit à cette évacuation est nécessaire. Si on ne peut pas les atteindre, l'évacuation ne peut se faire qu'avec le consentement écrit des personnes à qui la loi ou la coutume attribue principalement la garde des enfants. La Puissance protectrice contrôlera toute évacuation de cette nature, d'entente avec les Parties intéressées, c'est-à-dire la Partie qui procède à l'évacuation, la Partie qui reçoit les enfants et toute Partie dont les ressortissants sont évacués. Dans tous les cas, toutes les Parties au conflit prendront toutes les précautions possibles dans la pratique pour éviter de compromettre l'évacuation.

2. Lorsqu'il est procédé à une évacuation dans les conditions du 1er paragraphe, l'éducation de chaque enfant évacué, y compris son éducation religieuse et morale telle que la désirent ses parents, devra être assurée d'une façon aussi continue que possible.

3. Afin de faciliter le retour dans leur famille et dans leur pays des enfants évacués conformément aux dispositions du présent article, les autorités de la Partie qui a procédé à l'évacuation et, lorsqu'il conviendra, les autorités du pays d'accueil, établiront, pour chaque enfant, une fiche accompagnée de photographies qu'elles feront parvenir à l'Agence centrale de recherches du Comité international de la Croix-Rouge. Cette fiche portera, chaque fois que cela sera possible et ne risquera pas de porter préjudice à l'enfant, les renseignements suivants:

- a) le(s) nom(s) de l'enfant;
- b) le(s) prénom(s) de l'enfant;
- c) le sexe de l'enfant;
- d) le lieu et la date de naissance (ou, si cette date n'est pas connue, l'âge approximatif);
- e) les nom et prénom du père;
- f) les nom et prénom de la mère et éventuellement son nom de jeune fille;
- g) les proches parents de l'enfant;
- h) la nationalité de l'enfant;
- i) la langue maternelle de l'enfant et toute autre langue qu'il parle;
- j) l'adresse de la famille de l'enfant;
- k) tout numéro d'identification donné à l'enfant;
- l) l'état de santé de l'enfant;
- m) le groupe sanguin de l'enfant;
- n) d'éventuels signes particuliers;

- o) de datum waarop en de plaats waar het kind werd gevonden;
- p) de datum waarop en de plaats waar het kind zijn land heeft verlaten;
- q) eventuele godsdienst van het kind;
- r) huidig adres van het kind in het ontvangende land;
- s) ingeval het kind mocht overlijden vóór zijn terugkeer, de datum waarop, de plaats waar en de omstandigheden waaronder het is overleden, alsmede de plaats waar het is begraven.

Hoofdstuk III

Journalisten

Artikel 79 — Maatregelen ter bescherming van journalisten

1. Journalisten die gevaarlijke beroepswerkzaamheden verrichten in gebieden waar zich gewapende conflicten voordoen, dienen te worden beschouwd als burgers in de zin van de eerste paragraaf van artikel 50.

2. Zij dienen als zodanig te worden beschermd krachtens de Verdragen en dit Protocol, mits zij geen acties ondernemen die een aantasting vormen van hun status als burger, en onverminderd het recht van oorlogscorrespondenten die zijn geaccrediteerd bij de strijdkrachten om van de in artikel 4, letter a), punt 4, van het Derde Verdrag verleende status te genieten.

3. Zij kunnen een identiteitskaart verkrijgen, overeenkomstig het model dat is opgenomen in bijlage II bij dit Protocol. Deze kaart, die wordt uitgegeven door de regering van de Staat waarvan de journalist onderdaan is, op wiens grondgebied hij woont of waar het persagentschap of persorgaan waarbij hij in dienst is, zich bevindt, dient als blijk van zijn status van journalist.

TITEL V

TENUITVOERLEGGING VAN DE VERDRAGEN EN DIT PROTOCOL

Afdeling I

Algemene bepalingen

Artikel 80 — Maatregelen voor de tenuitvoerlegging

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen onvervuld alle noodzakelijke maatregelen te treffen voor de nakoming van hun verplichtingen krachtens de Verdragen en dit Protocol.

2. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen opdrachten en instructies te geven om de naleving van de Verdragen en dit Protocol te verzekeren en dienen toezicht te houden op de tenuitvoerlegging ervan.

Artikel 81 — Werkzaamheden van het Rode Kruis en andere humanitaire organisaties

1. De Partijen bij het conflict dienen het Internationale Comité van het Rode Kruis naar hun vermogen alle faciliteiten te verlenen om dit Comité in staat te stellen de humanitaire taak te vervullen waarmee het door de Verdragen en dit Protocol is belast, ten einde bescherming van en bijstand aan de slachtoffers van conflicten te verzekeren; het Internationale Comité van het Rode Kruis kan tevens alle andere humanitaire werkzaamheden ten behoeve van die slachtoffers verrichten, mits de desbetreffende Partijen bij het conflict daarmee instemmen.

2. De Partijen bij het conflict dienen hun onderscheiden Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon)-organisaties de faciliteiten te verlenen die nodig zijn om hun humanitaire werkzaamheden ten behoeve van de slachtoffers van het conflict te verrichten overeenkomstig de bepalingen van de Verdragen en dit Protocol, en overeenkomstig de grondbeginselen van het Rode Kruis, zoals geformuleerd door de Internationale Conferenties van het Rode Kruis.

3. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen op alle mogelijke wijze de bijstand te vergemakkelijken die de Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon)-organisaties en de Liga van Rode-Kruisverenigingen verschaffen aan de slachtoffers van conflicten overeenkomstig de grondbeginselen van het Rode Kruis zoals geformuleerd door de Internationale Conferenties van het Rode Kruis.

4. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen zoveel als mogelijk is faciliteiten, gelijk aan die welke in de tweede en de derde paragraaf zijn vermeld, te verlenen aan de andere in de Verdragen en dit Protocol bedoelde humanitaire organisaties, die door de onderscheiden Partijen bij het conflict zijn toegelaten en die hun humanitaire werkzaamheden overeenkomstig de bepalingen van de Verdragen en dit Protocol vervullen.

Artikel 82 — Juridische adviseurs in de strijdkrachten

De Hoge Verdragsluitende Partijen dienen er altijd, en de Partijen bij het conflict dienen er ten tijde van een gewapend conflict zorg voor te dragen, dat juridische adviseurs beschikbaar zijn om wanneer nodig, de militaire commandanten op het daartoe passende niveau raad te geven betreffende de toepassing van de Verdragen en dit Protocol en betreffende het aan de strijdkrachten inzake dit onderwerp te geven, passende onderricht.

- o) la date et le lieu où l'enfant a été trouvé;
- p) la date à laquelle et le lieu où l'enfant a quitté son pays;
- q) éventuellement la religion de l'enfant;
- r) l'adresse actuelle de l'enfant dans le pays d'accueil;
- s) si l'enfant meurt avant son retour, la date, le lieu et les circonstances de sa mort et le lieu de sa sépulture.

Chapitre III

Journalistes

Article 79 — Mesures de protection des journalistes

1. Les journalistes qui accomplissent des missions professionnelles périlleuses dans des zones de conflit armé seront considérés comme des personnes civiles au sens de l'article 50, paragraphe 1.

2. Ils seront protégés en tant que tels conformément aux Conventions et au présent Protocole, à la condition de n'entreprendre aucune action qui porte atteinte à leur statut de personnes civiles et sans préjudice du droit des correspondants de guerre accrédités auprès des forces armées de bénéficier du statut prévu par l'article 4, A.4) de la IIIe Convention.

3. Ils pourront obtenir une carte d'identité conforme au modèle joint à l'Annexe II au présent Protocole. Cette carte, qui sera délivrée par le gouvernement de l'Etat dont ils sont les ressortissants, ou sur le territoire duquel ils résident ou dans lequel se trouve l'agence ou l'organe de presse qui les emploie, attestera de la qualité de journaliste de son détenteur.

TITRE V

EXECUTION DES CONVENTIONS ET DU PRESENT PROTOCOLE

Section I

Dispositions générales

Article 80 — Mesures d'exécution

1. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit prendront sans délai toutes les mesures nécessaires pour exécuter les obligations qui leur incombent en vertu des Conventions et du présent Protocole.

2. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit donneront des ordres et des instructions propres à assurer le respect des Conventions et du présent Protocole et en surveilleront l'exécution.

Article 81 — Activités de la Croix-Rouge et d'autres organisations humanitaires

1. Les Parties au conflit accorderont au Comité international de la Croix-Rouge toutes les facilités en leur pouvoir pour lui permettre d'assumer les tâches humanitaires qui lui sont attribuées par les Conventions et le présent Protocole afin d'assurer protection et assistance aux victimes de conflits; le Comité international de la Croix-Rouge pourra également exercer toutes autres activités humanitaires en faveur de ces victimes, avec le consentement des Parties au conflit.

2. Les Parties au conflit accorderont à leurs organisations respectives de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-Rouge) les facilités nécessaires à l'exercice de leurs activités humanitaires en faveur des victimes du conflit, conformément aux dispositions des Conventions et du présent Protocole et aux principes fondamentaux de la Croix-Rouge formulés par les Conférences internationales de la Croix-Rouge.

3. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit faciliteront, dans toute la mesure du possible, l'aide que des organisations de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-Rouge) et la Ligue des Sociétés de la Croix-Rouge apporteront aux victimes des conflits conformément aux dispositions des Conventions et du présent Protocole et aux principes fondamentaux de la Croix-Rouge formulés par les Conférences internationales de la Croix-Rouge.

4. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit accorderont, autant que possible, des facilités semblables à celles qui sont mentionnées dans les paragraphes 2 et 3 aux autres organisations humanitaires visées par les Conventions et le présent Protocole, qui sont dûment autorisées par les Parties au conflit intéressées et qui exercent leurs activités humanitaires conformément aux dispositions des Conventions et du présent Protocole.

Article 82 — Conseillers juridiques dans les forces armées

Les Hautes Parties contractantes en tout temps, et les Parties au conflit en période de conflit armé, veilleront à ce que des conseillers juridiques soient disponibles, lorsqu'il y aura lieu, pour conseiller les commandants militaires, à l'échelon approprié, quant à l'application des Conventions et du présent Protocole et quant à l'enseignement approprié à dispenser aux forces armées à ce sujet.

Artikel 83 — Verspreiding

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich, zowel in vreedstijd als ten tijde van een gewapend conflict, de Verdragen en dit Protocol op zo ruim mogelijke schaal in hun onderscheiden landen te verspreiden, en in het bijzonder de bestudering ervan in de programma's van hun militaire opleiding op te nemen en de bestudering ervan door de burgerbevolking te stimuleren, zodat de strijdkrachten en de burgerbevolking van die akten op de hoogte kunnen zijn.

2. Alle militaire of burgerlijke autoriteiten die ten tijde van een gewapend conflict verantwoordelijkheid dragen met betrekking tot de toepassing van de Verdragen en dit Protocol dienen een volledige kennis van de tekst ervan te bezitten.

Artikel 84 — Regels voor de toepassing

De Hoge Verdragsluitende Partijen dienen elkaar zo spoedig mogelijk doorzending van de depositaris en, in voorkomende gevallen, van de beschermende Mogendheden hun officiële vertalingen van dit Protocol mede te delen, evenals de wetten en voorschriften die zij ter verzekering van de toepassing daarvan tot stand mochten brengen.

Afdeling II

Het tegengaan van inbreuken op de Verdragen en dit Protocol

Artikel 85 — Het tegengaan van inbreuken op dit Protocol

1. De bepalingen van de Verdragen betreffende het tegengaan van inbreuken en ernstige inbreuken, als aangevuld door deze Afdeling, zijn van toepassing op het tegengaan van inbreuken en ernstige inbreuken op dit Protocol.

2. De handelingen die in de Verdragen als ernstige inbreuken worden omschreven, vormen ernstige inbreuken op dit Protocol, wanneer zij worden begaan tegen zich in de macht van een Tegenpartij bevindende personen die worden beschermd door de artikelen 44, 45 en 73 van dit Protocol, tegen de gewonden, zieken en schipbreukelingen van de Tegenpartij die door dit Protocol worden beschermd, of tegen het geneeskundig personeel, het geestelijk personeel, geneeskundige formaties of geneeskundige transporten die zich onder de zeggenschap van de Tegenpartij bevinden en door dit Protocol worden beschermd.

3. Naast de in artikel 11 omschreven ernstige inbreuken worden de volgende handelingen als ernstige inbreuken op dit Protocol beschouwd wanneer zij opzettelijk en in strijd met de desbetreffende bepalingen van dit Protocol worden begaan en de dood of ernstig lichamelijk letsel met zich brengen dan wel de gezondheid in ernstige mate benadelen:

- a) het doen van aanvallen op de burgerbevolking of individuele burgers;
- b) het uitvoeren van een niet-onderscheidende aanval waardoor de burgerbevolking of goederen van burgerlijke aard worden getroffen, in de wetenschap dat een zodanige aanval buitensporig verlies van mensenlevens, verwondingen van burgers of schade aan goederen van burgerlijke aard als omschreven in artikel 57, § 2, letter a) iii), zal veroorzaken;
- c) het uitvoeren van een aanval tegen werken of installaties die gevaarlijke krachten bevatten, in de wetenschap dat een zodanige aanval buitensporig verlies van mensenlevens, verwondingen van burgers of schade aan goederen van burgerlijke aard als omschreven in artikel 57, paragraaf 2, letter a) iii), zal veroorzaken;
- d) het doen van aanvallen op onverdedigde plaatsen en gedemilitariseerde zones;
- e) het doen van aanvallen op een persoon in de wetenschap dat hij buiten gevecht verkeert;
- f) het perfide gebruik, in strijd met artikel 37, van het kenteken van het Rode Kruis, de Rode Halve Maan of de Rode Leeuw en Zon of van andere door de Verdragen en dit Protocol erkende beschermende tekens.

4. Naast de ernstige inbreuken, omschreven in de voorgaande paragrafen en de Verdragen, worden de volgende feiten als ernstige inbreuken op dit Protocol beschouwd wanneer zij opzettelijk en in strijd met de Verdragen en dit Protocol worden begaan:

- a) het overbrengen door de bezettende Mogendheid van gedeelten van haar eigen burgerbevolking naar het door haar bezette gebied, of de deportatie of overbrenging van de gehele bevolking van het bezette gebied of van een deel daarvan binnen of buiten dat gebied in strijd met artikel 49 van het Vierde Verdrag;
- b) ongerechtvaardigde vertraging bij de repatriëring van krijgsgevangenen of burgers;
- c) praktijken van apartheid en andere onmenselijke en ontkerende praktijken, die een aanslag op de menselijke waardigheid vormen en zijn gebaseerd op rassendiscriminatie;
- d) het doen van aanvallen op duidelijk als zodanig herkenbare historische monumenten, kunstwerken of plaatsen van eredienst die het culturele of geestelijke erfdeel van de volkeren vormen en waaraan bijzondere bescherming is verleend door een speciale regeling, bijvoorbeeld in het kader van een bevoegde internationale organisatie, wanneer daarvan verwoesting op grote schaal het gevolg is, er

Article 83 — Diffusion

1. Les Hautes Parties contractantes s'engagent à diffuser le plus largement possible, en temps de paix comme en période de conflit armé, les Conventions et le présent Protocole dans leurs pays respectifs et notamment à en incorporer l'étude dans les programmes d'instruction militaire et à en encourager l'étude par la population civile, de telle manière que ces instruments soient connus des forces armées et de la population civile.

2. Les autorités militaires ou civiles qui en période de conflit armé, assumeraient des responsabilités dans l'application des Conventions et du présent Protocole devront avoir une pleine connaissance du texte de ces instruments.

Article 84 — Lois d'application

Les Hautes Parties contractantes se communiqueront aussi rapidement que possible par l'entremise du depositaire et, le cas échéant, par l'entremise des Puissances protectrices, leurs traductions officielles du présent Protocole, ainsi que les lois et règlements qu'elle pourront être amenées à adopter pour en assurer l'application.

Section II

Répression des infractions aux Conventions ou au présent Protocole

Article 85 — Répression des infractions au présent Protocole

1. Les dispositions des Conventions relatives à la répression des infractions et des infractions graves, complétées par la présente section, s'appliquent à la répression des infractions et des infractions graves au présent Protocole.

2. Les actes qualifiés d'infractions graves dans les Conventions constituent des infractions graves au présent Protocole s'ils sont commis contre des personnes au pouvoir d'une Partie adverse protégées par les articles 44, 45 et 73 du présent Protocole, ou contre des blessés, des malades ou des naufragés de la Partie adverse protégés par le présent Protocole, ou contre le personnel sanitaire ou religieux, des unités sanitaires ou des moyens de transport sanitaire qui sont sous le contrôle de la partie adverse et protégés par le présent Protocole.

3. Outre les infractions graves définies à l'article 11, les actes suivants, lorsqu'ils sont commis intentionnellement, en violation des dispositions pertinentes du présent Protocole, et qu'ils entraînent la mort ou causent des atteintes graves à l'intégrité physique ou à la santé, sont considérés comme des infractions graves au présent Protocole:

- a) soumettre la population civile ou des personnes civiles à une attaque;
- b) lancer une attaque sans discrimination atteignant la population civile ou des biens de caractère civil, en sachant que cette attaque causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des dommages aux biens de caractère civil, qui sont excessifs au sens de l'article 57, paragraphe 2, a) iii);
- c) lancer une attaque contre des ouvrages ou installations contenant des forces dangereuses, en sachant que cette attaque causera des pertes en vies humaines, des blessures aux personnes civiles ou des dommages aux biens de caractère civil, qui sont excessifs au sens de l'article 57, paragraphe 2 a) iii);
- d) soumettre à une attaque des localités non défendues et des zones démilitarisées;
- e) soumettre une personne à une attaque en la sachant hors de combat;
- f) utiliser perfidement, en violation de l'article 37, le signe distinctif de la croix rouge, du croissant rouge ou du lion-et-soleil rouge ou d'autres signes protecteurs reconnus par les Conventions ou par le présent Protocole.

4. Outre les infractions graves définies aux paragraphes précédents et dans les Conventions, les actes suivants sont considérés comme des infractions graves au Protocole lorsqu'ils sont commis intentionnellement et en violation des Conventions ou du présent Protocole:

- a) le transfert par la Puissance occupante d'une partie de sa population civile dans le territoire qu'elle occupe, ou la déportation ou le transfert à l'intérieur ou hors du territoire occupé de la totalité ou d'une partie de la population de ce territoire, en violation de l'article 49 de la IVe Convention;
- b) tout retard injustifié dans le rapatriement des prisonniers de guerre ou des civils;
- c) les pratiques de l'apartheid et les autres pratiques inhumaines et dégradantes, fondées sur la discrimination raciale, qui donnent lieu à des outrages à la dignité personnelle;
- d) le fait de diriger des attaques contre les monuments historiques, les œuvres d'art ou les lieux de culte clairement reconnus qui constituent le patrimoine culturel ou spirituel des peuples et auxquels une protection spéciale a été accordée en vertu d'un arrangement particulier, par exemple, dans le cadre d'une organisation internationale compétente, provoquant ainsi leur destruction sur une grande

geen bewijs bestaat van schending door de tegenpartij van artikel 53, letter b), en wanneer zodanige historische monumenten, kunstwerken en plaatsen van eredienst niet in de onmiddellijke nabijheid van militaire doelen zijn gelegen;

e) het beroven van een persoon die door de Verdragen wordt beschermd of die wordt bedoeld in de tweede paragraaf, van zijn recht om eerlijk en volgens de toepasselijke regels te worden berecht.

5. Onverminderd de toepassing van de Verdragen en dit Protocol worden ernstige inbreuken op deze akten als oorlogsmisdaden beschouwd.

Artikel 86 — Nalatigheid

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen ernstige inbreuken op de Verdragen of dit Protocol, die voortkomen uit een nalaten om te handelen terwijl een verplichting om te handelen bestond, tegen te gaan, en dienen maatregelen te nemen om alle andere uit een zodanig nalaten voortkomende inbreuken te doen ophouden.

2. Het feit dat een inbreuk op de Verdragen of dit Protocol is begaan door een ondergeschikte onthefft zijn meerdere niet van hun strafrechtelijke, onderscheidenlijk disciplinaire verantwoordelijkheid, naar gelang van de omstandigheden, wanneer die meerdere wisten, of over inlichtingen beschikten waardoor zij onder de omstandigheden van dat ogenblik konden begrijpen, dat hij een zodanige inbreuk beging of op het punt stond te begaan, en wanneer zij niet alle praktisch uitvoerbare maatregelen die in hun vermogen lagen, hebben getroffen om de inbreuk te voorkomen of tegen te gaan.

Artikel 87 — Verplichtingen van de commandanten

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict dienen de militaire commandanten te verplichten om met betrekking tot de leden van de strijdkrachten, die onder hun bevel staan, en andere personen, waarover zij zeggenschap uitoefenen, inbreuken op de Verdragen en dit Protocol te voorkomen, alsmede, indien nodig, deze te doen ophouden en aan de bevoegde autoriteiten te melden.

2. Ten einde inbreuken te voorkomen en te doen ophouden, dienen de Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij het conflict de commandanten te verplichten in overeenstemming met het niveau van hun verantwoordelijkheid, ervoor zorg te dragen dat de leden van de strijdkrachten die onder hun bevel staan hun verplichtingen krachtens de Verdragen en dit Protocol kennen.

3. De Hoge Verdragsluitende partijen en de Partijen bij het conflict dienen iedere commandant die weet dat ondergeschikten of andere personen onder zijn zeggenschap op het punt staan een inbreuk op de Verdragen of dit Protocol te begaan of een dergelijke inbreuk hebben begaan, te verplichten tot het ondernemen van de nodige stappen ter voorkoming van zodanige schendingen van de Verdragen of dit Protocol en, indien daartoe aanleiding is, tot het aanvangen van een disciplinaire of strafrechtelijke procedure tegen degenen die die akten hebben geschonden.

Artikel 88 — Wederzijdse rechtshulp in strafzaken

1. De Hoge Verdragsluitende Partijen verlenen elkaar in zo ruims mogelijke mate rechtshulp in verband met iedere strafrechtelijke procedure, die betrekking heeft op ernstige inbreuken op de Verdragen en dit Protocol.

2. Met inachtneming van de in de Verdragen en in artikel 85, eerste paragraaf, van dit Protocol neergelegde rechten en verplichtingen en wanneer de omstandigheden zulks toelaten, werken de Hoge Verdragsluitende Partijen samen op het gebied van uitlevering. Zij nemen het verzoek van de Staat, op wiens grondgebied de beweerde inbreuk heeft plaatsgevonden, op passende wijze in overweging.

3. De wet van de aangezochte Hoge Verdragsluitende Partij is in alle gevallen van toepassing. De bepalingen van de voorgaande paragrafen laten evenwel onverlet de verplichtingen, voortvloeiende uit de bepalingen van enige andere overeenkomst van bilaterale of multilaterale aard, die het terrein van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken geheel of gedeeltelijk beheerst of zal beheersen.

Artikel 89 — Samenwerking

In gevallen van ernstige schendingen van de Verdragen of dit Protocol verbinden de Hoge Verdragsluitende Partijen zich, tezamen of afzonderlijk, op te treden in samenwerking met de Verenigde Naties en in overeenstemming met het Handvest van de Verenigde Naties.

Artikel 90 — Internationale Commissie voor feitenonderzoek

1. a) Er wordt een Internationale Commissie voor feitenonderzoek (hierna te noemen « de Commissie ») ingesteld, bestaande uit vijftien leden van hoog zedelijk gehalte en erkende onpartijdigheid.

b) De depositaris roept, wanneer ten minste twintig Hoge Verdragsluitende Partijen er mee hebben ingestemd overeenkomstig de tweede paragraaf de bevoegdheid van de Commissie te aanvaarden, en daarna met tussenpozen van vijf jaar, een vergadering bijeen van vertegenwoordigers van die Hoge Verdragsluitende Partijen, ten einde de leden van de Commissie te kiezen. Op die vergadering kiezen de vertegenwoordigers de leden van de Commissie bij geheime stemming uit een lijst van personen, waarop ieder van die Hoge Verdragsluitende Partijen één persoon mag plaatsen.

échelle, alors qu'il n'existe aucune preuve de violation par la Partie adverse de l'article 53, alinéa b, et que les monuments historiques, œuvres d'art et lieux de culte en question ne sont pas situés à proximité immédiate d'objectifs militaires;

e) le fait de priver une personne protégée par les Conventions ou visée au paragraphe 2 du présent article de son droit d'être jugée régulièrement et impartialement.

5. Sous réserve de l'application des Conventions et du présent Protocole, les infractions graves à ces instruments sont considérées comme des crimes de guerre.

Article 86 — Omissions

1. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit doivent réprimer, les infractions graves et prendre les mesures nécessaires pour faire cesser toutes les autres infractions aux Conventions ou au présent Protocole qui résultent d'une omission contraire à un devoir d'agir.

2. Le fait qu'une infraction aux Conventions ou au présent Protocole a été commise par un subordonné n'exonère pas ses supérieurs de leur responsabilité pénale ou disciplinaire, selon le cas, s'ils savaient ou possédaient des informations leur permettant de conclure, dans les circonstances du moment, que ce subordonné commettait ou allait commettre une telle infraction, et s'ils n'ont pas pris toutes les mesures pratiquement possibles en leur pouvoir pour empêcher ou réprimer cette infraction.

Article 87 — Devoirs des commandants

1. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit doivent charger les commandants militaires, en ce qui concerne les membres des forces armées placés sous leur commandement et les autres personnes sous leur autorité, d'empêcher que soient commises des infractions aux Conventions et au présent Protocole et, au besoin, de les réprimer et de les dénoncer aux autorités compétentes.

2. En vue d'empêcher que des infractions soient commises et de les réprimer, les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit doivent exiger que les commandants, selon leur niveau de responsabilité, s'assurent que les membres des forces armées placés sous leur commandement connaissent leurs obligations aux termes des Conventions et du présent Protocole.

3. Les Hautes Parties contractantes et les Parties au conflit doivent exiger de tout commandant qui a appris que des subordonnés ou d'autres personnes sous son autorité vont commettre ou ont commis une infraction aux Conventions ou au présent Protocole qu'il mette en œuvre les mesures qui sont nécessaires pour empêcher de telles violations des Conventions ou du présent Protocole et, lorsqu'il conviendra, prenne l'initiative d'une action disciplinaire ou pénale à l'encontre des auteurs des violations.

Article 88 — Entraide judiciaire en matière pénale

1. Les Hautes Parties contractantes s'accorderont l'entraide judiciaire la plus large possible dans toute procédure relative aux infractions graves aux Conventions ou au présent Protocole.

2. Sous réserve des droits et des obligations établis par les Conventions et par l'article 85, paragraphe 1, du présent Protocole, et lorsque les circonstances le permettent, les Hautes Parties contractantes coopéreront en matière d'extradition. Elles prendront dûment en considération la demande de l'Etat sur le territoire duquel l'infraction alléguée s'est produite.

3. Dans tous les cas, la loi applicable est celle de la Haute Partie contractante requise. Toutefois, les dispositions des paragraphes précédents n'affectent pas les obligations découlant des dispositions de tout autre traité de caractère bilatéral ou multilatéral qui régit ou régira en tout ou en partie le domaine de l'entraide judiciaire en matière pénale.

Article 89 — Coopération

Dans les cas de violations graves des Conventions ou du présent Protocole, les Hautes Parties contractantes s'engagent à agir, tant conformément que séparément, en coopération avec l'Organisation des Nations Unies et conformément à la Charte des Nations Unies.

Article 90 — Commission internationale d'établissement des faits

1. a) Il sera constitué une Commission internationale d'établissement des faits, dénommée ci-après « la Commission », composée de quinze membres de haute moralité et d'une impartialité reconnue.

b) Quand vingt Hautes Parties contractantes au moins seront convenues d'accepter la compétence de la Commission conformément au paragraphe 2, et ultérieurement à des intervalles de cinq ans, le depositaire convoquera une réunion des représentants de ces Hautes Parties contractantes, en vue d'élire les membres de la Commission. A cette réunion, les membres de la Commission seront élus au scrutin secret sur une liste de personnes pour l'établissement de laquelle chacune de ces Hautes Parties contractantes pourra proposer un nom.

c) De leden van de Commissie treden op in hun persoonlijke hoedanigheid en blijven in functie tot de verkiezing van nieuwe leden op de volgende vergadering.

d) Bij de verkiezing dragen de Hoge Verdragsluitende Partijen ervoor zorg, dat de personen die in de Commissie worden gekozen ieder afzonderlijke de vereiste hoedanigheden bezitten, en dat in de Commissie als geheel een evenredige geografische vertegenwoordiging is verzekerd.

e) In het geval van een tussentijdse vacature vervult de Commissie deze zelf, waarbij zij het bepaalde onder de voorgaande letters in acht neemt.

f) De depositaris stelt de Commissie de voor de vervulling van haar taak noodzakelijke administratieve voorzieningen ter beschikking.

2. a) De Hoge Verdragsluitende Partijen kunnen ten tijde van de ondertekening of de bekrachtiging van dit Protocol, van de toetreding daartoe of op ieder later tijdstip verklaren, dat zij ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij, die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de Commissie erkennen om volgens de bepalingen van dit artikel een onderzoek in te stellen naar aanleiding van beschuldigingen van die andere Partij.

b) De bovenbedoelde verklaringen dienen te worden nedergelegd bij de depositaris, die afschriften daarvan aan de Hoge Verdragsluitende Partijen doet toekomen.

c) De Commissie is bevoegd:

i) ieder feit te onderzoeken, waarvan wordt beweerd dat het een ernstige inbreuk als omschreven in de Verdragen en dit Protocol of een andere ernstige schending van de Verdragen of dit Protocol oplevert;

ii) door het verlenen van haar goede diensten de terugkeer te bevorderen van een geesteshouding, gericht op eerbiediging van de bepalingen van de Verdragen en dit Protocol.

d) In andere situaties stelt de Commissie op verzoek van een Partij bij het conflict alleen een onderzoek in, wanneer de andere betrokken Partij of Partijen daarmee instemmen.

e) Onverminderd de voorgaande bepalingen van deze paragraaf blijven de bepalingen van de artikelen 52 van het Eerste Verdrag, 53 van het Tweede Verdrag, 132 van het Derde Verdrag en 149 van het Vierde Verdrag van toepassing op iedere beweerde schending van de Verdragen, en zijn zij eveneens van toepassing op iedere beweerde schending van dit Protocol.

3. a) Tenzij de betrokken Partij anders overeenkomen, worden alle onderzoeken uitgevoerd door een Kamer, bestaande uit zeven leden, die als volgt worden aangewezen:

i) vijf leden van de Commissie, die geen onderdaan mogen zijn van de Partijen bij het conflict, en die worden aangewezen door de Voorzitter van de Commissie op basis van een evenredige vertegenwoordiging van de geografische gebieden, na raadpleging van de Partijen bij het conflict;

ii) twee leden *ad hoc*, die geen onderdaan mogen zijn van de Partijen bij het conflict, van wie er door ieder van die Partijen één wordt aangewezen.

b) Na ontvangst van een verzoek om een onderzoek stelt de Voorzitter van de Commissie een passende termijn vast voor de vorming van een Kamer. Indien één of meer leden *ad hoc* niet binnen de vastgestelde termijn zijn aangewezen, gaat de Voorzitter terstond over tot aanwijzing van het ontbrekende lid of de ontbrekende leden van de Kamer.

4. a) De Kamer die krachtens de derde paragraaf is gevormd om een onderzoek uit te voeren, verzoekt de Partijen bij het conflict hun medewerking te verlenen en bewijsmateriaal over te leggen. De Kamer kan ook ander bewijsmateriaal, dat zij ter zake dienende acht, trachten te verkrijgen en kan een onderzoek ter plaatse instellen.

b) De Partijen moeten van alle bewijsmateriaal op de hoogte worden gebracht; zij hebben het recht opmerkingen daarover te doen toekomen aan de Commissie.

c) Iedere Partij heeft het recht het bewijsmateriaal aan te vechten.

5. a) De Commissie legt aan de Partijen een rapport over betreffende de bevindingen van de Kamer, vergezeld van de aanbevelingen die zij passend acht.

b) Indien de Kamer niet in staat is voldoende materiaal te verzamelen om tot feitelijke en onpartijdige conclusies te komen, maakt de Commissie de redenen daarvan bekend.

c) De Commissie maakt haar conclusies niet openbaar, tenzij alle Partijen bij het conflict zulks aan de Commissie hebben verzocht.

6. De Commissie stelt haar eigen huishoudelijk reglement vast, met inbegrip van de regels betreffende het voorzitterschap van de Commissie en het voorzitterschap van de Kamer. Dit reglement verzekert, dat de taken van de Voorzitter van de Commissie te allen tijde kunnen worden uitgeoefend en dat deze, in het geval van een onderzoek, worden uitgeoefend door iemand die geen onderdaan is van een Partij bij het conflict.

7. De administratieve kosten van de Commissie worden gedekt door contributies van de Hoge Verdragsluitende Partijen die een verklaring krachtens de tweede paragraaf hebben afgelegd, en door vrijwillige contributies. De Partij of de Partijen bij het conflict die om een onderzoek verzoeken, dienen de nodige gelden voor te schieten voor de kosten gemaakt door een Kamer; deze gelden worden terugbetaald door de Partij of de Partijen waartegen de beschuldigingen naar

c) Les membres de la Commission serviront à titre personnel et exerceront leur mandat jusqu'à l'élection des nouveaux membres à la réunion suivante.

d) Lors de l'élection, les Hautes Parties contractantes s'assureront que chacune des personnes à élire à la Commission possède les qualifications requises et veilleront à ce qu'une représentation géographique équitable soit assurée dans l'ensemble de la Commission.

e) Dans le cas où un siège deviendrait vacant, la Commission y pourvoira en tenant dûment compte des dispositions des alinéas précédents.

f) Le dépositaire mettra à la disposition de la Commission les services administratifs nécessaires à l'accomplissement de ses fonctions.

2. a) Les Hautes Parties contractantes peuvent au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion au Protocole, ou ultérieurement à tout autre moment, déclarer reconnaître de plein droit et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission pour enquêter sur les allégations d'une telle autre Partie, comme l'y autorise le présent article.

b) Les déclarations visées ci-dessus seront remises au dépositaire qui en communiquera des copies aux Hautes Parties contractantes.

c) La Commission sera compétente pour:

i) enquêter sur tout fait prétendu être une infraction grave au sens des Conventions et du présent Protocole ou une autre violation grave des Conventions ou du présent Protocole;

ii) faciliter, en prêtant ses bons offices, le retour à l'observation des dispositions des Conventions et du présent Protocole.

d) Dans d'autres situations, la Commission n'ouvrira une enquête à la demande d'une Partie au conflit qu'avec le consentement de l'autre ou des autres Parties intéressées.

e) Sous réserve des dispositions ci-dessus du présent paragraphe, les dispositions des articles 52 de la Ire Convention, 53 de la IIe Convention, 132 de la IIIe Convention et 149 de la IVe Convention demeurent applicables à toute violation alléguée des Conventions et s'appliquent aussi à toute violation alléguée du présent Protocole.

3. a) A moins que les Parties intéressées n'en disposent autrement d'un commun accord, toutes les enquêtes seront effectuées par une Chambre composée de sept membres nommés comme suit:

i) cinq membres de la Commission, qui ne doivent être ressortissants d'aucune Partie au conflit, seront nommés par le Président de la Commission, sur la base d'une représentation équitable des régions géographiques, après consultation des Parties au conflit;

ii) deux membres *ad hoc*, qui ne doivent être ressortissants d'aucune Partie au conflit, seront nommés respectivement par chacune de celles-ci.

b) Dès la réception d'une demande d'enquête, le Président de la Commission fixera un délai convenable pour la constitution d'une Chambre. Si l'un au moins des deux membres *ad hoc* n'a pas été nommé dans le délai fixé, le Président procédera immédiatement à la nomination ou aux nominations nécessaires pour compléter la composition de la Chambre.

4. a) La Chambre constituée conformément aux dispositions du paragraphe 3 en vue de procéder à une enquête invitera les Parties au conflit à l'assister et à produire des preuves. Elle pourra aussi rechercher les autres preuves qu'elle jugera pertinentes et procéder à une enquête sur place.

b) Tous les éléments de preuve seront communiqués aux Parties concernées qui auront le droit de présenter leurs observations à la Commission.

c) Chaque Partie concernée aura le droit de discuter les preuves.

5. a) La Commission présentera aux Parties concernées un rapport sur les résultats de l'enquête de la Chambre avec les recommandations qu'elle jugerait appropriées.

b) Si la Chambre n'est pas en mesure de rassembler des preuves qui suffisent à étayer des conclusions objectives et impartiales, la Commission fera connaître les raisons de cette impartialité.

c) La Commission ne communiquera pas publiquement ses conclusions, à moins que toutes les Parties au conflit le lui aient demandé.

6. La Commission établira son règlement intérieur, y compris les règles concernant la présidence de la Commission et de la Chambre. Ce règlement prévoira que les fonctions du Président de la Commission seront exercées en tout temps et que, en cas d'enquête, elles seront exercées par une personne qui ne soit pas ressortissante d'une des Parties au conflit.

7. Les dépenses administratives de la Commission seront couvertes par des contributions des Hautes Parties contractantes qui auront fait la déclaration prévue au paragraphe 2 et par des contributions volontaires. La ou les Parties au conflit qui demandent une enquête avanceront les fonds nécessaires pour couvrir les dépenses occasionnées par une Chambre et seront remboursées par la ou les Parties contre lesquelles les allégations sont portées à concurrence de

voren zijn gebracht, tot een bedrag van 50 % van de kosten van de Kamer. Wanneer voor de Kamer van de andere zijde eveneens beweringen naar voren zijn gebracht, dient iedere Partij 50 % van de benodigde gelden voor te schieten.

Artikel 91 — Aansprakelijkheid

Een Partij bij het conflict die de bepalingen van de Verdragen of dit Protocol schendt, is gehouden indien daartoe aanleiding is schadevergoeding te betalen. Zij is aansprakelijk voor alle handelingen, verricht door de personen die deel uitmaken van haar strijdkrachten.

TITEL VI SLOTBEPALINGEN

Artikel 92 — Ondertekening

Dit Protocol staat open voor ondertekening door de Partijen bij de Verdragen zes maanden na de ondertekening van de Slotakte en blijft open gedurende een periode van twaalf maanden.

Artikel 93 — Bekrachtiging

Dit Protocol dient zo spoedig mogelijk te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging dienen te worden nedergelegd bij de Zwitserse Bondsraad, die depositaris van de Verdragen is.

Artikel 94 — Toetreding

Dit Protocol staat open voor toetreding door iedere Partij bij de Verdragen, die het niet heeft ondertekend. De akten van toetreding dienen te worden nedergelegd bij de depositaris.

Artikel 95 — Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking zes maanden nadat twee akten van bekrachtiging of toetreding zijn nedergelegd.

2. Ten aanzien van iedere Partij bij de Verdragen die dit Protocol daarna bekrachtigt of daartoe toetreedt, treedt het in werking zes maanden nadat die Partij haar akte van bekrachtiging of toetreding heeft nedergelegd.

Artikel 96 — Verdragsbetrokkingen na de inwerkingtreding van dit Protocol

1. In het geval dat de Partijen bij de Verdragen eveneens Partij zijn bij dit Protocol, zijn de Verdragen van toepassing als aangevuld door dit Protocol.

2. Wanneer één van de Partijen bij het conflict niet door dit Protocol is gebonden, blijven de Partijen bij dit Protocol daardoor in hun onderlinge betrekkingen gebonden. Zij zijn bovendien door dit Protocol gebonden met betrekking tot ieder van de Partijen die daardoor niet is gebonden, indien de laatstbedoelde Partij de bepalingen daarvan aanvaardt en toepast.

3. De autoriteit die een volk vertegenwoordigt dat met een Hoge Verdragsluitende Partij in een gewapend conflict is gewikkeld als bedoeld in artikel 1, vierde paragraaf, kan zich door middel van een tot de depositaris gerichte verklaring verbinden, de Verdragen en dit Protocol toe te passen met betrekking tot dat conflict. De verklaring heeft, vanaf het ogenblik dat de depositaris haar heeft ontvangen, met betrekking tot dat conflict de volgende gevolgen:

a) de Verdragen en dit Protocol worden ten aanzien van de bovenbedoelde autoriteit als Partij bij het conflict onmiddellijk van kracht;

b) de bovenbedoelde autoriteit oefent dezelfde rechten uit en neemt dezelfde verplichtingen op zich als een Hoge Verdragsluitende Partij bij de Verdragen en dit Protocol;

c) de Verdragen en dit Protocol zijn gelijkelijk verbindend voor alle Partijen bij het conflict.

Artikel 97 — Wijziging

1. Iedere Hoge Verdragsluitende Partij kan voorstellen doen tot wijziging van dit Protocol. De tekst van elk wijzigingsvoorstel wordt ter kennis gebracht van de depositaris, die na raadpleging van alle Hoge Verdragsluitende Partijen en het Internationale Comité van het Rode Kruis beslist, of een conferentie ter bestudering van het wijzigingsvoorstel bijeen moet worden geroepen.

2. De depositaris nodigt alle Hoge Verdragsluitende Partijen voor die conferentie uit, evenals de Partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet.

Artikel 98 — Herziening van Bijlage I

1. Uiterlijk vier jaar na de inwerkingtreding van dit Protocol en daarna met tussenpozen van ten minste vier jaar, raadpleegt het Internationale Comité van het Rode Kruis de Hoge Verdragsluitende Partijen met betrekking tot Bijlage I bij dit Protocol en kan het, indien het zulks noodzakelijk acht, een voorstel doen tot het houden van een vergadering van technische deskundigen, ten einde Bijlage I te herzien en die voorstellen tot wijziging te doen die wenselijk blijken te zijn. Tenzij binnen zes maanden na de mededeling van een voorstel tot het houden van een zodanige vergadering aan de Hoge Verdragsluitende Partijen één derde van hen bezwaar maakt, roept het Internationale Comité van het Rode Kruis de vergadering bijeen, en nodigt daarbij ook waarnemers uit van de internationale organisaties die daarvoor in aanmerking komen. Een zodanige vergadering wordt door het Internationale Comité van het Rode Kruis eveneens, te allen tijde, bijeengeroepen wanneer één derde van de Hoge Verdragsluitende Partijen zulks verzoekt.

cinquante pour cent des frais de la Chambre. Si des allégations sont présentées à la Chambre, chaque Partie avancera cinquante pour cent des fonds nécessaires.

Article 91 — Responsabilité

La Partie au conflit qui violerait les dispositions de la Convention ou du présent Protocole sera tenue à indemnité, s'il y a lieu. Elle sera responsable de tous actes commis par les personnes faisant partie de ses forces armées.

TITRE VI DISPOSITIONS FINALES

Article 92 — Signature

Le présent Protocole sera ouvert à la signature des Parties aux Conventions six mois après la signature de l'Acte final et restera ouvert durant une période de douze mois.

Article 93 — Ratification

Le présent Protocole sera ratifié dès que possible. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Conseil fédéral suisse, dépositaire des Conventions.

Article 94 — Adhésion

Le présent Protocole sera ouvert à l'adhésion de toute Partie aux Conventions non signataire du présent Protocole. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du dépositaire.

Article 95 — Entrée en vigueur

1. Le présent Protocole entrera en vigueur six mois après le dépôt de deux instruments de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chacune des Parties aux Conventions qui le ratifiera ou y adhèrera ultérieurement, le présent Protocole entrera en vigueur six mois après le dépôt par cette Partie de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article 96 — Rapports conventionnels dès l'entrée en vigueur du présent Protocole

1. Lorsque les Parties aux Conventions sont également Parties au présent Protocole, les Conventions s'appliquent telles qu'elles sont complétées par le présent Protocole.

2. Si l'une des Parties au conflit n'est pas liée par le présent Protocole, les Parties au présent Protocole resteront néanmoins liées par celui-ci dans leurs rapports réciproques. Elles seront liées en outre par le présent Protocole envers ladite Partie, si celle-ci en accepte et en applique les dispositions.

3. L'autorité représentant un peuple engagé contre une Haute Partie contractante dans un conflit armé du caractère mentionné à l'article premier, paragraphe 4, peut s'engager à appliquer les Conventions et le présent Protocole relativement à ce conflit en adressant une déclaration unilatérale au dépositaire. Après réception par le dépositaire, cette déclaration aura, en relation avec ce conflit, les effets suivants:

a) les Conventions et le présent Protocole prennent immédiatement effet pour ladite autorité en sa qualité de Partie au conflit;

b) ladite autorité exerce les mêmes droits et s'acquitte des mêmes obligations qu'une Haute Partie contractante aux Conventions et au présent Protocole; et

c) les Conventions et le présent Protocole lient d'une manière égale toutes les Parties au conflit.

Article 97 — Amendement

1. Toute Haute Partie contractante pourra proposer des amendements au présent Protocole. Le texte de tout projet d'amendement sera communiqué au dépositaire qui, après consultation de l'ensemble des Hautes Parties contractantes et du Comité international de la Croix-Rouge, décidera s'il convient de convoquer une conférence pour examiner le ou les amendements proposés.

2. Le dépositaire invitera à cette Conférence les Hautes Parties contractantes ainsi que les Parties aux Conventions, signataires ou non du présent Protocole.

Article 98 — Révision de l'Annexe I

1. Quatre ans au plus tard après l'entrée en vigueur du présent Protocole et, ultérieurement, à des intervalles d'au moins quatre ans, le Comité international de la Croix-Rouge consultera les Hautes Parties contractantes au sujet de l'Annexe I au présent Protocole et, s'il le juge nécessaire, pourra proposer une réunion d'experts techniques en vue de revoir l'Annexe I et de proposer les amendements qui paraîtraient souhaitables. A moins que, dans les six mois suivant la communication aux Hautes Parties contractantes d'une proposition relative à une telle réunion, le tiers de ces Parties s'y oppose, le Comité international de la Croix-Rouge convoquera cette réunion, à laquelle il invitera également les observateurs des organisations internationales concernées. Une telle réunion sera également convoquée par le Comité international de la Croix-Rouge, en tout temps, à la demande du tiers des Hautes Parties contractantes.

2. De depositaris roept een conferentie van de Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij de Verdragen bijeen, ten einde de door de vergadering van technische deskundigen voorgestelde wijzigingen te bestuderen, indien het Internationale Comité van het Rode Kruis of één derde van de Hoge Verdragsluitende Partijen zulks na die vergadering verzoekt.

3. Wijzigingen in Bijlage I kunnen op een zodanige conferentie worden aangenomen met een twee derde meerderheid van de Hoge Verdragsluitende Partijen die aanwezig zijn en hun stem uitbrengen.

4. De depositaris brengt iedere aldus aangenomen wijziging ter kennis van de Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij de Verdragen. De wijziging wordt geacht te zijn aanvaard na verloop van een periode van één jaar na die kennisgeving, tenzij binnen die periode door ten minste één derde van de Hoge Verdragsluitende Partijen een verklaring van niet-aanvaarding van de wijziging ter kennis van de depositaris is gebracht.

5. Een wijziging die is geacht te zijn aanvaard overeenkomstig de vierde paragraaf, treedt drie maanden na de aanvaarding ervan in werking ten aanzien van alle Hoge Verdragsluitende Partijen behalve ten aanzien van die Partijen, die een verklaring van niet-aanvaarding overeenkomstig dezelfde paragraaf hebben afgelegd. Iedere Partij die een zodanige verklaring aflegt, kan deze te allen tijde intrekken, in welk geval de wijziging ten aanzien van die Partij drie maanden daarna in werking treedt.

6. De depositaris stelt de Hoge Verdragsluitende Partijen en de Partijen bij de Verdragen in kennis van de inwerkingtreding van iedere wijziging, van de Partijen die erdoor zijn gebonden, van de datum van de inwerkingtreding ervan ten aanzien van iedere Partij, van overeenkomstig de vierde paragraaf afgelegde verklaringen.

Artikel 99 — Opzegging

1. Indien een Hoge Verdragsluitende Partij dit Protocol mocht opzeggen, wordt de opzegging eerst van kracht een jaar na de ontvangst van de akte van opzegging. Indien echter aan het einde van dat jaar de Partij die opzegt, is verwickeld in een situatie als bedoeld in artikel 1, wordt de opzegging niet van kracht vóór het einde van het gewapende conflict of de bezetting, en in elk geval niet voordat de verrichtingen in verband met de definitieve vrijlating, repatriëring of nieuwe vestiging van de personen die door het Verdrag of dit Protocol worden beschermd, zijn voltooid.

2. De opzegging wordt schriftelijk ter kennis van de depositaris gebracht, die haar aan alle Hoge Verdragsluitende Partijen toezendt.

3. De opzegging heeft alleen gevolg ten aanzien van de Partij die opzegt.

4. Geen enkele opzegging krachtens de eerste paragraaf tast, met betrekking tot welke handeling ook die is verricht voordat de opzegging van kracht wordt, de verplichtingen aan die ten gevolge van het gewapende conflict krachtens het Protocol reeds op de Partij die opzegt, rusten.

Artikel 100 — Kennisgevingen

De depositaris stelt de Hoge Verdragsluitende Partijen, evenals de Partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet, in kennis van:

a) ondertekeningen van dit Protocol en de neerlegging van akten van bekrachtiging en van toetreding krachtens de artikelen 93 en 94;

b) de datum van de inwerkingtreding van dit Protocol krachtens artikel 95;

c) kennisgevingen en verklaringen, ontvangen op grond van de artikelen 84, 90 en 97;

d) verklaringen, ontvangen op grond van artikel 96, derde paragraaf, die op de snelst mogelijke wijze ter kennis dienen te worden gebracht;

e) opzeggingen krachtens artikel 99.

Artikel 101 — Registratie

1. Dit Protocol wordt na zijn inwerkingtreding door de depositaris aan het Secretariaat van de Verenigde Naties toegezonden ter registratie en publicatie overeenkomstig artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

2. De depositaris stelt het Secretariaat van de Verenigde Naties tevens in kennis van alle bekrachtigingen, toetredingen en opzeggingen die met betrekking tot dit Protocol worden ontvangen.

Artikel 102 — Authentieke teksten

Het origineel van dit Protocol, waarvan de Arabische, Chinese, Engelse, Franse, Russische en Spaanse teksten gelijkkelijk authentiek zijn, wordt neergelegd bij de depositaris, die voor eensluidend gewaarmerkte afschriften daarvan aan alle Partijen bij de Verdragen toezendt.

Dit Protocol wordt ondertekend door volgende Staten: Australië, België, Bulgarije, Canada, Chili, Cyprus, Denemarken, Duitse Democratische Republiek, Duitsland (Bondsrepubliek), Ecuador, Egypte, El Salvador, Filippijnen, Finland, Ghana, Griekenland, Guatemala, Heilige Stoel, Honduras, Hongarije, Ierland, Iran, Italië, Ivoorkust, Joegoslavië, Jordanië, Korea, Laos, Liechtenstein, Luxemburg, Madagascar, Marokko, Mongolië, Nederland, Nicaragua, Niger, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Opper-Volta, Pakistan, Panama, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, San Marino, Senegal, Spanje, Tsjecho-Slowakije, Togo, Tunesië, U.S.S.R., Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Viet-Nam, Witrusland, Yemen (Arabische Republiek), IJsland, Zweden, Zwitserland.

2. Le dépositaire convoquera une conférence des Hautes Parties contractantes et des Parties aux Conventions pour examiner les amendements proposés par la réunion d'experts techniques si, à la suite de ladite réunion, le Comité international de la Croix-Rouge ou le tiers des Hautes Parties contractantes le demande.

3. Les amendements à l'Annexe I pourront être adoptés par ladite conférence à la majorité des deux tiers des Hautes Parties contractantes présentes et votantes.

4. Le dépositaire communiquera aux Hautes Parties contractantes et aux Parties aux Conventions tout amendement ainsi adopté. L'amendement sera considéré comme accepté à l'expiration d'une période d'un an à compter de la communication sauf si, au cours de cette période, une déclaration de non-acceptation de l'amendement est communiquée au dépositaire par le tiers au moins des Hautes Parties contractantes.

5. Un amendement considéré comme ayant été accepté conformément au paragraphe 4 entrera en vigueur trois mois après la date d'acceptation pour toutes les Hautes Parties contractantes, à l'exception de celles qui auront fait une déclaration de non-acceptation conformément à ce même paragraphe. Toute Partie qui fait une telle déclaration peut à tout moment la retirer, auquel cas l'amendement entrera en vigueur pour cette Partie trois mois après le retrait.

6. Le dépositaire fera connaître aux Hautes Parties contractantes et aux Parties aux Conventions l'entrée en vigueur de tout amendement, les Parties liées par cet amendement, la date de son entrée en vigueur pour chacune des Parties, les déclarations de non-acceptation faites conformément au paragraphe 4 et les retraits de telles déclarations.

Article 99 — Dénonciation

1. Au cas où une Haute Partie contractante dénoncerait le présent Protocole, la dénonciation ne produira ses effets qu'une année après réception de l'instrument de dénonciation. Si toutefois, à l'expiration de cette année, la Partie dénonçante se trouve dans une situation visée par l'article premier, l'effet de la dénonciation demeurera suspendu jusqu'à la fin du conflit armé ou de l'occupation et, en tout cas, aussi longtemps que les opérations de libération définitive, de rapatriement ou d'établissement des personnes protégées par les Conventions ou par le présent Protocole ne seront pas terminées.

2. La dénonciation sera notifiée par écrit au dépositaire qui informera toutes les Hautes Parties contractantes de cette notification.

3. La dénonciation n'aura d'effet qu'à l'égard de la Partie dénonçante.

4. Aucune dénonciation notifiée aux termes du paragraphe 1 n'aura d'effet sur les obligations déjà contractées du fait du conflit armé au titre du présent Protocole par la Partie dénonçante pour tout acte commis avant que ladite dénonciation devienne effective.

Article 100 — Notifications

Le dépositaire informera les Hautes Parties contractantes ainsi que les Parties aux Conventions, qu'elles soient signataires ou non du présent Protocole:

a) des signatures apposées au présent Protocole et des instruments de ratification et d'adhésion déposés conformément aux articles 93 et 94;

b) de la date à laquelle le présent Protocole entrera en vigueur conformément à l'article 95;

c) des communications et déclarations reçues conformément aux articles 84, 90 et 97;

d) des déclarations reçues conformément à l'article 96, paragraphe 3, qui seront communiquées par les voies les plus rapides;

e) des dénonciations notifiées conformément à l'article 99.

Article 101 — Enregistrement

1. Après son entrée en vigueur, le présent Protocole sera transmis par le dépositaire au Secrétariat des Nations Unies aux fins d'enregistrement et de publication, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies.

2. Le dépositaire informera également le Secrétariat des Nations Unies de toutes les ratifications, adhésions et dénonciations qu'il pourra recevoir au sujet du présent Protocole.

Article 102 — Textes authentiques

L'original du présent Protocole, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe sont également authentiques, sera déposé auprès du dépositaire qui fera parvenir des copies certifiées conformes à toutes les Parties aux Conventions.

Ce Protocole a été signé par les Etats suivants: Allemagne (République fédérale), Australie, Autriche, Belgique, Biélorussie (RSS), Bulgarie, Canada, Chili, Chypre, Corée, Côte d'Ivoire, Danemark, Egypte, El Salvador, Equateur, Espagne, Etats-Unis, Finlande, France, Grèce, Guatemala, Haute-Volta, Honduras, Hongrie, Iran, Irlande, Islande, Italie, Jordanie, Laos, Liechtenstein, Luxembourg, Madagascar, Maroc, Mongolie, Nicaragua, Niger, Norvège, Nouvelle-Zélande, Pakistan, Panama, Pays-Bas, Pérou, Philippines, Pologne, Portugal, République démocratique allemande, Roumanie, Royaume-Uni, Saint-Marin, Saint-Siège, Sénégal, Suède, Suisse, Tchécoslovaquie, Togo, Tunisie, Ukraine, U.R.S.S., Vietnam, Yemen (République arabe), Yougoslavie.

BIJLAGE I

VOORSCHRIFTEN BETREFFENDE DE IDENTIFICATIE

Hoofdstuk I — Identiteitskaarten

Artikel 1 — Identiteitskaart voor het permanent burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel

1. De identiteitskaart voor het permanent burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel, bedoeld in artikel 18, derde paragraaf, dient:
- te zijn voorzien van het kenteken en van zodanige afmetingen te zijn dat de houder deze in de zak mee kan dragen;
 - te zijn vervaardigd op een wijze waardoor zij zolang mogelijk bruikbaar blijft;
 - te zijn gesteld in de nationale of officiële taal (zij kan bovendien in andere talen zijn gesteld);
 - de naam, de geboortedatum (of, indien die datum niet bekend is, de leeftijd ten tijde van de afgifte) en het eventuele inschrijvingsnummer van de houder te vermelden;
 - aan te geven in welke hoedanigheid de houder aanspraak heeft op de bescherming van de Verdragen en het Protocol;
 - te zijn voorzien van een foto van de houder, evenals van zijn handtekening of duimafdruk, of van beide;
 - te zijn voorzien van het stempel en de handtekening van de bevoegde autoriteit;
 - de datum van afgifte van de kaart te vermelden alsmede de datum waarop de geldigheid ervan eindigt.
2. De identiteitskaart dient gelijkvormig te zijn in het gehele grondgebied van iedere Hoge Verdragsluitende Partij en zoveel mogelijk van hetzelfde type te zijn voor alle Partijen bij het conflict. De Partijen bij het conflict kunnen het eentalige model van figuur 1 als richtsnoer nemen. Zij dienen elkaar bij het uitbreken van de vijandelijkheden een voorbeeld te zenden van het model dat zij gebruiken, indien dat model afwijkt van dat van figuur 1. De identiteitskaarten moeten, indien mogelijk, worden opgemaakt in twee exemplaren, waarvan er één dient te worden bewaard door de autoriteit die de kaarten afgeeft; deze moet controle blijven uitoefenen op de kaarten die zij heeft uitgegeven.
3. Onder geen enkele omstandigheid mag het permanent burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel hun identiteitskaart worden afgenomen. In het geval van verlies van een kaart zijn zij gerechtigd een duplicaat te ontvangen.

Artikel 2 — Identiteitskaart voor het tijdelijk burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel

1. De identiteitskaart voor het tijdelijk burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel dient zoveel mogelijk gelijk te zijn aan de in artikel 1 van deze voorschriften bedoelde kaart. De Partijen bij het conflict kunnen het model van figuur 1 als richtsnoer nemen.
2. Wanneer de omstandigheden niet toelaten dat aan tijdelijk burgerlijk geneeskundig en geestelijk personeel identiteitskaarten worden verstrekt die gelijk zijn aan de in artikel 1 van deze Voorschriften bedoelde identiteitskaarten, kan aan het genoemde personeel een certificaat worden verstrekt dat is ondertekend door de bevoegde autoriteit, waarin wordt verklaard dat degene aan wie het is afgegeven, is aangewezen om dienst te doen als tijdelijk personeelslid en waaruit indien mogelijk tevens de duur van die dienst en het recht het kenteken te dragen, blijken. Het certificaat dient de naam van de houder en diens geboortedatum (of, indien die datum niet bekend is, de leeftijd ten tijde dat het certificaat werd afgegeven) te vermelden, evenals zijn functie en zijn eventueel inschrijvingsnummer. Het dient te zijn voorzien van zijn handtekening of duimafdruk, of van beide.

VOORZIJDE		ACHTERZIJDE		
 (open ruimte voor de naam van het land en de autoriteit die deze kaart afgeeft) 		Lengte Ogen Haar		
IDENTITEITSKAART PERMANENT/TIJDELIJK burgerlijk medisch personeel voor PERMANENTE/TIJDELIJKE burgerlijke geestelijke verzorgers		Andere bijzondere kentekens of gegevens :		
Naam		FOTO VAN DE HOUDER		
Geboortedatum (of leeftijd)				
Inschrijvingsnummer (eventueel)				
De houder van deze kaart wordt beschermd door de Verdragen van Geneve van 12 augustus 1949 en het Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Geneve van 12 augustus 1949, betreffende de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I), in zijn hoedanigheid van		Stempel Handtekening of duimdruk van de houder of beide		
Datum van afgifte Nr. kaart				
Datum waarop de geldigheid eindigt				
Handtekening van de autoriteit die de kaart afgeeft				

Figuur 1: Model van de identiteitskaart (formaat: 74 x 107 mm)

ANNEXE I

REGLEMENT RELATIF A L'IDENTIFICATION

Chapitre I — Cartes d'identité

Article 1er — Carte d'identité du personnel sanitaire et religieux, civil et permanent

1. La carte d'identité du personnel sanitaire et religieux, civil et permanent, prévue à l'article 18, paragraphe 3, du Protocole, devrait:
 - a) porter le signe distinctif et être de dimensions telles qu'elle puisse être mise dans la poche;
 - b) être faite d'une matière aussi durable que possible;
 - c) être rédigée dans la langue nationale ou officielle (elle peut l'être, en outre, dans d'autres langues);
 - d) indiquer le nom et la date de naissance du titulaire (ou, à défaut de cette date, son âge au moment de la délivrance de la carte) ainsi que son numéro d'immatriculation s'il en a un;
 - e) indiquer en quelle qualité le titulaire a droit à la protection des Conventions et du Protocole;
 - f) porter la photographie du titulaire, ainsi que sa signature ou l'empreinte de son pouce, ou les deux;
 - g) porter le timbre et la signature de l'autorité compétente;
 - h) indiquer la date d'émission et d'expiration de la carte.

2. La carte d'identité doit être uniforme sur tout le territoire de chaque Haute Partie contractante et, autant que possible, être du même type pour toutes les Parties au conflit. Les Parties au conflit peuvent s'inspirer du modèle en une seule langue de la figure 1. Au début des hostilités, les Parties au conflit doivent se communiquer un spécimen de la carte d'identité qu'elles utilisent si cette carte diffère du modèle de la figure 1. La carte d'identité est établie, si possible, en deux exemplaires, dont l'un est conservé par l'autorité émettrice, qui devrait tenir un contrôle des cartes qu'elles a délivrées.

3. En aucun cas, le personnel sanitaire et religieux, civil et permanent, ne peut être privé de cartes d'identité. En cas de perte d'une carte, le titulaire a le droit d'obtenir un duplicata.

Article 2 — Carte d'identité du personnel sanitaire et religieux, civil et temporaire

1. La carte d'identité du personnel sanitaire et religieux, civil et temporaire, devrait, si possible, être analogue à celle qui est prévue à l'article premier du présent Règlement. Les Parties au conflit peuvent s'inspirer du modèle de la figure 1.

2. Lorsque les circonstances empêchent de délivrer au personnel sanitaire et religieux, civil et temporaire, des cartes d'identité analogues à celle qui est décrite à l'article premier du présent Règlement, ce personnel peut recevoir un certificat, signé par l'autorité compétente, attestant que la personne à laquelle il est délivré a reçu une affectation en tant que personnel temporaire, et indiquant, si possible, la durée de cette affectation et le droit du titulaire au port du signe distinctif. Ce certificat doit indiquer le nom et la date de naissance du titulaire (ou, à défaut de cette date, son âge au moment de la délivrance du certificat), la fonction du titulaire ainsi que son numéro d'immatriculation s'il en a un. Il doit porter sa signature ou l'empreinte de son pouce, ou les deux.

RECTO	VERSO												
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div style="text-align: center;">+</div> <div style="text-align: center;"> (espace prévu pour le nom du pays et de l'autorité délivrant cette carte) </div> <div style="text-align: center;">+</div> </div> <p style="text-align: center;">CARTE D'IDENTITÉ</p> <p style="text-align: center;">pour le personnel sanitaire civil PERMANENT religieux civil TEMPORAIRE</p> <p>Nom</p> <p>Date de naissance (ou âge)</p> <p>N° d'immatriculation (éventuel)</p> <p>Le titulaire de la présente carte est protégé par les Conventions de Genève du 12 août 1949 et par le Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I) en sa qualité de</p> <p>Date d'émission Carte N°</p> <p style="text-align: right;">Signature de l'autorité délivrant la carte</p> <p>Date d'expiration</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Taille</td> <td style="width: 33%;">Yeux</td> <td style="width: 33%;">Cheveux</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Autres signes distinctifs ou informations:</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center; height: 100px; vertical-align: middle;">PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE</td> </tr> <tr> <td style="width: 50%;">Timbre</td> <td colspan="2" style="width: 50%;">Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux</td> </tr> </table>	Taille	Yeux	Cheveux	Autres signes distinctifs ou informations:			PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE			Timbre	Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux	
Taille	Yeux	Cheveux											
Autres signes distinctifs ou informations:													
PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE													
Timbre	Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux												

Figure 1: Modèle de carte d'identité (format: 74 mm x 105 mm)

Hoofdstuk II — Het kenteken

Artikel 3 — Vorm en aard

1. Het kenteken (rood op een wit veld) dient zo groot te zijn als onder de desbetreffende omstandigheden wenselijk is. Voor de vorm van het kruis, de halve maan of de leeuw en zon kunnen de Hoge Verdragsluitende Partijen het model van figuur 2 als richtsnoer nemen.
2. Bij nacht of bij beperkt zicht kan het kenteken worden verlicht of belicht; het kan ook van materialen worden gemaakt die het herkenbaar maken door middel van technische detectiemiddelen.

Figuur 2 — Kentekenen in rood op een wit veld

Artikel 4 — Gebruik

1. De kentekenen dienen zoveel mogelijk te worden aangebracht op een plat oppervlak of op vlaggen, die vanuit zoveel mogelijk richtingen en vanaf een zo groot mogelijke afstand zichtbaar zijn.
2. Het geneeskundig personeel en het geestelijk personeel die hun taak in het gevechtsgebied vervullen dienen, met inachtneming van de instructies van de bevoegde autoriteit, zoveel als mogelijk is hoofddeksels en kleding te dragen waarop het kenteken is aangebracht.

Hoofdstuk III — Herkenningsseinen

Artikel 5 — Facultatief gebruik

1. Onverminderd de bepalingen van artikel 6 van deze Voorschriften mogen de seinen, in dit Hoofdstuk omschreven en bestemd om uitsluitend door geneeskundige formaties en transportmiddelen te worden gebruikt, niet worden gebruikt voor andere doeleinden. Het gebruik van alle in dit Hoofdstuk bedoelde seinen is facultatief.
2. Tijdelijke geneeskundige luchtvaartuigen, waarop hetzij door tijdgebrek of wegens hun bijzondere eigenschappen het kenteken niet kan worden aangebracht, kunnen de in dit Hoofdstuk toegestane seinen gebruiken. De doeltreffendste methode tot identificatie en herkenning van geneeskundige luchtvaartuigen is evenwel het gebruik van een visueel sein, hetzij het kenteken of het in artikel 6 omschreven lichtsein of beide, aangevuld door de andere in de artikelen 7 en 8 van deze Voorschriften bedoelde seinen.

Artikel 6 — Lichtsein

1. Het lichtsein, bestaande uit een blauw flitslicht, dient te worden gebruikt door geneeskundige luchtvaartuigen om hun identiteit kenbaar te maken. Andere luchtvaartuigen mogen dit sein niet gebruiken. De aanbevolen blauwe kleur wordt verkregen door middel van de volgende driekleurencoördinaten:

kleurbegrenzing/groen $y = 0,065 + 0,805x$

kleurbegrenzing/wit $y = 0,400 - x$

kleurbegrenzing/purper $x = 0,133 + 0,600y$

De aanbevolen frequentie van de blauwe flitsen is tussen zestig en honderd flitsen per minuut.

2. De geneeskundige luchtvaartuigen dienen te zijn uitgerust met de lichten die nodig zijn om het lichtsein in zoveel mogelijk richtingen zichtbaarheid te geven.
3. Bij afwezigheid van een bijzondere overeenkomst tussen de Partijen bij een conflict, waarin het gebruik van blauwe flitslichten wordt voorbehouden voor de identificatie van geneeskundige voertuigen en geneeskundige schepen en vaartuigen, is het gebruik van zodanige seinen niet verboden voor andere voertuigen of schepen.

Artikel 7 — Radioberichtgeving

1. Het radiobericht bestaat uit een radiotelefonische of radiotelegrafische mededeling, voorafgegaan door een prioriteitsherkenningssein, dat dient te zijn aangewezen en goedgekeurd door een Mondiale Administratieve Radioconferentie van de Internationale Vereniging voor Telecommunicatie. Het signaal moet driemaal worden uitgezonden vóór de roepnaam van het desbetreffende geneeskundige transport. Deze mededeling dient in het Engels te worden uitgezonden met passende tussenpozen op een frequentie of op frequenties, aangewezen overeenkomstig de derde paragraaf. Het gebruik van het prioriteitssein is uitsluitend voorbehouden aan geneeskundige formaties en transportmiddelen.

2. De in de eerste paragraaf vermelde mededeling per radio, voorafgegaan door het prioriteitsherkenningssein, dient de volgende gegevens over te brengen:

a) roepnaam van het geneeskundig transport;

b) positie van het geneeskundig transport;

c) nummer en type van de geneeskundige transportmiddelen;

d) voorgenomen route;

e) geschatte tijdsduur van de tocht en geschat tijdstip van vertrek en aankomst, naar gelang van de omstandigheden;

f) ieder ander gegeven zoals vlieghoogte, bewaakte radiofrequenties, overeengekomen talen en wijze van gebruik en codes van radarbewaking met behulp van herkenningsbakens.

3. Ter vergemakkelijking van de verbindingen, bedoeld in de eerste en de tweede paragraaf, evenals van de verbindingen, bedoeld in de artikelen 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 en 31 van het Protocol, kunnen de Hoge Verdragsluitende Partijen, de Partijen bij een conflict of één van de Partijen bij een conflict, in onderling akkoord of ieder afzonderlijk, overeenkomstig de Tabel van toewijzingen van frequenties van het bij het Internationale Verdrag betreffende de Telecommunicatie gevoegde Radioreglement, daartoe uitgekozen nationale frequenties aanwijzen en bekendmaken om door hen voor zodanige verbindingen te worden gebruikt. Deze frequenties dienen te worden medegedeeld aan de Internationale Vereniging voor Telecommunicatie overeenkomstig een door een Mondiale Administratieve Radioconferentie goed te keuren procedure.

Artikel 8 — Elektronische identificatie

1. Het radar-bewakingsstelsel met behulp van herkenningsbakens (SSR-systeem), als omschreven in Bijlage 10 bij het Verdrag van Chicago inzake de internationale burgerluchtvaart van 7 december 1944, zoals dat periodiek is gewijzigd, kan worden gebruikt om een geneeskundig luchtvaartuig te identificeren en de vlucht daarvan te volgen. De wijze van gebruik en de codes die moeten worden voorbehouden voor het uitsluitende gebruik door geneeskundige luchtvaartuigen dienen te worden vastgesteld door de Hoge Verdragsluitende Partijen, de Partijen bij een conflict of één van de Partijen bij een conflict, in onderling akkoord of ieder afzonderlijk, overeenkomstig een door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie aan te bevelen procedure.

Chapitre II — Le signe distinctif

Article 3 — Forme et nature

1. Le signe distinctif (rouge sur fond blanc) doit être aussi grand que le justifient les circonstances. Les Hautes Parties contractantes peuvent s'inspirer pour la forme de la croix, du croissant ou du lion-et-soleil, des modèles de la figure 2.

2. De nuit ou par visibilité réduite, le signe distinctif pourra être éclairé ou illuminé; il pourra également être fait de matériaux le rendant reconnaissable par des moyens techniques de détection.

Figure 2 — Signes distinctifs en rouge sur fond blanc

Article 4 — Utilisation

1. Le signe distinctif est, dans la mesure du possible, apposé sur des drapeaux ou sur une surface plane visible de toutes les directions possibles et d'aussi loin que possible.

2. Sous réserve des instructions de l'autorité compétente, le personnel sanitaire et religieux s'acquittant de ses tâches sur le champ de bataille doit être équipé, dans la mesure du possible, de coiffures et de vêtements munis du signe distinctif.

Chapitre III — Signaux distinctifs

Article 5 — Utilisation facultative

1. Sous réserve des dispositions de l'article 6 du présent Règlement, les signaux définis dans le présent Chapitre pour l'usage exclusif des unités et moyens de transport sanitaires ne doivent pas être utilisés à d'autres fins. L'emploi de tous les signaux visés au présent Chapitre est facultatif.

2. Les aéronefs sanitaires temporaires qui, faute de temps ou en raison de leurs caractéristiques, ne peuvent pas être marqués du signe distinctif, peuvent utiliser les signaux distinctifs autorisés dans le présent Chapitre. Toutefois la méthode de signalisation la plus efficace d'un aéronef sanitaire en vue de son identification et de sa reconnaissance est l'emploi d'un signal visuel, soit le signe distinctif, soit le signal lumineux défini à l'article 6, soit les deux, complété par les autres signaux mentionnés aux articles 7 et 8 du présent Règlement.

Article 6 — Signal lumineux

1. Le signal lumineux, consistant en un feu bleu scintillant, est prévu à l'usage des aéronefs sanitaires pour signaler leur identité. Aucun autre aéronef ne peut utiliser ce signal. La couleur bleue recommandée s'obtient au moyen des coordonnées trichromatiques ci-après :

limite des verts $y = 0,065 + 0,805x$

limite des blancs $y = 0,400 - x$

limite des pourpres $x = 0,133 + 0,600y$

La fréquence recommandée des éclats lumineux bleus est de 60 à 100 éclats par minute.

2. Les aéronefs sanitaires devraient être équipés des feux nécessaires pour rendre le signal lumineux visible dans toutes les directions possibles.

3. En l'absence d'accord spécial entre les Parties au conflit, réservant l'usage des feux bleus scintillants à l'identification des véhicules et des navires et embarcations sanitaires, l'emploi de ces signaux pour d'autres véhicules ou navires n'est pas interdit.

Article 7 — Signal radio

1. Le signal radio consiste en un message radiotéléphonique ou radiotélégraphique, précédé d'un signal distinctif de priorité, qui doit être défini et approuvé par une Conférence administrative mondiale des radiocommunications de l'Union internationale des télécommunications. Ce signal est émis trois fois avant l'indicatif d'appel du transport sanitaire en cause. Le message est émis en anglais à intervalles appropriés, sur une ou plusieurs fréquences spécifiées comme il est prévu au paragraphe 3. Le signal de priorité est exclusivement réservé aux unités et moyens de transport sanitaires.

2. Le message radio, précédé du signal distinctif de priorité visé au paragraphe 1, contient les éléments suivants :

a) indicatif d'appel du moyen de transport sanitaire;

b) position du moyen de transport sanitaire;

c) nombre et type des moyens de transport sanitaire;

d) itinéraire choisi;

e) durée en route et heure de départ et d'arrivée prévues, selon le cas;

f) autres informations telles que l'altitude de vol, les fréquences radioélectriques veillées, les langages conventionnels, les modes et codes des systèmes de radar secondaires de surveillance.

3. Pour faciliter les communications visées aux paragraphes 1 et 2, ainsi que les communications visées aux articles 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 et 31 du Protocole, les Hautes Parties contractantes, les Parties à un conflit ou l'une des Parties à un conflit, agissant d'un commun accord ou isolément, peuvent définir, conformément au Tableau de répartition des bandes de fréquences figurant dans le Règlement des radiocommunications, annexé à la Convention internationale des télécommunications et publier les fréquences nationales qu'elles choisissent pour ces communications. Ces fréquences doivent être notifiées à l'Union internationale des télécommunications, conformément à la procédure approuvée par une Conférence administrative mondiale des radiocommunications.

Article 8 — Identification par moyens électroniques

1. Le système de radar secondaire de surveillance (SSR), tel qu'il est spécifié à l'Annexe 10 de la Convention de Chicago du 7 décembre 1944 relative à l'aviation civile internationale mise à jour périodiquement, peut être utilisé pour identifier et suivre le cheminement d'un aéronef sanitaire. Le mode et le code SSR à réserver à l'usage exclusif des aéronefs sanitaires doivent être définis par les Hautes Parties contractantes, les Parties au conflit ou une des Parties au conflit, agissant d'un commun accord ou isolément, conformément à des procédures à recommander par l'Organisation de l'Aviation civile internationale.

2. De Partijen bij een conflict kunnen in een bijzondere overeenkomst voor onderling gebruik een soortgelijk elektronisch systeem voor de identificatie van geneeskundige voertuigen en van geneeskundige schepen en vaartuigen vaststellen.

Hoofdstuk IV — Verbindingen

Artikel 9 — Radioverbindingen

Het in artikel 7 van deze Voorschriften voorziene prioriteitssein kan voorafgaan aan de daarvoor in aanmerking komende radioverbindingen van de geneeskundige formaties en transportmiddelen ter toepassing van de krachtens de artikelen 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 en 31 van het Protocol gevolgde procedures.

Artikel 10 — Gebruik van internationale codes

De geneeskundige formaties en transportmiddelen kunnen tevens de door de internationale Vereniging voor Telecommunicatie, de internationale Burgerluchtvaartorganisatie en de Intergouvernementele Maritieme Consultatieve Organisatie vastgestelde codes en seinen gebruiken. Deze codes en seinen dienen te worden gebruikt in overeenstemming met de door die Organisaties opgestelde normen, gebruiken en procedures.

Artikel 11 — Andere verbindingsmiddelen

Wanneer tweezijdige radioverbinding niet mogelijk is, kunnen de seinen, voorzien in het door de Intergouvernementele Maritieme Consultatieve Organisatie aangenomen Internationale Seinenboek of in de desbetreffende Bijlage bij het Verdrag van Chicago inzake de internationale burgerluchtvaart, van 7 december 1944, zoals dat periodiek is gewijzigd, worden gebruikt.

Artikel 12 — Vluchtplannen

De in artikel 29 van het Protocol voorziene overeenkomsten en mededelingen betreffende vluchtplannen dienen zoveel mogelijk te worden geformuleerd overeenkomstig door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie opgestelde procedures.

Artikel 13 — Seinen en procedures voor de onderschepping van geneeskundige luchtvaartuigen

Wanneer een onderscheppingsvliegtuig wordt gebruikt om de identiteit van een geneeskundig luchtvaartuig tijdens de vlucht vast te stellen of om dat geneeskundig luchtvaartuig sommatie tot landen te geven overeenkomstig de artikelen 30 en 31 van het Protocol, dienen de visuele standaardprocedures en de radiostandaardprocedures betreffende onderschepping, voorgeschreven door Bijlage 2 bij het Verdrag van Chicago inzake de burgerluchtvaart, van 7 december 1944, zoals dat periodiek is gewijzigd, te worden gebruikt door het onderscheppingsvliegtuig en het geneeskundig luchtvaartuig.

Hoofdstuk V — Civiele Bescherming

Artikel 14 — Identiteitskaart

- Op de in artikel 66, derde paragraaf, van het Protocol voorziene identiteitskaart van het personeel voor de civiele bescherming zijn de desbetreffende bepalingen van artikel 1 van deze Voorschriften van toepassing.
- De identiteitskaart van het personeel voor de civiele bescherming kan gelijk zijn aan het model van figuur 3.
- Wanneer het aan het personeel voor de civiele bescherming is toegestaan lichte persoonlijke wapens te dragen, zou dit op de identiteitskaart moeten vermeld worden.

VOORZIJDE		ACHTERZIJDE		
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> <div style="width: 15%; background-color: black; height: 20px;"></div> <div style="text-align: center;"> <p>(open ruimte voor de naam van het land en de autoriteit die deze kaart afgeeft)</p> <p>IDENTITEITSKAART</p> <p>voor personeel voor de civiele bescherming</p> <p>Naam</p> <p>Geboortedatum (of leeftijd)</p> <p>Inschrijvingsnummer (eventueel)</p> <p>De houder van deze kaart wordt beschermd door de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en het Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, betreffende de bescherming van de slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I), in zijn hoedanigheid van</p> <p>.</p> <p>Datum van afgifte Nr. kaart</p> <p style="text-align: right;">Handtekening van de autoriteit die de kaart afgeeft</p> <p>Datum waarop de geldigheid eindigt</p> </div> <div style="width: 15%; background-color: black; height: 20px;"></div> </div>		Lengte	Ogen	Haar
Andere bijzondere kentekens of gegevens				
FOTO VAN DE HOUDER				
		Stempel	Handtekening of dumdruk van de houder of bedi	

Figuur 3: Model van de identiteitskaart voor het personeel voor de civiele bescherming, formaat 14 x 105 mm.

2. Les Parties au conflit peuvent, par un accord spécial, adopter pour leur usage entre elles un système analogue pour l'identification des véhicules sanitaires et des navires et embarcations sanitaires.

Chapitre IV — Communications

Article 9 — Radiocommunications

Le signal de priorité prévu par l'article 7 du présent Règlement pourra précéder les radiocommunications appropriées des unités sanitaires et des moyens de transport sanitaire pour l'application des procédures mises en œuvre conformément aux articles 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30 et 31 du Protocole.

Article 10 — Utilisation des codes internationaux

Les unités et moyens de transport sanitaires peuvent aussi utiliser les codes et signaux établis par l'Union internationale des télécommunications, l'Organisation de l'Aviation civile internationale et l'Organisation intergouvernementale consultative de la navigation maritime. Ces codes et signaux sont alors utilisés conformément aux normes, pratiques et procédures établies par ces Organisations.

Article 11 — Autres moyens de communication

Lorsqu'une radiocommunication bilatérale n'est pas possible, les signaux prévus par le Code international de signaux adopté par l'Organisation intergouvernementale consultative de la navigation maritime, ou dans l'Annexe pertinente de la Convention de Chicago du 7 décembre 1944 relative à l'Aviation civile internationale, mise à jour périodiquement, peuvent être employés.

Article 12 — Plans de vol

Les accords et notifications relatifs aux plans de vol visés à l'article 29 du Protocole doivent, autant que possible, être formulés conformément aux procédures établies par l'Organisation de l'Aviation civile internationale.

Article 13 — Signaux et procédures pour l'interception des aéronefs sanitaires

Si un aéronef intercepteur est employé pour identifier un aéronef sanitaire en vol, ou le sommer d'atterrir, en application des articles 30 et 31 du Protocole, les procédures normalisées d'interception visuelle et radio, prescrites à l'Annexe 2 de la Convention de Chicago du 7 décembre 1944 relative à l'Aviation civile internationale, mise à jour périodiquement, devraient être utilisés par l'aéronef intercepteur et l'aéronef sanitaire.

Chapitre V — Protection civile

Article 14 — Carte d'identité

1. La carte d'identité du personnel de la protection civile visé à l'article 66, paragraphe 3, du Protocole, est régie par les dispositions pertinentes de l'article premier du présent Règlement.
2. La carte d'identité du personnel de la protection civile pourra se conformer au modèle représenté à la figure 3.
3. Si le personnel de la protection civile est autorisé à porter des armes légères individuelles, les cartes d'identité devraient le mentionner.

RECTO	VERSO															
<div style="text-align: center;"> <p>(espace prévu pour le nom du pays et de l'autorité délivrant cette carte)</p> <p>CARTE D'IDENTITÉ du personnel de la protection civile</p> <p>Nom</p> <p>Date de naissance (ou âge)</p> <p>N° d'immatriculation (éventuel)</p> <p>Le titulaire de la présente carte est protégé par les Conventions de Genève du 12 août 1949 et par le Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I) en sa qualité de</p> <p>Date d'émission Carte N°</p> <p style="text-align: right;">Signature de l'autorité délivrant la carte</p> <p>Date d'expiration</p> </div>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Taille</td> <td style="width: 33%;">Yeux</td> <td style="width: 33%;">Cheveux</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Autres signes distinctifs ou informations:</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Détenition d'armes</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: center; height: 150px; vertical-align: middle;"> <p>PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE</p> </td> </tr> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">Timbre</td> <td colspan="2" style="width: 50%; text-align: center;">Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux</td> </tr> </table>	Taille	Yeux	Cheveux	Autres signes distinctifs ou informations:			Détenition d'armes			<p>PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE</p>			Timbre	Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux	
Taille	Yeux	Cheveux														
Autres signes distinctifs ou informations:																
Détenition d'armes																
<p>PHOTOGRAPHIE DU TITULAIRE</p>																
Timbre	Signature ou empreinte du pouce du titulaire ou les deux															

Figure 3. Modèle de carte d'identité du personnel de la protection civile (format: 74 x 105 mm)

Artikel 15 — Internationaal kenteken

1. Het in artikel 66, vierde paragraaf van het Protocol voorziene internationale kenteken van de civiele bescherming is een gelijkzijdige blauwe driehoek op een oranje veld. Het is afgebeeld op figuur 4:

Figuur 4: Blauwe driehoek op een oranje veld

2. Het verdient aanbeveling dat:

- a) indien de blauwe driehoek zich op een vlag of een arm- of rugband bevindt, het oranjeveld wordt gevormd door de vlag of de arm- of rugband;
- b) een van de hoeken van de driehoek verticaal naar boven wijst;
- c) geen van de hoeken van de driehoek de rand van het oranje veld raakt.

3. Het internationale kenteken dient zo groot te zijn als onder de desbetreffende omstandigheden wenselijk is. Het kenteken dient zoveel mogelijk te worden aangebracht op platte oppervlakken of op vlaggen, die vanuit zoveel mogelijk richtingen en vanaf een zo groot mogelijke afstand zichtbaar zijn. Met inachtneming van de instructies van de bevoegde autoriteit dient het personeel voor de civiele bescherming zoveel als mogelijk is hoofddeksels en kleding te dragen, waarop het internationale kenteken is aangebracht. Bij nacht of bij beperkt zicht kan het kenteken worden verlicht of belicht; het kan ook van materialen worden gemaakt die het herkenbaar maken door middel van technische detectiemiddelen.

Hoofdstuk VI — Werken en installaties die gevaarlijke krachten bevatten

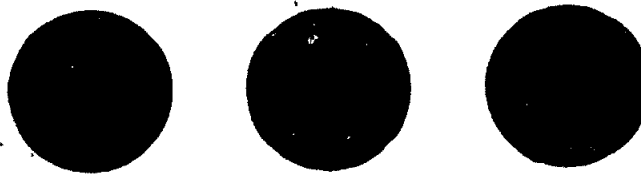
Artikel 16 — Bijzonder internationaal teken

1. Het bijzonder internationaal teken voor werken en installaties die gevaarlijke krachten bevatten, als voorzien in artikel 56, zevende paragraaf van het Protocol, bestaat uit een groep van drie het oranje cirkels van gelijke grootte, geplaatst op één as, zodanig dat de afstand tussen de cirkels gelijk is aan de straal, overeenkomstig figuur 5 hieronder.

2. Het teken dient zo groot te zijn als onder de desbetreffende omstandigheden wenselijk is. Wanneer het op een groot oppervlak is aangebracht, kan het zo dikwijls worden herhaald als onder de desbetreffende omstandigheden wenselijk is. Het dient zoveel mogelijk te worden aangebracht op platte oppervlakken of op vlaggen, zodat het vanuit zoveel mogelijk richtingen en vanaf een zo groot mogelijke afstand zichtbaar is.

3. Wanneer het teken op een vlag is aangebracht, dient de afstand tussen de uiteinden van het teken en de aangrenzende zijanten van de vlag gelijk te zijn aan de straal van de cirkels. De vlag dient rechthoekig te zijn en een wit veld te bezitten.

4. Bij nacht of bij beperkt zicht kan het teken worden verlicht of belicht. Het kan ook van materialen worden gemaakt die het herkenbaar maken door middel van technische detectiemiddelen.

Figuur 5: Bijzonder internationaal teken (helder oranje) voor werken en installaties die gevaarlijke krachten bevatten

Article 15 — Signe distinctif international

1. Le signe distinctif international de la protection civile, prévu à l'article 66, paragraphe 4, du Protocole, est un triangle équilatéral bleu sur fond orange. Il est représenté à la figure 4 ci-après :

Figure 4: Triangle bleu sur fond orange

2. Il est recommandé :

- a) si le triangle bleu se trouve sur un drapeau, un brassard ou un dossard, que le drapeau, le brassard ou le dossard en constituent le fond orange;
- b) que l'un des sommets du triangle soit tourné vers le haut, à la verticale;
- c) qu'aucun des sommets du triangle ne touche le bord du fond orange.

3. Le signe distinctif international doit être aussi grand que le justifient les circonstances. Le signe doit, dans la mesure du possible, être apposé sur des drapeaux ou sur une surface plane visibles de toutes les directions possibles et d'aussi loin que possible. Sous réserve des instructions de l'autorité compétente, le personnel de la protection civile doit être équipé, dans la mesure du possible, de coiffures et de vêtements munis du signe distinctif international. De nuit, ou par visibilité réduite, le signe peut être éclairé ou illuminé; il pourra également être fait de matériaux le rendant reconnaissable par des moyens techniques de détection.

Chapitre VI — Ouvrages et installations contenant des forces dangereuses

Article 16 — Signe spécial international

1. Le signe spécial international pour les ouvrages et installations contenant des forces dangereuses, prévu au paragraphe 7 de l'article 56 du Protocole, consiste en un groupe de trois cercles orange vif de même dimension disposés sur un même axe, la distance entre les cercles étant égale au rayon, conformément à la figure 5 ci-après.

2. Le signe doit être aussi grand que le justifient les circonstances. Le signe pourra, lorsqu'il est apposé sur une grande surface, être répété aussi souvent que le justifient les circonstances. Dans la mesure du possible, il doit être apposé sur des drapeaux ou sur des surfaces planes de façon à être rendu visible de toutes les directions possibles et d'aussi loin que possible.

3. Sur un drapeau, la distance entre les limites extérieures du signe et les côtés adjacents du drapeau sera égale au rayon des cercles. Le drapeau sera rectangulaire et le fond blanc.

4. De nuit ou par visibilité réduite, le signe pourra être éclairé ou illuminé; il pourra également être fait de matériaux le rendant reconnaissable par des moyens techniques de détection.

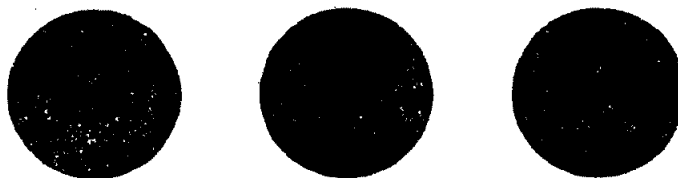

Figure 5: Signe spécial international orange pour les ouvrages et installations contenant des forces dangereuses

ANNEXE II

CARTE D'IDENTITE DE JOURNALISTE EN MISSION PERILLEUSE

EXTERIEUR DE LA CARTE

<p style="text-align: center;">NOTICE</p> <p>This identity card is issued to journalists on dangerous professional missions in areas of armed conflicts. The holder is entitled to be treated as a civilian under the Geneva Conventions of 12 August 1949, and their Additional Protocol I. The card must be carried at all times by the bearer. If he is detained, he shall at once hand it to the Detaining Authorities, to assist in his identification.</p> <p style="text-align: center;">لمحظة</p> <p>تمرف هذه البطاقة الصحفيين الكثرين بمهمات مهينة خطيرة في مناطق المنازعات المسلحة ويحق لاصحابها أن يعامل معاملة الشخص المدني ولا لاغرافيا جندية البوارغرافية ١١١١ / أغسطس ١٩٤٩ ولحقها (بروتوكولها) الاضافي الاول . ويجب أن يحفظ صاحب البطاقة بها دوماً وإذا اعتقل يجب أن يسلّمها فوراً الى سلطة الاعتقال لتساعد على تحديده هويته .</p> <p style="text-align: center;">NOTA</p> <p>La présente tarjeta de identidad se expide a los periodistas en misión profesional peligrosa en zonas de conflictos armados. Su titular tiene derecho a ser tratado como persona civil conforme a los Convenios de Ginebra del 12 de agosto de 1949 y su Protocolo adicional I. El titular debe llevar la tarjeta consigo, en todo momento. En caso de ser detenido, la entregará inmediatamente a las autoridades que lo detengan a fin de facilitar su identificación.</p> <p style="text-align: center;">AVIS</p> <p>La présente carte d'identité est délivrée aux journalistes en mission professionnelle périlleuse dans des zones de conflit armé. Le porteur a le droit d'être traité comme une personne civile aux termes des Conventions de Genève du 12 août 1949 et de leur Protocole additionnel I. La carte doit être portée en tout temps par son titulaire. Si celui-ci est arrêté, il la remettra immédiatement aux autorités qui le détiennent afin qu'elles puissent l'identifier.</p> <p style="text-align: center;">ПРИМЕЧАНИЕ</p> <p>Настоящее удостоверение выдается журналистам, находящимся в опасных профессиональных командировках в районах вооруженного конфликта. Его обладатель имеет право на обращение с ним как с гражданским лицом в соответствии с Женевскими Конвенциями от 12 августа 1949 г. и Дополнительным Протоколом I к ним. Владелец настоящего удостоверения должен постоянно носить его при себе. В случае задержания он немедленно вручает его задерживающим властям для содействия установлению его личности.</p>	<p>(Name of country issuing this card) (اسم القطر الصادر لهذه البطاقة) (Nombre del país que expide esta tarjeta) (Nom du pays qui a délivré cette carte)</p> <p style="text-align: center;">IDENTITY CARD FOR JOURNALISTS ON DANGEROUS PROFESSIONAL MISSIONS</p> <p style="text-align: center;">بطاقة الهوية الخاصة بالصحفيين الكثرين بمهمات مهينة خطيرة</p> <p style="text-align: center;">TARJETA DE IDENTIDAD DE PERIODISTA EN MISION PELIGROSA</p> <p style="text-align: center;">CARTE D'IDENTITE DE JOURNALISTE EN MISSION PERILLEUSE</p> <p style="text-align: center;">УДОСТОВЕРЕНИЕ ЖУРНАЛИСТА, НАХОДЯЩЕГОСЯ В ОПАСНОЙ КОМАНДИРОВКЕ</p>
--	--

INTERIEUR DE LA CARTE

<p>Issued by (competent authority) (صدرت من (السلطة المختصة)) Expédida por (autoridad competente) Délivrée par (autorité compétente) Выдана (компетентным властям)</p> <p>Photograph of bearer (صورة صاحب البطاقة) Fotografía del titular Photographie du porteur Фотография владельца</p> <p>(Official seal imprint) (الختم الرسمي)</p> <p>(Seal official) (Timbre de l'autorité délivrant la carte) (Official seal imprint)</p> <p>Signature of bearer (توقيع صاحب البطاقة) (Firma del titular) (Signature du porteur) (Подпись владельца)</p> <p>None (لا شيء) Apellidos (الاسم) Nom (الاسم) First name (الاسم) Nombre (الاسم) Prénoms (الاسم) Nom, Отчество (الاسم) Place & date of birth (مكان وتاريخ الميلاد) Lugar y fecha de nacimiento Lieu & date de naissance Дата и место рождения Степень родства (مستوى القرابة)</p> <p>Correspondence de (معلومات الاتصال) Correspondance de (معلومات الاتصال) Specific occupation (المهنة المحددة) Categoría profesional (المهنة) Categoría profesional nelle (المهنة) Profession (المهنة) Valid for (سليم) Valid for (سليم) Date de validité (تاريخ الصلاحية) Действительно</p>	<p>Height (الطول) Estatura (الارتفاع) Taille (الارتفاع) Poids (الوزن) Weight (الوزن) Blood type (مجموعة الدم) Grupo sanguíneo (مجموعة الدم) Grupos sanguíneos (مجموعات الدم)</p> <p>Eyes (العيون) Ojos (العيون) Yeux (العيون) Tarsus (الكعب) Cabello (الشعر) Cheveux (الشعر) Boccos (الأسنان)</p> <p>Rh factor (عامل الريز) Factor Rh (عامل الريز) Rh factor (عامل الريز)</p> <p>Religion (optional) (الديانة (اختياري)) Religion (optativo) (الديانة (اختياري)) Religion (facultatif) (الديانة (اختياري)) Религия (факультативно) (الديانة (اختياري))</p> <p>Fingerprints (optional) (الاصابع (اختياري)) Huellas dactilares (optativo) (الاصابع (اختياري)) Empreintes digitales (facultatif) (الاصابع (اختياري)) Отпечатки пальцев (факультативно) (الاصابع (اختياري))</p> <p>(Left forefinger) (الابهة اليسرى) (Dedo indice izquierdo) (الابهة اليسرى) (Index gauche) (الابهة اليسرى) (Derech ukazavatelnyy palec) (الابهة اليمنى)</p> <p>(Right forefinger) (الابهة اليمنى) (Dedo indice derecho) (الابهة اليمنى) (Index droit) (الابهة اليمنى) (Derech ukazavatelnyy palec) (الابهة اليمنى)</p> <p>Special marks of identification (العلامات الخاصة بالهوية) Señas particulares (العلامات الخاصة بالهوية) Signes particuliers (العلامات الخاصة بالهوية) Особые признаки (العلامات الخاصة بالهوية)</p>
--	---

**AANVULLEND PROTOCOL
BIJ DE CONVENTIES VAN GENEVE VAN 12 AUGUSTUS 1949
INZAKE DE BESCHERMING VAN DE SLACHTOFFERS
VAN NIET-INTERNATIONALE GEWAPENDE CONFLICTEN
(PROTOCOL II)**

PREAMBULE

De Hoge Verdragsluitende Partijen,

In herinnering brengende, dat de humanitaire beginselen, neergelegd in de gemeenschappelijke artikelen 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, de basis vormen van de eerbied voor de menselijke persoon in geval van een gewapend conflict dat niet internationaal van aard is,

Voorts in herinnering brengende, dat de internationale akten betreffende de bescherming van de rechten van de mens de menselijke persoon een fundamentele bescherming bieden,

De nadruk leggende op de noodzaak tot het verzekeren van een betere bescherming aan de slachtoffers van die gewapende conflicten,

In herinnering brengende dat, in gevallen waarin het geldende recht niet voorziet, de menselijke persoon beschermd blijft door de beginselen van menselijkheid en de eisen van het openbare rechtsbewustzijn,

Zijn het volgende overeengekomen:

TITEL I

REIKWIJDTE VAN DIT PROTOCOL

Artikel 1 — Materieel toepassingsveld

1. Dit Protocol, dat de gemeenschappelijke artikelen 3 van de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 uitbreidt en aanvult, zonder wijziging aan te brengen in de omstandigheden waaronder deze artikelen thans worden toegepast, is van toepassing op alle gewapende conflicten, waarop artikel 1 van het Aanvullende Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I) niet van toepassing is, en die plaatsvinden op het grondgebied van een Hoge Verdragsluitende Partij tussen de strijdkrachten van die Partij en dissidente strijdkrachten of andere georganiseerde gewapende groepen die, staande onder een verantwoordelijk bevel, het grondgebied van die Partij gedeeltelijk onder controle hebben op een zodanige wijze dat zij in staat zijn aanhoudende en samenhangende militaire operaties uit te voeren en de bepalingen van dit Protocol toe te passen.

2. Dit Protocol is niet van toepassing op situaties van interne onregeligheden en spanningen, zoals rellen, op zichzelf staande en sporadisch voorkomende daden van geweld en andere handelingen van soortgelijke aard, die niet zijn te beschouwen als gewapende conflicten.

Artikel 2 — Personeel toepassingsveld

1. Dit Protocol dient te worden toegepast zonder enig nadelig onderscheid, gebaseerd op ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst of geloof, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, rijkdom, geboorte of andere status, of op enig ander soortgelijk criterium (hierna te noemen « nadelig onderscheid ») op allen die zijn getroffen door een gewapend conflict als omschreven in artikel 1.

2. Na afloop van het gewapende conflict genieten allen die van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt om redenen, verband houdende met dat conflict, evenals zij die om dezelfde redenen van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt na het conflict, de bescherming van de artikelen 5 en 6 tot het einde van die vrijheidsberoving of beperking.

Artikel 3 — Non-interventie

1. Geen enkele bepaling van dit Protocol mag worden ingeroepen ter aantasting van de soevereiniteit van een Staat of de verantwoordelijkheid van de Regering om met alle wettige middelen de rechtsorde in de Staat te handhaven of te herstellen, of de nationale eenheid en de territoriale integriteit van de Staat te verdedigen.

2. Geen enkele bepaling van dit Protocol mag worden ingeroepen als rechtvaardiging van een interventie, rechtstreeks of niet rechtstreeks, om welke reden ook, in het gewapende conflict of in de interne of externe aangelegenheden van de Hoge Verdragsluitende Partij op wier grondgebied dat conflict plaatsvindt.

**PROTOCOLE ADDITIONNEL
AUX CONVENTIONS DE GENEVE DU 12 AOÛT 1949
RELATIF A LA PROTECTION DES VICTIMES
DES CONFLITS ARMES NON INTERNATIONAUX
(PROTOCOLE II)**

PREAMBULE

Les Hautes Parties contractantes,

Rappelant que les principes humanitaires consacrés par l'article 3 commun aux Conventions de Genève du 12 août 1949 constituent le fondement du respect de la personne humaine en cas de conflit armé ne présentant pas un caractère international,

Rappelant également que les instruments internationaux relatifs aux droits de l'homme offrent à la personne humaine une protection fondamentale,

Soulignant la nécessité d'assurer une meilleure protection aux victimes de ces conflits armés,

Rappelant que, pour les cas non prévus par le droit en vigueur, la personne humaine reste sous la sauvegarde des principes de l'humanité et des exigences de la conscience publique,

Sont convenues de ce qui suit:

TITRE I

PORTEE DU PRESENT PROTOCOLE

Article premier — Champ d'application matériel

1. Le présent Protocole, qui développe et complète l'article 3 commun aux Conventions de Genève du 12 août 1949 sans modifier ses conditions d'application actuelles, s'applique à tous les conflits armés qui ne sont pas couverts par l'article premier du Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I), et qui se déroulent sur le territoire d'une Haute Partie contractante entre ses forces armées et des forces armées dissidentes ou des groupes armés organisés qui, sous la conduite d'un commandement responsable, exercent sur une partie de son territoire un contrôle tel qu'il leur permette de mener des opérations militaires continues et concertées et d'appliquer le présent Protocole.

2. Le présent Protocole ne s'applique pas aux situations de tensions internes, de troubles intérieurs, comme les émeutes, les actes isolés et sporadiques de violence et autres actes analogues, qui ne sont pas considérés comme des conflits armés.

Article 2 — Champ d'application personnel

1. Le présent Protocole s'applique sans aucune distinction de caractère défavorable fondée sur la race, la couleur, le sexe, la langue, la religion ou la croyance, les opinions politiques ou autres, l'origine nationale ou sociale, la fortune, la naissance ou une autre situation, ou tous autres critères analogues (ci-après appelés « distinction de caractère défavorable ») à toutes les personnes affectées par un conflit armé au sens de l'article premier.

2. A la fin du conflit armé, toutes les personnes qui auront été l'objet d'une privation ou d'une restriction de liberté pour des motifs en relation avec ce conflit, ainsi que celles qui seraient l'objet de telles mesures après le conflit pour les mêmes motifs, bénéficieront des dispositions des articles 5 et 6 jusqu'au terme de cette privation ou de cette restriction de liberté.

Article 3 — Non-intervention

1. Aucune disposition du présent Protocole ne sera invoquée en vue de porter atteinte à la souveraineté d'un Etat ou à la responsabilité du Gouvernement de maintenir ou de rétablir l'ordre public dans l'Etat ou de défendre l'unité nationale et l'intégrité territoriale de l'Etat par tous les moyens légitimes.

Aucune disposition du présent Protocole ne sera invoquée comme une justification d'une intervention directe ou indirecte, pour quelque raison que ce soit, dans le conflit armé ou dans les affaires intérieures ou extérieures de la Haute Partie contractante sur le territoire de laquelle ce conflit se produit.

TITEL II

MENSELIJKE BEHANDELING

Artikel 4 — Fundamentele waarborgen

1. Allen die niet rechtstreeks deelnemen of niet meer deelnemen aan de vijandelijkheden maken ongeacht of zij van hun vrijheid zijn beroofd of niet, aanspraak op eerbiediging van hun persoon, eer, overtuigingen en het uitoefenen van hun godsdienst. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld, zonder enig nadelig onderscheid. Het is verboden het bevel te geven dat niemand mag overleven.

2. Onverminderd het algemene karakter van de voorgaande bepalingen zijn en blijven de volgende daden, gericht tegen de in de eerste paragraaf bedoelde personen, te allen tijde en op iedere plaats verboden:

- a) aanslagen op het leven, de gezondheid en het lichamelijke of geestelijke welzijn van personen, in het bijzonder moord, evenals wrede behandeling zoals marteling, verminking of lijfstraffen in welke vorm dan ook;
- b) collectieve straffen;
- c) het nemen van gijzelaars;
- d) daden van terrorisme;
- e) aanslagen op de persoonlijke waardigheid, in het bijzonder vernederende en ontorende behandeling, verkrachting, gedwongen prostitutie en iedere vorm van aanranding van de eerbaarheid;
- f) slavernij en slavenhandel in iedere vorm;
- g) plundering;
- h) bedreiging met een van de bovengenoemde daden.

3. Kinderen moeten de zorg en hulp ontvangen die zij nodig hebben, en in het bijzonder:

- a) dienen zij een opvoeding te krijgen, daaronder begrepen een godsdienstige en morele opvoeding, overeenkomstig de wensen van hun ouders of, bij afwezigheid van hun ouders, van diegenen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor die kinderen;
- b) dienen alle geëigende stappen te worden genomen om de hereniging van gezinnen waarvan de leden tijdelijk van elkaar zijn gescheiden, te vergemakkelijken;
- c) dienen kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt, noch in dienst te worden geroepen bij de strijkrachten of gewapende groepen, noch dient het hun te worden toegestaan aan de vijandelijkheden deel te nemen;
- d) blijft de bijzondere bescherming, door dit artikel verleend aan kinderen die de leeftijd van vijftien jaar nog niet hebben bereikt op hen van toepassing wanneer zij ondanks de bepalingen van letter c rechtstreeks aan de vijandelijkheden deelnemen en gevangen worden genomen;
- e) dienen, wanneer nodig, maatregelen te worden genomen, zo mogelijk met toestemming van de ouders of de personen die krachtens de wet of het gebruik in de eerste plaats voor de zorg voor de desbetreffende kinderen verantwoordelijk zijn, om kinderen tijdelijk uit het gebied waarin vijandelijkheden plaatsvinden over te brengen naar een veiliger gebied in het land, en te verzekeren dat zij worden vergezeld door voor hun veiligheid en welzijn verantwoordelijke personen.

Artikel 5 — Personen die van hun vrijheid zijn beroofd

1. Ter aanvulling van de bepalingen van artikel 4 moeten de volgende bepalingen ten minste in acht worden genomen met betrekking tot personen die van hun vrijheid zijn beroofd om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, ongeacht of zij zijn geïnterneerd of gevangen worden gehouden:

- a) de gewonden en zieken dienen te worden behandeld overeenkomstig artikel 7;
- b) aan de in deze paragraaf bedoelde personen dienen in dezelfde mate als aan de plaatselijke burgerbevolking voedsel en drinkwater te worden verschaft, en waarborgen te worden gegeven met betrekking tot gezondheid en hygiëne en bescherming tegen de ongenoegzaamheid van het klimaat en de gevaren van het gewapende conflict;
- c) hun dient te worden toegestaan individuele of collectieve hulp te ontvangen;
- d) hun dient te worden toegestaan hun godsdienst uit te oefenen en, indien gewenst en mogelijk, geestelijke bijstand te ontvangen van personen die een geestelijk ambt vervullen, zoals aalmoezeniers;
- e) indien zij verplicht worden te werken, dienen voor hen werkomsstandigheden en waarborgen te gelden die gelijk zijn aan die, welke gelden voor de plaatselijke burgerbevolking.

2. Zij die verantwoordelijk zijn voor de internering of gevangenhouding van de in de eerste paragraaf bedoelde personen moeten tevens, binnen de grenzen van hun mogelijkheden, de volgende bepalingen met betrekking tot die personen in acht nemen:

- a) behalve wanneer mannen en vrouwen van één gezin tezamen zijn gehuisvest, dienen vrouwen te worden ondergebracht in verblijven die zijn gescheiden van die van de mannen, en dienen zij onder rechtstreeks toezicht van vrouwen te worden geplaatst;

TITRE II

TRAITEMENT HUMAIN

Article 4 — Garanties fondamentales

1. Toutes les personnes qui ne participent pas directement ou ne participent plus aux hostilités, qu'elles soient ou non privées de liberté, ont droit au respect de leur personne, de leur honneur, de leurs convictions et de leurs pratiques religieuses. Elles seront en toutes circonstances traitées avec humanité, sans aucune distinction de caractère défavorable. Il est interdit d'ordonner qu'il n'y ait pas de survivants.

2. Sans préjudice du caractère général des dispositions qui précèdent, sont et demeurent prohibés en tout temps et en tout lieu à l'égard des personnes visées au paragraphe 1:

- a) les atteintes portées à la vie, à la santé et au bien-être physique ou mental des personnes, en particulier le meurtre, de même que les traitements cruels tels que la torture, les mutilations ou toutes formes de peines corporelles;
- b) les punitions collectives;
- c) la prise d'otages;
- d) les actes de terrorisme;
- e) les atteintes à la dignité de la personne, notamment les traitements humiliants et dégradants, le viol, la contrainte à la prostitution et tout attentat à la pudeur;
- f) l'esclavage et la traite des esclaves sous toutes leurs formes;
- g) le pillage;
- h) la menace de commettre les actes précités.

3. Les enfants recevront les soins et l'aide dont ils ont besoin et, notamment:

- a) ils devront recevoir une éducation, y compris une éducation religieuse et morale, telle que la désirent leurs parents ou, en l'absence de parents, les personnes qui en ont la garde;
- b) toutes les mesures appropriées seront prises pour faciliter le regroupement des familles momentanément séparées;
- c) les enfants de moins de quinze ans ne devront pas être recrutés dans les forces ou groupes armés, ni autorisés à prendre part aux hostilités;
- d) la protection spéciale prévue par le présent article pour les enfants de moins de quinze ans leur restera applicable s'ils prennent directement part aux hostilités en dépit des dispositions de l'alinéa c et sont capturés;
- e) des mesures seront prises, si nécessaire et, chaque fois que ce sera possible, avec le consentement des parents ou des personnes qui en ont la garde à titre principal en vertu de la loi ou de la coutume, pour évacuer temporairement les enfants du secteur où des hostilités ont lieu vers un secteur plus sûr du pays, et pour les faire accompagner par des personnes responsables de leur sécurité et de leur bien-être.

Article 5 — Personnes privées de liberté

1. Outre les dispositions de l'article 4, les dispositions suivantes seront au minimum respectées à l'égard des personnes privées de liberté pour des motifs en relation avec le conflit armé, qu'elles soient internées ou détenues:

- a) les blessés ou les malades seront traités conformément à l'article 7;
- b) les personnes visées au présent paragraphe recevront dans la même mesure que la population civile locale des vivres et de l'eau potable et bénéficieront de garanties de salubrité et d'hygiène et d'une protection contre les rigueurs du climat et les dangers du conflit armé;
- c) elles seront autorisées à recevoir des secours individuels ou collectifs;
- d) elles pourront pratiquer leur religion et recevoir à leur demande, si cela est approprié, une assistance spirituelle de personnes exerçant des fonctions religieuses, telles que les aumôniers;
- e) elles devront bénéficier, si elles doivent travailler, de conditions de travail et de garanties semblables à celles dont jouit la population civile locale.

2. Ceux qui sont responsables de l'internement ou de la détention des personnes visées au paragraphe 1 respecteront dans toute la mesure de leurs moyens les dispositions suivantes à l'égard de ces personnes:

- a) sauf lorsque les hommes et les femmes d'une même famille sont logés ensemble, les femmes seront gardées dans des locaux séparés de ceux des hommes et seront placées sous la surveillance immédiate de femmes;

b) hun dient te worden toegestaan brieven en kaarten te verzenden en te ontvangen; het aantal daarvan kan door de daartoe bevoegde autoriteit worden beperkt wanneer deze dat noodzakelijk acht;

c) de internerings- en detentieoordenen dienen niet dicht bij de gevechtszone worden geplaatst. De in de eerste paragraaf bedoelde personen dienen te worden geëvacueerd wanneer de oorden waar zij zijn geïnterneerd of waar zij gevangen worden gehouden in het bijzonder worden blootgesteld aan gevaren, voortvloeiende uit het gewapende conflict, indien hun evacuatie onder voldoende veilige omstandigheden kan worden uitgevoerd;

d) zij dienen de mogelijkheid te hebben, geneeskundig te worden onderzocht;

e) hun lichamelijke en geestelijke gezondheid mag niet door enig ongerechtvaardigd handelen of nalaten in gevaar worden gebracht. Dientengevolge is het verboden de personen, bedoeld in dit artikel, te onderwerpen aan geneeskundige behandelingen die niet noodzakelijk zijn als gevolg van de gezondheidstoestand van de betrokken persoon en die niet in overeenstemming zijn met de algemeen aanvaarde geneeskundige normen welke onder gelijke geneeskundige omstandigheden zouden worden toegepast ten aanzien van personen die zich in vrijheid bevinden.

3. Personen op wie de eerste paragraaf niet van toepassing is, maar wier vrijheid op enigerlei wijze is beperkt om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, moeten menselijk worden behandeld overeenkomstig artikel 4 en de paragrafen 1 a, 1 c en 1 d, en 2 b van dit artikel.

4. Wanneer wordt beslist personen die van hun vrijheid zijn beroofd vrij te laten, moeten door degenen die deze beslissing nemen de noodzakelijke maatregelen worden getroffen ter waarborging van hun veiligheid.

Artikel 6 — Strafrechtelijke vervolgingen

1. Dit artikel is van toepassing op de vervolging en de bestraffing van feiten, verband houdende met het gewapende conflict.

2. Geen veroordeling mag worden uitgesproken en geen straf mag ten uitvoer worden gelegd met betrekking tot een persoon die schuldig is bevonden aan een strafbaar feit, behalve op grond van een voorafgaand vonnis, gewezen door een rechtbank die essentiële waarborgen van onafhankelijkheid en onpartijdigheid biedt. In het bijzonder:

a) dient de procedure erin te voorzien, dat een verdachte onverwijld op de hoogte wordt gebracht van de bijzonderheden van het strafbaar feit dat hem ten laste wordt gelegd, en die verdachte voor en tijdens het proces alle nodige rechten en middelen voor zijn verdediging te verschaffen;

b) mag niemand worden veroordeeld wegens een strafbaar feit behalve op grond van individuele strafrechtelijke verantwoordelijkheid;

c) kan niemand worden veroordeeld wegens een handelen of nalaten dat krachtens nationaal of internationaal recht geen strafbaar feit opleverde ten tijde dat het handelen of het nalaten geschiedde, evenmin mag een zwaardere straf worden opgelegd dan die welke van toepassing was ten tijde van het begaan van het strafbaar feit; indien de wet na het begaan van het strafbaar feit in de oplegging van een lichtere straf mocht voorzien, dient de overtreder daarvan te profiteren;

d) wordt ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd voor onschuldig gehouden totdat zijn schuld volgens de wet is bewezen;

e) heeft ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht in zijn tegenwoordigheid te worden berecht;

f) mag niemand worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen.

3. Een veroordeelde dient bij zijn veroordeling op de hoogte te worden gesteld van de hem ter beschikking staande rechtsmiddelen en andere middelen en van de termijnen waarbinnen die moeten worden aangewend.

4. Doodvonnissen mogen niet worden uitgesproken ten aanzien van personen die ten tijde van het strafbaar feit de leeftijd van achttien jaar nog niet hadden bereikt, en mogen niet worden voltrokken bij zwangere vrouwen of moeders van jonge kinderen.

5. Bij het einde van de vijandelijkheden dienen de aan de macht zijnde autoriteiten er naar te streven, op de grootst mogelijke schaal amnestie te verlenen aan de personen die hebben deelgenomen aan het gewapende conflict of die van hun vrijheid zijn beroofd om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, ongeacht of zij geïnterneerd zijn of gevangen worden gehouden.

TITEL III

GEWONDEN, ZIEKEN EN SCHIPBREUKELINGEN

Artikel 7 — Bescherming en verzorging

1. Alle gewonden, zieken en schipbreukelingen dienen te worden ontzien en beschermd, ongeacht of zij aan het gewapende conflict hebben deel genomen of niet.

2. Zij moeten onder alle omstandigheden menselijk worden behandeld en in de grootst mogelijke mate en binnen de kortst mogelijke tijd de geneeskundige verzorging en aandacht ontvangen, die hun toestand vereist. Er mag op geen andere dan op geneeskundige gronden onderscheid tussen hen worden gemaakt.

b) les personnes visées au paragraphe 1 seront autorisées à expédier et à recevoir des lettres et des cartes dont le nombre pourra être limité par l'autorité compétente si elle l'estime nécessaire;

c) les lieux d'internement et de détention ne seront pas situés à proximité de la zone de combat. Les personnes visées au paragraphe 1 seront évacuées lorsque les lieux où elles sont internées ou détenues deviennent particulièrement exposés aux dangers résultant du conflit armé, si leur évacuation peut s'effectuer dans des conditions suffisantes de sécurité.

d) elles devront bénéficier d'examen médicaux;

e) leur santé et leur intégrité physiques ou mentales ne seront compromises par aucun acte ni par aucune omission injustifiés. En conséquence, il est interdit de soumettre les personnes visées au présent article à un acte médical qui ne serait pas motivé par leur état de santé et ne serait pas conforme aux normes médicales généralement reconnues et appliquées dans les circonstances médicales analogues aux personnes jouissant de leur liberté.

3. Les personnes qui ne sont pas couvertes par le paragraphe 1 mais dont la liberté est limitée de quelque façon que ce soit, pour des motifs en relation avec le conflit armé, seront traitées avec humanité conformément à l'article 4 et aux paragraphes 1 a, 1 c et 1 d, et 2 b du présent article.

4. S'il est décidé de libérer des personnes privées de liberté, les mesures nécessaires pour assurer la sécurité de ces personnes seront prises par ceux qui décideront de les libérer.

Article 6 — Poursuites pénales

1. Le présent article s'applique à la poursuite et à la répression d'infractions pénales en relation avec le conflit armé.

2. Aucune condamnation ne sera prononcée ni aucune peine exécutée à l'encontre d'une personne reconnue coupable d'une infraction sans un jugement préalable rendu par un tribunal offrant les garanties essentielles d'indépendance et d'impartialité. En particulier:

a) la procédure disposera que le prévenu doit être informé sans délai des détails de l'infraction qui lui est imputée et assurera au prévenu avant et pendant son procès tous les droits et moyens nécessaires à sa défense;

b) nul ne peut être condamné pour une infraction si ce n'est sur la base d'une responsabilité pénale individuelle;

c) nul ne peut être condamné pour des actions ou omissions qui ne constituaient pas un acte délictueux d'après le droit national ou international au moment où elles ont été commises. De même, il ne peut être infligé aucune peine plus forte que celle qui était applicable au moment où l'infraction a été commise. Si postérieurement à cette infraction la loi prévoit l'application d'une peine plus légère, le délinquant doit en bénéficier;

d) toute personne accusée d'une infraction est présumée innocente jusqu'à ce que sa culpabilité ait été légalement établie;

e) toute personne accusée d'une infraction a le droit d'être jugée en sa présence;

f) nul ne peut être forcé de témoigner contre lui-même ou de s'avouer coupable.

3. Toute personne condamnée sera informée, au moment de sa condamnation, de ses droits de recours judiciaires et autres, ainsi que des délais dans lesquels ils doivent être exercés.

4. La peine de mort ne sera pas prononcée contre les personnes âgées de moins de dix-huit ans au moment de l'infraction et elle ne sera pas exécutée contre les femmes enceintes et les mères d'enfants en bas âge.

5. A la cessation des hostilités, les autorités s'efforceront d'accorder la plus large amnistie possible aux personnes qui auront pris part au conflit armé ou qui auront été privées de liberté pour des motifs en relation avec le conflit armé, qu'elles soient internées ou détenues.

TITRE III

BLESSES, MALADES ET NAUFRAGES

Article 7 — Protection et soins

1. Tous les blessés, les malades et les naufragés, qu'ils aient ou non pris part au conflit armé, seront respectés et protégés.

2. Ils seront, en toutes circonstances, traités avec humanité et recevront, dans toute la mesure du possible et dans les délais les plus brefs, les soins médicaux qu'exige leur état. Aucune distinction fondée sur des critères autres que médicaux ne sera faite entre eux.

Artikel 8 — Zockacties

Telkens wanneer de omstandigheden dat toelaten en in het bijzonder na een gewapend treffen, dienen onverwijld alle mogelijke maatregelen te worden genomen om naar de gewonden, zieken en schipbreukelingen te zoeken, hen te verzamelen, tegen plundering en slechte behandeling te beschermen en te verzekeren dat zij op passende wijze worden verzorgd, alsmede om naar de doden te zoeken, te beletten dat zij worden beroofd, en om hun de laatste eer te bewijzen.

Artikel 9 — Bescherming van geneeskundig en geestelijk personeel

1. Geneeskundig en geestelijk personeel dient te worden ontzien, beschermd en dient met alle beschikbare middelen hulp te ontvangen voor de vervulling van hun taak. Zij mogen niet worden verplicht taken te verrichten die onverenigbaar zijn met hun humanitaire opdracht.

2. Van het geneeskundig personeel mag niet worden vereist dat het bij de uitoefening van zijn taak voorrang geeft aan enige persoon behalve op geneeskundige gronden.

Artikel 10 — Algemene bescherming van de geneeskundige taakvervulling

1. Niemand mag, onder welke omstandigheden ook, worden gestraft voor het feit dat hij geneeskundige activiteiten heeft uitgevoerd die met de geneeskundige deontologie in overeenstemming zijn, ongeacht degenen aan wie deze activiteiten ten goede zijn gekomen.

2. Personen die geneeskundige activiteiten uitvoeren, mogen noch worden verplicht daden of werkzaamheden te verrichten die in strijd zijn met de regels van de geneeskundige deontologie of met andere regels, opgesteld in het belang van de gewonden en de zieken, of met dit Protocol, noch mogen zij worden verplicht af te zien van het verrichten van daden of werkzaamheden die worden voorgeschreven door bovengenoemde regels of door dit Protocol.

3. De beroepsverplichtingen van personen die geneeskundige activiteiten uitvoeren met betrekking tot informatie die zij ten aanzien van de gewonden en zieken met de zorg waarvoor zij zijn belast, mochten verkrijgen, moeten behoudens de bepalingen van het nationale recht, worden gerespecteerd.

4. Behoudens de bepalingen van het nationale recht mogen tegen niemand die geneeskundige activiteiten uitvoert op welke wijze ook sancties worden genomen wegens het weigeren inlichtingen te verstrekken betreffende de gewonden en zieken, met de zorg waarvoor hij is belast geweest, of wegens het in gebreke blijven dergelijke inlichtingen te verstrekken.

Artikel 11 — Bescherming van geneeskundige formaties en transportmiddelen

1. Geneeskundige formaties en transportmiddelen dienen te allen tijde te worden ontzien en beschermd en mogen niet worden aangevallen.

2. De bescherming waarop de geneeskundige formaties en transportmiddelen recht hebben, eindigt alleen wanneer deze worden gebruikt om buiten hun humanitaire taak vijandelijke handelingen te verrichten. De bescherming eindigt evenwel slechts nadat een sommatie is gegeven waarin, telkens wanneer daartoe aanleiding is, een redelijke termijn wordt gesteld, en nadat aan die sommatie geen gevolg is gegeven.

Artikel 12 — Het kenteken

Volgens voorschriften van de betrokken bevoegde autoriteit moet het kenteken van het rode kruis, de rode halve maan of de rode leeuw en zon op een wit veld, zichtbaar worden gedragen door het geneeskundige en geestelijk personeel, en moet het zichtbaar zijn aangebracht op geneeskundige formaties en transportmiddelen. Het dient onder alle omstandigheden te worden geëerbiedigd. Het mag niet worden misbruikt.

TITEL IV

BURGERBEVOLKING

Artikel 13 — Bescherming van de burgerbevolking

1. De burgerbevolking en de burgers genieten algemene bescherming tegen de uit militaire operaties voortvloeiende gevaren. Om deze bescherming te verwezenlijken dienen de volgende regels onder alle omstandigheden in acht genomen te worden.

2. Noch de burgerbevolking als zodanig, noch de burgers mogen het voorwerp van een aanval worden. Daden van geweld of bedreiging met geweld, waarvan het belangrijkste oogmerk is de burgerbevolking angst aan te jagen, zijn verboden.

3. De burgers genieten de in deze Titel verleende bescherming, behalve wanneer en zolang zij rechtstreeks aan de vijandelijkheden deelnemen.

Artikel 14 — Bescherming van voor het overleven van de burgerbevolking onmisbare goederen

Het uithongeren van burgers als methode van oorlogvoering is verboden. De volgende daden zijn daarom verboden: het met het bovengemelde doel aanvallen, vernietigen, weghalen of onbruikbaar maken van voor het overleven van de

Article 8 — Recherches

Chaque fois que les circonstances le permettront, et notamment après un engagement, toutes les mesures possibles seront prises sans retard pour rechercher et recueillir les blessés, les malades et les naufragés, les protéger contre le pillage et les mauvais traitements et leur assurer les soins appropriés, ainsi que pour rechercher les morts, empêcher qu'ils soient dépouillés et leur rendre les derniers devoirs.

Article 9 — Protection du personnel sanitaire et religieux

1. Le personnel sanitaire et religieux sera respecté et protégé. Il recevra toute l'aide disponible dans l'exercice de ses fonctions et ne sera pas astreint à des tâches incompatibles avec sa mission humanitaire.

2. Il ne sera pas exigé du personnel sanitaire que sa mission s'accomplisse en priorité au profit de qui que ce soit, sauf pour des raisons médicales.

Article 10 — Protection générale de la mission médicale

1. Nul ne sera puni pour avoir exercé une activité de caractère médical conforme à la déontologie, quels qu'aient été les circonstances ou les bénéficiaires de cette activité.

2. Les personnes exerçant une activité de caractère médical ne pourront être contraintes ni d'accomplir des actes ou d'effectuer des travaux contraires à la déontologie ou à d'autres règles médicales qui protègent les blessés et les malades, ou aux dispositions du présent Protocole, ni de s'abstenir d'accomplir des actes exigés par ces règles ou dispositions.

3. Les obligations professionnelles des personnes exerçant des activités de caractère médical quant aux renseignements qu'elles pourraient obtenir sur les blessés et les malades soignés par elles devront être respectées sous réserve de la législation nationale.

4. Sous réserve de la législation nationale, aucune personne exerçant des activités de caractère médical ne pourra être sanctionnée de quelque manière que ce soit pour avoir refusé ou s'être abstenue de donner des renseignements concernant les blessés et les malades qu'elle soigne ou qu'elle a soignés.

Article 11 — Protection des unités et moyens de transport sanitaires

1. Les unités et moyens de transport sanitaires seront en tout temps respectés et protégés et ne seront pas l'objet d'attaques.

2. La protection due aux unités et moyens de transport sanitaires ne pourra cesser que s'ils sont utilisés pour commettre, en dehors de leur fonction humanitaire, des actes hostiles. Toutefois, la protection cessera seulement après qu'une sommation fixant, chaque fois qu'il y aura lieu, un délai raisonnable, sera demeurée sans effet.

Article 12 — Signe distinctif

Sous le contrôle de l'autorité compétente concernée, le signe distinctif de la croix rouge, du croissant rouge ou du lion-et-soleil rouge, sur fond blanc, sera arboré par le personnel sanitaire et religieux, les unités et moyens de transport sanitaires. Il doit être respecté en toutes circonstances. Il ne doit pas être employé abusivement.

TITRE IV

POPULATION CIVILE

Article 13 — Protection de la population civile

1. La population civile et les personnes civiles jouissent d'une protection générale contre les dangers résultant d'opérations militaires. En vue de rendre cette protection effective, les règles suivantes seront observées en toutes circonstances.

2. Ni la population civile en tant que telle, ni les personnes civiles ne devront être l'objet d'attaques. Sont interdits les actes ou menaces de violence dont le but principal est de répandre la terreur parmi la population civile.

3. Les personnes civiles jouissent de la protection accordée par le présent Titre, sauf si elles participent directement aux hostilités et pendant la durée de cette participation.

Article 14 — Protection des biens indispensables à la survie de la population civile

Il est interdit d'utiliser contre les personnes civiles la famine comme méthode de combat. Il est par conséquent interdit d'attaquer, de détruire, d'enlever ou de mettre hors d'usage à cette fin des biens indispensables à la survie de la population

burgerbevolking onmisbare goederen, zoals voedingsmiddelen, landbouwgebieden waar voedingsmiddelen worden geproduceerd, oogsten, vee, drinkwaterinstallaties en -voorraden en bevoelingswerken.

Artikel 15 — Bescherming van installaties die gevaarlijke krachten bevatten

Werken of installaties die gevaarlijk krachten bevatten, te weten stuwdammen, dijken en kerncentrales, mogen geen voorwerp van een aanval zijn, zelfs niet wanneer zij militaire objectieven zijn, indien de aanvallen het vrijkomen van gevaarlijke krachten zouden veroorzaken en daardoor ernstige verliezen onder de burgerbevolking zouden teweeg brengen.

Artikel 16 — Bescherming van culturele goederen en plaatsen van eredienst

Onverminderd de bepalingen van het Verdrag van 's Gravenhage van 14 mei 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van gewapend conflict is het verboden vijandelijke handelingen te verrichten, gericht tegen de historische monumenten, de kunstwerken of de plaatsen van eredienst, die het culturele of geestelijke erfgoed van de volkeren vormen en deze te gebruiken ter ondersteuning van het militaire optreden.

Artikel 17 — Verbod van gedwongen verplaatsing van burgers

1. Er mag geen bevel worden gegeven tot het verplaatsen van de burgerbevolking om redenen, die verband houden met het gewapend conflict, tenzij de veiligheid van de betrokken burgers of dwingende militaire redenen dat vereisen. Indien zodanige verplaatsingen moeten uitgevoerd worden, dienen alle mogelijke maatregelen genomen te worden opdat de burgers onder redelijke omstandigheden worden ontvangen wat betreft onderdak, hygiëne, gezondheid, veiligheid en voeding.

2. Burgers mogen niet gedwongen worden hun eigen grondgebied te verlaten om redenen die verband houden met het conflict.

Artikel 18 — Verenigingen tot hulpverlening en hulpverleningsacties

1. De zich op het grondgebied van de Hoge Verdragsluitende Partij bevindende verenigingen tot hulpverlening, zoals Rode Kruis (Rode Halve Maan, Rode Leeuw en Zon)-verenigingen, kunnen hun diensten aanbieden ter vervulling van hun traditionele taken met betrekking tot de slachtoffers van het gewapend conflict. De burgerbevolking kan zelfs uit eigen beweging aanbieden de gewonden, zieken en schipbreukelingen te verzamelen en te verzorgen.

2. Wanneer de burgerbevolking buitensporige ontberingen lijdt ten gevolge van gebrek aan voor haar overleven onmisbare benodigdheden zoals levensmiddelen en geneeskundige benodigdheden dienen hulpverleningsacties voor de burgerbevolking te worden ondernomen die uitsluitend humanitair en onpartijdig van aard zijn en worden uitgevoerd zonder enig nadelig onderscheid mits de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij daarmee instemt.

TITEL V

SLOTBEPALINGEN

Artikel 19 — Verspreiding

Dit Protocol dient op zo ruim mogelijke schaal te worden verspreid.

Artikel 20 — Ondertekening

Dit Protocol staat open voor ondertekening door de Partijen bij de Verdragen zes maanden na de ondertekening van de Slotakte en blijft open gedurende een periode van twaalf maanden.

Artikel 21 — Bekrachtiging

Dit Protocol dient zo spoedig mogelijk te worden bekrachtigd. De akten van bekrachtiging dienen te worden nedergelegd bij de Zwitserse Bondsraad, die depositaris van de Verdragen is.

Artikel 22 — Toetreding

Dit Protocol staat open voor toetreding door iedere Partij bij de Verdragen, die het niet heeft ondertekend. De akten van toetreding dienen te worden nedergelegd bij de depositaris.

Artikel 23 — Inwerkingtreding

1. Dit Protocol treedt in werking zes maanden nadat twee akten van bekrachtiging of toetreding zijn nedergelegd.

2. Ten aanzien van iedere Partij bij de Verdragen die dit Protocol daarna bekrachtigt of daartoe toetreedt, treedt het in werking zes maanden nadat die Partij haar akte van bekrachtiging of toetreding heeft nedergelegd.

Artikel 24 — Wijziging

1. Iedere Hoge Verdragsluitende Partij kan voorstellen doen tot wijziging van dit Protocol. De tekst van elk wijzigingsvoorstel wordt ter kennis gebracht van

civile, tels que les denrées alimentaires et les zones agricoles qui les produisent, les récoltes, le bétail, les installations et réserves d'eau potable et les ouvrages d'irrigation.

Article 15 — Protection des ouvrages et installations contenant des forces dangereuses

Les ouvrages d'art ou les installations contenant des forces dangereuses, à savoir les barrages, les digues et les centrales nucléaires de production d'énergie électrique, ne seront pas l'objet d'attaques, même s'ils constituent des objectifs militaires, lorsque ces attaques peuvent entraîner la libération de ces forces et causer, en conséquence, des pertes sévères dans la population civile.

Article 16 — Protection des biens culturels et des lieux de culte

Sous réserve des dispositions de la Convention de La Haye du 14 mai 1954 pour la protection des biens culturels en cas de conflit armé, il est interdit de commettre tout acte d'hostilité dirigé contre les monuments historiques, les œuvres d'art ou les lieux de culte qui constituent le patrimoine culturel ou spirituel des peuples et de les utiliser à l'appui de l'effort militaire.

Article 17 — Interdiction de déplacement forcé

1. Le déplacement de la population civile ne pourra pas être ordonné pour des raisons ayant trait au conflit sauf dans le cas où la sécurité des personnes civiles ou des raisons militaires impératives l'exigent. Si un tel déplacement doit être effectué, toutes les mesures possibles seront prises pour que la population civile soit accueillie dans des conditions satisfaisantes de logement, de salubrité, d'hygiène, de sécurité et d'alimentation.

2. Les personnes civiles ne pourront pas être forcées de quitter leur propre territoire pour des raisons ayant trait au conflit.

Article 18 — Sociétés de secours et actions de secours

1. Les sociétés de secours situées dans le territoire de la Haute Partie contractante, telles que les organisations de la Croix-Rouge (Croissant-Rouge, Lion-et-Soleil-Rouge) pourront offrir leurs services en vue de s'acquitter de leurs tâches traditionnelles à l'égard des victimes du conflit armé. La population civile peut, même de son propre chef, offrir de recueillir et soigner les blessés, les malades et les naufragés.

2. Lorsque la population civile souffre de privations excessives par manque des approvisionnements essentiels à sa survie, tels que vivres et ravitaillements sanitaires, des actions de secours en faveur de la population civile, de caractère exclusivement humanitaire et impartial et conduites sans aucune distinction de caractère défavorable, seront entreprises avec le consentement de la Haute Partie contractante concernée.

TITRE V

DISPOSITIONS FINALES

Article 19 — Diffusion

Le présent Protocole sera diffusé aussi largement que possible.

Article 20 — Signature

Le présent Protocole sera ouvert à la signature des parties aux Conventions six mois après la signature de l'Acte final et restera ouvert durant une période de douze mois.

Article 21 — Ratification

Le présent Protocole sera ratifié dès que possible. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Conseil fédéral suisse, depositaire des Conventions.

Article 22 — Adhésion

Le présent Protocole sera ouvert à l'adhésion de toute Partie aux Conventions non signataire du présent Protocole. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du depositaire.

Article 23 — Entrée en vigueur

1. Le présent Protocole entrera en vigueur six mois après le dépôt de deux instruments de ratification ou d'adhésion.

2. Pour chacune des Parties aux Conventions qui le ratifiera ou y adhèrera ultérieurement, le présent Protocole entrera en vigueur six mois après le dépôt par cette partie de son instrument de ratification ou d'adhésion.

Article 24 — Amendement

1. Toute Haute Partie contractante pourra proposer des amendements au présent Protocole. Le texte de tout projet d'amendement sera communiqué au

de depositaris, die na raadpleging van alle Hoge Verdragsluitende Partijen en het Internationale Comité van het Rode Kruis beslist, of een conferentie ter bestudering van het wijzigingsvoorstel bijeen moet worden geroepen.

2. De depositaris nodigt alle Hoge Verdragsluitende Partijen voor die conferentie uit, evenals de Partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet.

Artikel 25 — Opzegging

1. Indien een Hoge Verdragsluitende Partij dit Protocol mocht opzeggen, wordt de opzegging eerst van kracht zes maanden na de ontvangst van de akte van opzegging. Indien echter aan het einde van een periode van zes maanden de Partij die opzegt, zich bevindt in de situatie, bedoeld in artikel 1, wordt de opzegging niet van kracht vóór het einde van het gewapende conflict. Personen die van hun vrijheid zijn beroofd of wier vrijheid is beperkt om redenen, verband houdende met het gewapende conflict, dienen niettemin van de bepalingen van dit Protocol te blijven profiteren tot hun definitieve vrijlating.

2. De opzegging wordt schriftelijk ter kennis van de depositaris gebracht, die haar aan alle Hoge verdragsluitende Partijen toezendt.

Artikel 26 — Kennisgevingen

De depositaris stelt de Hoge Verdragsluitende Partijen, evenals de Partijen bij de Verdragen, ongeacht of deze ondertekenaar zijn van dit Protocol of niet, in kennis van :

- a) ondertekeningen van dit Protocol en de nederlegging van akten van bekrachtiging en van toetreding krachtens de artikelen 21 en 22;
- b) de datum van de inwerkingtreding van dit Protocol krachtens artikel 23;
- c) kennisgevingen en verklaringen, ontvangen op grond van artikel 24.

Artikel 27 — Registratie

1. Dit Protocol wordt na zijn inwerkingtreding door de depositaris aan het Secretariaat van de Verenigde Naties toegezonden ter registratie en publikatie overeenkomstig artikel 102 van het Handvest van de Verenigde Naties.

2. De depositaris stelt het Secretariaat van de Verenigde Naties tevens in kennis van alle bekrachtigingen en toetredingen die met betrekking tot dit Protocol worden ontvangen.

Artikel 28 — Authentieke teksten

Het origineel van dit Protocol, waarvan de Arabische, Chinese, Engelse, Franse, Russische en Spaanse teksten gelijkelijk authentiek zijn, wordt nedergelgd bij de depositaris, die voor eensluidend gewaarmerkte afschriften daarvan aan alle Partijen bij de Verdragen toezendt.

Dit Protocol werd ondertekend door volgende Staten : Australië, België, Bulgarije, Canada, Chili, Denemarken, Duitse Democratische Republiek, Duitsland (Bondsrepubliek), Ecuador, Egypte, El Salvador, Finland, Ghana, Guatemala, Heilige Stoel, Honduras, Hongarije, Ierland, Iran, Italië, Ivoorkust, Joegoslavië, Jordanië, Korea, Laos, Liechtenstein, Luxemburg, Madagascar, Marokko, Mongolië, Nederland, Nicaragua, Niger, Nieuw-Zeeland, Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Opper Volta, Pakistan, Panama, Peru, Polen, Portugal, Roemenië, San Marino, Senegal, Spanje, Tsjechoslowakije, Togo, Tunesië, U.S.S.R., Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Witrusland, Yemen (Arabisch Republiek), IJsland, Zweden, Zwitserland.

dépositaire qui, après consultation de l'ensemble des Hautes Parties contractantes et du Comité international de la Croix-Rouge, décidera s'il convient de convoquer une conférence pour examiner le ou les amendements proposés.

2. Le dépositaire invitera à cette conférence les Hautes Parties contractantes ainsi que les Parties aux Conventions, signataires ou non du présent Protocole.

Article 25 — Dénonciation

1. Au cas où une Haute Partie contractante dénoncerait le présent Protocole, la dénonciation ne produira ses effets que six mois après réception de l'instrument de dénonciation. Si toutefois, à l'expiration des six mois, la Partie dénonçante se trouve dans la situation visée à l'article premier, la dénonciation ne prendra effet qu'à la fin du conflit armé. Les personnes qui auront été l'objet d'une privation ou d'une restriction de liberté pour des motifs en relation avec ce conflit continueront néanmoins à bénéficier des dispositions du présent Protocole jusqu'à leur libération définitive.

2. La dénonciation sera notifiée par écrit au dépositaire qui informera toutes les Hautes Parties contractantes de cette notification.

Article 26 — Notifications

Le dépositaire informera les Hautes Parties contractantes ainsi que les Parties aux Conventions, qu'elles soient signataires ou non du présent Protocole :

- a) des signatures apposées au présent Protocole et des instruments de ratification et d'adhésion déposés conformément aux articles 21 et 22;
- b) de la date à laquelle le présent Protocole entrera en vigueur conformément à l'article 23;
- c) des communications et déclarations reçues conformément à l'article 24.

Article 27 — Enregistrement

1. Après son entrée en vigueur, le présent Protocole sera transmis par le dépositaire au Secrétariat des Nations Unies aux fins d'enregistrement et de publication, conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies.

2. Le dépositaire informera également le Secrétariat des Nations Unies de toutes les ratifications et adhésions qu'il pourra recevoir au sujet du présent Protocole.

Article 28 — Textes authentiques

L'original du présent Protocole, dont les textes anglais, arabe, chinois, espagnol, français et russe sont également authentiques, sera déposé auprès du dépositaire qui fera parvenir des copies certifiées conformes à toutes les Parties aux Conventions.

Ce Protocole a été signé par les Etats suivants : Allemagne (République fédérale), Australie, Autriche, Belgique, Biélorussie (RSS), Bulgarie, Canada, Chili, Corée, Côte d'Ivoire, Danemark, Egypte, El Salvador, Equateur, Espagne, Etats-Unis, Finlande, Ghana, Guatemala, Haute Volta, Honduras, Hongrie, Iran, Irlande, Islande, Italie, Jordanie, Laos, Liechtenstein, Luxembourg, Madagascar, Maroc, Mongolie, Nicaragua, Niger, Norvège, Nouvelle Zélande, Pakistan, Panama, Pays-Bas, Pérou, Pologne, Portugal, République Démocratique Allemande, Roumanie, Royaume Uni, Saint-Marin, Saint-Siège, Sénégal, Suède, Suisse, Tchécoslovaquie, Togo, Tunisie, Ukraine, U.R.S.S., Yemen (République arabe), Yougoslavie.

Protocol I			Protocole I		
Lijst der gebonden Staten			Liste des Etats liés		
Staten	Datum van de neerlegging van de bekrachtigings- (B) of toetredingsoor-konde (T)	Datum van de inwerkingtreding	Etats	Date du dépôt de l'instrument de ratification (R) ou d'adhésion (A)	Date de l'entrée en vigueur
Angola	20 september 1984 (T)	20 maart 1985	Angola	20 septembre 1984 (A)	20 mars 1984
Bahamas	10 april 1980 (T)	10 oktober 1980	Autriche (1)	13 août 1982 (R)	13 février 1983
Bangladesh	8 september 1980 (T)	8 maart 1981	Bahamas	10 avril 1980 (A)	10 octobre 1980
België	20 mei 1986 (B)	20 november 1986	Bangladesh	8 septembre 1980 (A)	8 mars 1981
Belize	29 juni 1984 (T)	29 december 1984	Belgique (2)	20 mai 1986 (R)	20 novembre 1986
Bolivië	8 december 1983 (T)	8 juni 1984	Belize	29 juin 1984 (A)	29 décembre 1984
Botswana	23 mei 1979 (T)	23 november 1979	Bolivië	8 décembre 1983 (A)	8 juin 1984
Centraalafrikaanse Rep.	17 juli 1984 (T)	17 januari 1985	Botswana	23 mai 1979 (A)	23 novembre 1979
China (Volksrep.)	14 september 1983 (T)	14 maart 1984	Cameroun	16 mars 1984 (A)	16 septembre 1984
Comoren	21 november 1985 (T)	21 mei 1986	Chine (Rép. Pop.)	14 septembre 1983 (A)	14 mars 1984
Costa Rica	15 december 1983 (T)	15 juni 1984	Chypre (3)	1 juin 1979 (R)	1 décembre 1979
Cyprus	1 juni 1979 (B)	1 december 1979	Comores	21 novembre 1985 (A)	21 mai 1986
Denemarken	17 juni 1982 (B)	17 december 1982	Congo	10 novembre 1983 (A)	10 mai 1984
Ecuador	10 april 1979 (B)	10 oktober 1979	Corée	15 janvier 1982 (R)	15 juillet 1982
El Salvador	23 november 1978 (B)	23 mei 1979	Costa-Rica	15 décembre 1983 (A)	15 juin 1984
Finland	7 augustus 1980 (B)	7 februari 1981	Danemark	17 juin 1982 (R)	17 décembre 1982
Gabon	8 april 1980 (T)	8 oktober 1980	El Salvador	23 novembre 1978 (R)	23 mai 1979
Ghana	28 februari 1978 (B)	7 december 1978	Emirats Arabes	9 mars 1983 (A)	9 septembre 1983
Guinea	11 juli 1984 (T)	11 januari 1985	Eguateur	10 avril 1979 (R)	10 octobre 1979
Heilige Stoel	21 november 1985 (B)	21 mei 1986	Finlande	7 août 1980 (R)	7 février 1981
Italië	27 februari 1986 (B)	27 augustus 1986	Gabon	8 avril 1980 (A)	8 oktober 1980
Joegoslavië	11 juni 1979 (B)	11 december 1979	Ghana	29 février 1978 (R)	7 décembre 1978
Jordanië	1 mei 1979 (B)	1 november 1979	Guinée	11 juillet 1984 (A)	11 janvier 1985
Kameroen	16 maart 1984 (T)	16 september 1984	Italie	27 février 1986 (R)	27 août 1986
Koeweit	17 januari 1985 (T)	17 juli 1985	Jordanie	1 mai 1979 (R)	1 novembre 1979
Kongo	10 november 1983 (T)	10 mei 1984	Koweit	17 janvier 1985 (A)	17 juillet 1985
Korea	15 januari 1982 (B)	15 juli 1982	Laos	18 novembre 1980 (R)	18 mai 1981
Laos	18 november 1980 (B)	18 mei 1981	Libye	7 juin 1978 (A)	7 décembre 1978
Libië	7 juni 1978 (T)	7 december 1978	Maurice	22 mars 1982 (A)	22 septembre 1982
Mauritanië	14 maart 1980 (T)	14 september 1980	Mauritanie	14 mars 1980 (A)	14 septembre 1980
Mauritius	22 maart 1982 (T)	22 september 1982	Mexique	10 mars 1983 (A)	10 septembre 1983
Mexico	10 maart 1983 (T)	10 september 1983	Mozambique	14 mars 1983 (A)	14 septembre 1983
Mozambique	14 maart 1983 (T)	14 september 1983	Niger	8 juin 1979 (R)	8 décembre 1979
Niger	8 juni 1979 (B)	8 december 1979	Norvège	14 décembre 1981 (R)	14 juin 1982
Noorwegen	14 december 1981 (B)	14 juni 1982	Oman	29 mars 1984 (A)	29 septembre 1984
Oman	29 maart 1984 (T)	29 september 1984	Rép. centrafricaine	17 juillet 1984 (A)	17 janvier 1985
Oostenrijk	13 augustus 1982 (B)	13 februari 1983	Rwanda	19 novembre 1984 (A)	19 mai 1985
Rwanda	19 november 1984 (T)	19 mei 1985	Saint-Christophe-et-Nevis	14 février 1986 (A)	14 août 1986
Samoa	23 augustus 1984 (T)	23 februari 1985	Sainte-Lucie	7 octobre 1982 (A)	7 avril 1983
Senegal	7 mei 1985 (B)	7 november 1985	Saint-Vincent-et-Grenadines	8 avril 1983 (A)	8 octobre 1983
Seychellen	8 november 1984 (T)	8 mei 1985	Saint-Siège	21 novembre 1985 (R)	21 mai 1986
Sint-Christopher-en-Nevis	14 februari 1986 (T)	14 augustus 1986	Samoa	23 août 1984 (A)	23 février 1985
Sint-Lucia	7 oktober 1982 (T)	7 april 1983	Sénégal	7 mai 1985 (R)	7 novembre 1985
Sint-Vincent-en-Grenadinen	8 april 1983 (T)	8 oktober 1983	Seychelles	8 novembre 1984 (A)	8 mai 1985
Suriname	16 december 1985 (T)	16 juni 1986	Suède	31 août 1979 (R)	29 février 1980
Syrië	14 november 1983 (T)	14 mei 1984	Suisse	17 février 1982 (R)	17 août 1982
Tanzanië	15 februari 1983 (T)	15 augustus 1983	Suriname	16 décembre 1985 (A)	16 juin 1986
Togo	21 juni 1984 (B)	21 december 1984	Syrie	14 novembre 1983 (A)	14 mai 1984
Tunesië	9 augustus 1979 (B)	9 februari 1980	Tanzanie	15 février 1983 (A)	15 août 1983
Uruguay	13 december 1985 (T)	13 juni 1986	Togo	21 juin 1984 (R)	21 décembre 1984
Vanuatu	28 februari 1985 (T)	28 augustus 1985	Tunisie	9 août 1979 (R)	9 février 1980
Vietnam	19 oktober 1981 (B)	19 april 1982	Uruguay	13 décembre 1985 (A)	13 juin 1986
Verenigde Arabische Emiraten	9 maart 1983 (T)	9 september 1983	Vanuatu	28 février 1985 (A)	28 août 1985
Zaire	3 juni 1982 (T)	3 december 1982	Vietnam	19 octobre 1981 (R)	19 avril 1982
Zweden	31 augustus 1979 (B)	29 februari 1980	Yougoslavie	11 juin 1979 (R)	11 décembre 1979
Zwitserland	17 februari 1979 (B)	17 augustus 1979	Zaire	3 juin 1982 (A)	3 décembre 1982

Protocol II

Lijst der gebonden
Staten

Staten	Datum van de neer- legging van de betrachti- gings- (B) of toetredingsoor- konde (T)	Datum van de inwerkingtreding
Bahamas	10 april 1980 (T)	10 oktober 1980
Bangladesh	8 september 1980 (T)	8 maart 1981
België	20 mei 1986 (B)	20 november 1986
Belize	29 juni 1984 (T)	29 december 1984
Bolivië	8 december 1983 (T)	8 juni 1984
Botswana	23 mei 1979 (T)	23 november 1979
Centraalafrikaanse Rep.	17 juli 1984 (T)	17 januari 1985
China (Volksrep.)	14 september 1983 (T)	14 maart 1984
Comoren	21 november 1985 (T)	21 mei 1986
Costa Rica	15 december 1983 (T)	15 juni 1984
Denemarken	17 juni 1982 (B)	17 december 1982
Ecuador	10 april 1979 (B)	10 oktober 1979
El Salvador	23 november 1978 (B)	23 mei 1979
Finland	7 augustus 1980 (B)	7 februari 1981
Frankrijk	24 februari 1984 (T)	24 augustus 1984
Gabon	8 april 1980 (T)	8 oktober 1980
Ghana	28 februari 1978 (B)	7 december 1978
Guinea	11 juli 1984 (T)	11 januari 1985
Heilige Stoel	21 november 1985 (B)	21 mei 1986
Italië	27 februari 1986 (B)	27 augustus 1986
Joegoslavië	11 juni 1979 (B)	11 december 1979
Jordanië	1 mei 1979 (B)	1 november 1979
Kameroen	18 maart 1984 (T)	18 september 1984
Koeweit	17 januari 1985 (T)	17 juli 1985
Kongo	10 november 1983 (T)	10 mei 1984
Korea	15 januari 1982 (B)	15 juli 1982
Laos	18 november 1980 (B)	18 mei 1981
Libië	7 juni 1978 (T)	7 december 1978
Mauritanië	14 maart 1980 (T)	14 september 1980
Mauritius	22 maart 1982 (T)	22 september 1982
Niger	8 juni 1979 (B)	8 december 1979
Noorwegen	14 december 1981 (B)	14 juni 1982
Oman	29 maart 1984 (T)	29 september 1984
Oostenrijk	13 augustus 1982 (B)	13 februari 1983
Rwanda	19 november 1984 (T)	19 mei 1985
Samoa	23 augustus 1984 (T)	23 februari 1985
Senegal	7 mei 1985 (B)	7 november 1985
Seychellen	8 november 1984 (T)	8 mei 1985
Sint-Christopher-en- Nevis	14 februari 1986 (T)	14 augustus 1986
Sint-Lucia	7 oktober 1982 (T)	7 april 1983
Sint-Vincent-en- Grenadinen	8 april 1983 (T)	8 oktober 1983
Suriname	16 december 1985 (T)	16 juni 1986
Tanzanië	15 februari 1983 (T)	15 augustus 1983
Togo	21 juni 1984 (B)	21 december 1984
Tunesië	9 augustus 1979 (B)	9 februari 1980
Uruguay	13 december 1985 (T)	13 juni 1986
Vanuatu	28 februari 1985 (T)	28 augustus 1985
Verenigde Arabische Emiraten	9 maart 1983 (T)	9 september 1983
Zweden	31 augustus 1979 (B)	29 februari 1980
Zwitserland	17 februari 1979 (B)	17 augustus 1979

Protocole II

Liste des Etats liés

Etats	Date du dépôt de l'instrument de ratification (R) ou d'adhésion (A)	Date de l'entrée en vigueur
Autriche (1)	13 août 1982 (R)	13 février 1983
Bahamas	10 avril 1980 (A)	10 octobre 1980
Bangladesh	8 septembre 1980 (A)	8 mars 1981
Belgique (2)	20 mai 1986 (R)	20 novembre 1986
Belize	29 juin 1984 (A)	29 décembre 1984
Bolivië	8 décembre 1983 (A)	8 juin 1984
Botswana	23 mai 1979 (A)	23 novembre 1979
Cameroun	16 mars 1984 (A)	16 septembre 1984
Chine (Rép. Pop.) (3)	14 septembre 1983 (A)	14 mars 1984
Comores	21 novembre 1985 (A)	21 mai 1986
Congo	10 novembre 1983 (A)	10 mai 1984
Corée	15 janvier 1982 (R)	15 juillet 1982
Costa-Rica	15 décembre 1983 (A)	15 juin 1984
Danemark	17 juin 1982 (R)	17 décembre 1982
El Salvador	23 novembre 1978 (R)	23 mai 1979
Emirats Arabes	9 mars 1983 (A)	9 septembre 1983
Equateur	10 avril 1979 (R)	10 octobre 1979
Finlande	7 août 1980 (R)	7 février 1981
France	24 février 1984 (A)	24 août 1984
Gabon	8 avril 1980 (A)	8 octobre 1980
Ghana	28 février 1978 (R)	7 décembre 1978
Guinée	11 juillet 1984 (A)	11 janvier 1985
Italië	27 février 1986 (R)	27 août 1986
Jordanie	1 mai 1979 (R)	1 novembre 1979
Koweït	17 janvier 1985 (A)	17 juillet 1985
Laos	18 novembre 1980 (R)	18 mai 1981
Libye	7 juin 1978 (A)	7 décembre 1978
Maurice	22 mars 1982 (A)	22 septembre 1982
Mauritanie	14 mars 1980 (A)	14 septembre 1980
Niger	8 juin 1979 (R)	8 décembre 1979
Norvège	14 décembre 1981 (R)	14 juin 1982
Oman	29 mars 1984 (A)	29 septembre 1984
Rép. centrafricaine	17 juillet 1984 (A)	17 janvier 1985
Rwanda	19 novembre 1984 (A)	19 mai 1985
Saint-Christophe-et- Nevis	14 février 1986 (A)	14 août 1986
Sainte-Lucie	7 octobre 1982 (A)	7 avril 1983
Saint-Vincent-et- Grenadines	8 avril 1983 (A)	8 octobre 1983
Saint-Siège	21 novembre 1985 (R)	21 mai 1986
Samoa	23 août 1984 (A)	23 février 1985
Sénégal	7 mai 1985 (R)	7 novembre 1985
Seychelles	8 novembre 1984 (A)	8 mei 1985
Suède	31 août 1979 (R)	29 février 1980
Suisse	17 février 1982 (R)	17 août 1982
Suriname	16 décembre 1985 (A)	16 juni 1986
Tanzanie	15 février 1983 (A)	15 août 1983
Togo	21 juin 1984 (R)	21 décembre 1984
Tunisie	9 août 1979 (R)	9 février 1980
Uruguay	13 décembre 1985 (A)	13 juni 1986
Vanuatu	28 février 1985 (A)	28 août 1985
Yougoslavie	11 juin 1979 (R)	11 décembre 1979

Voorbehouden en Verklaringen

Angola

Bij de toetreding tot het Aanvullend Protocol I van 1977 bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, verklaart de Volksrepubliek Angola dat, zolang het Internationaal Verdrag inzake huurlingenwezen dat de Organisatie der Verenigde Naties aan het voorbereiden is, niet in werking is getreden en zolang Angola geen partij bij dit Verdrag is geworden, zij ervan uitgaat dat een strafbaar feit in de sfeer van het huurlingenwezen begaat :

a) hij die huurlingen ronselt, in georganiseerd verband samenbrengt, betaalt, uitrust, opleidt of op enige andere wijze in dienst heeft;

b) hij die op het grondgebied waarover hij rechtsmacht uitoefent of op enige andere plaats waarover hij toezicht heeft de in de vorige alinea genoemde activiteiten toelaat of faciliteiten verleent voor de doorreis of het vervoer van huurlingen;

c) de vreemde onderdanen die vanop Angolees grondgebied eender welke van de hierboven genoemde activiteiten tegen een ander land onderneemt;

d) de Angolese onderdaan die, met het doel de soevereiniteit en de territoriale onschendbaarheid van een vreemd land te ondermijnen of het zelfbeschikkingsrecht van een volk aan te tasten, de hierboven bedoelde activiteiten onderneemt.

Oostenrijk

Voorbehoud ten aanzien van artikel 57, tweede lid van Protocol I.

Artikel 57, tweede lid van Protocol I zal worden toegepast voor zover de informatie die werkelijk beschikbaar is op het ogenblik dat een militair bevelhebber enige beslissing neemt, doorslaggevend is.

Voorbehoud ten aanzien van artikel 58 van Protocol I.

Overwegende dat artikel 58 van Protocol I de uitdrukking « voor zover dat ook maar enigszins praktisch uitvoerbaar is » bevat, zullen de alinea's a en b, onder voorbehoud van de vereisten inzake landsverdediging worden toegepast.

Voorbehoud ten aanzien van artikel 75 van Protocol I.

Artikel 75 van Protocol I zal worden toegepast voor zover :

a) alinea e van lid 4 niet onverenigbaar is met de wetsbepalingen die stellen dat aan elke beschuldigde die de orde tijdens de rechtszitting verstoort of die door zijn aanwezigheid het verhoor van een andere beschuldigde of het horen van een getuige of een deskundige zou kunnen bemoeilijken, de toegang tot de rechtszaal kan worden ontzegd;

b) alinea h van lid 4 niet onverenigbaar is met de wetsbepalingen op grond waarvan een proces waarbij een persoon onherroepelijk werd veroordeeld of vrijgesproken, wordt herzien.

Voorbehoud ten aanzien van de artikelen 85 en 86 van Protocol I.

Met het oog op de beoordeling van enige beslissing die door een militair bevelhebber werd genomen, zullen de artikelen 85 en 86 van Protocol I worden toegepast voor zover de militaire vereisten, de mogelijkheid deze redelijkerwijs als dusdanig te onderkennen en de informatie die op het ogenblik van de beslissing werkelijk beschikbaar is, doorslaggevend zijn.

Verklaring met betrekking tot artikel 90, tweede lid van Protocol I.

Overeenkomstig artikel 90, tweede lid van Protocol I verklaart de Republiek Oostenrijk dat zij ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de internationale commissie voor feitenonderzoek erkent.

Voorbehoud ten aanzien van artikel 6 van Protocol II.

Alinea e, tweede lid van artikel 6 van Protocol II zal worden toegepast voor zover het bepaalde niet onverenigbaar is met de wetsbepalingen die stellen dat aan elke beschuldigde die de orde tijdens de rechtszitting verstoort of die door zijn aanwezigheid het verhoor van een andere beschuldigde of het horen van een getuige of een deskundige zou kunnen bemoeilijken, de toegang tot de rechtszaal kan worden ontzegd.

China

De toetredingsoorkonde tot de Protocollen I en II bevat het volgende voorbehoud van de Chinese regering :

China heeft op dit ogenblik nog geen wetgeving op de uitlevering. Uitleveringsproblemen zullen dan ook naar gelang van de concrete gevallen verschillend worden behandeld. Om deze reden aanvaardt China niet de verplichtingen van artikel 88, tweede lid van Protocol I.

Réserves et Déclarations

Angola

En adhérant au Protocole I de 1977, additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949, la République populaire d'Angola déclare que, tant que n'entrera pas en vigueur la Convention internationale sur le mercenariat actuellement en voie d'élaboration au sein de l'Organisation des Nations Unies et que l'Etat angolais n'y deviendra pas partie, la République populaire d'Angola considérera qui commet un crime de mercenariat :

a) celui qui recrute, organise, finance, équipe, entraîne ou de toute autre manière emploie les mercenaires;

b) celui qui, dans le territoire placé sous sa juridiction ou dans tout autre lieu sous son contrôle, permet que se déroulent les activités visées à l'alinéa précédent, ou accorde des facilités pour le transit ou le transport des mercenaires;

c) le ressortissant étranger qui, sur le territoire angolais, se livre à une des activités visées ci-dessus quelle qu'elle soit contre un autre pays;

d) le ressortissant angolais qui, visant à attenter à la souveraineté et à l'intégrité territoriale d'un pays étranger ou à porter atteinte à l'autodétermination d'un peuple, se livre aux activités visées aux articles précédents.

Autriche

Réserve au sujet de l'article 57, § 2, du Protocole I.

L'article 57, § 2, du Protocole I sera appliqué pour autant que pour toute décision prise par un commandant militaire les informations effectivement disponibles au moment de la décision soient déterminantes.

Réserve au sujet de l'article 58 du Protocole I.

Considérant que l'article 58 du Protocole I contient l'expression « dans toute la mesure de ce qui est pratiquement possible », les alinéas a et b seront appliqués sous réserve des exigences de la défense nationale.

Réserve au sujet de l'article 75 du Protocole I.

L'article 75 du Protocole I sera appliqué pour autant que :

a) l'alinéa e du paragraphe 4 ne soit pas incompatible avec les dispositions législatives prévoyant que tout accusé qui trouble l'ordre à l'audience ou dont la présence risque de gêner l'interrogatoire d'un autre accusé ou l'audition d'un témoin ou d'un expert, peut être exclu de la salle d'audience;

b) l'alinéa h du § 4 ne soit pas incompatible avec les dispositions législatives qui autorisent la réouverture d'un procès, ayant conduit à une déclaration définitive de condamnation ou d'acquiescement d'une personne.

Réserve au sujet des articles 85 et 86 du Protocole I.

Pour juger toute décision prise par un commandant militaire, les articles 85 et 86 du Protocole I seront appliqués pour autant que les impératifs militaires, la possibilité raisonnable de les reconnaître et les informations effectivement disponibles au moment de la décision soient déterminants.

Déclaration au titre de l'article 90, § 2, du Protocole I.

Conformément à l'article 90, § 2, du Protocole I, la République d'Autriche déclare qu'elle reconnaît de plein droit et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie Contractante acceptant la même obligation, la compétence de la commission internationale d'établissement des faits.

Réserve au sujet de l'article 6 du Protocole II.

L'alinéa e du § 2 de l'article 6 du Protocole II sera appliqué pour autant qu'il ne soit pas incompatible avec les dispositions législatives prévoyant que tout accusé qui trouble l'ordre à l'audience ou dont la présence risque de gêner l'interrogatoire d'un autre accusé ou l'audition d'un témoin ou d'un expert, peut être exclu de la salle d'audience.

Chine

L'instrument d'adhésion aux Protocoles I et II contient la réserve suivante du Gouvernement chinois :

Actuellement la Chine n'a pas de législation sur l'extradition. Et les problèmes d'extradition doivent être traités différemment selon des cas concrets. Pour cette raison la Chine n'accepte pas les contraintes contenues dans le § 2 de l'article 88 du Protocole I.

Republiek Korea

De bekrachtigingsoorkonde van het Aanvullend Protocol I bevat de volgende verklaringen van de Koreaanse Regering :

1. Met betrekking tot artikel 44 van Protocol I, kunnen de in de tweede zinsnede van het derde lid van het artikel vermelde « situaties » zich alleen voordoen in bezet gebied of bij gewapende conflicten als bedoeld in het vierde lid van artikel 1, en de Regering van Korea zal de uitdrukking « het betrekken van posities » in het derde lid (b) van het artikel uitleggen als « iedere beweging naar een plaats van waar een aanval zal worden ingezet »;

2. Met betrekking tot het vierde lid (b) van artikel 85 van Protocol I, staat het een Partij die krijgsgevangenen vasthoudt vrij deze niet te repatriëren indien zulks overeenstemt met hun uitdrukkelijk en vrijelijk te kennen gegeven wil, zonder dat dit zal beschouwd worden als zijnde een ongerechtvaardigde vertraging bij de repatriëring van krijgsgevangenen en, derhalve als een ernstige inbreuk op bedoeld Protocol;

3. Met betrekking tot artikel 91 van Protocol I is een partij bij het conflict die de bepalingen van de Verdragen of dit Protocol schendt, gehouden schadevergoeding te betalen aan de partij die door de schendingen schade heeft geleden, ongeacht de vraag of de benadeelde partij in rechte partij bij het conflict is of niet; en

4. Met betrekking tot het derde lid artikel 96 van Protocol I kan alleen een verklaring afgelegd door een autoriteit die werkelijk voldoet aan de criteria van het vierde lid van artikel 1, de in het derde lid van artikel 96 aangegeven gevolgen hebben, en is het tevens noodzakelijk dat de betrokken autoriteit als dusdanig erkend wordt door de bevoegde regionale intergouvernementele organisatie.

Denemarken

De bekrachtigingsoorkonde van de Aanvullende Protocol I en II bevat het volgende voorbehoud van de Deense regering :

Denemarken maakt een voorbehoud ten aanzien van de toepassing van lid 4 h van artikel 75 (Protocol I) in die zin dat de bepalingen van dit lid de heropening van een strafrechtelijk proces niet in de weg mogen staan in de gevallen waarin de bepalingen van het Deense wetboek van burgerlijke rechtsvordering en strafvordering een dergelijke maatregel, bij wijze van uitzondering, wel mogelijk maken.

Overeenkomstig het tweede lid van artikel 90 van het Aanvullend Protocol I bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 is bij de akte van bekrachtiging een regeringsverklaring gevoegd, gedatetend 8 juni 1982 en luidend als volgt :

De Regering van Denemarken erkent ipso facto en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de in artikel 90 bedoelde Commissie om, volgens de bepalingen van dit artikel, een onderzoek in te stellen naar aanleiding van beschuldigingen van die andere Partij.

Finland

De bekrachtigingsoorkonde van het Aanvullend Protocol I bevat het volgende voorbehoud van de Finse Regering :

Wat betreft artikel 75, vierde lid (i), maakt Finland een voorbehoud inhoudende dat krachtens het Finse recht, een vonnis geheim kan worden verklaard indien de publicatie ervan de goede zeden of de nationale veiligheid in het gedrang zou kunnen brengen.

Bij nota van 6 augustus 1980 heeft de Ambassade van Finland te Bern aan de Zwitserse Bondsraad de volgende verklaring van de Finse Regering medegedeeld :

Met betrekking tot de artikelen 75 en 85 van het Protocol, verklaart de Finse Regering ervan uit te gaan dat, op grond van artikel 72, het toepassingsgebied van artikel 75 moet worden uitgelegd als omvattende ook de onderdanen van de Verdragsluitende Partij die de bepalingen van dat artikel toepast, evenals de onderdanen van neutrale of andere Staten die geen partij zijn bij het conflict, en dat de bepalingen van artikel 85 moeten worden uitgelegd als zijnde van toepassing op onderdanen van neutrale of andere Staten die geen partij zijn bij het conflict zoals zij van toepassing zijn op de personen die in het tweede lid van dat artikel zijn bedoeld.

République de Corée

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient les déclarations suivantes du Gouvernement coréen :

Traduction

1. En ce qui concerne l'article 44 du Protocole I, la « situation » décrite à la deuxième phrase du § 3 dudit article ne peut exister qu'en territoire occupé ou dans des conflits armés visés au § 4 de l'article premier, et le Gouvernement de la République de Corée interprétera le mot « déploiement » au § 3 (b) dudit article comme signifiant « tout mouvement vers un emplacement à partir duquel une attaque doit être lancée »;

2. En ce qui concerne le § 4 (b) de l'article 85 du Protocole I, une Partie détenant des prisonniers de guerre peut ne pas rapatrier ses prisonniers conformément à leur volonté exprimée clairement et librement, sans que cela puisse être considéré comme un retard injustifié dans le rapatriement des prisonniers de guerre constituant une infraction grave au Protocole susvisé;

3. En ce qui concerne l'article 91 du Protocole I, la Partie au conflit qui violerait les dispositions des Conventions ou dudit Protocole assumera la responsabilité de payer une indemnité à la Partie lésée par les actes de violation, que cette dernière soit partie au conflit ou non du point de vue du droit;

4. En ce qui concerne le § 3 de l'article 96 du Protocole I, seule une déclaration faite par une autorité qui satisfait véritablement aux critères du § 4 de l'article 1 peut avoir les effets énoncés au paragraphe 3 de l'article 96 et il est également nécessaire que l'autorité intéressée soit reconnue comme telle par l'organisation intergouvernementale régionale compétente.

Danemark

L'instrument de ratification des Protocoles additionnels I et II contient la réserve suivante du Gouvernement danois :

Le Danemark formule une réserve quant à l'application du § 4 h de l'article 75 (Protocole I) afin que les dispositions de ce paragraphe n'empêchent pas la réouverture d'une procédure pénale dans les cas où les règles du Code de procédure civile et pénale danois ouvrent droit, à titre exceptionnel, à la prise d'une telle mesure.

L'instrument de ratification est accompagné d'une déclaration gouvernementale du 8 juin 1982 en vertu du § 2 de l'article 90 du Protocole additionnel I aux Conventions de Genève du 12 août 1949, selon laquelle :

Le Gouvernement du Danemark reconnaît de plein droit et sans accord spécial, à l'égard de toute autre haute partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission, mentionnée par l'article 90, pour enquêter sur les allégations d'une telle autre partie, comme l'y autorise ledit article.

Finlande

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient la réserve suivante du Gouvernement finlandais :

En ce qui concerne l'article 75, § 4 (i), la Finlande fait la réserve dont la teneur suit : en vertu du droit finlandais, un jugement peut être déclaré secret si sa publication est susceptible de constituer une offense aux mœurs ou de mettre en danger la sécurité nationale.

Par note du 6 août 1980, l'Ambassade de Finlande à Berne a communiqué au Conseil Fédéral Suisse la déclaration suivante du Gouvernement finlandais :

En ce qui concerne les articles 75 et 85 du Protocole, le Gouvernement finlandais déclare considérant comme entendu que, en vertu de l'article 72, le champ d'application de l'article 75 doit être interprété comme incluant également les ressortissants de la Partie Contractante appliquant les dispositions de cet article ainsi que les ressortissants d'Etats neutres ou autres non parties au conflit, et que les dispositions de l'article 85 doivent être interprétées comme s'appliquant aux ressortissants d'Etats neutres ou autres non parties au conflit comme elles s'appliquent aux personnes mentionnées au § 2 de cet article.

Met betrekking tot artikel 75, vierde lid (h), van het Protocol wenst de Finse Regering te verduidelijken dat, krachtens het Finse recht, een vonnis niet als definitief mag worden beschouwd zolang de termijn voor het invoeren van enig buitengewoon rechtsmiddel niet is verstreken.

Met betrekking tot artikel 90, tweede lid, van het Protocol verklaart de Finse Regering dat Finland *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst ten aanzien van iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de Internationale Commissie voor feitenonderzoek erkent.

Frankrijk

Naar aanleiding van de nederlegging van de akte van toetreding van Frankrijk tot Protocol II van 8 juni 1977 bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949, heb ik de eer erop te wijzen dat het niet in de bedoeling van de Franse regering ligt toe te treden tot Protocol I, van dezelfde datum, bij de genoemde Verdragen.

Deze beslissing is ingegeven door de motieven die de Franse vertegenwoordiger heeft uiteengezet in de vierde zitting van de Diplomatieke Conferentie van Genève ter herbevestiging en ontwikkeling van het internationale humanitaire recht dat toepasselijk is in gewapende conflicten en, meer in het bijzonder, door het gebrek aan overeenstemming tussen de Staten die Protocol I hebben ondertekend, over de precieze reikwijdte van hun verplichtingen op het gebied van de afschrikking.

Italië

Italiaanse interpretatieve verklaringen afgelegd bij de bekrachtiging van de Aanvullende Protocollen bij de Verdragen van Genève van 1949.

De Italiaanse Regering is van oordeel dat de door het Aanvullend Protocol I ingevoerde regels met betrekking tot het gebruik van wapens bedoeld waren als zijnde uitsluitend van toepassing op conventionele wapens. Zij laten elke andere internationale rechtsregel die op andere soorten wapens van toepassing is onverlet.

De Italiaanse Regering is, wat de artikelen 41, 56, 57, 78 en 88 betreft, van oordeel dat het woord « feasible » verstaan moet worden als betekenis uitvoerbaar of praktisch mogelijk, rekening houdend met alle op het betreffende tijdstip heersende omstandigheden, daaronder begrepen overwegingen van humanitaire en militaire aard.

De in de tweede zinsnede van het derde lid van artikel 44 beschreven situatie kan zich alleen in bezet gebied voordoen.

De uitdrukking « het betrekken van posities » in het derde lid, b, betekent iedere beweging naar een plaats vanwaar een aanval zal worden ingezet.

Met betrekking tot de artikelen 51 tot en met 58 is de Italiaanse Regering van oordeel dat militaire bevelhebbers en andere personen die verantwoordelijk zijn voor het plannen, het beslissen over of het uitvoeren van aanvallen noodzakelijkerwijze beslissingen moeten treffen op grond van hun beoordeling van de informatie die zij op het betreffende moment uit alle beschikbare bronnen kunnen betrekken.

Met betrekking tot lid 5 (b) van artikel 51 en lid 2 (a) (iii) van artikel 57, is de Italiaanse Regering van oordeel dat het te verwachten militaire voordeel van een aanval dient te worden begrepen als het voordeel dat is te verwachten van de aanval beschouwd in zijn geheel, en niet enkel van afzonderlijke of bepaalde onderdelen van de aanval.

Een bepaald gebied kan een « militair doel » zijn indien, door zijn ligging of om andere in artikel 52 vermelde redenen, de gehele of gedeeltelijke vernietiging, verovering of onbruikbaarmaking ervan onder de omstandigheden van dat moment een duidelijk militair voordeel oplevert.

De eerste zinsnede van het tweede lid van het artikel verbiedt alleen aanvallen die gericht zijn tegen niet-militaire doelen. Bedoelde zinsnede laat de kwestie van indirecte schade veroorzaakt door aanvallen gericht tegen militaire doelen buiten beschouwing.

Voor zover en zolang de bij artikel 53 beschermde doelen op onrechtmatige wijze gebruikt worden voor militaire doeleinden, verliezen zij daardoor die bescherming.

De Regering van Italië verklaart dat zij *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de Commissie erkent om volgens de bepalingen van artikel 90 een onderzoek in te stellen naar aanleiding van

En ce qui concerne l'article 75, § 4 (h) du Protocole, le Gouvernement finlandais souhaite préciser que, en vertu du droit finlandais, un jugement ne peut être considéré comme définitif avant l'expiration du délai pour exercer tout recours extraordinaire.

En ce qui concerne l'article 90, § 2, du Protocole, le Gouvernement finlandais déclare que la Finlande reconnaît de *plein droit* et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission internationale d'établissement des faits.

France

A l'occasion du dépôt de l'instrument d'adhésion de la France au Protocole II du 8 juin 1977 aux Conventions de Genève du 12 août 1949, j'ai l'honneur de vous préciser qu'il n'est pas dans l'intention de la République française d'adhérer au Protocole I du même jour aux mêmes Conventions.

Cette dernière décision s'explique par les motifs indiqués par le représentant de la France lors de la quatrième session de la Conférence diplomatique de Genève sur la réaffirmation et le développement du droit international humanitaire applicable dans les conflits armés et, plus particulièrement par l'absence de consensus entre les Etats signataires du Protocole I en ce qui concerne la portée exacte des obligations assumées par eux en matière de dissuasion.

Italie

Déclarations interprétatives formulées par l'Italie lors de la ratification des Protocoles additionnels aux Conventions de Genève de 1949.

Le Gouvernement italien estime qu'il était entendu que les règles relatives à l'usage des armes, introduites par le Protocole additionnel I, s'appliqueraient exclusivement aux armes conventionnelles. Lesdites règles ne portent atteinte à aucune autre disposition de droit international concernant d'autres types d'armements.

Le Gouvernement italien estime, en ce qui concerne les articles 41, 56, 57, 58, 78 et 86, que le terme « feasible » doit se comprendre comme signifiant réalisable ou pratiquement possible, en fonction de toutes les circonstances du moment, celles-ci incluant des considérations d'ordre humanitaire et militaire.

La situation décrite dans la deuxième phrase du § 3 de l'article 44 ne peut se produire qu'en territoire occupé.

Le terme « déploiement » figurant au § 3 (b) s'entend de tout mouvement vers un emplacement à partir duquel une attaque doit être lancée.

En ce qui concerne les articles 51 à 58 inclus, le Gouvernement italien est d'avis que les commandants militaires et les autres personnes responsables de la planification, de la décision ou de l'exécution d'attaques doivent nécessairement parvenir à une décision en se fondant sur leur évaluation des informations, en provenance, de toutes les sources, dont ils disposent à un moment donné.

En ce qui concerne le § 5 (b) de l'article 51 et le § 2 (a) (iii) de l'article 57, le Gouvernement italien estime que l'avantage militaire escompté d'une attaque doit être interprété comme étant l'avantage escompté de l'attaque considéré dans son ensemble et pas uniquement de phases isolées ou particulières de l'attaque.

Toute zone déterminée peut constituer un « objectif militaire » si, en raison de son emplacement ou d'autres critères énoncés à l'article 52, sa destruction totale ou partielle, sa capture ou sa neutralisation offre en l'occurrence un avantage militaire certain.

La première phrase du § 2 dudit article n'interdit que les attaques dirigées contre des objectifs non militaires. Ladite phrase ne prévoit pas la question des dommages indirects causés par les attaques dirigées contre des objectifs militaires.

Lorsque les objectifs protégés par l'article 53 sont utilisés illicitement à des fins militaires, ils perdent ladite protection pendant toute la durée de cette utilisation.

Le Gouvernement italien déclare qu'il reconnaît de *plein droit* et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie Contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission pour enquêter, comme l'y autorise l'article 90, sur les allégations d'une telle autre Partie qui affirme avoir été la victime de

beschuldigingen van zodanige andere Partij die beweert het slachtoffer te zijn geweest van schendingen dan wel op enige andere wijze schade te hebben geleden als gevolg van inbreuken op de Verdragen of het Protocol door Italië.

In geval een vijand de door Aanvullend Protocol I en met name de artikelen 51 en 52 opgelegde verplichtingen op ernstige en systematische wijze schendt, zal Italië daarop met alle door het internationaal recht toegestane middelen reageren ten einde elke verdere schending te voorkomen.

Noorwegen

De bekrachtigingsoorkonde van het Aanvullend Protocol I bevat de volgende verklaring van de Noorse Regering :

Wij verklaren te zelfder tijd dat wij *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de in artikel 90 van Protocol I bedoelde Internationale Commissie voor feitenonderzoek erkennen.

Heilige Stoel

De bekrachtiging door de Heilige Stoel van de twee aanvullende Protocollen bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale (Protocol I) en niet-internationale (Protocol II) gewapende conflicten, aangenomen te Genève op 8 juni 1977, houdt in de eerste plaats de erkenning in van de verdiensten en de positieve resultaten van de « Diplomatieke Conferentie ter herbevestiging en ontwikkeling van het internationale humanitaire recht, dat toepasselijk is in gewapende conflicten », waarin de Heilige Stoel een actief aandeel heeft gehad.

De Heilige Stoel is de mening toegedaan dat beide Protocollen, in een algemeen historisch en juridisch perspectief, de uitdrukking en de bevestiging zijn van een aanzienlijke vooruitgang die het humanitaire recht, toepasselijk in gewapende conflicten, heeft geboekt en die alle erkenning en steun waard is.

In verband met de bepalingen van hogergenoemde juridische teksten wordt de Heilige Stoel tevens de beschouwingen in herinnering te brengen die zijn delegatie, na de werkzaamheden van de Conferentie, aan het secretariaat heeft doen toekomen. Met grote voldoening wordt vastgesteld dat sommige bepalingen het toepassingsgebied van het humanitaire recht in bepaalde opzichten verruimen. Bij voorbeeld : de bescherming van de burgerbevolking, in het bijzonder van vrouwen en kinderen; de bescherming van culturele goederen en voor de eredienst bestemde plaatsen, die op concrete wijze getuigen van het geestelijke erfgoed van de volkeren; de bescherming van voor het overleven van de burgerbevolking onmisbare objecten; de bescherming van medisch personeel en geestelijke verzorgers; het verbod om represailles te nemen.

Andere bepalingen daarentegen vindt de Heilige Stoel inhoudelijk minder toereikend of eerder zwak geformuleerd. Bovendien werden, bekeken in het licht van een verruiming van de humanitaire normen, gebrek aan kordaatheid en sommige leemtes vastgesteld inzake belangrijke materies. Wat meer bepaald Protocol II betreft, betreurt de Heilige Stoel dat de voltallige vergadering van de Conferentie de humanitaire inhoud ervan sterk heeft uitgehold waardoor het Protocol naar letter en geest tot een formalistisch werkinstrument werd verengd. De Heilige Stoel heeft het Protocol, weliswaar niet zonder ernstige voorbehouden, ondertekend en bekrachtiging het nu dan ook omdat het zijns inziens de weg opent naar verdere ontwikkelingen van het humanitaire recht op een fundamenteel en tot dusverre al te verwaarloosd gebied.

De Heilige Stoel verklaart tevens dat hij akte heeft genomen van de voorbehouden en verklaringen van bepaalde Staten die een akte van bekrachtiging van of toetreding tot de Protocollen hebben nedergelegd.

De Heilige Stoel neemt ook de gelegenheid te baat om nogmaals zijn vaste overtuiging te onderstrepen dat oorlog fundamenteel onmenselijk is.

De Heilige Stoel spreekt zich positief en aanmoedigend uit over de humanisering van de gevolgen van gewapende conflicten, zoals door beide Protocollen wordt beoogd, voor zover deze humanisering gericht is op de verzachting van menselijk leed en voor zover zij, te midden van ontkenende passies en boze krachten, een minimum aan menselijkheid en de bescherming van het hoogste beschavingserfgoed waarborgt. Verder is het de vaste overtuiging van de Heilige

violations ou avoir subi d'autres dommages à la suite d'infractions aux Conventions ou au Protocole commises par l'Italie.

L'Italie réagira à toute violation grave et systématique, par un ennemi, des obligations imposées par le Protocole additionnel I et en particulier par ses articles 51 et 52 en recourant à tous les moyens admissibles en droit international en vue d'éviter toute nouvelle violation.

Norvège

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient la déclaration suivante du Gouvernement norvégien :

Nous déclarons en même temps que nous reconnaissons de plein droit et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission internationale d'établissement des faits visée à l'article 90 du Protocole I.

Saint-Siège

Par la ratification des deux Protocoles additionnels aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatives à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I) et non internationaux (Protocole II), adoptés à Genève le 8 juin 1977, le Saint-Siège entend avant tout reconnaître les mérites et les résultats positifs obtenus par la « Conférence diplomatique sur la réaffirmation et le développement du droit international humanitaire applicable dans les conflits armés », à laquelle il a pris une part active.

Le Saint-Siège pense que, dans une perspective historique et juridique globale, les deux Protocoles représentent et confirment un progrès significatif du droit humanitaire à appliquer dans les conflits armés, progrès qui mérite d'être approuvé et soutenu.

En même temps, le Saint-Siège désire rappeler, à propos des dispositions des textes juridiques mentionnés ci-dessus, les considérations qui ont déjà été notifiées par sa délégation, au terme des travaux de la Conférence, au secrétariat de cette dernière. On est particulièrement heureux de reconnaître la valeur de dispositions qui élargissent, dans certains secteurs, le droit humanitaire, comme par exemple : la protection de la population civile, spécialement des femmes et des enfants; la protection accordée aux biens culturels et aux lieux de culte, témoins et signes du patrimoine spirituel des peuples; la protection des biens indispensables à la survie de la population civile; le respect et la protection du personnel sanitaire et religieux; l'interdiction des represailles.

D'autres dispositions sont au contraire, au jugement du Saint-Siège, moins satisfaisantes quant à la substance ou peu heureuses dans leur formulation. En outre, on a relevé des hésitations et des omissions de des matières importantes, dans la perspective d'élargissement des normes humanitaires. En ce qui concerne, en particulier, le Protocole II, le Saint-Siège regrette qu'après avoir été vidée d'une bonne partie de sa substance humanitaire par l'Assemblée plénière de la Conférence, il soit devenu un instrument d'un juridisme étroit dans son texte et dans son esprit.

Si le Saint-Siège l'a signé, non sans de sérieuses réserves, et si maintenant il le ratifie, c'est surtout parce qu'il le considère comme une porte ouverte vers de futurs développements du droit humanitaire en un secteur crucial et trop négligé jusqu'à ce jour.

Le Saint-Siège déclare également qu'il a pris acte des réserves et des déclarations formulées par certains Etats qui ont déposé un instrument de ratification ou d'adhésion aux Protocoles.

Enfin, le Saint-Siège réaffirme à cette occasion sa profonde conviction quant au caractère fondamentalement inhumain de la guerre. Une humanisation des effets des conflits armés, comme celle qui est entreprise par les deux Protocoles, est accueillie avec faveur et encouragée par le Saint-Siège dans la mesure où elle se propose d'apaiser des souffrances humaines et où, dans le déchaînement des passions et des forces maléfiques, elle tend à sauvegarder

Stoel dat het einddoel, de mens en de menselijke beschaving waardig, de uitbanning van de oorlog dient te zijn. Automatisch komt de bedenking op dat de maatregelen waarin het Verdrag van Genève en de twee aanvullende Protocollen voorzien en die op zich slechts een broze bescherming bieden aan de slachtoffers van conventionele gewapende conflicten, niet enkel ontoereikend maar zelfs volkomen ondoelmatig zouden zijn om de vernietigende gevolgen van een kernoorlog op te vangen.

De Heilige Stoel die meent in naam van de verontruste maar tevens hoopvol gestemde volkeren te mogen spreken, hoopt dat de veelbelovende weg die in Genève werd gebaad door de codificatie van het humanitaire recht in gewapende conflicten, niet doodloopt of verزند in een zuiver formalistische verbintenis maar dat hij naar bewustwording zou leiden en in de praktijk zou worden gevolgd tot het uiteindelijke doel, zijnde de uitbanning van elke vorm van oorlog.

Zwitserland

De bekrachtigingsoorkonde van het aanvullend Protocol I bevat de volgende voorbehouden en een verklaring van de Zwitserse regering.

1. Voorbehoud ten aanzien van artikel 57 :

De bepalingen van artikel 57, lid 2 scheppen enkel verplichtingen voor de bevelhebbers op het niveau van bataljon of groep en daarboven. De inlichtingen waarover de bevelhebbers beschikken op het ogenblik dat zij een beslissing nemen, zijn doorslaggevend.

2. Voorbehoud ten aanzien van artikel 58 :

Aangezien artikel 58 de uitdrukking « voor zover dat ook maar enigszins praktisch uitvoerbaar is » bevat, zullen de alinea's a en b onder voorbehoud van de vereisten inzake landsverdediging worden toegepast.

Bovendien erkent Zwitserland, overeenkomstig artikel 90, lid 2 van Protocol I, *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de Internationale Commissie voor Feitenonderzoek om een onderzoek in te stellen naar aanleiding van beschuldigingen van die andere Partij.

Zweden

De akte van bekrachtiging van het Aanvullend Protocol I bevat de volgende verklaring van het Zweedse Ministerie van Buitenlandse Zaken :

Ik verklaar hiermede namens de Regering dat Zweden dit Protocol bekrachtigt en zich verbindt alle daarin vervatte bepalingen getrouw na te komen en uit te voeren, onder het voorbehoud dat artikel 75, vierde lid, alinea (h), alleen zal worden toegepast in zover het niet in strijd is met wettelijke bepalingen die, in uitzonderlijke omstandigheden, de heropening mogelijk maken van een proces dat werd besloten met een onherroepelijke veroordeling of vrijspraak.

Ik verklaar bovendien, overeenkomstig artikel 90, tweede lid, van het Protocol, dat Zweden *ipso facto* en zonder bijzondere overeenkomst met betrekking tot iedere andere Hoge Verdragsluitende Partij die dezelfde verplichting aanvaardt, de bevoegdheid van de Internationale Commissie voor feitenonderzoek erkent.

Joegoslavië

De betrachtigingsoorkonde van het Aanvullend Protocol I bevat de volgende verklaring van de Joegoslavische Regering :

De Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië verklaart hiermede dat de op bezetting betrekking hebbende bepalingen van het Aanvullend Protocol bij de Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 betreffende de bescherming van slachtoffers van internationale gewapende conflicten (Protocol I), zullen worden toegepast in overeenstemming met artikel 238 van de Grondwet van de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië luidens hetwelk niemand het recht heeft een akte van capitulatie te erkennen of te ondertekenen, noch de bezetting van de Socialistische Federatieve Republiek Joegoslavië of van enig onderdeel ervan te aanvaarden of te erkennen.

les principes essentiels d'humanité et les biens-suprêmes de la civilisation. Le Saint-Siège exprime par ailleurs sa ferme conviction que le but ultime, celui qui est digne de la vocation de l'homme et de la civilisation humaine, doit être l'abolition de la guerre. On ne peut s'empêcher de penser que les mesures prévues par la Convention de Genève et maintenant par les deux Protocoles additionnels - mesures qui sont déjà en elles-mêmes des instruments fragiles pour la protection des victimes des conflits armés de type conventionnel - s'avèreraient non seulement insuffisantes mais tout à fait inadéquates face aux dévastations ruineuses d'une guerre nucléaire.

Le Saint-Siège, pensant être l'interprète des inquiétudes et des espoirs des peuples, souhaite que la voie encourageante ouverte à Genève par la codification du droit humanitaire dans les conflits armés, ne reste pas lettre morte ou simple engagement de pure forme, mais qu'elle soit accueillie dans les consciences, traduite dans la pratique et poursuivie jusqu'au but final de l'abolition de toute guerre, de quelque genre que ce soit.

Suisse

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient les deux réserves et la déclaration suivantes du Gouvernement suisse :

1. Réserve portant sur l'article 57 :

Les dispositions du § 2 de l'article 57 ne créent des obligations que pour les commandants au niveau du bataillon ou du groupe et aux échelons plus élevés. Sont déterminantes les informations dont les commandants disposent au moment de leur décision.

2. Réserve portant sur l'article 58 :

Etant donné que l'article 58 contient l'expression « dans toute la mesure de ce qui est pratiquement possible », les alinéas a et b seront appliqués sous réserve des exigences de la défense du territoire national.

De plus, la Suisse reconnaît, conformément à l'article 90, § 2, du Protocole I, *de plein droit* et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission internationale d'établissement des faits pour enquêter sur les allégations d'une telle autre Partie.

Suède

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient la déclaration suivante du Ministre suédois des Affaires étrangères :

« Par la présente, je déclare, au nom du Gouvernement, que la Suède ratifie ledit Protocole et s'engage à respecter et à exécuter fidèlement toutes les dispositions qu'il contient, moyennant la réserve suivante : l'article 75, § 4, alinéa (h) sera d'application seulement dans la mesure où il n'est pas contraire aux dispositions légales qui autorisent, dans des circonstances exceptionnelles, la réouverture d'un procès ayant conduit à une déclaration définitive de condamnation ou d'acquiescement.

Je déclare en outre, conformément à l'article 90, § 2, du Protocole, que la Suède reconnaît de *plein droit* et sans accord spécial, à l'égard de toute autre Haute Partie contractante qui accepte la même obligation, la compétence de la Commission internationale d'établissement des faits.

Yougoslavie

L'instrument de ratification du Protocole additionnel I contient la déclaration suivante du Gouvernement yougoslave :

La République socialiste fédérative de Yougoslavie déclare par la présente que les dispositions qui, dans le Protocole additionnel aux Conventions de Genève du 12 août 1949 relatif à la protection des victimes des conflits armés internationaux (Protocole I), ont trait à l'occupation, seront appliquées en accord avec l'article 238 de la Constitution de la République socialiste fédérative de Yougoslavie selon lequel personne n'a le droit de reconnaître ou de signer un acte de capitulation, ni d'accepter ou de reconnaître l'occupation de la République socialiste fédérative de Yougoslavie ou d'une quelconque de ses différentes parties.